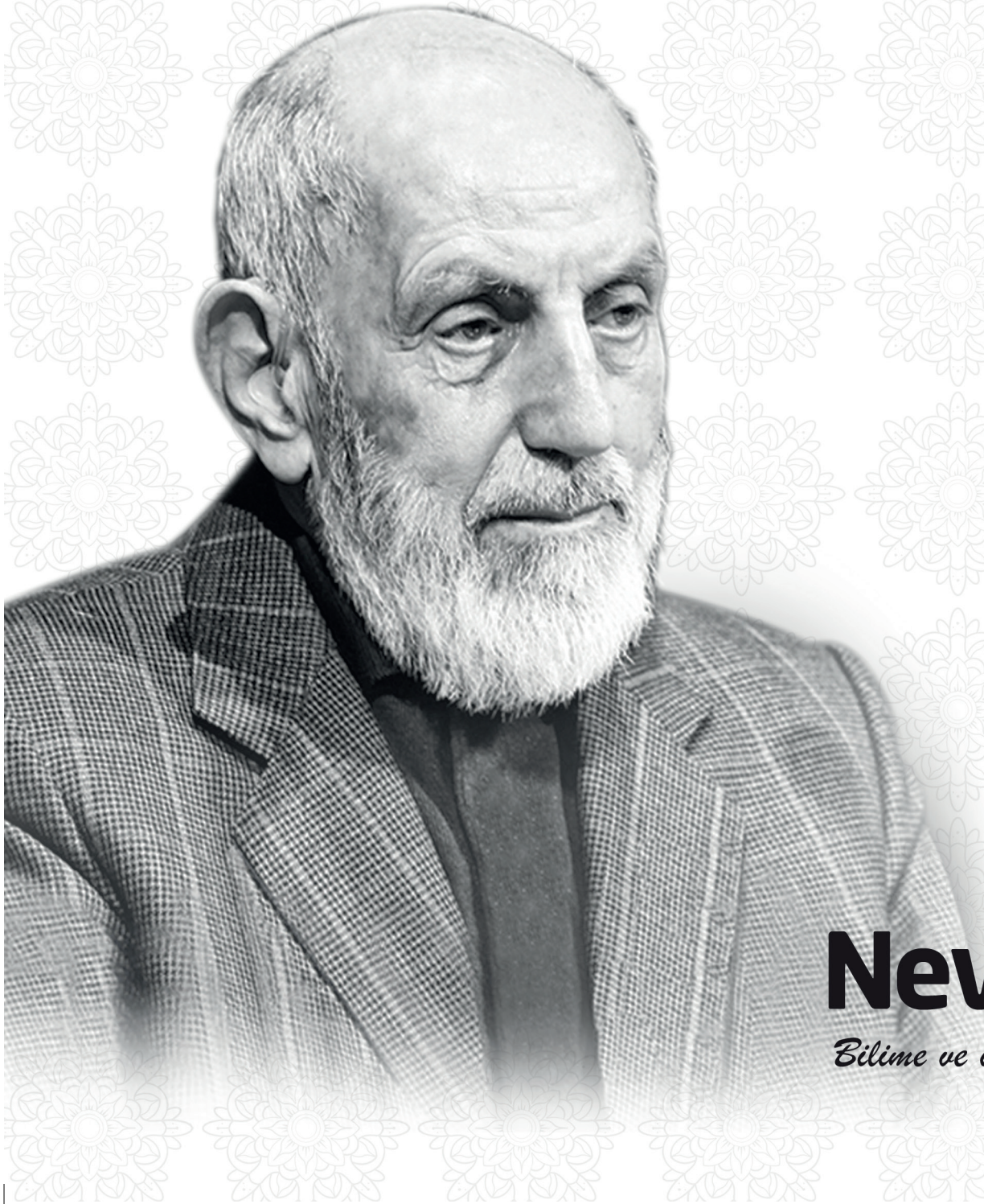

Bartın Üniversitesi
Saygı Günleri

**Prof. Dr.
Nevzat KOR**

Bilime ve insanlığa adanmış hayatlar

Bartın Üniversitesi Yayın No : 032

Bu kitap Bartın Üniversitesi Yönetim Kurulu'nun 24/10/2018 tarih ve 2018/21 nolu kararı ile basılmıştır.

© Copyright

Bu eserin tüm yayın hakları Bartın Üniversitesi Rektörlüğü'ne aittir. Rektörlüğün yazılı izni olmadan kitabın tümünün ya da bir kısmının elektronik, mekanik veya fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Bu kitapta yer alan tüm bildirilerin bilim ve dil bakımından sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dizgi-Tasarım-Kapak: Esra Öztürk

ISBN: 978-605-9895-16-3

Matbaa Adı: Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj Sanayi ve Ticaret LTD. ŞTİ.
Sebze Bahçeri Caddesi (Büyük Sanayi 1. Cad.) Arpacioğlu İş Hanı No. 95/1 İskitler, Ankara
Tel: (0312) 341 1024 Faks: (0312) 341 3050

İÇİNDEKİLER

Önsöz	4
Kendi kaleminden Nevzat Kor	7
Hatıralar, yansımalar, düşünceler	63
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İsmail KAHRAMAN	64
Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel EROĞLU	66
Bartın Valisi Nusret DİRİM	72
Bartın Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Orhan UZUN	74
Prof. Dr. Adem BAŞTÜRK Sağlıklı Nesiller Yetiştirmek	78
Prof. Dr. Adem UĞUR Büyük İşlerin Sakin İnsanı	81
Prof. Dr. Ahmet Mete SAATÇİ Hocamızın “Beyin Göçü”ne Karşı Hassasiyeti	84
Dr. Burhan Suat TÜYLÜOĞLU Nevzat Kor Hocamızın Hayatımdaki Yeri	88
Prof. Dr. Cevat AKŞİT Nevzat Kor İle Hatıralarım	91
Prof. Dr. Cumali KINACI Yenilikçi Yönüyle Nevzat Kor Hocamız	99
Fezullah KIYIKLIK Nevzat Kor Hocamıza Dair	101
Prof. Dr. Halis AYHAN Marifet, Fazilet ve Sa’y-ı Medid Sahibi	104
Hasan TOPALOĞLU Hocamızın Uluslararası Saraybosna Üniversitesinin Kuruluşuna Katkıları	108
Prof. Dr. Hasan Zuhuri SARIKAYA Mütevazı Bir Kişilik	111
Prof. Dr. Hüseyin Gazi BAŞ Bir Gönül Adamı	116
Prof. Dr. İsmail TORÖZ Hocamızın Sorun Temelli Yaklaşımı	121
Prof. Dr. İzzet ÖZTÜRK Bir Bilim İnsanı Olarak Nevzat Kor	123
Prof. Dr. Kemal VAROL Vatan ve Millet Âşığı Bir Akademisyen	126
Prof. Dr. Lütfi AKÇA Hocam Bir İnsan Madencisiydi	130
Prof. Dr. M. Halit GÖKNİL Nevzat Kor’un İlmi Şahsiyeti	133
Prof. Dr. Mehmet KARACA İnsana Dokunan Bir Akademisyen	136
Mustafa ELDEMİR Hocamız Söz Sahibi Nesiller Yetiştirdi	139
Prof. Dr. Mustafa ILICALI Hizmetleriyle Örnek Bir Gönül Adamı	140
Prof. Dr. Muzaffer ELMAS İnsana Değer Katan Bir Kılavuz	143
Doç. Dr. Osman Saim DİNÇ İz Bırakan Liderlik	147
Prof. Dr. Ramazan EVREN Hocaların Hocası Nevzat Kor	150
Prof. Dr. Saadettin ÖKTEN Nevzat Ağabeyimin Yaşamımda Bıraktığı İzler	153
Prof. Dr. Yılmaz ÖZKAN Nevzat Kor ve Ekip Ruhı	157
Prof. Dr. Zekai ŞEN Teşkilatçı Bir İnsan Olarak Nevzat Kor	160

ÖNSÖZ

İnsan olmanın yanı sıra, inancımızın da bize emrettiği üzere okuyup öğrenerek hayatın ve kâinatın sırrına ermekle mükellef kıldık. Sevgili Peygamberimiz “İlim mü’minin yitik malıdır, onu nerede bulursa alsın” diyerek bizleri bu hususta teşvik etmişlerdir. Hz. Ali Efendimiz de “Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum” diyerek ilmin kıymetini en veciz şekilde vurgulamışlardır.

Geçmiş geleceğin aynasıdır. Geçmişini bilmeyen, yaşayan değerlerine sahip çıkmayan, geleceğinden emin olamaz. Geleceğimizin daha iyi olmasını istiyorsak, kendi ruh kökümüzden beslenen, manevi değerlerimizle mücehhez nesiller yetiştirmeliyiz. Nesillerimize vefa duygusunu öğretmeli ve ilimle donatmalıyız.

Üniversiteler sadece ders verilen kurumlar değildir. Aynı zamanda ekonomik ve sosyal kaynakların en verimli şekilde değerlendirilip ülkemizi daha iyi seviyelere çıkarmak için projeler üretilen kurumlardır. Ülkemizin sahip olduğu kaynaklar dikkate alınıp emsalleri ile mukayese edildiğinde sahip olduğumuz beşeri ve tabii kaynakları en verimli şekilde değerlendirmek için çok çalışılması gerekmektedir.

İlim sahasında temayüz etmiş isimlerin başında Prof. Dr. Nevzat Kor Hocamız gelmektedir. Zat-ı âlileri, değil bir harfi, 29 harfi gençlerimize öğreterek irfan ordumuza binlerce nefer kazandırmıştır.

İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesinde ülkemizde Çevre Mühendisliği’nin ilk kurucusu olan Prof. Dr. Nevzat Kor, tabii ve beşeri kaynaklarımızı değerlendirip ülkemizin her sahada kalkınmasını gerçekleştirmek hususunda öncü bir isim olmuştur.

O, ilmî disiplini itibarıyla sadece tabii kaynaklarımızla ilgilenmemiş, aynı zamanda beşeri kaynaklarımıza da yakın ilgi gösterip onları birer değere dönüştürmeye gayret etmiştir. Bunun en büyük ispatı siyasette, bürokraside, iş dünyasında, üniversitelerimizde ülkemize hizmet eden öğrencileridir.

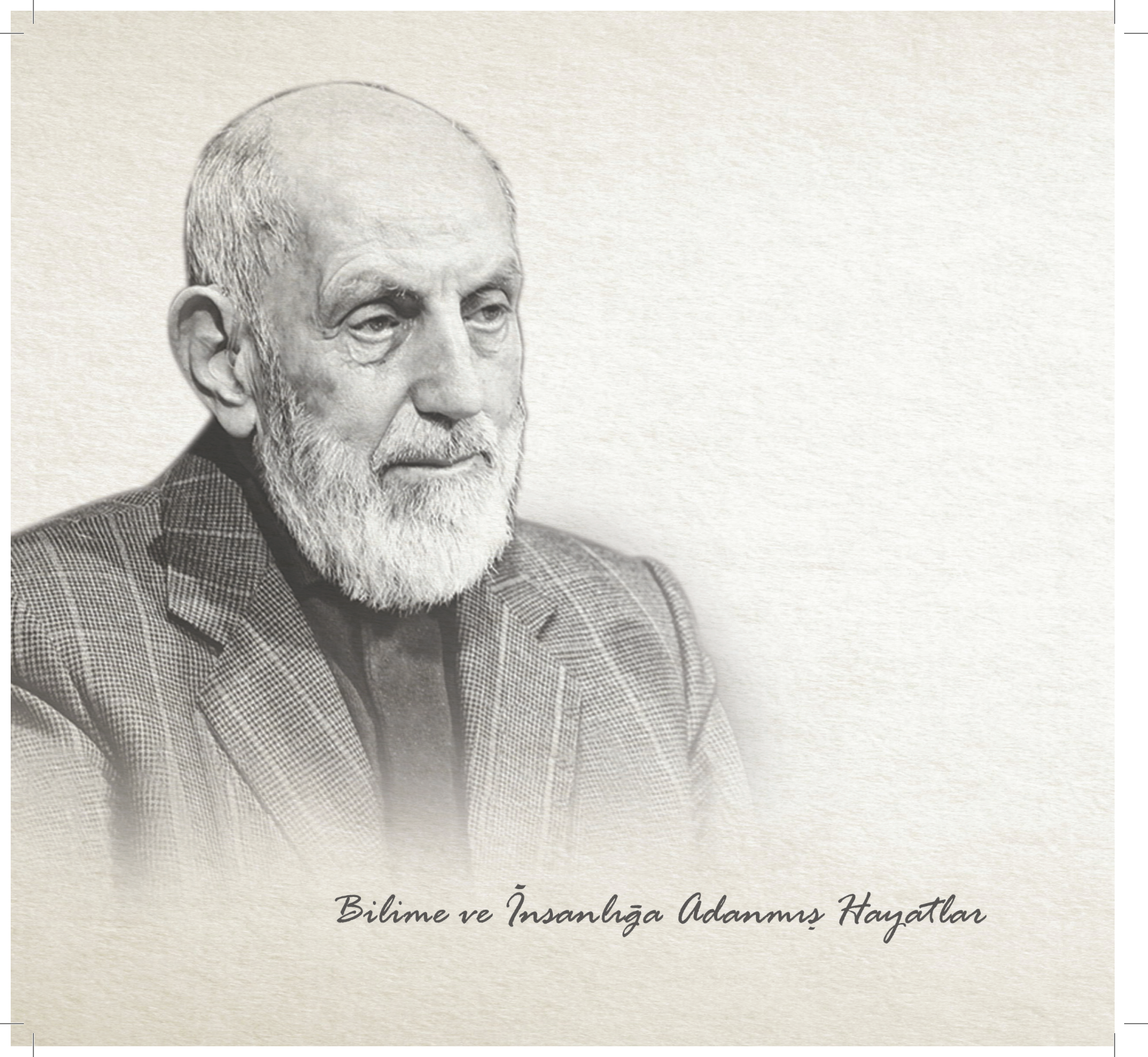
İrfan ordumuzun komutanlarından biri olan Prof. Dr. Nevzat Kor’un hayatı, Türkiye’nin kısa tarihi gibidir. O, yokluğu bahane etmeden, içinde bulunduğu güçlükleri azimle, inançla, gayretle aşmayı başarmıştır. İlmiyle âmil bir hoca olarak, ilminin sadakasını aziz milletimize ve devletimize ödemiştir. Sahip olduğu tarih şuuru ile ecdat yadigârı toprakları da unutmamış ve ilminden oraları da feyizlendirmek için bir nefer gibi çalışıp Bosna’da kurulan üniversitede mütevelli heyeti başkanlığı görevini de üç yıl

süreyle yürütmüştür. Bartın Üniversitesi'nin "Bilime ve İnsanlığa Adanmış Hayatlar" projesi çerçevesinde düzenlediği "Saygı Günleri" toplantısı sonrasında hazırlanan eser, "Hocaların Hocası" Prof. Dr. Nevzat Kor'un akademik değerinin yanı sıra, bıraktığı izlerin bilinip anlaşılması açısından da son derece kıymetli ve teşvik edici bir çalışma olmuştur.

Verdiği eserler, gerçekleştirdiği projeler, yetiştirdiği öğrenciler ile irfan ordumuza sayısız nefer kazandıran Prof. Dr. Nevzat Kor'un hizmetleri hiçbir zaman unutulmayacaktır. Bartın Üniversitesi bu hususta ortaya koyduğu örnek eser ile büyük bir kadirşinaslık örneği sergilemiştir. Sayın Prof. Dr. Kor'a gösterdiği alakadan ötürü Rektör Sayın Prof. Dr. Orhan Uzun'u ve eserin meydana getirilmesinde emeği geçen herkesi tebrik ediyorum.

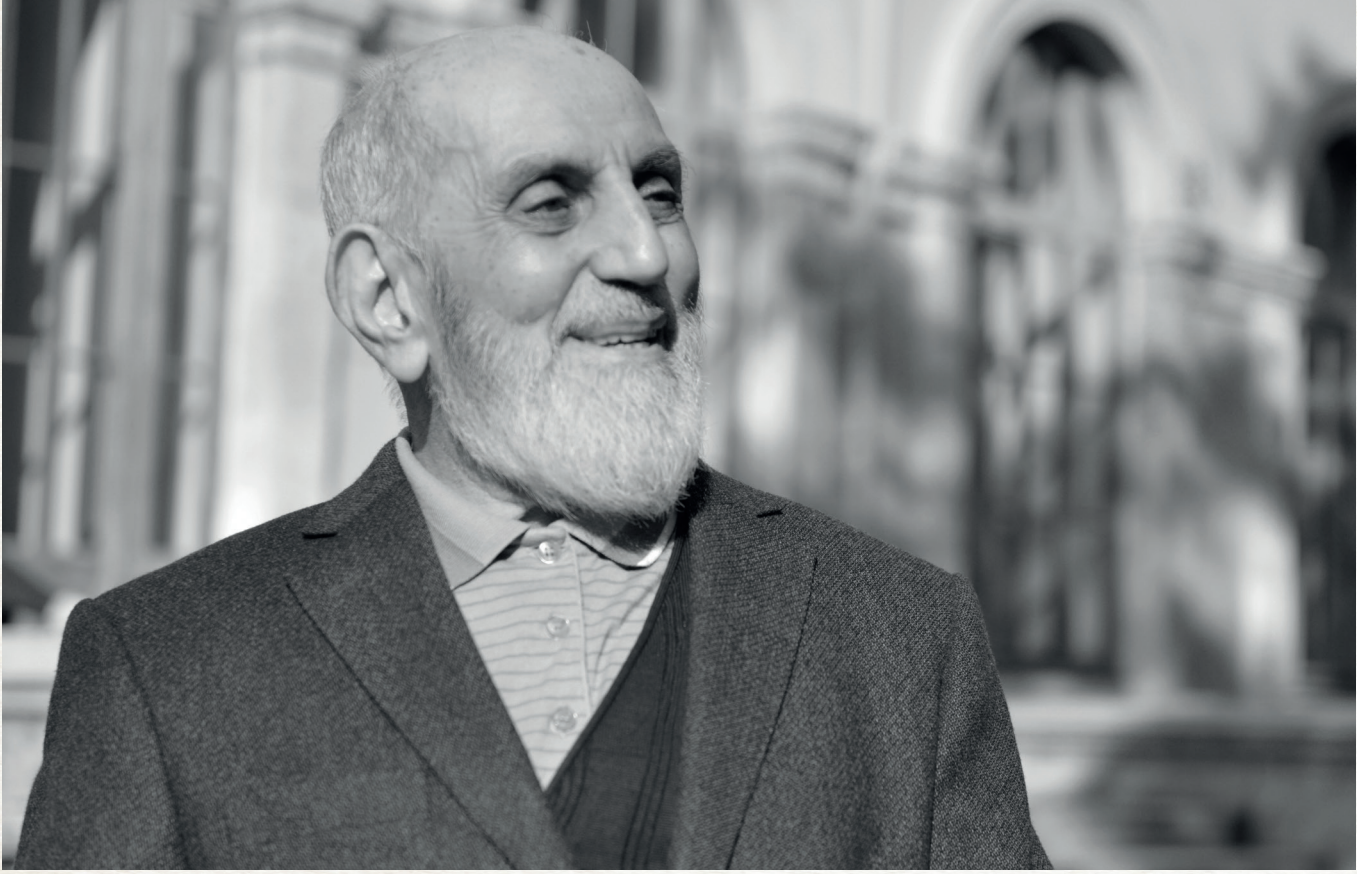
Ömrünü ülkemizi çift kanatlı olarak uçurmanın gayretiyle geçiren Prof. Dr. Nevzat Kor'a hizmetleri sebebiyle teşekkür ediyorum, sağlık ve afiyet içinde hayırlı ömürler niyaz ediyorum.

İsmail KAHRAMAN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Bilime ve İnanlığa Adanmış Hayatlar

.....
.....
kendi kaleminden Nevzat Kor
.....
.....

Prof. Dr. M. Nevzat KOR*

Yaklaşık 30 yılı akademik faaliyetler ve 32 yılı da meslekî uygulama çalışmalarıyla geçen hayatım boyunca biriktirdiğim bazı hatıralarımı sizinle paylaşmak, bu suretle bundan sonraki çalışmalarınızda, daha iyiyi tercihte sizlere yardımcı olabilmek düşüncesiyle sözlerime başlıyorum. Öncelikle şu hususu belirtmek istiyorum: Akademik hayatımda yetiştirdiğim öğrencilerimden çok sayıda profesör, dekan, rektör, genel müdür, müsteşar, milletvekili, bakan, başbakan ve hatta cumhurbaşkanı olanlar, önemli firmalarda görev alanlar var. Onların ülkemize verdikleri hizmetlerden daima gurur duyuyorum ve bu durumu nasip eden Cenâb-ı Hakk'a hep şükrediyorum.

* 24 Kasım 2017 tarihinde Prof. Dr. M. Nevzat KOR tarafından Bartın Üniversitesinde yapılan konuşmanın genişletilmiş şeklidir.

Büyük ağabeyi pilotluk eğitimi için İngiltere'ye gitmeden önce kendisine verilmek üzere çekilen anne-baba ve küçük kardeşleriyle aile fotoğrafı (1943)

O günlerden beri hiç unutamadığım bir hatıram var. İlkokul dördüncü sınıfta bir öğrenci, öğretmenimize "Allah var mı?" diye sordu. Öğretmenimiz bir müddet durakladı. Doğru bildiğini söylese uzak bir yere sürülecek, aksi hâlde Cenâb-ı Hakk'a karşı sorumlu olacak. Sonunda "Yanımızdaki bi-

İlkokul, Ortaokul ve Lise Hatıralarım (1939-1950)

Bundan 78 yıl önce, 2. Dünya Savaşı yıllarında (1939-1945), ilkokula Aydın'ın beldelerinde başladım (1939) ve 5. sınıfı İzmir'de Gazi İlkokulunda tamamladım (1944). O yıllarda ülkemizde yokluk, fakirlik hüküm sürüyor, verem ve sıtma gibi hastalıklar kol geziyordu. Yol yoktu, su yoktu, elektrik sadece şehir merkezlerinde vardı; gaz lambası için gaz ve ekmek karne ile alınıyordu. Erkek öğretmenler askere alınıyor, yaşlı öğretmenler ile hanım öğretmenler her biri aynı anda ikişer sınıfı okutuyorlardı. Şehirler arası ana yollarda dahi dere geçişlerinde köprü yoktu. Okula gitmek için demiryolu köprülerini kullanıyordum. Konya ve Denizli'den tahıllar develerle İzmir'deki un fabrikasına taşıyıcıydı. Develerin çan sesleri gece uykularımıza ninni gibi unutulmaz bir neşe katardı. Yakın mesafede okul yoktu.

En yakındaki okula olan yaklaşık 5-6 km'lik mesafenin önemli bir kısmını yürüyerek, bir kısmını ise trenle gider-

nanın (cami) penceresinde bir kitap (Kur'an-ı Kerim) var. Orada ne yazıyorsa o doğrudur!" diye cevaplayarak geçirdi. Böyle yıllardan geçtik işte... O günkü ilkokulların bulunduğu yerlerde şimdi liseler, ortaokulların bulunduğu yerlerde ise üniversiteler var.

İlkokulu bitirince babam beni, bir ahababının tavsiyesi üzerine, evimize yakın Fransız Saint Joseph Kolejine yazdırmıştı. Bu durumdan haberdar olan bir başka ahababımız, birkaç hafta sonra bana "Fransız kültürüne göre mi yetişmek istiyorsun?" diye sordu. Bunun üzerine ben, Müslüman-Türk kültürüne göre yetişmek istediğimi belirttim. Bu durumu babama anlattığımda o da benim isteğimi dikkate alıp Fransız kolejinden kaydımı sildirdi ve beni Gazi Ortaokuluna yazdırdı.

Nevzat KOR, ortaokul yılları

Ortaokuldayken bir gün sınıfa iki-üç kişi girdi. Kafataslarımızın eni, boyu ve yüksekliğini ölçmeye başladı. Sebebini sordumuzda, dolikosefal mi yoksa brakisefal mi olduğumuzu tespit edeceklerini ve bunların birbirine oranlarını bulacaklarını söylediler. O dönemde Batı'da yayılan kafatasçı akımlar Türkiye'yi de etkilemişti.

Akşamları öğrenciler evlerine dağılınca ben genellikle tek başıma sınıfta kalır, ertesi günkü derslere hazırlanırdım. Karanlık basınca da sınıfın ışıklarını açar, çalışmaya devam ederdim. Bir gün lise müdürü çıkageldi. "Sen ne yapıyorsun burada?" diye sordu. Ben cevaben "Öğretmenimiz yarınki Fizik dersini benim anlatmamı istemişti. Ona hazırlanıyorum" dedim. Müdür Bey, bir taraftan elektrikler ziyan oluyor, bir taraftan da bir öğrenci ders hazırlıyor diye kararsızlık içinde kaldı. O günlerde elektrik, israf edilmemesi gereken milli bir servetti.

Lise son sınıftayken 27 yıllık tek parti iktidarını sona erdirecek 14 Mayıs 1950 seçimlerine birkaç ay kalmıştı. İktidar Partisi CHP'nin son Başbakanı İzmir'e gelecekti. Okulda dersler paydos edildi. Bütün öğrencileri gruplar hâlinde, başlarında öğretmenleriyle Başbakanı karşılamaya götürdüler. Benzer bir durum da, ben ilkokul 4. sınıfta (1943) iken oldu. Okulun bütün öğretmen ve öğrencileri istasyona götürüldük, özel treniyle geçecek olan Cumhurbaşkanını alkışlamak üzere hazır ol vaziyette birkaç saat

bekletildik. Tren hızla önümüzden geçti. Trenden bize el sallayan kimse yoktu! Bugün artık başbakan ve cumhurbaşkanı şehre geliyor veya trenle geçecek diye tatil edilen okullar yok; ilk ve orta öğretim yıllarımdaki gibi, tek parti iktidarı, totaliter rejimle yönetilen Türkiye yerine bugün demokratik sistemle yönetilen Türkiye var.

İTÜ İnşaat Fakültesinde okuduğu, asistanlık ve öğretim üyesi olarak görev yaptığı Taşköprü Binası

Üniversite Dönemim (1950-1955)

Üniversiteye kaydolma sırası gelmişti. O dönem Türkiye’de ikisi İstanbul’da ve biri Ankara’da olmak üzere sadece üç üniversite vardı. İki büyük ağabeyim, Aydın’da lise olmadığından İstanbul’daki Kuleli Askerî Lisesini, ardından da Ankara’da Harp Okulunu bitirerek subay olmuşlardı. Üçüncü ağabeyim de liseyi İzmir’de bitirdikten sonra İstanbul Tıp Fakültesine başladı. Ben ise İstanbul Teknik Üniversitesini tercih ettim. Yapılan giriş imtihanı sonucu İnşaat Fakültesine kaydımı yaptırdım.

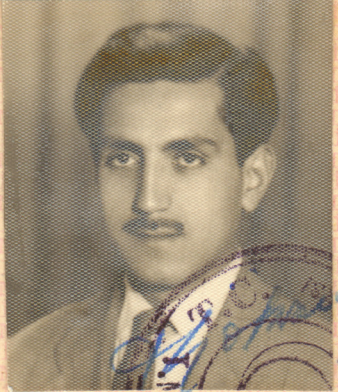
1950 seçimlerinde Demokrat Parti'nin iktidara gelmesine paralel olarak İTÜ Öğrenci Derneğinde de yönetim değişmiş; yeni yönetimde Kültür İşleri Başkanı Sayın Recai Kutan, milletin maneviyatıyla barışık fikir ve kültür adamlarını konferans vermeleri için davet etmekteydi. Bunlardan ilki olan Adana Milletvekili Prof. Dr. Remzi Oğuz Arık'ın konuşmasında konu milli ve manevi değerlere gelince duraklayıp salonun kapısına baktığını; "Bu gibi konulara gelince, 27 yıllık CHP iktidarının kapıda hazır bekletilen adamları müdahale ederler, toplantıyı dağıtırlar, konuşanı da karakola, adalete teslim ederlerdi." dediğini daima hatırlarım. Müteakip konferanslarda İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil, İstanbul Erkek Lisesinden Felsefe/Sosyoloji Hocası Doç. Dr. Nurettin Topçu gibi değerli isimlerin, yaptıkları ufuk açıcı konuşmalarıyla gençlerin yetişmesinde büyük emekleri vardı.

İkinci sınıf yaz stajının iki aylık ilk bölümünü Muğla Bayındırlık Müdürlüğünde köy ve kasabalara su getirme işinde görev alarak tamamladım (1952). Suyu bulunmayan köy ve kasabaların en yakınındaki bir ve birkaç pınardan alınan sular, kaptajdan itibaren boru ile köy meydanına getirilir, burada inşa edilen tek bir çeşmeden halkın istifadesine sunulurdu. Evlere su dağıtımı yapılacak şebeke yoktu. Hatta Muğla'nın il merkezinde dahi su dağıtım şebekesi yoktu. Şehrin en yüksek kotundaki binaya verilen sular o evin avlusunda yaklaşık 1-1,5 m³ hacimli, üstü açık bir havuza verilir; buradan düşük kotlu binalara doğru havuzdan havuza iletilir, en üst kottaki binada temiz olan bu sular, ev işlerinde kullanımdan dolayı alt kotlardaki binalarda kısmen kirlenmiş su hâline gelirdi. Tabii ki bu yüzden salgın hastalıklar da hiç eksik olmazdı. Bizim projesini hazırladığımız suyu temin edilecek köylerin boru ihtiyacı ile kaptaj yapısı ve çeşme inşaatı için çimento Bakanlıkça karşılanır; boru hendeklerinin kazılması ve boruların hendeklere indirilmesi köylülerce imece usulüne göre, boruların eklenmesi ise Bayındırlık Müdürlüğündeki usta tarafından yapılırdı. Bu stajın iki aylık son kısmında DSİ Aydın Şubesinde Nazilli civarında inşa edilecek sulama tesisleri projelerinin hazırlanması ile ilgili arazi çalışmaları, harita ölçümleri gibi işlerde görev aldım.

Doğup büyüdüğüm Batı Anadolu'da ikinci sınıf stajımı tamamladıktan sonra ülkenin Doğu bölgesini merak ettim. Bu bakımdan üçüncü sınıf stajım için Karayolları Van Bölge Müdürlüğünü tercih ettim (1953). Van'da otel yoktu. Eski Halkevi binası otel olarak kullanılıyordu. Geceyi orada geçirdikten sonra Erciş-Patnos karayolu inşaatı köprü şantiyesindeki çadıra taşındım. Bugünkü gibi terör olayları olmadığından can korkusu da yaşanmıyordu. Türk-Kürt ayrımı yoktu, sadece Müslüman olup olmamak önemliydi o dönemde. Şantiye alanı Ermenistan hududuna yakındı. Karşı tarafta pırıl pırıl elektriklerin yandığı, bizim tarafın ise karanlıkta olduğu o dönemlerden yurdumuz bugün artık kurtulmuş durumda. Şimdi bizim tarafın ekonomisi karşı tarafa göre çok daha gelişmiş hâlde. Bugün Ermenistan'da çok kişi

işsiz; kaçak çalışma pahasına da olsa bizim tarafa geçip karınlarını doyurma arayışındalar.

Dördüncü sınıfın sonunda dört aylık yaz stajımda (1954) TCDD İşletmesi İzmir Bölge Müdürlüğünde Aydın-Nazilli arasındaki demiryolu köprülerinin taşıma gücü ölçümlerini yapıp neticelerini her bir köprü için ayrı birer rapor hâlinde müdürlüğe sunuyordum. Böylece yaklaşık 90 yıldır hizmette olan köprülerin temel durumları hakkında müdürlük bilgi edinmiş oluyordu.

 Adı ve Soyadı Nevzat KOR İmzası	Oda Sicil No.	2867 / 1061
	Adı ve Soyadı	Nevzat KOR
	Babasının adı	Mustafa
	Doğduğu Yer ve tarih	Aydın - 1933
	Mezun olduğu Fakülte veya Okul ve senesi	İ.T.Ü İnşaat Fakültesi 1955
	İhtisası	İnşaat (Su yapıları-Liman)
	Dip. veya Ruhsat No.	Dip.No. 3080

İTÜ'den mezuniyetine müteakip İnşaat Mühendisleri Odasından aldığı kayıt belgesi

Mezuniyet Sonrası İlk Meslekî Çalışmam (Temmuz-Kasım 1955)

Mezuniyetimi müteakip TCDD İzmir Bölgesinde, Manisa yakınında iki adet istasyon binası yapımında şantiye şefi olarak işe başladım. Binaların kaba inşaatını beş ay gibi kısa bir sürede tamamlayıp Aralık 1955'te askerlik görevimi yapmak üzere Yedek Subay Okuluna gittim. Askere gitmeden bir ay kadar önce, yaşlıca biri geldi ve "Müdür Bey beni bu şantiyede görevlendirdi." dedi. Ertesi sabah işyerine elinde küçük bir testi ile gelen, ara sıra testiden bir şeyler içen bu yaşlı adamın yürürken sağa sola yalpaladığını fark ettim. Yanımdaki inşaat çavuşuna "Bu adam hasta galiba, kendisiyle ilgilen." dedim. Çavuş "Yok efendim, o elindeki testiden devamlı şarap içiyor." karşılığını verdi. İş yerinde şarap içen adamın inşaat çukuruna düşüp iş kazasına maruz kalabileceğini; savcının, inşaat sorumlularını hapse atabileceğini düşünüp işine son verdim. Ne var ki ben askere gidince onu tekrar işe almışlar. Memleketimizde iş yerinde kafa çektirmeyen mühendis ve yöneticiye ihtiyaç olduğunu o günlerde düşünmeye başladım. Akademik hayatım boyunca da insan seçiminde daima bu prensibe özen gösterdim.

Askerlik Hatıralarım (Aralık 1955- Mayıs 1957)

Yedek Subay Okuluna gidişimden birkaç gün sonra üniforma ve postallarımız dağıtıldı. Her biri ayrı bir mukavva kutuda gelen postalların içinde "Türk-Amerikan dostluğu", "yardım" gibi sözlerin yazılı olduğu kısa notlar vardı. Askerinin postallarının bile ABD'den geldiği bir ortamı görünce bu memleket için yapılması gereken çok hizmetin olduğunu bir kere daha farkına vardım.

Okul komutanımız bir albaydı. Bir de ortalıkta dolaşan İstihkâm Okulunda danışman mı, yoksa geriplandaki bir komutan mı olduğunu bilemediğimiz ABD'li bir albay daha vardı. Yani anlaşılan bu, 1953'te NATO'ya üyeliğimizin ardından ordumuzun her yerine girmiş olan Amerikalı subaylardan biriydi. Bölükte Ermeni asıllı mimar arkadaşımızın, kendi dininin bayramlarında ve kutlu günlerinde bu Amerikalı albay vasıtasıyla kolaylıkla izin alabildiği söyleniyordu. Ben de bundan cesaret alarak Komutanlık makamına, Regaip Kandili'ni ailemle geçirmek istediğimi belirten bir dilekçe verdim. İzin çıktı.

Bölük komutanımız ne zaman bölükte çözümü zor bir konu olsa hemen beni çağırır, "Sen dindar adam-sın, en hakkaniyetli kararı sen verirsin." diyerek hakemliğime önem verirdi. Askerî okuldaki bu samimi ve güzel günleri hayatım boyunca hiç unutamadım. Gideceğimiz kıt'a hizmeti için komutanların önünde çektığımız kurada bana Kasımpaşa Deniz Kuvvetleri Kolordu Komutanlığı çıkınca salonda bir uğultu ve alkış koptu. Arkadaşlarım bunu dindarlığıma ve Cenâb-ı Hakk'ın yardımına bağladılar. On iki ay

sürecek kıt'a hizmeti için 1 Haziran 1956 tarihinde Kasımpaşa'daki Deniz Kuvvetleri Kolordu Komutanlığındaki Deniz İnşaat Grup Komutanlığına gittiğimde görev yerimin Yassıada* olduğu söylendi. Orada muvazzaf subaylar için okul binaları ve kurslar için yerler vardı. Bana teğmen ve yüzbaşılardan eğitim görecekları okulun, spor salonunun ve kapalı top talim pisti inşaatlarının kontrollüğünde görev verdiler. Ara sıra Ankara'dan Deniz Kuvvetleri Komutanlığı inşaatlarından sorumlu bir general gelip inşaatların son durumlarını gözden geçirir, kontrol âmirine direktiflerini verip giderdi. Çok faal ve çalışkan biriydi. Bekârdı. Gece gündüz hep inşaatları ve yeni programları düşünürdü. Bu verimli çalışmalarından Başbakan Adnan Menderes de haberdar olmuş olmalı ki onu 1957 genel seçimlerinde Demokrat Parti'den milletvekili adayı yaptı. Bir yıl kadar sonra bu milletvekili general evlendi.

Çok geçmeden, Türkiye'nin kalkınmasını en az elli yıl geciktirecek 1960 Askerî Darbesi oldu. Memleketi için fedakârca çalışmaktan başka hiçbir suçu olmayan, yeni evli bu general milletvekili de Yassıada'da hapse atıldı ve dünyaya bizi rezil eden Yassıada'nın adaletsiz mahkemelerinde, rahmetli Adnan Menderes ve arkadaşları gibi o da yargılandı. Türk Deniz Kuvvetlerini geliştirmek için durup dinlenmeden çalışmış bu general, Yassıada'da, hem de kendi yaptırdığı binada DP milletvekili olmak suçlamasıyla hapse ve işkenceye maruz bırakıldı.

**Fedakâr General,
Yassıada'da kendi yaptırdığı
binada hapse ve işkenceye
maruz bırakıldı.**

Altı ay sonra yeni yedek subaylar gelince, Yassıada'daki görevimden ayrılıp Kasımpaşa askerî hastane binası ile kolordu komutanlık binasındaki tamirat işleri kontrollüğü görevime başladım. Gerek Yedek Subay Okulundaki gerek Yassıada'daki gerekse Kasımpaşa Kolordu Komutanlığındaki komutanlardan namaz kılmak, Cuma namazına gitmek, Ramazan'da oruçlu olmak hususlarında hiçbir engelle karşılaşmadık. Görev yaptığım yerdeki muvazzaf ve diğer yedek subaylara da herhangi bir engel çıkartılmadığına şahit olmadım. Hatta Kolordu Komutanlığı İnşaat İşleri Başkanı olan albayın odasının yanındaki oda mescit olarak kullanılıyordu. Burada 15-20 kişi aynı anda cemaatle namaz kılabilirdi. Yıllar sonra, özellikle de 28 Şubat Post-Modern Darbe sürecinin baskıcı ortamında orduda ve kamusal hayatın birçok alanında bu özgür ortamın bulunamayışına içten içe hep üzüldüm.

* Yassıada, memleketimizin her bölgesini karayolları ile donatan; şehir, kasaba ve köyleri temiz içme ve kullanma suyuna kavuşturan, kasabalara elektrik şebekesi kuran, limanlar ve barajlar inşa eden DP iktidarı mensuplarına idam kararı veren 1960 Darbesi'nin o korkunç duruşmalarının yapıldığı yerdir.

Akademik Hayata Giriş (Haziran 1957) ve İlk Yurtdışı Seyahatim (Temmuz 1959-Şubat 1960)

İTÜ İnşaat Fakültesi Şehir Sağlığı ve Tekniği Kürsüsü Başkanı Prof. Dr. İhsan Göze 1957'nin ilk aylarında vefat etmişti. Bir yıl önce doçent olan Konstantin Mitci ise 1958 yazında Kanada'ya göç etmişti. Benden bir-iki yıl önce işe başlayan Asistan Hayati Bey de Almanya'da iş bulup üniversiteden ayrılmıştı. Sonuç olarak kürsünün derslerini vermek, bir yıl önce asistan olan bana kalmıştı. Kürsü yönetimi ile görevlendirilen Ahşap-Çelik Kürsüsü Başkanı Prof. Dr. Abdullah Türkmen de ara sıra derslere girerdi.

Hidrolik Kürsüsünde görevli Alman profesörün desteğiyle Alman Akademik Değişim İdaresinden (DAAD) temin ettiğim bursla önce Münih'te iki ay (Temmuz-Ağustos 1959) lisan kursuna gittim. Ardından beş ay Karlsruhe (T.H.) Teknik Üniversitesinde derslere ve laboratuvar çalışmalarına katıldım; ayrıca öğrenci projelerini kontrol, kürsüde hazırlanan uygulama projelerine iştirak görevlerini üstlendim.

Karlsruhe (Technische Hochschule) Teknik Üniversitesi

Katıldığım bu projelerden birisi de Baden-Baden şehrinin 1890-1895 yıllarında sırlı künk borularla inşa edilmiş, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sırasında bombardımanlara rağmen sapsağlam kalmış kanalizasyon şebekesinin kontrolü ve tevsi idi. Her iki dünya savaşında da mağlubiyete uğrayan Almanya; yolu, suyu, kanalizasyonu, bütün alt ve üst yapısıyla ve gelişen ekonomisiyle dimdik ayakta durmaktaydı. Türkiye’de ise köyler, kasabalar ve hatta birçok şehir susuz, elektriksiz ve okulsuzdu. Halk fakir ve çaresizdi. Cumhuriyet’in başından beri devletin milletle ideolojik kavgaları yüzünden Türkiye’nin ekonomisi Alman ekonomisinin çok gerisinde kalmıştı.

Pazar günleri önceki yıllarda yapılmış doktora tezlerini okur, atık su arıtma tesisi projelerini incelerdim. Bu sırada dikkatimi çeken bir husus, üniversite hocalarının eğitim-öğretim hizmetlerine ilaveten bölgenin ihtiyacı olan araştırma-geliştirme ve hatta uygulama projelerini de hazırlamalarıydı ki bu, o tarihlerde Türkiye’de yasaktı. Doktora tez konularına gelince, Alman öğrenciler için bölge ihtiyaçlarıyla ilgili konular ön planda tutulmakta, yabancı öğrencilere ise teorik konular verilmekteydi.

Haliç'in önceki durumu

Bir zamanlar çöplüktü şimdi yunuslar geziyor

BİR zamanlar kokusundan yanına yaklaşılmayan, çöplük içindeki Haliç, yeniden hayat buldu. Oksijen kalmadığı için 15 yıl öncesine kadar içinde canlı barınmayan Haliç'te bugün onlarca çeşit balık yaşıyor. Bunun bir göstergesi de yunuslar oldu. Son derece temiz sularda yaşayan yunuslar, artık kirliliğin azaldığı Haliç'te de görülüyor.

TERTEMİZ OLDU

Zeytinburnu Belediye Başkanı, Marmara Belediyeler Birliği Başkanvekili Murat Aydın da, Studi Arabistan'dan gelen 25 kişilik bir heyete yaptığı açıklamada, İstanbul'un son dönemlerde belediyeçilik alanında çok geliştiğini anlattı. 16 sene önce başlayan zihinsel dönüşümün bütün hızıyla devam ettiğini belirten Başkan Aydın, şunları söyledi: "16 sene önce Haliç'in etrafında pis kokudan durulmuyordu. Ancak zihinsel dönüşüm sayesinde bugün Haliç'e yunuslar giriyor. Yapılan çalışmalarla temizlenen Haliç, artık yunusların bile girdiği tertemiz bir deniz oldu."

BOĞAZ'DA SIK SIK GÖRÜLÜYOR

İSTANBUL Boğazı'nda sık sık görülen yunuslar, renkli görüntülere sahne oluyor. Yunuslar, genellikle sabahın erken saatlerinde avlanmak için Boğaz'ın daralan kısımlarını kendilerine mesken tutuyorlar. Özellikle temiz sularda yaşayan yunuslar, kimi zaman sevimli hareketlerle ilgi odağı oluyor. Kirliliğin yok denecek kadar azaldığı Haliç'te de zaman zaman yunus balıklarına rastlanıyor.

Haliç ve İstanbul Boğazı'nın temizlendikten sonraki durumu

Yurda dönüşümde (1960), o yıllarda İstanbul'un en önemli çevre kirliliği meselesi olan "Haliç Kirliliğinin Etüdü"nü doktora tez konusu olarak seçtim. Çalışmalarım devam ederken, o sırada devlet başkanı olan Orgeneral Cemal Gürsel, Haliç'in Eyüp taraflarında yaptığı bir gezi sırasında İstanbul Valisi Tümgeneral Refik Tulga'ya çok kötü kokan Haliç'teki kirliliğin derhal giderilmesi emrini vermiş. Vali, konuyu Eyüp Kaymakamına, o da İlçe Sağlık Müdürüne iletmış. Sağlık müdürü de Devlet Başkanı'nın

Haliç'in Boğaz'a açıldığı kısım

emirlerini, İTÜ Rektörüne ve İnşaat Fakültesi Dekanına bildirmiş. Dekan, benim hazırlamakta olduğum doktora tezi hakkında onlara bilgi vermiş. Bu suretle yeni başladığım tezin konusu birdenbire güncelliğini ve üniversitenin itibarını artırdı. İTÜ, hep teorik çalışıldığı tarzındaki eleştirilerden kurtularak Türkiye'nin ve İstanbul'un dertlerine çare üreten bir üniversite konumuna kısa zamanda yükselecekti. Bu çalışmalarımın sonunda, Mart 1963'te İTÜ Senatosunun onayıyla "Dr. Mühendis" unvanını kazandım.

Almanya'daki Meslekî Çalışmalarım (Temmuz-Eylül 1963)

1963 yılı yaz tatilinden yararlanarak Almanya'nın Ulm şehrindeki *Suddeutsche Abwasserreinigungs-Gesellschaft (SAG)* firması tarafından son yıllarda işletmeye alınan atık su arıtma tesislerinde verimliliğin tespiti ve daha iyi bir verim elde etmek amacıyla tesiste yapılması gereken düzenlemelerin belirlenmesi için arıtma tesislerinin her bir ünitesinin giriş ve çıkışından alınan numunelerin analizlerini yapıp her bir ünitenin iş görme verimini tespit edip sonuçta tesisin her bir arıtma ünitesi ile tamamı hakkında aksayan yerleri ve verim artırıcı tedbirleri belirttiğim raporumu firma yetkilisine sunuyordum. Her hafta ayrı bir tesiste bu işlere devam ettim. Almanya'da yapmış olduğum bu çalışmalar sayesinde ileride üniversite hocalığından emekliliğimi isteyip serbest mühendislik hizmetlerine başladığım yıllarda (MİMKO A.Ş., 1985) proje hazırlama ve kurduğum tesisleri işletmeye almada herhangi bir acemilik çekmeden, kolaylıkla ve başarıyla işlerimi gerçekleştirme imkânını bulacaktım.

ABD'de NATO'nun Altı Haftalık Bilimsel Kursu (1964)

1964 Haziran ve Temmuz aylarında ABD'nin New York eyaleti Syracuse Üniversitesinde tertip edilen, NATO ülkelerinin her birinden bir ila üç kişinin katıldığı "Su Temini ve Kirlenmesini Kontrol Konusunda Son Gelişmeler" kursuna katıldım. Öğleye kadar ders görülüyor; öğleden sonra o konuyla ilgili tesisler geziliyor; akşamları da üç-dört kişilik gruplar hâlinde, çoğunlukla üniversite hocalarının, bazen de önemli ailelerin davetlerine iştirak ediliyordu. Bu davetlerde Amerika'daki sosyal yapı ve teknolojik gelişmeler üzerine fikir alışverişinde bulunuyorduk. Bu kurs sırasında kursun akademik başkanı olan profesör, doktora tezimi inceledi ve akademik hayatıma ABD'de devam etme konusunda fikrimi sordu. "Memleketimde hizmet etmek istiyorum" cevabını verdim. İstanbul'a dönüşümde fakültede üzerime düşen dersleri vermeye başladım. Bu arada Fakülte Kurulu, doçentlik tezimi hazırlamam ve bilimsel çalışmalarda bulunmam için iki yıllığına İngiltere'ye gönderilmemi kararlaştırdı. Bu gelişme üzerine Mart 1965'te Londra'ya hareket ettim.

1964 Haziran-Temmuz aylarında ABD New York eyaleti Syracuse Üniversitesinde "Su Temini ve Kirlenmesini Kontrol Konusunda Son Gelişmeler" kursu kapanış hatırası

İngiltere'deki Bilimsel Çalışma ve Araştırmalarım (1965-1967)

O yıllarda sahilten doğrudan denize dökülen kanalizasyonlar sebebiyle İstanbul'un Boğaz ve Marmara sahilleri "atık su tarlası" görünümündeydi. İşte bu sebeple doçentlik çalışmam ile bu konuya çözüm getirmek istedim.

Londra'ya gittiğimde öncelikle Imperial College (Londra Üniversitesi Mühendislik Fakültesi) Halk Sağlığı Mühendisliği Bölümünde lisansüstü çalışmaları ve yapılan araştırmaları inceledikten sonra meşhur Patent Office Kütüphanesinde özellikle atık suların denize verilmesi konusuyla ilgili İngiltere, ABD ve diğer ülkelerde yapılmış yayınları tarayarak tezimin "Giriş" ve "Önceki Çalışmalar" bölümlerini kaleme aldım.

Londra'daki bu çalışmalardan sonra doçentlik takdim tezinin deneysel kısmını hazırlamak üzere İngiltere'nin en büyük su laboratuvarı olan Wallingford'daki Hidrolik Araştırma Merkezinde bir yıl kadar, yoğun bir çalışma temposuyla, konuyla ilgili modeli kurup deneylere başladım. Burada esas konu; üç tarafı denizlerle çevrili İstanbul'da atık suların, çevrede kirlenme meydana getirmeden, en ekonomik şekilde nasıl bertaraf edileceği ve atık suların denize nasıl verileceği meselesi idi. Bu çalışmalar sonucunda elde ettiğim bilgilerle İstanbul'un en büyük sorunlarından birini çözme yolunda önemli adımlar atılmasına vesile olacaktım. Hareket noktası şuydu:

İstanbul'u çevreleyen Marmara Denizi ile Boğaz'da akan sular, farklı yoğunlukta iki tabaka hâlinde. Marmara Denizi'nde altta Akdeniz'in tuzlu suları (tuzluluğu binde 37-38,5 ve yoğunluğu 1,0275-1,0285 arasında), üst tabakada ise Karadeniz'in az tuzlu suları (tuzluluğu binde 21-25 ve yoğunluğu 1,016 -1,020) bulunmaktadır. İstanbul'un Marmara sahillerinde yüzey ile 15 metreye kadar derinlik arasında Karadeniz suyu karakteri, 25-30 metreden daha derin kısımlarda ise Akdeniz suyu karakteri hâkimdir. Bu bakımdan İstanbul'un Marmara sahillerinden denize verilecek atık sular, mesela 40 metre derinlikteki deniz tabanından Marmara Denizi'ne deşarj edilirse, önce deşarj yönünde, daha sonra düşey yönde hareket eden atık su-deniz suyu karışımı 20-23 metre derinlikte yatay yönde yayılır ve deniz yüzeyine çıkamaz. Bu yoğunluk tabakalaşması Boğaz'da çok daha belirgindir. Karadeniz suyu karakterindeki üst su tabakası kalınlığı, Karadeniz'den gelen akıntının miktarına bağlı olarak, Boğaz'ın Karadeniz tarafında 25-30 metre, Marmara tarafında ise 10-15 metre civarındadır. Alt su tabakası ile üst su tabakası birbirine karışmamaktadır. Alt tabakaya tabandan deşarj edilen atık sular, bu tabakadaki yüksek yoğunluklu deniz suyu ile karışır. Karışımın yoğunluğu

üst tabakanın yoğunluğunu aşınca atık su karışımı daha ağır olduğundan üst tabakaya çıkamaz. Dolayısıyla deniz yüzeyinden 20-22 metre derinde yayılan atık su-deniz suyu karışımının denizde yüzen, su sporları veya sandal gezintileri yapan insanlara hiçbir zararlı etkisi olmaz. Bu şekilde atık sular, çevreye herhangi bir zararlı etkisi olmaksızın en ekonomik şekilde bertaraf edilmiş olur.

İngiltere'deki laboratuvarında İstanbul Boğazı'nı temsil edecek şekilde içi tuzlu su ile doldurulmuş büyükçe bir kanalda tabandan düşey, eğik, yatay ve aşağı doğru eğik yönlü bir difüzörden (atık suyu temsilen) renklendirilmiş musluk suyu deşarj edip deşarj hızına bağlı olarak yukarı doğru yükselen huzmenin yörüngesini ve yörüngede merkezden yanlara doğru atık su-deniz suyu karışımında konsantrasyon dağılımını ölçtüm. Takdim ettiğim bu tez ve diğer yayınlar ile yazılı ve sözlü imtihanlar sonucu doçentlik unvanını kazandım ve Kasım 1968'de kürsünün doçentlik kadrosuna tayin edildim.

Kur'an-ı Kerim'de Rahman suresinin "iki denizin suları, aralarındaki berzahta (Boğaz'da) birbirlerine karşı yönde akarlar. Fakat bu iki su birbirine karışmaz." mealindeki 19 ve 20. ayetlerinin hükümlerini burada zikretmeden geçmek istemem. Zira ayet-i kerimedeki gibi, İstanbul ve Çanakkale Boğazlarında,

**“
Yaptığım işte beni
gerçeklerle yüzleştiren
Rabbime hep şükrettim.
”**

biri alt diğeri üst tabakadan, birbirlerine karışmadan, zıt yönde akan suların daha tuzlu (dolayısıyla daha yoğun) olanı (yani Akdeniz suyu) alt tabakadan Karadeniz'e, daha az tuzlu (dolayısıyla yoğunluğu daha düşük) olanı (yani Karadeniz suyu) üst tabakadan Akdeniz'e doğru akar. Bu akış sırasında iki denizin suyu birbirine karışmaz. İstanbul ve Çanakkale Boğazlarındaki bu durum, ancak son 150 yıldır yapılmakta olan ölçümlerle tespit edilebildi. Cenâb-ı Hakk'ın kelamı olan Kur'an-ı Kerim'de 1400 yıl öncesinden bu gerçeğin işaret edilmesine hayretle şahit oldum. Allah'ın büyüklüğü karşısında bir kere daha tevazu ile eğilip beni gerçeklerle yüzleştiren Rabbime hep şükrettim.

İstanbul'a dönüşümden birkaç ay sonra İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesinden "Kullanılmış Suların Denize Verilmesi ve İstanbul Şehri İçin Mansap İmkânları" konulu bir konferans vermek üzere davet edildim. Konferansa İstanbul'un büyük müteahhitlik firma sahipleri ve tecrübeli inşaat mühendisleri katılmıştı. Onlara Boğaz'ın ve Marmara Denizi'nin oşinografik yapısını ve yoğunluk tabakalaşmalarını anlattım. Alt tabakaya deşarj edilecek atık suların, iki farklı yoğunluktaki tabakanın ara kesitinde yayılacağını ve hiçbir zaman yukarıya yükselmeyeceğini resim ve grafikler üzerinde gösterdim.

Katılımcılar, o güne kadar duymadıkları çok enteresan yeni bilgiler edindiklerini söyleyip teşekkürlerini ifade ettiler. Bu konferanstan sonra İnşaat Mühendisleri Odası, sunum metnimi 46 sayfalık bir kitap hâlinde yayımladı.

Doçentlik Dönemim (1968-1974)

Prof. İhsan Göze'nin 1957'de vefatından itibaren Ahşap ve Çelik Yapılar Kürsüsü Profesörü Abdullah Türkmen, onun da 1966 yılında vefatı üzerine Zemin Mekaniği Kürsüsü Profesörü Vahit Kumbasar tarafından vekâleten yönetilen Şehir Sağlığı ve Tekniği Kürsüsüne 1968'de doçent olunca kürsü başkanı olarak görevlendirildim. Benim dışımda kürsüde biri doktorasını yapmış sadece dört asistan vardı. Bu sayının artırılması gerekmekteydi. Bu maksatla en zeki ve çalışkan, ilmî ve akademik faaliyetlere hevesli ve gayretli olan öğrencileri seçmem, fakat bundan önce asistanlarıma Avrupa'da veya ABD'de bilimsel çalışma ve doktora yapmaları için imkânlar temin etmem, kısa zamanda akademik alanda yükselmeleri için alt yapıyı hazırlamam ve onlara normal maaşları dışında ek ödeme imkânlarını araştırmam gerekiyordu.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Sosyal Planlama Dairesinden, Avrupa'da ve ABD'de burs imkânlarını ve tahsis şartlarını öğrenip asistanlarıma ilettim. Ayrıca Devlet Personel Dairesinden Çevre Sağlığı ve Teknolojisi konusunda çalışacak asistanlar için ek gösterge imkânları ve Bütçe Kanunu'na ilave edilebilecek maddeler hakkında görüş aldım. Yeni alacağım asistanlar için ek ödemeli kadro talebi Bütçe Kanunu ile birlikte TBMM'de kabul edildi. Böylelikle İTÜ bütçesine, yönettiğim kürsü asistanları için ayrı bir ödenek de girmiş oldu.

Benim evim vardı. Fakat kürsüde beraber çalıştığım genç asistanlarımla kirada oturması beni rahatsız ediyordu. Kira derdinden kurtulup daha huzurlu olmaları, çalışmalarını da olumlu yönde etkileyecekti. Küçükyalı semtinde satılık bir arsa bulup 1972'de inşaata başladık. 1975'te yeni binaya taşındık. Evden üniversiteye asistanlarımla aynı arabada gidip geldik. Binanın zemin katındaki 100 m²'lik alanı mescit ve toplantı salonu olarak kullanıyorduk. Hafta sonları davetli konferanslar düzenliyorduk ve bu konferanslara Küçükyalı ve civarından pek çok kişi de dinleyici olarak katılıyordu. Örnek teşkil eden bu sosyal faaliyetler 1980 Askerî Darbesi ile son buldu. Darbe sabahı askerler bina duvarları dışında çok ciddi aramalar yaptılar. Komşular ve semt sakinleri arasında dostluk, kardeşlik ve güzelliklerin yayılması gayretleri darbeciler tarafından suç unsuru olarak değerlendirildi. Türkiye'nin on yıllarca geriye götürülmesi ve demokrasiden uzaklaşılması sürecine bir kere daha şahit olduk.

Doçentlik dönemimde aldığımız projeler akademik hayatımızdaki önemli köşe taşlarıydı. Her proje ile Çevre Teknolojisi alanında dünyadaki yeni gelişmeleri ülkemizde uygulama imkânı buluyorduk. Bu çalışmalar diğer kuruluş ve firmalara da örnek teşkil ediyordu. 1972'de TÜBİTAK'tan alınan araştırma projelerinden birincisi ile İzmit Körfezi'nin kirlenmesi etüt edildi ve çevre kirliliğinin önlenmesi için alınması gereken tedbirler ortaya kondu; sanayicilerin yanı sıra valiler, kaymakamlar, belediye başkanları, sanayi odaları, TÜBİTAK temsilcileri ile diğer ilgili kurum ve kuruluşların katıldığı toplantılarda kirlenmeye sebep olan faktörler ve proje sonuçları tartışmaya açıldı. Bu suretle öncelikle üst kademe yöneticiler ile sanayicilere çevre kirliliğinin önemi izah edildi.

Bilhassa tarım ilaçları üreten fabrika gibi bazı sanayi kuruluşlarının hafta içinde biriktirdikleri zehirli maddeleri cumartesi akşamları körfeze deşarj etmeleri sonucu pazar günü sabahı deniz yüzeyi yüzlerce balık cesedi ile adeta balık mezarlığına dönüşüyordu. Benzer bir olay da şeker fabrikalarının kampanya müddetince (eylül-haziran) biriktirdikleri çok kirli atıklarını yeni kampanya öncesi (ağustos ayında) akarsu, göl veya körfez gibi bir su ortamına bir gecede boşaltmaları sonucu, bu su ortamında mevcut bütün balıkların öldüğü, buradaki kaptajlardan alınan ve arıtıldıktan sonra şehir ve kasabalara içme ve kullanma suyu olarak verilen bu suların yaklaşık 1 ay kadar bir müddetle artık kullanılamaz hâle geldiğine zaman zaman şahit olmuştuk.

TÜBİTAK'tan alınan diğer bir proje de Bandırma civarında bor işleyen bir fabrikanın dereye verdiği kirlilikti. Bu kirlilik yüzünden, dere suyu ile tarlalarını sulayanların o yılki mahsulünün yok olması tartışıldı, zehirlenmeden dolayı da tarla toprağının yıllarca çorak kalacağı ortaya kondu. Hâlbuki daha önce mahkemeye müracaat eden köylülerin, hâkimin tayin ettiği bilirkişinin raporu çerçevesinde sadece o yılki zararları tazmin edilmiş, yıllarca çoraklaşmaya devam edecek olan tarlaların bedelinden onlara hiç bahsedilmemişti. Hâkim bu konudan habersizdi, tayin ettiği bilirkişi de bu konuda uzman değildi. Hâl böyle olunca mahkemelerin adalete uygun hüküm verebilmeleri imkânsızdı. Bu ve benzeri davalar Türkiye'de ihtisas mahkemelerinin eksikliğini de ortaya koymuştu. Dere sularının döküldüğü Bandırma Körfezi'nde balık ve diğer canlı organizmaların da neslinin sona erebileceği uyarıları TÜBİTAK'ın desteklediği bu projeye ortaya kondu. Fabrika bacasından çıkan gazların civardaki ağaçlar ve orman varlığı üzerinde her yıl artan oranda önemli bir tahribata yol açacağı açıklandı. Bu ve benzeri uyarılarımız sonucu, 1978'de ilk kez Başbakanlığa bağlı Çevre Müsteşarlığı kuruldu ve bu müsteşarlık daha sonra devlet bakanlıklarından birine bağlandı, Çevre Bakanlığı ise 1991'de kuruldu.

Kürsü başkanlığı ile görevlendirildiğim 1968'den itibaren İTÜ İnşaat Fakültesinde lisansüstü seviyede Çevre Mühendisliği eğitime de başlandı. Bu maksatla dünyada yeni yeni gelişen bazı konularla ilgili olarak Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nin destekleriyle kısa süreli (bir hafta ile üç ay arasında) yabancı uzmanlar getirildi. Ayrıca asistanlarıma uzun süreli

ABD'den getirilen Prof. Tebbens'in ayrılış günü hatırası

(bir ila üç yıl) doktora ve diğer bilimsel çalışmaları için burslar sağlandı, laboratuvarlarımıza yüksek maliyetli önemli miktarda alet ve araç-gereç temin edildi. Birleşmiş Milletler'e bağlı UNDP, WHO ve IMCO gibi kuruluşlar ile OECD'ye kısa süreli müşavirlik hizmetleri verildi. Dünya Bankası destekli, İstanbul'a Su Temini ve Atık Suların Uzaklaştırılması (1967-1970) Master Planı çalışmalarına da laboratuvar analizleriyle destek verildi.

İTÜ'deki öğrencileriyle Kağıthane İçme Suyu Arıtma Tesisine teknik gezi hatırası (1968)

Tokyo'da kurulması planlanan Dünya Üniversitesine bağlı olarak Çevre Mühendisliği Bölümünün İstanbul'da kurulması için çalışmalar yapıldı ve raporlar hazırlandı. Fakültenin müspet görüşü İTÜ Senatosunca onaylandı; fakat o sırada Kıbrıs Barış Harekâtı (1974) nedeniyle Türkiye'ye konan uluslararası ambargo yüzünden bu teşebbüs kuvveden fiile geçirilemedi. Kürsünün elemanlarından Dr. Ahmet Saatçi'nin, bu proje raporunun hazırlanmasında gösterdiği üstün gayret ve başarısını hep hatırlarım. Ge-

rek UNDP, WHO gibi uluslararası dış teknik yardım kuruluşları, gerekse ABD ve bazı Avrupa ülkelerinin akademik mübadele programları kanalıyla getirttiğimiz yabancı uzmanlar, araştırmalara katılarak asistanlarımıza seminerler ve öğrencilerimize dersler verdiler.

Bu dönemde kürsüye yeni asistanlar alırken mevcut asistanlarımız da akademik olarak terfi ettiler. Kendim de hem yurt içi hem de yurt dışındaki bilimsel ve meslekî toplantı ve kongrelere tebliğler sunarak katılma faaliyetlerime hız verdim, Türkçe dergilerde olduğu kadar yabancı dergilerde de İngilizce ve Almanca tebliğ ve makalelerim yayımlandı. Bu faaliyetlerim devam ederken Fakülte Profesörler Kurulunun kararı ve İTÜ Senatosunun onayıyla 1974 yılında doçentlikten profesörlüğe yükseltildim.

Şehir Sağlığı ve Tekniği Kürsüsünden Çevre Mühendisliği Bölümüne (1957-1975)

1950'lerde kürsünün ismi "Şehir Sağlığı ve Tekniği" idi. Daha sonraki yıllarda çevre konularının önem kazanmasına paralel olarak bu isim kürsümüzün teklifi ve Fakülte Profesörler Kurulunun onayı ile "Çevre Bilimleri ve Teknolojisi Kürsüsü" olarak değiştirildi (1969-1970). Bu yıllarda çevre konuları, muhtelif bakanlıklar tarafından kendi ilgi alanları dâhilinde görülmekteydi. Sağlık Bakanlığı mensubu doktorlar, biyologlar, mikrobiyoloji uzmanları ve kimyagerler; Tarım Bakanlığı mensubu ziraat mühendisleri ve veterinerler; İller Bankası ve belediyelerde görevli inşaat ve kimya mühendisleri bu işlerin uygulayıcıları olarak kendilerini görmekteydiler. Ülkemizde bu hizmetleri ifa edecek çevre mühendislerinin yetiştirilmesi amacıyla dört yıllık müstakil lisans eğitime başlanması için "Çevre Bilimleri ve Teknolojisi Kürsüsü", 1976'da "Çevre Mühendisliği Bölümü" hâline getirildi. Böylece dört yıllık Çevre Mühendisliği lisans eğitimine İTÜ'de ilk defa 1978'de öğrenci alınarak fiilen başlandı.

Çevre Mühendisliği Bölümünü kurduk

Çevre Mühendisliği Bölümü kurulmadan önce, İnşaat Fakültesi lisans programındaki Su Temini ve Çevre Sağlığı dersi ile lisansüstü seviyede Çevre Bilimleri ve Teknolojisi Dalının eğitim ve öğretimi gerçekleştirilmekteydi. Yeni kurulan dört yıllık Çevre Mühendisliği lisans programındaki çevre kimyası, biyolojisi, mikrobiyolojisi laboratuvarları için gerekli olan aletlerin ve malzemelerin temini hususu Ankara'da DPT, Maliye ve Milli Eğitim Bakanlıklarının bütçeyle ilgili birimleri ile görüşülüp onların tavsiyeleri doğrultusunda laboratuvarlarımızın alet, edevat ve malzeme listesi ve para ihtiyacı üniversitenin bütçe koordinatörü

tarafından Ankara'ya götürüldü. TBMM'nin onayladığı Bütçe Kanunu ile bölüm öğrencilerinin laboratuvar ihtiyaçları eksiksiz karşılanmış oldu.

Asistanların doktora çalışmalarının, doktorasını tamamlamış olanların ise araştırma-geliştirme projelerinin milli bütçeden karşılanması zordu. Bu bakımdan yüksek fiyatlı alet ve malzeme ile kütüphaneye çok sayıda kitabın yanı sıra teknik ve bilimsel dergi UNDP ve WHO'dan hibe yoluyla temin edildi. Gelen malzemelerin demirbaşlara kaydı yapıldı. Bunca zahmetlerle temin ettiğimiz kitaplardan bir kısmının, emekliliğimi isteyerek yurt dışında görev aldığım dönemde, bazıları tarafından ganimet gibi alınıp götürülmesine bir hayli üzülmişümdür.

İTÜ'de Profesörlük Dönemim (1974-1982)

1968 yılında doçent unvanı ile kürsü yönetimini de üstlendikten sonra başladığım faaliyetleri profesörlük dönemimde çok daha hızlı bir tempo ile sürdürdüm. Bu faaliyetlerim, benden sonra geleceklere de birer emanet niteliğindedir. Bunlar:

- Asistanlara burs temini ve laboratuvarlara cihaz, kütüphaneye kitap ve bilimsel dergilerin getirtilmesi,
- Akademik personelin bilimsel çalışmalarını hızlandırma ve akademik yükselmelerin sağlanması;
- Çevre mühendisliği alanında asistanlara ve öğrencilere yeni gelişen spesifik konularda konferans, seminer ve ders vermek üzere yabancı uzmanların getirtilmesi,
- Yeni kurulan bölümün öğretim üyesi ihtiyacını karşılamak üzere inşaat, kimya, biyoloji, mikrobiyoloji gibi farklı alanlardan yeni asistanların alınması,
- Başta Marmara Bölgesi olmak üzere bütün Türkiye'yi ilgilendiren Çevre Mühendisliği konularında TÜBİTAK ve diğer kanallardan alınan desteklerle bilimsel çalışmaların ve araştırma projelerinin yapılması,
- Üniversite Döner Sermaye İşletmeleri Yönetmeliği çerçevesinde, en başta derin deniz deşarji projeleri olmak üzere Çevre Mühendisliği konularında değişik uygulama projelerinin hazırlanması,
- Sanayiciler ve belediyelerin yanı sıra ilgili diğer kuruluş mensupları için çevre kirlenmesi ve çevrenin korunması konulu toplantılara devam edilmesi,

- UNDP, WHO, IMCO ve OECD gibi uluslararası kuruluşların toplantılarına Türkiye'yi temsilen ve/veya kısa süreli müşavir olarak katılımın sağlanması,
- Çeşitli Asya ve Avrupa ülkeleri ile ABD'de su, atık su ve katı atık tesislerinde incelemeler yapılması, bilimsel kongrelere katılımın sağlanması ve tebliğler sunulması,
- Öğretime yeni başlayan dört yıllık lisans programının ders planlarında ve dersleri okutacak öğretim üyelerinin listelerinde gerekli düzenlemelerin yapılması...

Böylece, üniversitelerin yasal ve aslî görevlerinden olan:

- Eğitim ve öğretimi en mükemmel şekilde yerine getirme,
- Ülkenin ihtiyacı olan araştırma-geliştirme faaliyetlerinde bulunma,
- Bulunduğu bölgenin yararına, yeni gelişmekte olan konularda uygulama projelerini hazırlama, bu suretle ülkemizdeki mühendislik firmalarına yol gösterici olma,
- Bilim adamları ve akademisyenlerin yetişmesine yardımcı olma gibi faaliyetleri tam anlamıyla yerine getirmiş olduk.

Bu dönemde kürsüdeki asistanlara maddi imkân sağlamak bakımından, TÜBİTAK'tan uygulamaya dönük araştırma projelerinin yanı sıra Üniversite Döner Sermaye İşletmeleri çerçevesinde İller Bankasına, diğer kamu kuruluşlarına ve özel sektöre bazı önemli projeler hazırladık. Bunlardan bilhassa yaz turizmi bakımından çok önemli olan Erdek, Ayvalık, Bodrum, Datça gibi sahil yerleşimlerinin "Atık Su Derin Deniz Deşarjı Uygulama Projeleri" ile Türkiye'de ilk defa, yabancı mühendislere ihtiyaç duyulmadan, üniversiteler tarafından bu gibi projelerin de hazırlanabileceğini fiilen göstermiş olduk.

Ayrıca kürsü olarak ayda bir veya iki defa "Çevrenin Kirlenmeye Karşı Korunması" konulu; sanayicilerin, belediyelerin ve diğer ilgi duyan kurum, kuruluş ve vakıfların katılımlarıyla toplantılar düzenledik. Bu toplantılarda yer altı suları, akarsu ve göller ile denizleri kirlenmeye karşı koruyacak tesisler hakkında bilgi verdik; bu tesislere ait fotoğraflar üzerinden açıklamalar yaptık, ilk tesis maliyetleri ile işletme giderlerini mukayese ettik. İlerleyen yıllarda bu toplantıların her birinde tekstil, metal, kimya, kâğıt, ağaç, deri, gıda, petrol gibi çeşitli sanayi kollarına ait arıtma tesislerini de teker teker ele aldık. Bu dönemde bir yandan mevcut dokuz akademisyen doçent ve profesör unvanını kazandı, diğer yandan bölümün ihtiyacını karşılamak üzere on yeni asistan alındı. İleriki yıllarda bunların bir kısmı genel mü-

dür, dekan, rektör, müsteşar, milletvekili, bakan oldu; diğer bir kısmı da yurt dışındaki üniversitelerde görev aldılar.

İTÜ Dışında Ders Verdiğim Yüksekokul ve Akademiler (1968-1978)

1. İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi (1968-1973)

Bugünkü adı Yıldız Teknik Üniversitesi olan bu akademide saat başı ücretle Su Temini ve Kullanılmış Suların Uzaklaştırılması dersinin verilmesi ve mezuniyet projelerinin yaptırılması için görevlendirildim. Dersin, mühendislik uygulama alanı yönünden öğrencilerin ilgisini çekmesi sebebiyle proje derslerine katılan öğrenci sayısı bir hayli yüksek olurdu. 1973 yılında Sakarya Akademisinde aynı dersi vermem için ricada bulunmaları üzerine buradaki görevimden ayrıldım.

2. Işık Mühendislik ve Mimarlık Yüksekokulu (1970-1973)

Bu okulun gece bölümü öğrencileri için akşamları saat 18.00-22.00 arasında ders yapar; cumartesi ve pazar gündüz saatlerinde de mezuniyet proje derslerini verirdim. Okulda öğrenci sayısının çok fazla olması sebebiyle proje alan öğrenci sayısı da bir hayli fazlaydı. Bu ders ve projeleri İTÜ'deki asistan arkadaşlarımla birlikte yapardık.

3. Vatan Mühendislik ve Mimarlık Yüksekokulu (1970-1972)

Bu yüksekokulda iki yıl süreyle ders okuttum. Bu okuldaki derslerim sırasında yüksekokul müdürü, birkaç senedir bakılıp sonuçlandırılmayan staj defterleri sebebiyle, mezun durumundaki öğrencilerin mezuniyet belgelerini alamadıklarını ve bu sebeple okul idaresi olarak zor durumda olduklarını bildirerek çok sayıda staj defterinin tarafımdan incelenerek sonuçlandırılmasını rica etti. Bu defterleri kısa zamanda tek tek dikkatlice inceleyerek sonuçlandırdım ve notlandırdım. Müdürün düşündüğü tarihten çok daha önce bu işi tamamlayarak okul idaresini büyük bir sıkıntıdan kurtardım. Müdür, İstanbul DMMA hocalarına bu çalışmamı anlatmış ve akademiden gelen hocaların bugüne kadar böyle bir başarıyı gösteremediklerini vurgulamış. Bu hadisenin sonrasında, katıldığım Akademiler Arası Kurul toplantılarında şahsıma karşı büyük bir takdir ve itimat oluştu. Artık kuruldaki her önemli iş için önce benim fikrim sorulur ve kararlar benim fikrim alındıktan sonra verilir hâle geldi. **Bu süreçte, sorumluluk sahibi olmanın, titiz iş yapmanın ve çalışmalarda gösterilen üstün başarıların "insanlar**

arasındaki fikrî görüş ayrılıklarına rağmen” birinci derecede önemli olduğunu ve birlikte karar mekanizmasını güçlendirdiğini daha iyi anlamış oldum.

4. Sakarya Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi (SDMMA) (1973-1975)

1970’te kurulan Sakarya Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi (SDMMA)’ne 1973’ten itibaren İTÜ’nün izniyle, iki haftada bir gün gidip gelmeye başladım. Akademideki derslerin çoğunluğu İTÜ, bir kısmı da İstanbul DMMA hocaları tarafından verilmekteydi. Yeni açılan bu akademinin öğrencileri, derslerini iyi takip eden terbiyeli gençlerdi. O tarihlerde Ankara ve İstanbul’daki üniversitelerde ve akademilerde olduğu gibi, hükümeti ve bütün Türkiye’yi hedef alan protestocu öğrenci hareketleri ve ders boykotları burada yoktu. Bu, biraz da Sakarya’nın küçük bir il olmasından ve halkının muhafazakâr yapısından ileri gelmekteydi. Öğrencilerden önemli bir kısmı Adapazarı ve çevresindeki halkın çocuklarıydı. Öğrencilerin derse olan ilgileri, üzerimde müspet bir hava uyandırdı. Ayrıca sınıflarda sadece yetmişer öğrencinin olması da derslerin büyük bir dikkatle takip edilebilmesinin sebepleri arasındaydı.

Sakarya Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Başkanlığı (1975-1978)

Sakarya Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi (SDMMA) Başkanlığının 1975’te boşalması üzerine Akademi Genel Kurulu tarafından bu göreve seçildim. İTÜ’deki derslerimi, Çevre Mühendisliği Bölüm Başkanlığını ve diğer akademik görevlerimi sürdürdüğüm bu dönemde Milli Eğitim Bakanlığı, İTÜ Rektörlüğüne gönderdiği bir yazıyla, İTÜ’deki eğitim-öğretim ve idari görevlerimi aksatmadan yürütmek şartıyla, SDMMA Başkanlığına tayin edildiğimi bildirdi.

SDMMA'nın ilk kuruluş yılında mahalli bir gazete haberi

Haftada üç gün İTÜ'de, üç gün de (hafta içi iki gün ve cumartesi) Sakarya'da görev yapmayı planladım. Fakat SDMMA beş yıl önce kurulmuştu. Sadece İnşaat ve Makine Mühendisliği Bölümleri vardı. Hocaları İstanbul'daki üniversitelerden ve akademilerden izinle günü birlik gelip gitmekteydi. Az sayıda asistanı ve idari personeli vardı. Tam gün kadrolu görünen bazı hocalar da haftada üç-beş saat derslerini verdikten sonra gitmekteydi. Bazı memurlar veya sekreterler görev saatinde örgü örmekle meşguldü. Bu başıboş ortamın bir an önce düzeltilmesi gerektiğini düşündüm. Çünkü eğitim, araştırma-geliştirme ve insan yetiştirmeye yönelik çalışmaların geri plana atıldığına şahit oldum.

Önce örgü ile uğraşanların işine son verdim. Sonra tam gün kadrolu olup haftada ancak yarım gün

SDMMA'da ilk kuruluş yılında derslere başlandı haberi

görev yapan hocalara haftalık çizelge gönderip hangi gün ve saatlerde akademide bulduklarını işaretlemelerini istedim. Bir kısmı cevap vermeksizin istifa ettiler. Yerlerine doktora yapmış, tam gün akademide görev alacak yeni genç hocaları tayin ettim. Birini İnşaat Bölümüne, diğerini Makine Bölümüne başkan seçtik. Daha önce İTÜ Motorlar Kürsüsünde asistanlık yapmış Doç. Dr. Kahraman Emmioğlu'nun ricamı kırmayıp akademinin Makine Bölümü kadrosuna katılmasıyla akademi adeta bir üniversite hâline geldi. O güne kadar akademik kadrodakiler, sanki lise hocaları gibi sadece derslerini verip giderken, bilimsel çalışma ve doktora yapmak gibi bir hevesleri yokken; yeni göreve aldığım asistanlar temel görevlerinin doktora yapmak olduğunun şuurundaydı. Önceki asistanların da bir kısmı bu yeni ekibe katıldı. Zaten akademinin bir üniversite olarak yapılanma çalışmalarının başladığının da farkındaydılar.

Yeni asistan temininde en büyük engel, zaten düşük olan maaşlarla ev kirası vermek olduğundan akademi binası içinde uygun bir kısım, asistanların konaklaması için tahsis edilmişti. Ancak akademi

binasında yer darlığından şehirde kiralık geniş bir daire tutuldu ve asistanlar bu yeni binaya taşındı. Böylelikle asistanlarımızın, kira derdinden kurtulup kendilerini akademik çalışmalara tam olarak vermelerini sağlamış olduk. Zira zihin rahat olunca akademik çalışmalardan daha verimli sonuçlar elde edileceği aşikârdır. Asistan kadrolarından sonra idari kadrolara da el atıp zaruri olan tayinleri yaptık. Sıra "Akademi Yönetim Kurulu" nun seçimine gelmişti. Bu Kurul için İTÜ'de rektör yardımcılığı, dekanlık gibi görevlerde bulunmuş, çok çalışkan ve tecrübeli Prof. Mehmet R. Bilge, Prof. Hasan F. Yazıcı ve Prof. Selahattin Anık ile İstanbul Üniversitesinden Prof. Dr. Sabahattin Zaim gibi hocaları teklif ettik. Genel Kurulun uygun görmesi ve hocalarımızın da ricalarımızı kırmamasıyla en önemli merhaleyi geçmiş olduk. İkinci merhale öğretim üyesi ihtiyacının karşılanmasıydı. Tam gün ya da ders saat ücretli hocaların tespitinde, akademi görev alan asistanların doktora ve bilimsel çalışmalarında yardımcı ve yol gösterici olmalarını ön planda tuttuk. Bunun için öncelikle İTÜ'den olmak üzere Ankara ve Eskişehir üniversitelerinden davet edilecek hocaları belirledik.

Asistanların yabancı dil bilgilerini geliştirmek için ODTÜ Yabancı Diller Okulu Müdürü İdris Esen ile görüşüp yaz tatilinde iki ay müddetle Sakarya'da İngilizce dersi vermeleri için dört İngilizce hocasına, ücretleri akademi tarafından karşılanmak üzere izin vermesini rica ettik. Hocalar geldiler. Asistanlar kurstan çok memnun kaldılar. Sonuçta İdris Esen'i de tam günlük hoca olarak ODTÜ'den SDMMMA'ya transfer ettik. Böylelikle hem asistanların İngilizcelerini geliştirme kursu devamlı hâle geldi hem de öğrencilerin yabancı dil dersleri disiplin altına alınmış oldu.

Akademi, Milli Eğitim Bakanlığına bağlıydı. Bağımsız hâle gelebilmesi için her bir bölümünde tam günlük profesör veya doçent sayısı en az üç olmalıydı. Bunun için Eskişehir Akademisinden Matematik Profesörü Ali Nihat Eskioğlu ile Erzurum Atatürk Üniversitesinden Doç. Dr. Sacit Adalı* SDMMMA kadrosuna alındılar. İTÜ'de Makine Fakültesinde doçent iken üniversiteden ayrılan ve Ankara'da bir makine fabrikası sahibi olan Doç. Dr. Orhan Işık ile ODTÜ'den Doç. Dr. Mehmet Akyurt'u profesörlüğe yükselterek tam günlük olmak üzere kadroya aldık. Ancak bu tayinlerin Milli Eğitim Bakanı tarafından onayı gerekiyordu ve bakan CHP'liydi. Tarım ve İçişleri Bakanlıkları yapmış olan Prof. Korkut Özal'la birlikte Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necdet Uğur'u ziyaret ettik. Bakan, Korkut Bey'in ricasını kırmayıp tayin kararnamelelerini imzaladı. Akademi görevli mevcut tam günlük hocalarla sayı tamamlandı ve Akademiler Arası Kurulun da onayıyla SDMMMA bağımsızlığına kavuştu.

Yapılacak işler bununla da bitmedi. Akademi binası ihtiyacı karşılayamadığından onun yanına yeni bir bina inşaatı için bütçeye ek 5.000.000 TL ödenek gerekiyordu. Meclis Bütçe Komisyonunda müzakereler

* Sacit Adalı daha sonra uzun yıllar Anayasa Mahkemesi üyeliği yapacaktı.

sonucunda CHP'lilerinki dışında sadece bizim teklifimiz kabul edildi. Bütün diğer muhalefet partilerinin (AP, MSP, MHP, GP) tekliflerinin tamamı reddedilmişti. Toplantıdan çıkanlar hayretlerini açıkça belirtip beni tebrik ettiler. Bütçe çıkıp para geldikten sonra bina hızla tamamlandı.

Sakarya DMMA Başkanlığı Dönemi (1975-1978)

Bu kısa vadede yapılan hizmetlerden sonra sıra orta ve uzun vadede yapılacaklara gelmişti. İki bölümden ibaret bu akademiye, (i) eğitim-öğretim seviyesini yükseltmek ve akademik kadroları çalışkan ve bilgili genç akademisyenlerle doldurmak suretiyle bilimsel çalışmalarda Türkiye'nin gözdesi yapmak, (ii) bulunduğu bölgenin problemlerine en iyi çözümler üreten bir üniversite hâline getirmek; ayrıca (iii) bu üniversitede mühendisliğin diğer bölümlerinin yanı sıra iktisat, hukuk, tıp, veterinerlik ve ziraat gibi fakültelere yer vermek başlıca hedeflerimiz arasındaydı.

Akademideki idari görevimin ilk aylarında (1975 sonbaharı) Sakarya Valisi Mustafa Uygur'la yaptığımız görüşme üzerine Vali Bey, bütün siyasi partilerin il başkanlarının, bazı dernek ve vakıf mensuplarının ve ilgili diğer devlet dairelerinin katıldığı bir toplantı düzenledi. Toplantıda mühendislik fakültesine ilaveten, bünyesinde diğer fakültelerin de bulunacağı bir üniversite açılması konusu müzakere edildi. Genel bir "evet" mutabakatı alındı. O yıllarda hükümetlerin sık sık değişmesi gibi çeşitli sebeplerle bu niyetimizi gerçekleştiremedik. Fakat akademi bünyesinde 1977'de İşletme, 1978'de Elektrik ve Metalurji Mühendisliği bölümlerini açtık. 1977 yılı başında İşletme Bölüm Başkanlığına Prof. Dr. Sabahattin Zaim Hoca'yı tayin ettik. Yazılı ve sözlü imtihan sonucu yirmi civarında asistan aldık.

Benim göreve başladığım 1975 yılında akademi, vaktiyle ilkokul için inşa edilmiş küçücük bir bina-daydı. Değil bir üniversite olmaya, yeni bir bölüm açmaya dahi yer yoktu. Nitekim ilk olarak 1977'de İşletme Mühendisliği Bölümünü açınca hemen Ankara'ya gidip Bayındırlık Bakanlığının doğal afetler için hazırladığı barakalardan satın aldık. Bu barakaları, hocaların ve asistanların çalışma odaları ile mevcudu az olan sınıflara dönüştürdük.

Daha 1975'te kampüs için yer seçip Sapanca Gölü'nün kuzey tarafındaki yamaç ve tepelik kısımda, Serdivan Belediyesi hudutları içinde genişçe bir arazinin kamulaştırılması için çalışmalara başladık. Bu tamamlandıktan sonra bakanlığın izniyle projelerin hazırlanması işi ihalesine çıkıldı. Hazırlanan projeye göre inşaatlara başlanması için 1978-1981 döneminde akademi başkanlığını yürüten değerli hocamız Prof. Mehmet Bilge'nin, sınıf arkadaşı olan dönemin başbakanı Süleyman Demirel'e ricaları sonucu 1981 bütçesine koydurduğu ödenek, 1980 darbecilerinin tayin ettiği yeni akademi başkanının (vali muavini) "Bu ödeneğe gerek yoktur" sözü üzerine bütçeden çıkartıldı. İşte **birtarafta memleket hayrına güzel hizmetler için, hiçbir menfaat beklemeksizin, gece-gündüz çalışan fedakâr insanlar; diğer tarafta bu***

* Bu çalışmalarda büyük emeği geçen Akademi Başkan Yardımcısı Mustafa Kazak'ı, Serdivan Belediyesi'nin o tarihlerdeki başkanını, İnşaat Bölümü asistanı olarak istidlâk işlerinde çok büyük bir gayretle çalışmış bugünkü Sakarya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Muzaffer Elmas'ı, o günkü Genel Sekreterimiz Mehmet Mollaoğlu'nu ve emeği geçen diğer çalışanları her zaman hayırla yâd etmekteyim.

fedakârlıkları hiçe sayan, ileriki yıllarda 70.000 öğrencinin okuyacağı tam teşekküllü bir üniversitenin kurulup gelişmesini engelleyen zihniyet...

1980 Askerî Darbesi, SDMMMA'yı Türkiye'nin sayılı üniversitelerinden birine dönüştürme gayretlerimize ket vurdu. Darbeciler önce dönemin SDMMMA Başkanı ve aynı zamanda İTÜ öğretim üyesi Prof. Dr. Mehmet Bilge'yi görevinden alıp yerine bir vali muavini akademi başkanı tayin ettiler; daha sonra itirazlar üzerine akademiye, İTÜ'ye bağlı bir fakülte hâline getirdiler. Akademinin İTÜ'ye bağlı statüsü 1992'ye kadar devam etti ve ancak bu tarihten sonra Sakarya Üniversitesi hâline dönüştü.

SDMMMA başkanı olduğum 1975-1978 döneminde seçip aldığım asistanlardan biri, ülkemizin cumhurbaşkanlığına kadar yükselecek Sayın Abdullah Gül'dü. Bir diğeri, bugünkü Sakarya Üniversitesi Rektörü Muzaffer Elmas'tı. Asistanlarımdan önemli bir kısmı Sakarya Üniversitesinde akademik ve idari görevler aldılar. Türkiye'deki diğer bazı üniversitelerde rektör ve dekan olanlar da bir haylice. Yine bir kısmı milletvekili oldu, bakanlık yaptı. Verdiğim emeklerin bu şekilde neticelerini görmek benim için en büyük sevinç kaynağı...

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mütevelli Heyet Üyeliğim (1976-1978)

Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), ABD'nin Nebraska Üniversitesi örnek alınarak kurulmuştu. Bu bakımdan en yüksek yönetim organı olan Mütevelli Heyeti tarafından yönetilmekteydi. Mütevelli Heyet üyeliği görevi hükümet kararnamesi ile verildiğinden, Milliyetçi Cephe hükümetindeki dört parti (AP, MSP, MHP ve GP) kendi aralarında, benim de içinde bulunduğum heyet üyelerini seçti. Bu görev ücretsizdi, sadece İstanbul-Ankara-İstanbul uçak biletleri ODTÜ tarafından karşılanmaktaydı.

Mütevelli Heyeti olarak birbirimizle çok kolay anlaşış bütün kararları oy birliği ile alırdık. Zaten üyelerin çoğu, uzun yıllar beraber olduğum kadim dostlarımdı:

- Prof. Dr. Sabahattin Zaim / İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi,*
- Prof. Dr. Selçuk Özçelik / İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi,*
- Prof. Dr. Ahmet Sonel / Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,*
- Prof. Dr. Yusuf Vardar / Ege Üniversitesi Biyoloji Bölümü,*
- Mustafa Başoğlu / Sağlık-İş Sendikası Başkanı*

ve ismini hatırlayamadığım, daha önceki dönemlerde de ODTÜ Mütevelli Heyetinde bulunmuş Antalya bir inşaat mühendisi.

Bu üniversitedeki temel sıkıntı; aşırı sol görüşlü öğrencilerin, kendileri dışındakilerin üniversiteye, derslere ve imtihanlara girişlerine müsaade etmemeleri ve yüksek dereceden terör estirmeleriydi. Bu durumda Mütevelli Heyeti olarak sabırlı davrandık; öğrencilere terör hareketlerine son vermelerini, arkadaşlarının okuma haklarını gasp etmemelerini tavsiye ettik. Fakat öğrenciler şiddeti daha da artırdılar. Sonuçta Mütevelli Heyetimiz üniversitenin eğitim-öğretim faaliyetlerini durdurdu. Akademik çalışmalar, araştırma-geliştirme ve tez çalışmaları ise devam etti. Aşırı sol terörü önleyemeyen rektör görevden alındı ve bazı dekanlar değiştirildi. Bir müddet sonra da Bülent Ecevit Hükümeti iş başına geldi. Üniversiteler Kanunu'nda bazı değişiklikler yaparak Mütevelli Heyetini değiştirmek veya iş yapamaz hâle getirmek için çözüm arayışlarına girildi. Bu durum karşısında tekrar toplanamadık. Mütevelli Heyeti üyeliğimiz de böylece 1978'de son bulmuş oldu.

TÜBİTAK Çevre Araştırma Grubu Üyeliğim (1977-1980)

Çevre Araştırmaları Grubu, TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından üç yıllığına seçiliyordu. Her üniversiteden ve çeşitli meslek alanlarından birer üye alma prensibiyle seçilen* bu grubun çalışma hedefi, Türkiye'de gelişmekte olan çevre bilincinin yerleşip yayılmasını sağlamaktı. Genç bilim adamlarının araştırma ve geliştirme projelerini yönlendirmek ve bunlara destek sağlamak, çevre konularında problemlili olan yöreleri görüp bu bölgeler için yapılması gereken çalışmaları tespit etmek grubun öncelikleri arasındaydı. Çalışmalar ilerledikçe mühendis üyeler ile fen bilimciler arasında farklı görüşler ileri sürüldü ve sonuca gitmekte güçlüklerle karşılaşıldı.

İlmî, Meslekî ve İnceleme Amaçlı Kısa Süreli Yurt Dışı Seyahatlerim

Bu seyahatleri Türkiye'yi temsil etmek, bilimsel toplantılara katılmak, tebliğ sunmak, meslekî müşavirlik ve aynı zamanda su, atık su ve katı atık tesislerini incelemek maksatlarıyla gerçekleştirdim.

1. Batı Avrupa Ülkelerine Seyahatlerim (1971-1982)

1971-1982 yılları arasında, değişik tarihlerde Danimarka, Fransa, İsviçre, İngiltere ve Almanya'da ya-

---

*Başkan Prof. Dr. Necip BERKSAN : TÜBİTAK'ta tam gün görevli

Üyeler:

Prof. Dr. M. Nevzat KOR	: İTÜ Çevre Müh. Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Oğuz BORAT	: İTÜ Makine Fakültesi
Doç. Dr. Erol ULUÇ	: ODTÜ Çevre Müh. Bölüm Başkanı
Doç. Dr. Yüksel İNEL	: Boğaziçi Üniv. Kimya Bölümü
Dr. Biyolog Fethi.....	: İstanbul Üniv. Hidrobiyoloji Enstitüsü

pılan UNDP, WHO, IMCO ve OECD toplantılarında Türkiye'yi temsil etme; bu arada su ve atık su arıtma tesisleri ile katı atık bertaraf tesislerini görme; ayrıca üniversiteler tarafından tertiplenen bilimsel toplantılara iştirak etme, bu suretle çeşitli ülkelerden gelen bilim adamlarıyla tanışıp fikir teatisinde bulunma fırsatını elde ettim. Serbest çalışma hayatına atıldıktan iki yıl sonra 1987'de Stuttgart Teknik Üniversitesinden bir davet aldım. Almanya ve Polonya Üniversiteleri arasında "Katı Atıkların Bertarafı, Yönetimi ve İşletilmesi" konulu bir sempozyum tertiplenmişti. Bu konuda Türkiye'deki uygulamalar hakkında bir tebliğ ile toplantıya katılmam rica edildi. Üniversiteden emekliliğimi isteyip ayrıldıktan sonra da akademik faaliyetleri bu tarz tebliğ sunumlarıyla sürdürmek beni mutlu etti. Bu vesile ile Stuttgart'ta Alman ve Polonyalı meslektaşlarımla teknik konuları bir defa daha tartışarak müzakere etme fırsatı buldum.

2. Pakistan Seyahatlerim (1976 ve 1987)

1976 yılında Karaçi'de Merkezi Antlaşma Teşkilatı (CENTO) tarafında tertiplenen "Sıvı Atıkların Çevre Problemleri" konulu panelde "Sıvı Atıkların Marmara Bölgesindeki Etkileri" başlıklı tebliğimi sunmak üzere TÜBİTAK tarafından Pakistan'a gönderildim. Sunduğum tebliğ diğer delegelerin ilgisini çekti. Sorular sordular. Bu vesile ile çok sayıda Pakistanlı ve İranlı bilim adamı ile tanışma fırsatı buldum.

Toplantı programında Karaçi civarına geziler de vardı. Hafta sonu tatili olan cuma günü bizi Karaçi'den biraz uzakta, bölge halkını İslamiyet ile ilk tanıştıran sahabilerin kabirlerinin bulunduğu yere götürdüler. Cuma namazı için gittiğimiz camide verilen vaazda hoca, ayet-i kerimelerin ve hadis-i şeriflerin Urdu lisanı ile şerhini yapmaktaydı. Urduca ile Türkçe arasında çok sayıda müşterek kelimenin olması sayesinde vaaz ve hutbenin genel manasını anlamakta zorluk çekmedim.

Pakistan'a ikinci ziyaretimi, 1987'de İslamabad'a "Bilimsel Sonuçların Kur'an-ı Kerim'in Işığında Değerlendirilmesi" konulu toplantıya katılmak üzere gerçekleştirdim. Toplantıya çeşitli İslam ülkelerinin yanı sıra Kanada, ABD, İngiltere ve diğer ülkelerden katılan ilim adamları da vardı. Toplantıda doçentlik tez konum olan, birbirine bir boğaz ile bağlı farklı tuzlulukta iki denizin suyunun bu boğazda/berzahta alt ve üst akıntı olarak, ters yönde iki akıntının birbirine karışmaması konusunu, Kur'an-ı Kerim'de Rahman suresinin 19 ve 20. ayetleri ışığında bütün detaylarıyla anlattım. Toplantılara katılan Pakistan Devlet Başkanı Ziyaü'l-Hak, kapanışta büyük salonda verdiği yemek sonunda Türkiye'den katılan biz delegelere çok samimi davrandı, özel ilgi gösterdi ve kendisiyle uzun bir görüşme yapma fırsatı bulduk.

3. Hindistan ve Tayland Seyahatlerim (1978)

1978'de Tayland'da "Su Kirliliği Araştırmaları" konusunda uluslararası bir bilimsel konferans düzenlendi. Hem bu konferansa katılmak hem de öncesinde Hindistan'daki meslekî kuruluşları ziyaret edip su ve atık su tesislerini görmek üzere Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından bir ay süreyle görevlendirildim. Bu program çerçevesinde Delhi ve Nagpur şehirleri ile Bombay ve Kalküta'daki su ve atık su tesislerini ve bazı mühendislik firmalarını ziyaret ettim. Hindistan'da karşılaştığım birkaç hususu paylaşmadan geçmek istemiyorum. Fakirinin çok fakir, zengin-fakir arasındaki gelir uçurumunun da çok derin olduğu bu ülkenin inşaatlarında beton, binaların üst katlarına asansörle değil, içine birkaç litre beton alan küçük bir bakraçla merdivenleri inip çıkan çoluk çocuk, kadın ve erkeğin ellerinde taşıyordu. Hindistan'da kast sistemi hâlâ hâkimdi. İş sahibi olan kişi, kastın başkanı ile konuşarak on kişinin yapabileceği işi gerektiğinde yüz kişiyi çalıştırarak yaptırıyordu. Burada amaç herkesin bir işle meşgul edilmesi ve gelirden az da olsa nasiplenmesini sağlamaktı. Caddelerin yaya kaldırımları oldukça genişti. Fakir aileler gözlerine kestirdikleri bir duvar dibine hasır serip üç kenarını da yaklaşık iki metre yükseklikteki bir bezle çevirerek ve üstünü de bir bezle örterek belki sekiz-on kişi yaşamaya çalışıyordu. Yıkınma ihtiyacı duyanlar, caddelerde sık sık rastlanan sokak çeşmelerinden istifade ediyorlardı.

Bir gün Hintli bir meslektaşım "Yarın tanrıların sergilenip satılacağı gün, görmek ister misin?" diye sordu. Birlikte heykellerin imal edilip sergilendiği yerlerden birine gittik. Açık hava alışveriş merkezi gibi bir yerdi. Farklı insan tiplerinde büstler vardı. Hinduların bunlardan beğendiklerini satın alıp günlük ibadetlerini onun karşısında yaptıklarını, sıkıntılarını ona söyleyip ondan kendilerini selamete kavuşturmasını dilediklerini anlatınca Kur'an-ı Kerim'de tarif edilen putperestlik hatırıma geldi. Asırlardır böyle kalmış olmalarına da çok üzüldüm.

Delhi'deki Cuma Camii'nin dünyadaki camilerin en büyüğü olduğunu işitmiştim. Bu camide birkaç vakit namaz kılma fırsatı da buldum. Caminin iç mekânı dünyadaki diğer büyük camilerden küçük, fakat arka tarafındaki açık alanlar da dikkate alınırsa namaz kılma yerinin büyük olduğu bir gerçektir. Caminin etrafındaki mahallelerde oturanlar içler acısı fakirlikte Müslümanlardı. Hindistan'ın güneyinde, Haydarabad ve civarındaki Müslümanların varlıklı zenginler olduğu söylenince biraz olsun rahatladım... 1947'de İngilizler Hindistan'dan çekilirken alt kıtanın iç kısmındaki Haydarabad'ın nüfusu 20 milyon civarındadır ve "Haydarabad Nizamlığı" adı ile 1724'ten beri otonom varlığını sürdüren yapıyı

aynen muhafaza etmektedir. Fakat 1948'de Hindistan ordusu bu bölgeyi işgal edip topraklarına katar; böylece bir İslam devletini yok etmiş olur. Bu otonom yapının nüfusu Türkiye'nin o tarihteki nüfusuna yakın, yüz ölçümü de Türkiye'nin yarısı kadardır. Osmanlı Devleti zamanında saraydan kız alıp vermek suretiyle aramızda akrabalık münasebetleri kurulmuştur.

Delhi, Hindistan'ın eski, tarihî büyük bir şehri. Delhi'den 211 km mesafede Agra isminde tarihî bir şehir daha var. Burada İngiliz işgalinden (1770) önce hüküm süren Hindistan'daki İslam devleti Babür İmparatorluğu (1526-1857)'na ait saraylar, ilim merkezleri, rasathanelerle İslam bilim ve teknoloji tarihi bakımından önemli yapılar bulunmaktaydı. Bu İmparatorluk; son dönemlerindeki debdebesi, saraylara Hindu gelinlerin girişi, İslam'a yakışmayan hâl ve hareketleri, içki düşkünlüğü gibi nedenlerle zamanla

Toplantıya katılan diğer delegelerle bir hafta sonu gezisi

otoritesini kaybetmiş, 1757'den itibaren liman şehirlerinden English East India Company adlı şirketin ülkeye girişi, sonraki yıllarda aynı limanlardan yavaş yavaş İngiliz askerlerinin karaya çıkışı ve ülke içlerine doğru ilerleyişi neticesinde yıkılmıştır. 330 yıllık Babür hükümlanlığı (önceki 1206-1526 Delhi Sultanlığı da dikkate alınırca 651 yıllık İslam hükümlanlığı) 1858'de ülkenin İngilizlere teslimiyle sona ermiştir. Müslümanların yerine bir yandan İngiliz sömürge yönetimi, öte yandan Budistler, Hindular veya putperestler yönetimde hâkim olmaya başlamış ve Müslümanlar hükümlanlıktan esarete, zenginlikten fakirliğe, ilimden cehalete düşmüşlerdir. Görüştüğüm birçok Hintli Müslüman'ın, tekrar eski asaletli günlerine döneceklerine dair ümit, heyecan ve inanç taşıdıklarına da şahit oldum.

Kuzeydeki Delhi'den ülkenin ortasındaki Nagpur'a geldim. Nagpur, su ve atık su arıtmaları ile katı atıklar konusunda araştırmaların yapıldığı TÜBİTAK benzeri büyük bir araştırma merkezinin ve ayrıca civarında çok sayıda sanayi tesisinin bulunduğu bir şehir. Özellikle bir beldedeki, hayvan gübreleri ve arıtma çamurlarından elde edilen enerji ile aydınlatma ve diğer enerji ihtiyaçlarının karşılanması projesi dikkatimi çekti. Nagpur'dan Bombay'a geçtim. Hindistan'ın batısında, Hint Okyanusu kıyısında dünyanın en kalabalık şehirlerinden biri olan Bombay'da dikkatimi çeken, sahildeki çok katlı büyükçe binalardı. Hepsi birer sağlık tesisiydi. Arap ülkelerinin zenginleri her yıl çoluk çocuklarıyla yaz tatiline gelip bu hastanelerde sağlık kontrolünden geçiyordu. Bu sayede Hindistan'a çok büyük bir turizm geliri bırakıyorlardı. Türkiye'de sağlık sisteminin iyileştirilmesi ve benzer tesislerin inşa edilmesi suretiyle sağlık turizmini başlatmak gerektiğini daha o yıllarda düşünmeye başladım.

Bombay; zengini ile fakiri arasında gelir uçurumu olan, nüfusu çok fazla, endüstrisi de oldukça yoğun bir şehirdi. Su getiren, çok büyük çaplı dört boru hattı hendeğe değil, paralel olarak zemin yüzeyine oturtulmuştu. Terör olayları olmadığından sabotajlarla boruların tahrip edilebileceği düşünülmemişti. İçme suyu ve atık su arıtma tesisleri de gayet mükemmel olup havuzların çapları meslekî dokümanlarda geçen en büyük ölçülerdeydi (çöktürme havuzlarının çapları 70 m civarında).

Bir gün Bombay'da dolaşırken bacasından duman çıkan, bahçesi biraz genişçe, 5-6 cm çapında kesilmiş ağaç dallarıyla dolu tek katlı bir bina gördüm. Hintli arkadaşım "Burası ne, biliyor musun?" diye sordu ve devam etti: "Hindistan'da ateşe tapanlar (Zerdüşter) ölünce mezarlığa gömülmüyor, burada yakılıyor. Bu, yanda yığılı olan odunlar da bu iş için. Yakıldıktan sonra külü küçük bir şişeye konup ailesine teslim ediliyor" dedi. Bu ateşe tapanlar İran'da yaşarlarken, orada baskı ve zulüm görünce topluca Hindistan'a göç etmişler. Sayıları yaklaşık 70.000 civarındaydı. Bunların çoğunun tahsilli, çok iyi yetişmiş, alanında uzman kişiler olması dikkatimi çekti. Birleşmiş Milletler'de ve birçok uluslararası

kuruluşta danişmanlık hizmetleri gibi kilit rollerde hep bunlar vardı.

Hindistan'ın batısındaki Bombay'dan doğusundaki Kalküta'ya geçtim. Kalküta, Bengal Körfezi kenarında kurulu, dünyanın en kalabalık şehirlerinden biriydi. Hindistan'ın diğer bölgelerine göre fakiri çok daha düşküdü. Şehri dolaşırken bu yoksulluk çok daha net görölmekteydi. Bu bölgenin dili Bengalceydi. İnsanlarının yaşayış tarzı, kültürleri, şekil ve şemali Bangladeş'teki insanlarla aynıydı. Müslümanlar sayıca fazla; fakat genellikle fakir ve yoksuldu. Kalküta'da da su ve atık su tesislerini ve diğer önemli yapıları ziyaret edip meslektaşlarımla bilgi alışverişinde bulundum. Daha sonra uluslararası bir toplantıya katılmak üzere Tayland'ın başkenti Bangkok'a geçtim.

Tayland'ın başkenti Bangkok'un güneyinde, Müslümanların yerleşik olduğu yarımadanın (Patani'nin) girişindeki bir camiye cuma namazı için vardım. İçi tamamen doluydu. Okunan hutbeyi can kulağıyla dinledim. İmam bu hutbeyi Halife-i Rû-yi Zemîn Abdulhamid-i Sâni adına okuduğunu söyledi. Güneydoğu Asya'da Malay dilini konuşan, Tayland devleti hudutları içinde, %5 azınlık olarak yaşayan Patanililerin cuma hutbelerini hâlâ Osmanlı Padişahı Sultan Abdülhamid Han adına okumalarından ziyadesiyle gururlandım. Kongre çalışmalarını sona erince Bangkok'ta BM Kalkınma Programı desteğiyle kurulan, Çevre Mühendisliği alanında master eğitimi veren "Güneydoğu Asya Çevre Sağlığı Eğitim Merkezi"ni ziyaret ettim. İnan'dan Avustralya'ya ve Japonya'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyadaki her ülkeden öğrencinin eğitim gördüğu bu enstitünün eğitim-öğretim dili İngilizceydi ve bir yıl sonunda başarılı öğrencilerine Çevre Mühendisliğinde master derecesi veriyordu. İstanbul'a dönüşümde Ortadoğu, Balkanlar, Afrika ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden gelecek öğrenciler için; öğretim dili İngilizce olan benzer bir enstitünün de İTÜ bünyesinde kurulmasını teklif ettim. Ancak Fakülte Yönetim Kurulu, İTÜ'de eğitim-öğretim dilinin Türkçe olması sebebiyle bu teklifimi reddetti (1978). Fakat Turgut Özal'ın başbakanlığı döneminde (1983-1989) dışa açılma politikaları önem kazanınca, İTÜ de derslerin belirli bir yüzdesinin İngilizce verilmesi prensibini kabul edecekti. Bu değişim benim teklifimden altı-yedi yıl sonra...

4. Moskova (SSCB), Vilnius (Litvanya) ve Taşkent (Özbekistan) Seyahatim (Aralık 1977–Ocak 1978)

Sovyetler Birliği Hükümetinin davetlisi olarak, hava kirlenmesi konusunda yapılan çalışmalarını yerinde görmek üzere on günlük bir seyahat için TÜBİTAK tarafından (TÜBİTAK, İTÜ, ODTÜ ve DSİ'den birer kişi olmak üzere) dört kişilik bir akademisyen heyeti olarak görevlendirildik. Seyahatlerimizde komünist

rejimin yıkılmasına yol açacak durumları bizzat görme imkânını da bulduk.

Sovyet Havayollarının uçağıyla Moskova'ya indiğimizde havalimanında pasaport kontrolü için birkaç saat sırada bekledikten sonra pasaport kontrol görevlisi, giriş ve çıkış mühürlerinin vurulduğu kartonu zimba ile pasaportlarımıza ilişti. Böylece SSCB'ye giriş-çıkış yaptığımız, pasaportumuza işlenmemiş oldu. Zira o dönemde pasaportta SSCB damgası bulunması, gerek yurt içinde gerekse yurt dışında, özellikle Batılı ülkeler ile onların Doğu'daki müttefikleri arasında lekelenmeye, komünist damgası vurulmasına yol açmaktaydı. Mihmandarlık yapan Rus görevli eşliğinde bir otele yerleştirildik. Ertesi sabah mihmandar, elindeki programa göre bize Moskova'daki resmî daireleri dolaştırdı. Aralık ayının son günleriydi. Hava çok soğuktu. Odalarda memurlar ve müdürler paltıyla oturuyordu. Çünkü ısıtma merkezî sistemdi ve bina içi sıcaklık Moskova'da 18°C, SSCB'nin diğer şehirlerinde ise 16°C olarak ayarlanmıştı. Doğalgaz, kaliteli kömür, petrol gibi bütün doğal kaynakların en bol bulunduğu, komünizmin de merkezi olan ülkenin bu hâline şaşırдық. Bu seyahatimizden on üç yıl sonra, Aralık 1991'de SSCB dağılacak, komünist rejim çöküp gidecekti.

Moskova geniş caddeleri, yaya kaldırımları ve binaları ile muntazam kurulmuş bir şehirdi. Bir akşamüstü, kaldığımız lüks otelin kantininden sandviç almak için sıraya girdim. Beş-altı dakikada sıra geleceğini düşündüm. Ama neredeyse bir saate yakın sırada bekledim. Türkiye'de ve dolaştığım diğer ülkelerde sandviç veren satıcıların her bir müşterinin işini en geç bir dakikada gördüğünü hatırlayınca komünizmin dünya geliştikçe kendiliğinden göçüp gideceği kanaatine vardım.

Moskova'dan sonra bir akşam trenle Litvanya'nın başşehri Vilnius'a hareket ettik. Yataklı vagona her birimize ayrı bir kompartımanda yer verilmişti. Her şey mükemmeldi. Ama iki Rus gözetmen hep yanı başımızdaydı. Uyuduğumuzda bile kompartımanın koridorunda bizi gözetim altında tutmalarına bir anlam veremedik. Ekibimizden Necip Bey bu adamlardan birine dedi ki "Sovyetler Birliği'nde eşitlik var, işsizlik yok, her şey mükemmel. Amerika'da 3.000 dolar maaşla çalışmaktansa Sovyetler Birliği'nde 400 dolar maaşla çalışmayı tercih ederim." Bu sözlere Rus mihmandar cevaben "O kadar da değil" dedi. Onlar da işin farkındaydı. Bu yüzden SSCB'nin dağılışı ve komünizmin çöküş süreci büyük toplumsal karışıklıklar olmadan tamamlanmıştı. Vilnius'ta insanlar Moskova halkına göre daha cana yakındı. Komünizmi pek benimsemedikleri, eskiden Prusyalı oldukları şehirlerinden, yollarından, binalarından ve insanlarından anlaşılırmaktaydı. Binaların mimarisi Almanya'dakilerin bir benzeriydi. Daha medeni oldukları hemen fark edilmekteydi.

Birkaç gün burada kaldıktan sonra SSCB'nin doğusuna, Orta Asya'daki Özbekistan'a, daha doğrusu 1100-1200 yıl önceki ata yurdumuza gitmek üzere Moskova'dan uçağa bindik. Uçağa biz ve Ruslar yerleştikten sonra büyük bir kalabalık daha geldi. Yüzlerinden, giyimlerinden, ellerindeki eşyalarından, hâl ve tavırlarından bu güzel insanların ata yurdumuzun sahipleri olduğu hemen anlaşılıyordu. Yüzleri bezgindi. Çünkü onlar Sovyetlerin esaretindeydi. Nitekim bizim Rus mihmandar onlara "Hey Özbek!" diyerek azarlarcasına Rusça emirler yağdırıyordu.

Ertesi sabah programa göre bizi oradaki bir bölge müdürlüğüne götürdüler. Bölge müdürü Rus, müdür yardımcısı Özbek'ti. Bize laboratuvarlarını gezdirerek yaptıklarını anlattılar. Orada bir alet gördüm. "Aynısı bizde de var, fakat çalıştıramıyoruz. Sovyetler Birliği'nden bir teknisyen geldi. Aleti çalıştıramadı. Şimdi bir başkasını bekliyoruz. Siz bana aletin nasıl çalıştırıldığını gösterir misiniz?" dedim. "Hemen, derhal" dediler. Fakat biri gelip uğraştı, çalıştıramadı; diğeri geldi, çalıştıramadı. Bütün uğraşlara rağmen hiçbiri aleti çalıştıramadı. Moskova dâhil ziyaret ettiğimiz her yerde odalar dolusu Rus malı aletler, çeşitli cihazlar vardı. Fakat bunları kullanan da, kullanmasını bilen de yoktu. Radyo, televizyon ve yazılı basında büyük teknolojik kalkınma, araştırma-geliştirmelerinden bahsedilen Sovyetlerin hâlini böylece yakından görme fırsatı bulduk.

Mihmandar Moskova'da bir kişiyken, Vilnius'ta iki kişi oldu, Özbekistan'da ise bu sayı üçe çıktı. Birincisi Rus, ikincisi Ermeni ve üçüncüsü de Özbek'ti. Saha gezilerinde yerel tarihî eserleri vs. anlatma işi Özbek mihmandara aitti. Anlatırken sözü Lenin ve Stalin'e getirerek onların büyüklüğünü anlata anlata bitiremedi. Öylesine komünist rejim taraftarıydı ki, Rus'tan adeta daha fazla Rus'tu.

Taşkent, önceki yıllarda büyük bir deprem geçirmiş, yıkılan binaların yerine adeta yeni bir Taşkent inşa edilmişti. Geniş yolları, parkları, meydanları, beş-altı katlı yüksek binaları ile modern bir şehirdi. Fakat hiç cami yoktu. Şehrin eski kısmı ise dar yolları, bir-iki katlı binaları, eskiden kalmış camileri ve insanları ile tıpkı bir Anadolu şehri gibiydi. Burada, merkez camisini ziyaret ettik. Orta Asya Müftülüğü de bu caminin bulunduğu yerdedi. Sovyet esaretinde oldukları için üzüntü içindeydiler. "Dua edin bize, esaretten kurtulalım" dediler. Büyük İslam âlimlerinden İmam Gazzali'nin kitabının, kendileri tarafından yapılan baskısını bize hediye ettiler. Buhara'da bir İlahiyat Fakültesi olduğunu, iki yılda bir on civarında öğrenci alındığını söylediler.

Özbekistan'da ve diğer Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde bizim 1928 yılına kadar kullandığımız Arap alfabesi kullanılırken 1935'te Latin harflerine geçmişler. Fakat 1945'te Stalin'in emriyle Kiril alfabesi-

ni kullanmaya başlamışlar. Gürcü Stalin, Gürcistan'da Kril alfabesiyle birlikte Gürcülerin yaklaşık iki bin yıllık alfabelerinin de kullanımına müsaade ederken, Orta Asya'daki Müslüman Türk milletlerine aynı müsaadeyi vermeyerek kültürlerine darbe vurmuştu.

Tiyatro binalarının önündeki büyük avluda, Ali Şir Nevaî ve daha birçok Müslüman Türk şair, yazar ve ilim adamının büstleri vardı. Ziyaret ettiğimiz müzenin bekçisi "Burada pek çok Türk-İslam eseri vardı. Onları hep kaldırdılar. Burada bir işe yaramayacak olanlar kaldı" diye bana dert yandı.

Sergi sarayında gezerken 16-25 yaşlarında bazı gençler Türkiye'den geldiğimizi duyup hemen yanımıza geldiler. Sanki öz ağabeyleri, amcalarımız gibi, onlarla adeta hasret giderdik. Sevinçten gözleri parlamaktaydı.

“

Batı'dakiler Doğu'da kalanlara, Doğu'dakiler Batı'ya göçenlere hasret

”

Atalarımızın bazı torunları bu diyardan Batı'ya göçmüştü. Şimdi Batı'dakiler Doğu'da kalanlara, Doğu'dakiler Batı'ya göçenlere hasret duymaktaydı... Taşkent'teki resmî görüşmeler ve incelemeler tamamlandıktan sonra Moskova üzerinden İstanbul'a döndük.

5. ABD'de Kaliforniya Seyahatim (Ağustos 1978)

ABD'ye 1964'teki ilk gidişimin üzerinden on dört yıl geçmişti. İlk seyahatim ABD'nin en doğusunda New York'a iken, bu defa ABD'nin en batısına Kaliforniya'ya, Büyük Okyanus sahiline gittik. O zaman dünya çift kutupluydu. Bu ikinci ziyaretimde ise çift kutuplu dünya tek kutuplu olmaya yaklaşmıştı. Herkes hürriyetin geleceği, kapitalizmin bütün dünyaya hükümran olacağı beklentisindeydi. Hiç kimse kuvvetlinin güçsüzü daha şiddetle ezeceğini düşünmüyordu.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından organize edilen bu seyahate Çevre Mühendisliği Bölümündeki meslektaşım Hasan Z. Sarıkaya ile çıktık. Bir ay süreyle Kaliforniya'daki üniversiteleri ve müşavirlik firmalarını ziyaret ettik. Su ve atık su arıtma tesisleri ile derin deniz deşarj hatlarında incelemelerde bulunduk ve bu konularda ABD'deki ilmî ve teknolojik yenilikleri yerinde görme fırsatını elde ettik.

Kaliforniya'nın güneyinde San Diago'ya otobüsle giderek Amerika'nın çöl denilen arazilerini görmek istedik. Çok dikkatle etrafı seyrettik. Yolun sağ ve sol tarafında kilometrelerce hep yemyeşil tarlalar uzanmaktaydı. Sulama ile çöllere yemyeşil hâle getirilmişti. Otobüs bir yerde mola verdi. Sadece engi-

nar hasadı yapılan çok büyük tarlalar, arabaları ile yoldan geçen yolcuların mola yerinde durup enginar satın aldıkları enginar süpermarketleri vardı. San Diago şehri ise Kaliforniya'nın en güneyinde, Meksika sınırına adeta bitişikti. Halk kendi arasında İspanyolca konuşmaktaydı. Tarlalarda çok sayıda Meksikalı kaçak işçinin çalıştırıldığından şikayet edilmekteydi. Meksikalı işçiler çok ucuza çalışırken yerli işçiler yüksek fiyatta ısrar etmekteydi. Bu yüzden de mağdur oldukları için huzursuzdular.

Burada farklı ortamlarda değişik yaşayışlara tanık olmanın yanısıra bilimsel anlamda farklı teknikleri bu seyahat sayesinde tanımış olduk.

6. Libya (1980) ve Irak (1982) Seyahatlerim

Libya'ya, Bingazi'nin bir kasabasına yapılacak atık su arıtma tesisi projeleri için gittim. Bu arada Bingazi'deki Garnius Üniversitesini de ziyaret ettim. Orada görev yapan Türk hocalarla görüştük. Libya lideri Muammer Kaddafi'nin, bütün şiddetiyle hüküm sürdüğü bu dönemde, üniversitedeki temizlik hizmetlilerinin -kendilerini Kaddafi ile aynı seviyede olduklarına inandıkları için- kürsü odalarının, hocaların makamlarının ve masaların tozunu dahi almadıklarına hayretle şahit oldum. Ziyaretim sırasında Bingazi Elektrik İşleri Genel Müdürü ile karşılaştım. Kaddafi'nin darbeyle devirdiği Kral İdris zamanında İTÜ Elektrik Fakültesinde öğrenciydi. Kendisiyle arkadaşlık. Büyük bir Türk dostuydu. Gelişmekte olan ülkelerden çok sayıda öğrenciye burs vererek onları Türkiye'de okutmanın ülkemizin geleceği bakımından çok önemli bir program olduğunu her zaman düşünmüşümdür.

1982'deki Irak seyahatimin amacı, tarih boyunca dünyanın en bereketli toprakları olarak bilinen Dicle ve Fırat nehir vadilerinin artık çoraklaşmış, çöl hâline dönüşmüş topraklarını iyileştirmek için neler yapılabileceği konusunda araştırma yapmaktı. Birinci Dünya Savaşı akabinde Osmanlı'dan ayrılıp İngiliz mandasına giren bu topraklarda İngilizlerin uyguladıkları modern sulama metotlarıyla yıllar boyunca Dicle ve Fırat nehir vadilerinden çok mahsul alınmış; ancak tarlalara verilen suların buharlaşıp uçması, tuzun ise toprağın içinde kalması sonucu bütün mümbit tarlalar zaman içinde çöl hâline dönüşmüştü. Bir yanda toprakları çölleşen, diğer yanda İran ile savaşmak durumunda kalan halk fakir düşmüştü; halsiz, mecalsiz kalmıştı. Iraklı idareciler bize "Şu anda bütün şiddetiyle devam eden İran'la harp önceliğimiz değil; birinci önceliğimiz bu çoraklaşan toprakları tekrar mümbit hale getirebilmek" dediler. 1918'de Osmanlı'dan ayrılıp İngiliz mandasına girince Iraklılar, bu hınzırlıkların farkında olmadan Batılılardan topraklarını çoraklaştıracak modern sulama metotlarını da almışlardı. Şimdi ise bir Türk müteahhitlik firması toprağı islah için drenajla yıkama işini yapmaktaydı. Fakat işin proje ve danışmanlı-

ğını yürüten bir Fransız firmaydı. İngilizler sömürgeleştirme işini sanki Fransızlara bırakmışlardı. Batılıların propagandaları ile Osmanlı'yı sömürgeci güç olarak gören Irak halkının bu yanlış kanaatlerini değiştirdiklerinde kendilerinin gerçek dostlarını daha kolay seçebileceklerini ve modernleşme örtüsü altında yürütülen sömürgeleştirici politikaların farkına varabileceklerini düşündüm.

İTÜ'den Suudi Arabistan Kral Abdülaziz Üniversitesine (1982-1985)

1982 yılına gelindiğinde, 1957'den beri çalıştığım İTÜ'den emekliliğimi talep edip ayrıldım. Zira 1980 Askerî Darbesi'nin getirdiği baskılar, haksızlıklar ve gereksiz müdahaleler Türkiye'nin kalkınma hızını duraklatmakla kalmadı, halkı da adeta canından bezdirdi. Vatandaşın sakalına ve başörtüsüne kadar gereksiz müdahaleler bilhassa orta öğretimde ve üniversitede okuyan kız öğrencileri zor durumda

“

1980 Askerî Darbesi halkı adeta canından bezdirdi

”

bırakmıştı. Benim de o dönem orta öğretim çağında üç kızım vardı. Sonuçta bu çalkantılı havada ve siyasi baskı ortamında üniversitelerimizden ABD, Avrupa ve Ortadoğu başta olmak üzere çeşitli ülkelere göç edencesine ayrılıp giden çok sayıdaki öğretim üyesi gibi, ben de çocuklarımın daha rahat bir ortamda tahsil imkânını göz önünde tutarak, Türkiye'den emekliliğimi isteyip Suudi Arabistan'ın Cidde şehrinde kurulu Kral Abdülaziz Üniversitesi (KAAU)'nde görev aldım (Eylül 1982). Maaşım, Türkiye'dekinin on katından çok daha fazla

laydı. Ayrıca ev kirası, çocuklarımın özel okulda okuma ücretleri, yol giderleri vs. üniversite tarafından karşılanıyordu.

Türkiye'de 100-120 kişilik sınıflarda hocaların öğrencilerini yakinen tanıma imkânı yokken burada 18-22 kişilik sınıflarda her öğrenciyi ismiyle, anlayış ve zekâ derecesiyle tanımak mümkündü. Her dersten önce ders materyalini bastırıp öğrencilere dağıtma imkânı vardı. Master sınıflarında ise sınıf mevcudu 10'u geçmezdi. Yani mühendislik eğitimi için fizikî şartlar Türkiye'dekinden çok daha iyiydi.

1982 yılında Suudi Arabistan'a gittiğimde Türkiye'nin birçok bakımdan onlardan geri kalmış olduğunu görüp üzüldüm. Mesela, üniversite bürolarından istenen yazılar bilgisayarda hazırды. İsim söylenince yazının bir dakika içerisinde çıktısı alınıp imzalı hâlde verilirken, Türkiye'de bu yazılar aynı tarihlerde daktiloda yazılıp ancak 15-20 dakikada verilebilmekteydi. İnşaatlarda hazır beton kullanılmaktaydı.

Cidde Kral Abdülaziz Üniversitesindeki öğrencileri ve meslektaşlarıyla bir teknik geziden

Türkiye’de ise aynı tarihlerde bu betonlar inşaatın yapıldığı yerde betoniyelerde imal edilmekte; dolayısıyla günlük beton dökme kapasitesi, hazır betona göre en az on kat daha düşük olmaktadır. Türkiye’de 1960 ve 1980 Askerî Darbeleri ile 1970’li yıllardaki müdahalelerin, sadece iktisadî kalkınma bakımından değil, teknik uygulamalar yönünden de Türkiye’yi hem Batı’dan hem de Doğu’dan daha geride bıraktığını Suudi Arabistan’da bir kez daha fark ettim. Türkiye’de askerlerin ülke yönetimini sivilere bırakmasıyla, üniversite çağına gelen çocuklarımla tahsilini düşünerek, 1985 yılında Türkiye’ye

döndüm. Türkiye’de Turgut Özal başbakanlığında iki yıl önce kurulmuş sivil bir hükümet vardı. Yeni hükümet ülkenin geri kalmışlığını aşmak üzere, hızlı bir teknolojik ve iktisadî kalkınmaya girişiyor; yerli imalatı ve araştırma-geliştirme çalışmalarını teşvik ederek ülkenin ihracat potansiyelini artırmak için önemli adımlar atıyordu.

Serbest Mühendislik Faaliyetlerim (1985-2018)

1985 yılında Türkiye’ye döndüğümde amacım üniversiteye dönmek değildi. 28 yıldır yurt içinde ve yurt dışında çeşitli üniversitelerde öğrencilerime okuttuğum derslerle ilgili yani Çevre Mühendisliği alanında, şehir altyapı tesislerine yönelik danışmanlık ve mühendislik projelerini hazırlamak üzere 1981 yılında kurduğumuz MİMKO (Mühendislik, İmalat, Müşavirlik, Koordinasyon ve Ticaret) A.Ş. ’de serbest meslek faaliyetine başlamayı kararlaştırdım.

Bu hayata atılmak kolay değildi elbet. Daha elli iki yaşındayken üniversiteye dönmeyip serbest çalışma hayatını tercih ettiğim aylarda bazen rüyalarımda kendimi ders verirken, öğrencilerimle görüşürken ve hatta sanki öğrenciymişim gibi imtihanlarda terler dökerken görürdüm. Ama sonra işler yoğunlaştıkça yeni hayata da uyum sağladım.

MİMKO A.Ş. olarak büyükşehir belediyeleri, İller Bankası, DPT ve Çevre Bakanlığı gibi resmî kuruluşlar ile birçok sanayi kuruluşunun ve belediyelerin büyük boyutlu su, atık su ve arıtma tesisleri ile deniz deşarjları ve katı atık konularında uygulama projelerini hazırlama, müşavirlik-kontrollük, mekanik ekipman imal, temin ve montajı işlerini üstlendik. Bu projelerden bir kısmını uluslararası firmalarla birlikte gerçekleştirdik. 1985-1994 yılları arasında tekstil, gıda, kimya, metal, petrol, deri, kâğıt ve ağaç sanayii gibi sektörlere atık su arıtma tesisleri kurmaya yoğunlaşan firmamız, ÇİLLER hükümetinin (DYP-SHP) 5 Nisan 1994 tarihli kararları üzerine, özel sektörün atık su arıtma tesisi yatırım programlarını bir müddet için bekletmeye alması neticesi hizmet alanını, özel sektörden kamu sektörüne (belediyeler ve bakanlıklara) kaydırmak zorunda kaldı.

1985’ten bu yana 33 yılda yurt içinde ve yurt dışında;

- 80 adet su ve atık su arıtma tesisi ve derin deniz deşarjı,
- 51 adet içme suyu, kanalizasyon, kirlenme kontrolü ve dere ıslahı,
- 45 adet katı atık depolama, geri kazanma ve kompostlaştırma tesisi,
- 70 civarında çevre etkilerini değerlendirme (ÇED) raporu,

- 6 adet diğer konularda hazırlanan projeler olmak üzere toplamda 250'nin üzerinde proje gerçekleştirdik.

MİMKO A.Ő. 'de gevli mühendislerle yeni bir proje hakkında toplantı

Yaptığımız ilk proje olan Altınyıldız Mensucat Fabrikasının atık su arıtma tesisi o kadar beğenildi ki açılıőa katılan İller Bankası yeticilerinden "Atık su arıtma tesisi görmeleri için muhendislerimizi artık Batı Avrupa ülkelerine göndermeyelim, gelip bu tesisi görmeleri yeterli" diyenler oldu. Serbest mühendislik çalışmalarına başladığım 1985'ten bugüne kadar devam eden hizmetlerimizden bazıları benim hayatımda önemli bir yere sahip. Fazla teknik bilgiye girmeden bunları sizinle paylaşmak istiyorum:

Birincisi, 1988'de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından desteklenen ve Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) sorumluluğunda yürütülen "Üniversiteler-Araştırma Kurumları-Sanayi Arasındaki Bağları Geliştirme Projesi"dir. MİMKO A.Ş. tarafından bu çalışmada öncelikle ABD, AB ve Uzak Doğu ülkeleri ile diğer sanayileşmiş ülkelerde üniversiteler, araştırma kurumları ve sanayi arasındaki bağlar incelendi; Türkiye'deki mevcut durumun buna göre geliştirilmesinin çareleri, imkânları ve yapılması gereken yasal düzenlemeler detaylı olarak belirlendi; ülkemizde mükemmeliyet merkezleri ve teknoparkların acilen kurulup faaliyete geçirilmesi gerektiği belirtildi. Projedeki bu ana fikir, Ankara'da DPT'nin üst seviye bürokratlarının yanı sıra TÜBİTAK, sanayi kuruluşları ve üniversite temsilcilerinin katıldığı toplantıda tartışıldı. Turgut Özal'ın başbakanlığı döneminde Yüksek Planlama Kurulunca onaylanması üzerine ülkemizdeki üniversitelerde teknoparklar acilen kurularak hizmete başladı. Teknoparkların faaliyete geçmesinin bir sonucu olarak Türk sanayicileri daha kaliteli mal üretimine başladı, Türk mallarının dış pazarlarda rekabet gücü arttı ve daha yüksek bir ihracat potansiyeli elde edildi. Diğer taraftan, üniversite hocaları da bilgilerini geliştirmek için daha iyi bir uygulama alanı buldu ve daha fazla araştırma ve yayın yapma imkânına kavuştu.

İkincisi, 1987 yılında projelerini hazırladığımız, İstanbul'un Anadolu Yakası'ndaki 2,5 milyon nüfusun su ihtiyacını karşılayacak olan Ömerli Aritma Tesislerinden Çamlıca depolarına su taşıyan 2200 mm. çapındaki ve 52 km. uzunluğundaki isale hattıdır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı, Orman ve Su İşleri Bakanımız Sayın Prof. Dr. Veysel Eroğlu'nun da İSKİ Genel Müdürü olduğu 1994 yılında yaptıkları en büyük ilk yatırımları, bu projenin inşaat ihalesini gerçekleştirmek oldu. Bu suretle kendilerinden önceki yönetimden susuz olarak devraldıkları İstanbul'un Anadolu Yakası ile Boğaz altı geçişinden yararlanan Avrupa Yakası'nın önemli bir kısmında halkı, (daha evvel haftada bir ancak su alabilirken) haftanın her günü ve günün her saati suya kavuşturmuş oldular. İstanbul'un Terkos Gölü'nden beslenen bölgelerine gelince, daha önce Yıldız Derelerinin suları doğrudan Karadeniz'e dökülürken, inşa edilen bentler ve barajlardan terfi suretiyle buradan yılda yaklaşık 96 milyon m³ suyun Terkos Gölü'ne akması sağlandı. Böylece İstanbul'un yeterli su alamayan Haliç ile Karadeniz arasındaki bölgelerinde oturan halk devamlı suya kavuşturuldu. MİMKO olarak bu işin de gerçekleşmesinde proje ve müşavirlik hizmetleri verdik.

Üçüncüsü, 1997-1999 yıllarında İSKİ'ye Darıca-Bayramoğlu-Tuzla havzalarında yaptığımız işlerden birinde, daha önce (1986-1988) bir yabancı firmanın projesinde, atık suların 60 m. yukarıya pompaj ile yükseltip yanındaki diğer havzada bu suların tekrar deniz seviyesine düşürüldüğünü gördük. Projemizde 60 m. yukarıya pompa ile basmayı iptal ettik. Atık suları sahilde inşa edilecek bir kolektörle,

sadece 7-8 m. gibi çok küçük bir terfi ile diğer havzaya ilettik. Bu suretle İSKİ, yıllar boyu ödeyeceği milyonlarca TL tutarındaki pompaj giderinden kurtulmuş oldu.

1986-1988 dönemine ait diğer bir firmanın projesinde, Küçükçekmece arıtma tesisine atık su iletecek tünelin başlangıcına yukarı bölgelerden gelen atık suların, önce aşağı kota düşürüldüğünü, sonra pompajla tünel girişine basıldığını gördük. 2001-2003 yıllarında yaptığımız projede, yukarı bölgeden gelen suları tünele doğrudan vererek pompajı iptal ettik ve İSKİ'yi gereksiz pompaj maliyetlerinden kurtardık.

Yabancı firmaların Türkiye'deki işleri için çok yetersiz ve kabiliyetsiz teknik elemanları kullanmalarını ve ekonomimizi zora sokacak uygulamalarını hep tespit edip önlemeye çalıştık. Dış kredi gelecek diye veya başka avantajlar için yabancı firmaların tercih edilmesine sıcak bakmadık. Memleketimizin meslekî bakımdan yeterli bilgiye sahip, fedakâr ve karakter sahibi kimselere çok ihtiyacı olduğunu hep haykırdık.

Dördüncüsü ise çok daha farklı bir olay. 1999-2002 yıllarında DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in başbakan olduğu dönemde çok değer verdiği, hastalığında sağlığında yanından ayırmadığı Hüsamettin Özkan devlet bakanı ve başbakan yardımcısıydı. O sırada Alman Kredi Kurumu KfW, Türkiye'deki küçük ve orta ölçekli sanayicilerin kalkınması için bir kısmı hibe, bir kısmı ise düşük faizli ve uzun süreli kredi imkânı sağlamaktaydı. Bu kredinin dağıtımını Türkiye Halk Bankası (THB) tarafından gerçekleştirilecekti. THB, Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan'a bağlı bir devlet bankasıydı. Kredinin birinci dilimi açıldı. Paralar dağıtıldı. Fakat Alman Kredi Kurumu KfW, paraların küçük ve orta ölçekli sanayiciler yerine partililere dağıtıldığından şüpheleniyordu. Bu yüzden KfW, ikinci dilim kredilerin tahsisi işini yürütmek üzere bir kontrollük ihalesi açtı. İki Alman (IGA mbH/Stuttgart ve SRP/Frankfurt) ve iki Türk (Rast Ltd./İstanbul ve MİMKO A.Ş./İstanbul) firmalarından kurulu ortaklık ihaleyi kazandı.

İşin ilk kısmında, Ankara'da THB Genel Müdürlük ve Bölge Müdürlüklerinden kredi dağıtım işinde görev alacak müdürlere ve personele iki-üç günlük bir kurs vermek suretiyle konunun tanıtımını yaptık ve kredinin tahsis ve dağıtım esaslarını, müracaatçılardan istenecek belgeleri bütün detaylarıyla anlattık. Ortakların yaptığı görüşmelerde alınan karara göre, THB kanalıyla gelecek kredi talepleri önce MİMKO A.Ş. tarafından incelenecek, müteakiben kanaatleri ve vardıkları sonuç diğer ortaklara iletilecek, nihai sonuç Alman ortaklarından SRP/Frankfurt tarafından genel merkezi Frankfurt'ta bulunan KfW'ye iletilecekti.

THB tarafından iletilen kredi talep tekliflerinden birincisi de ikincisi de hem şekil ve evraklar bakımından eksik ve gelişigüzel bir şekilde hazırlanmıştı, hem de muhteva bakımından kredinin tahsis amacına uygun değildi. MİMKO'nun menfi görüşleri SRP'ye ve oradan da KfW'ye bildirildi. Bu sıralarda Türkiye'deki bazı bankalar iflaslarını açıklamış veya bazılarının haklarında soruşturma başlatılmıştı. THB için de çeşitli söylentiler dolaşmaktaydı. Sonuçta KfW bu proje için Halk Bankasını devreden çıkararak küçük ve orta ölçekli sanayicilerin kredi ihtiyaçlarını Türkiye Sınâî Kalkınma Bankası kanalıyla gerçekleştirme kararı aldı.

Resmî devlet bankalarından olan Türkiye Halk Bankasının, sanayicilere tahsis edilmesi gereken krediyi bağlı olduğu bakanın siyasi parti mensuplarına kaydırmaya çalışmasını hiçbir anlayışla bağdaştıramadık. Hele de dürüstlüğüyle öne çıkmış Başbakan Ecevit'in bu denli yakını olan Hüsamettin Özkan'ın bankaya yaptığı tavsiyeleri ve zorlamalarıyla...

Beşincisi, beni heyecanlandıran bir diğer önemli proje, 2005-2007 yılları arasında yaptığımız Marmara Denizi Havzası Çevre Master Planı ve Yatırım Stratejisi (su, atık su, akarsu ve deniz kirlenmesi ekolojik modelleme senaryoları, katı atık ve zirai kirlenme) işidir. Proje alanı, İstanbul ve Çanakkale Boğazlarını da içine alan ve 17 milyon nüfusun oturduğu Marmara Denizi Su Toplama Havzasını kapsamaktaydı. Proje, Avrupa Yatırım Bankası fonlarından karşılandı. Yararlanan kuruluş ise Çevre ve Orman Bakanlığıydı. Proje, üç Hollandalı firma ile MİMKO A.Ş.'nin ortak olduğu bir konsorsiyum tarafından hazırlandı. Projede şehir ve kasabalar, endüstri ve tarım alanları ile Marmara Denizi'ne akan nehirlere ve yeraltı suyu girişleri, deniz ulaşımı etkinliklerinden kaynaklanan atık sular, Karadeniz girişi gibi çeşitli kaynakların yanı sıra katı atıkların depolama alanları, turizm ve rekreasyon, su ürünleri yetiştirme, madencilik, hava kirliliği, ormancılık gibi çeşitli kirlilik kaynaklarına göre akarsu havzalarının kirlilik yükü envanterleri çıkarılıp kirlilik yükü analizi yapıldı. Bir örnekleme programıyla mevcut çalışmalar değerlendirilip hidrodinamik ve su kalite modeli geliştirildi, su kalite hedefleri belirlendi. Ayrıca kısa, orta ve uzun dönem yatırım stratejilerine göre çevre master planı hazırlandı; finanse edilebilir projeler seçildi, çevre etki değerlendirmeleri ve ihale dokümanları hazırlandı; kurumsal çalışmalar yapıldı ve modelleme üzerine eğitim verildi; enformasyon ve bilgi transferi ile proje koordinasyonu (eşgüdüm) çalışmaları tanımlandı.

Altıncısı, Çevre ve Orman Bakanlığına 2006'da Türkiye için Katı Atık Ana (Master) Planı hazırlandı. Bu planda Türkiye genelinde yaklaşık 110 adet katı atık birliği planlandı. Bu şekilde belediyelerin, katı atıklarını tek tek ayrı olarak değil de, uygun olanların bir birlik oluşturup ortak bir katı atık bertaraf te-

sisi kurması hedeflendi. Master planda ayrıca oluşturulan birliklerin, atıklarını nasıl ve hangi yöntemle bertaraf edeceği ortaya kondu. Bu projede oluşturulan birliklerin bugün yaklaşık %70'i inşa edilmiş ve işletmeye alınmış durumda. Bu sayede yurdumuzda bugüne kadar gelişigüzel bir şekilde açık alanlara, dere kenarlarına, denizlere dökülen ve çevreye büyük zararlar veren katı atıkların yaklaşık %85'inin yüyulımızın tekniklerine uygun olarak bertaraf edilmesi sağlandı.

Belediyelerle İlgili Çalışmalarım (1989-1994)

Gerek akademik çalışmalarım gerekse serbest meslek hayatım sırasında siyasi alandan bigâne kalmadım. Bunda hiç şüphesiz Necmettin Erbakan, Turgut ve Korkut Özal, Süleyman Demirel, Recai Kutan gibi ileride Türkiye siyasetine damgasını vuracak birçok isimle aynı üniversitede okumuş, çalışmış olmamızın ve ülkemizi kalkınmış, müreffeh bir ülkeye dönüştürme arzumuzun etkisi büyük. Akademik meslektaşlığımızın yanı sıra, 1969'da Bağımsız Adaylar Hareketi ve 1970'te Milli Nizam Partisi'ni kuran Necmettin Erbakan'la siyasi yol arkadaşlığımız da uzun yıllar devam etti. Emeklilikten sonra, 1990'lı yıllarda Refah Partisi Merkez Karar Yönetim Kurulu üyeliği yaptım. Partinin kapatılmasıyla bu görev de son buldu. Kendim siyasete doğrudan atılmasam da bu yolda çalışan birçok arkadaşima geri planda her türlü fikrî ve moral desteği verdim.

Özellikle Türkiye'de belediyecilik hizmetlerinin daha kaliteli bir şekilde yürütülmesi ve çevreyle alakalı meselelerin çözümü için talepte bulunan herkese fikrî ve fiilî olarak yardımcı olmaya gayret ettim. Bu noktada mesela lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencim olmuş Prof. Dr. Halil Ürün'e, 1989'da Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığına aday olduğunda, seçimlerden birkaç gün önce, Konya seçmenlerinin bilgisine sunulmak üzere, kendisi hakkında tanıtım yazısı göndermiştim. Bu yazı yerel bir gazetede yayımlanmış. Sonuçta Halil Ürün tahminlerin üstünde bir oyla seçildi. Sergilediği örnek belediyecilikle müteakip seçimde hem kendi oyunu artırdı hem de "Refah Partili belediyecilik anlayışı"nın bir örneğini sergileyerek 1994 seçimlerinde, bu partinin birçok şehirde seçimleri kazanmasının önünü açtı. 1989 yerel seçimleri sonrası Marmara Bölgesi'nden altı belediye başkanı halka en iyi hizmetleri verebilmeleri için kendilerine yol göstermemi rica ettiler. Bunun üzerine kendilerini imar, altyapı (su, kanal, su/atık su arıtma, katı atık), üst yapı, hesap işleri, idari işler, hukuk (iş kanunu) gibi konularda bilgilendirmek üzere, belediyecilikte tecrübe ve bilgi sahibi arkadaşlarımla birlikte, her ayın ilk pazar günü bunlardan birisine olmak üzere altı ayda altı belediyeyi ziyaret etmiş olduk. Onların yapmayı planladıkları çalışmalarını dinledik, tavsiyelerde bulunduk ve kendilerini bilgilendirdik.

1994 yerel seçimleri öncesi, İstanbul ve civar illerde seçime katılacak belediye başkan adayları ve meclis üyeleri için yoğun bir kurs açtık. Müracaat fazla olduğundan paralel şubeler açmak zorunda kaldık. Belediyecilik hakkında imar, harita, alt ve üst yapılar (yollar, su, kanalizasyon, arıtma tesisleri, katı atıkların toplanması ve bertarafı), belediye muhasebesi, idari işler, işçi hakları, iş hukuku gibi dersler açtık. Bu konularda eğitim vermek üzere en tecrübeli ve bilgili hocaları seçtik. Hocaların çoğu üniversitelerden geliyordu. Ben de hocaların temininde koordinasyonu sağlıyordum. Son derece verimli bir çalışma oldu. 1994 sonrası İstanbul başta olmak üzere birçok şehirde belediyecilik hizmetlerinde kalitenin gözle görülür şekilde artması ve kronikleşen birçok meselenin çözüme kavuşturulmasında bu kursların faydası oldu.

Yerel seçimler öncesinde İstanbul'un ilçe belediye başkan adayları tespit edilecekti. Ankara'da Genel Merkezdeki arkadaşların teklif ettiği adaylar ile İstanbul İl Teşkilatının teklif ettikleri arasında bir tercih yapılacaktı. İki taraf da konuştu. Oylamaya geçmeden önce Necmettin Erbakan Hocamızdan söz istedim. "Seçimi kazanmak istiyorsak İstanbul İl Teşkilatının teklif ettiği adayları, yok eğer seçimi kazanmasak da olur, biz en bilgili ve en değerli kimseleri aday gösterelim diyorsak Ankara'daki arkadaşlarımızın tekliflerini esas alalım" dedim. Nihayetinde seçimin kazanılması için kapı kapı dolaşım çalışacak olan, teşkilatlardı. Bunun üzerine Erbakan Hoca da yerel seçimleri daha kolay kazanabilmek için İl Teşkilatının getirdiği listeye destek çıktı. Sonuçta RP adayları İstanbul'un birçok ilçesinde seçimleri kazanarak belediye başkanı oldular.

Sayın Recep Tayyip Erdoğan, partisinin kendisini büyükşehir belediye başkanlığına aday (1994) göstermesi üzerine İstanbul'un o dönem son derece önemli meseleleri olan su, hava kirliliği ve çöp konuları başta olmak üzere belediyecilikle ilgili çeşitli konularda görüşme talebinde bulundu. İlk iki gün görüşmemiz bizim evde, sonraki iki gün işyerimde gerçekleşti. Gecenin çok geç saatlerine kadar beş-altı meslektaşımınla birlikte kendisine, haftada ancak birkaç saat su verilebilen İstanbul'u susuzluktan nasıl kurtaracağımızı, her gün su verebilmek için barajların ve göllerin alt kotlarındaki suların nasıl alınabileceğini çizerek şekiller üzerinden gösterdik. Meydanlarda yığılı çöplerin kaldırılıp nasıl bertaraf edileceğini anlattık. O zamanki hava kirliliğine karşı alınması gereken tedbirleri belirttik. İmar işleri, alt ve üst yapı, trafik durumu gibi şehrin el atılması gereken diğer meselelerini görüştük. Sayın Erdoğan, diğer üç partinin adayı ile birlikte çıktığı televizyon kanallarındaki açık oturum programlarında çok başarılı bir performans sergileyerek, seçilmesi hâlinde İstanbul'un dertlerini kısa zamanda halledecek bir başkan olacağı intibasını uyandırdı. Ve sonuçta seçimi kazandı. Önce İstanbul'a, ardından Türkiye'ye

Sayın Erdoğan ve çalışmalarında kendisine yardımcı olan yakın arkadaşları ile

büyük hizmetler verdi. Bu seçim Türk siyasetinde, özellikle de Sayın Erdoğan'ın ülkemizin cumhurbaşkanlığına kadar yükselişinde önemli bir merhale oldu.

Müteakip süreçte Türkiye çapında birçok belediyeye ve devlet kurumuna benzer destekler vermeye aralıksız devam ettim. 1989 yerel seçimleri için belediye başkanlığına, 1991 ve 1995 genel seçimleri için de milletvekilliğine adaylığım konusunda ısrarlı teklifler geldiğinde ve hatta rızamı almadan aday yapıldığımda seçim kuruluna dilekçe yazarak adaylıktan geri çekildim veya adımları aday listesinin en altına koydurdum. Fakat her durumda arkadaşlarımla siyasette ve ülkeye hizmette başarıları için arka planda var gücümle çalıştım. Çünkü bu ülke ve onun insanı, uğruna fedakârca çalışmayı hak ediyor.

Uluslararası Saraybosna Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı (2005-2008)

İstanbul'un fethinden kırk altı yıl önce, 1407 yılında İslam ile tanışan Bosna-Hersek'te 15. yüzyılın ortalarına doğru İslamiyet epeyce yayılmış; 1463'te Fatih Sultan Mehmed'in ziyareti üzerine bölge halkının tamamına yakını İslam ile şereflenmiş; halkı 2,2 milyon km²'lik Osmanlı coğrafyasının vatandaşı olmuş ve 1878'de Avusturya hâkimiyetine geçinceye kadar 425 yıl huzur ve sükûn içinde yaşamıştır. O dönemde Bosna-Hersek'te inşa edilmiş yüzlerce cami, Mostar'daki gibi köprüler, medreseler, hanlar, bedestenler, çarşılar ve sebillerden önemli bir kısmı bugün hâlâ hizmet vermektedir. Cami hazirelerindeki ve mezarlıklardaki üzerine Osmanlı Türkçesi ile yazılmış kabir taşları Bosna-Hersek'le tarih, kültür ve inanç birliğimizin en bariz örnekleridir. Bugün dahi başkent Saraybosna'nın camilerinde, cuma hutbesi öncesi müezzinlerin Osmanlı usulü kıraati aynen sürdürmeleri beraberliğimizin en canlı göstergesidir.

Geçmişten gelen bu bağı güçlendirmek adına, tarihî ve kültürel beraberliğimizin devamını sağlamak için bağımsız Bosna-Hersek'in ilk Cumhurbaşkanı Bilge Kral rahmetli Aliya İzzetbegoviç'in Saraybosna'da Türkiye'nin bir üniversite kurması talebine dönemin resmî kurumlarının vaktinde gerekli hassasiyeti gösterememesi üzerine beş Bosnalı ve on iki Türk fedakâr dostumuz, bu işin Bosna-Hersek'te kurulacak bir vakıf (Saraybosna Eğitimi Geliştirme Vakfı, 2001) kanalıyla yapılmasını kararlaştırdılar. Bu vakıf tarafından kurulmasına karar verilen Uluslararası Saraybosna Üniversitesi (International University of Sarajevo/IUS)'nin 2002-2004 yıllarında kuruluş çalışmalarında yer aldım. 2004-2005 öğretim yılında Hazırlık Okulunu eğitime açtık. Şubat 2005'te IUS Mütevelli Heyet Başkanlığı görevine getirildim.* Üniversitenin Avrupa Birliği normlarına uygun bir eğitim kurumu olması ve Türkiye'de YÖK tarafından tanınan üniversiteler listesine alınmasında, akademik ve idari kadroların teşkilinde, laboratuvarların tesisinde ve yeni kampüs alanının inşasında büyük gayretler sarf ettik. Öncelikle üniversitenin rektör ve dekanları ile İngilizce Hazırlık Okulu müdürü (2005); sonrasında programların ihtiyacı olan öğretim üyeleri ve yardımcıları ile idari kadrolara tayinler yapılmaya başlandı. Bu arada öncelikle Temel Bilimler ve İngilizce Hazırlık Okulu laboratuvarları kuruldu, Psikoloji, Bilgisayar, Elektrik-Elektronik ve diğer

* Mütevelli Heyetin diğer üyeleri:

Y. Müh. Muzaffer ÖZDEMİR (Başkan yardımcısı) (ERG İnşaat Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu Üyesi)

Prof. Dr. Asif ŞABANOVIÇ (Bosnalı, hâlen Sabancı Üniversitesi Öğretim Üyesi)

Prof. Dr. Kemal HANYALIÇ (Bosnalı, harp öncesinde Saraybosna Belediye Başkanı idi.)

İşadamı Remzi GÜR (Gürmen Grup Yönetim Kurulu Başkanı)

Y. Müh. Şaban ERDEN (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı)

Prof. Dr. Numan KURTULMUŞ (Aktif siyasete girince istifasını verdi.)

Üye sayısı yediden dokuza çıkarılınca 2007 yılında

Doktor Mehmet KÖSE (Yıldız Holding Yönetim Kurulu Üyesi) ve

Dr. Selim Cafer KARATAŞ (İslam Kalkınma Bankası Governörler Heyeti T.C. Temsilcisi) da heyete katıldı.

mühendislik alanlarına ait laboratuvarların ön kuruluşları gerçekleştirildi (2006-2007). Bu üniversitenin rektörü ve dekanları Türkiye üniversitelerinden üçer yıllık izinle gelen hocalardı.

Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu Türkiye ve Bosna-Hersek'ten olmak üzere ABD, İngiltere, Avusturya, Almanya, Tunus, Libya, Hollanda ve İskandinav ülkelerinden gelenlerdi. Diğer bir önemli hoca kaynağı da Avusturya üniversitelerinde tahsilini tamamlamış yüksek lisans veya doktora unvanına sahip Türkiyeli genç hocalardı (2006-2008). Mezunlarından bir kısmı, diğer Avrupa ülkelerinde master yaparak doktora için tekrar IUS'a dönmüşlerdi. Kurucu vakıf her yıl Asya ve Afrika'dan 25 öğrenci getirterek bunların eğitimini üstlendi. Lisans eğitimlerini tamamlayan öğrenciler geleceğin bilim adamı ve lider adayı olarak ülkelerine gönderildi. Her yıl Bosna'da başarılı 25 öğrenciye burs verilerek lisans veya yüksek lisans yapma imkânı sunuldu. Bu çalışmaların amacına ulaştığını görmek beni son derece mutlu ediyor.

Uluslararası Saraybosna Üniversitesinin ilk inşa edilen binası

En önemli başarılarımızdan birisi de, bir yabancı ülkede kurulmuş olmasına rağmen IUS'un, T.C. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile yürütülen görüşmeler sonrası Ekim 2005'te YÖK tarafından tanınan üniversiteler listesine alınmasıydı. 2008 yılından itibaren de Türkiye'den gelen öğrenciler, YÖK-ÖSYM tarafından yerleştirilmeye başlandı. Bu girişimler sonucu mezunların diploma denklik işlemleri YÖK tarafından kısa sürede tamamlandı. Böylece her yıl Türkiye'den 150-180 öğrenci IUS'a kayıt yaptırırken bu sayı 300-350 civarına yükseldi.

Aynı zamanda Bosna-Hersek Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından akredite olan bu üniversite, Bologna süreci ve Avrupa Kredi Transfer Sistemine göre tasarlanmış modern bir akademik yapıya da sahip. 74.000 m² alan üzerine kurulu kampüsündeki üç fakültesinde mevcut on üç program hâlinde lisans, yüksek lisans ve doktora eğitim ve öğretimine devam eden bu üniversitede yaz okulu, İngilizce öğrenme maksatlı yaz kursları ile meslek edindirme kursları da açıldı. Avrupa Birliği normlarına uygun olarak kurulan bu üniversitenin, bulunduğu ülkenin teknik, ekonomik ve sosyal kalkınmasında daha etkili olabilmesi için mükemmeliyet merkezi ve teknopark kurulması çalışmaları da başlatıldı. Yaşımın ilerlemiş olması ve sağlık durumumun da bozulması sebebiyle görevimi değerli bilim adamı ve yönetici Prof. Dr. Adem Baştürk'e devrettim (2008).

Meslekî ve Bilimsel Kuruluşlar ile Sosyal Hizmet Sunan Dernek ve Vakıf Üyelikleri

- TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası (1957)
- İlim Yayma Cemiyeti (1961)
- The Institute of Advanced Sanitation Research, International (ABD, 1967)
- American Water Works Association (1970)
- Su Kirliliği Araştırmaları Türk Milli Komitesi (Kurucu Başkanı, 1980-1982)
- İş Dünyası Vakfı (Vakfın kurucu üyelerinden, 1988)
- Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) (1992)
- Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı (Vakfın kurucu üyesi, 1994)
- Türkiye İlmî ve İçtimaî Hizmetler Vakfı (1998)
- Saraybosna Eğitimi Geliştirme Vakfı (Vakfın kurucu üyelerinden, 2002)
- Çeşitli öğretmen dernekleri ile okul koruma dernekleri

Bu kuruluş, dernek ve vakıflarda önemli birçok hizmet verdik. Bunlardan iki tanesini burada paylaşmak istiyorum:

Türkiye’de suların sınıflandırılması ve su kirliliği kriterlerini belirten hiçbir yönetmelik yoktu. Bu sebeple TMMOB İnşaat Mühendisleri Odasının 1960’lı yıllarda tertip ettiği bilimsel toplantılardan birinde yüzeysel suların kirlenme kriterleri için taslak bir teklif sundum. Teklifim üzerine bundan birkaç yıl sonra, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü bir çalışma başlatarak Türkiye için geçerli olacak kriterleri belirleyen bir yönetmelik yayımlandı. Bu, çevre konusunda önemli bir adım oldu.

Konu çok farklı olsa da unutamadığım bir hatıramı burada anlatmadan geçmek istemiyorum. İlim Yayma Cemiyeti üyesi olarak uzun yıllar burs komitelerine çağırıldım. Burs isteyen öğrencilerle mülakat yaparak cemiyet yönetimi tarafından burs verilir verilmemesini kolaylaştırmak üzere bir derecelendirmeye gidiyorduk. 1978’de bu cemiyetin Yönetim Kurulu Üyesi seçildim. Cemiyetin en önemli hizmetlerinden biri öğrencilere burs tahsisi ve dağıtımı idi. Aynı hizmeti gören başka cemiyet ve vakıflar da vardı. Bazı öğrenciler sadece bir yerden aldıkları bursla yetinirken, bazıları iki-üç yerden, bazı açık gözler ise beş-altı yere müracaat edip çok yerden burs alıyorlardı. Buna bir çözüm bulunması gerektiğini belirterek benzer hizmetler veren diğer dernek ve vakıflarla bir toplantı yapılmasını teklif ettim. Toplantıda her kuruluşun kendi verdiği burs listesini diğerleriyle paylaşması kararlaştırıldı. Fakat bugün artık gerçek yüzü tamamen ortaya çıkan Fethullah Gülen’e ait bir vakfın, bursiyelerine özellikle tembihte bulunarak kendilerinden aldıkları bursu gizli tutup diğer vakıf ve cemiyetlerden ayrıca burs almak için müracaatta bulunmalarını ve bu işi “domuzdan kıl çekmek gibi düşünceleri”ni tembihledikleri ihbarını hayretle karşıladık. O dönemde daha henüz yolun başında sayılan bu vakfın daha sonraki yıllarda işi büyüterek ÖSYM sorularını çalıp kendi mensuplarına dağıtması ve bunu meşrulaştırması, bu anekdot dikkate alındığında aslında çok da şaşırtıcı olmasa gerek.

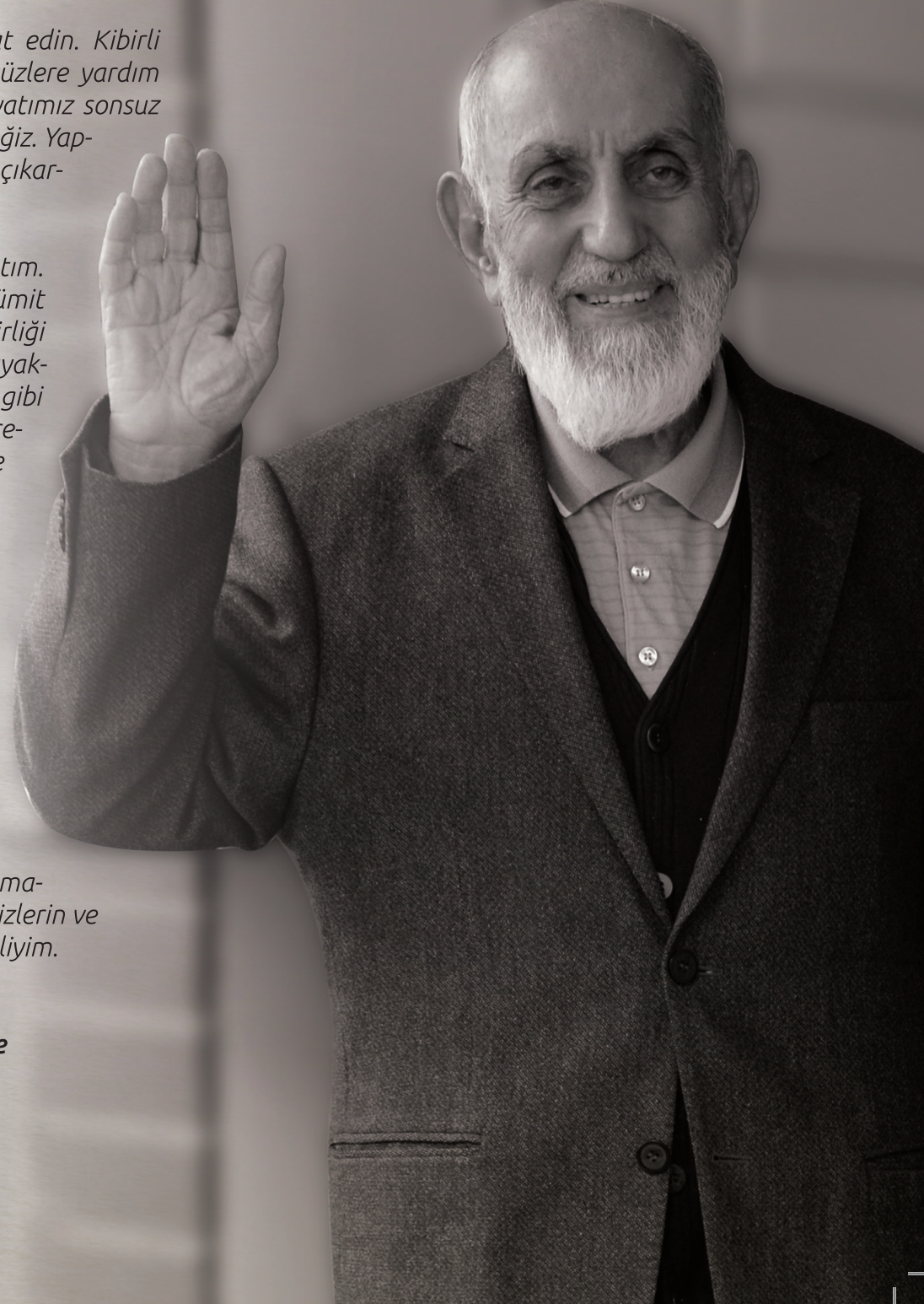
Son Sözümlerim

Genç kardeşlerim! Hâl ve hareketlerinize dikkat edin. Kibirli olmayın. Kendinizi beğenmişlik yapmayın. Gücsüzlere yardım edin. Ahlak kurallarına uyun. Bu dünyadaki hayatımız sonsuz değildir. Er veya geç Allah'ın önünde hesap vereceğiz. Yaptığınız tüm işlerde hesap gününü hiç aklınızdan çıkarmayın.

Ben yaşadığım bazı olayları size nakletmeye çalıştım. Bunlardan bazılarının size yol gösterici olacağını ümit ediyorum. 1991'lerin son aylarında Sovyetler Birliğı çöktü ve dağıldı. Bugün sağlam ekonomileri ile ayakta duran AB ve ABD de aslında Sovyetler Birliğı gibi çöküşün eşiğinde. Bizlere düşen görev; Batı ile rekabete girip ekonomi, bilim, teknolojik gelişme ve eğitim seviyesi ile sosyal yapı bakımından onlardan çok daha iyi bir duruma geçip onları geride bırakmak. Bizim inanç sistemimiz İslam, onların inancından çok daha üstün. Lakin biz, sanayide, üretimde, bilim ve teknolojiye, şehirleşme ve altyapı tesislerinde onlardan henüz daha ileri duruma geçemedik. Bizim gençlerimiz, eğitim almak ve araştırma-geliştirme merkezlerini görmek için onların ülkelerine gidiyor. İleriki yıllarda onların gençleri bilimsel gelişmişliğı, ileri teknolojiyi, sağlam ekonomiyi ve sosyal yapıyı görmek için bize gelmeli. Ömrüm boyunca bunu sağlamak için çalıştım. Yeterli olamadım; ama önemli bir ilerlemeye de şahit oldum. Sizlerin ve gelecek nesillerimizin bunu başaracağından ümitliyim.

Bu toplantıyı tertip eden Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Orhan Uzun Beyefendi'ye bu vesileyle teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

Her şeye kadir olan Allah'a şükürler olsun. Hepiniz Allah'a emanet olunuz.

Hocaların Hocası

---

hatıralar, yansımalar, düşünceler

Türkiyemizin ihtiyacı olan örnek bir insandır

İsmail KAHRAMAN
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

Evvela toplantıya katılan bütün zevata, huzurunuzda en iyi dileklerimi sunuyorum. Vefa göstererek böyle bir ilim adamının Türkiyemize tanıtımında elinden geleni yapan değerli Rektörümüz Prof. Dr. Orhan Uzun Bey'i de tebrik ediyorum.

Gönlüm bugün aranızda olmakta idi ama yüklü programım nedeniyle bu isteğimi yerine getiremiyorum. Nevzat Kor Hocamızı uzun zamandır tanıyan bir insanım. Bu benim için bir bahtiyarlık; çok değerli bir insandır. "Hocaların hocası" diye bir tabir vardır. Nevzat Kor Hocamız da hocaların hocasıdır. Asistanlığına aldığı, yükselttiği ve ilim dünyasına kazandırdığı çok sayıda insan var ve bunlar Bakanlıklarda, Genel Müdürlüklerde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Başbakanlıkta, Cumhurbaşkanlığında çok çeşitli kademelerde görev aldılar. Çok bereketli ve de çok mütevazı bir insan. Kibir Cenab-ı Hakk'ın düşmanı olduğu çok kötü bir huydur. Nevzat Bey'de bunun zerresi yoktur. Gerçekten vakıf insandır. Vakıf insan; kendisi için bir şey istemeyen, bulunduğu topluma elinden gelen katkıyı yapan, o yolda çalışan insan demektir. Türkiyemizin yetiştirdiği nadir şahsiyetlerden birisidir. Kendisini nice hayırlı günlere ulaşması niyazıyla saygıyla, selamlıyorum.

Nevzat Kor Türkiyemizin ihtiyacı olan insan tipidir. Örnek şahsiyetlerdendir. Toplumlar böyle örnek şahsiyetleri anlatarak yeni nesillerden örnek olacak insanlar yetiştirirler. Örnek insanlar, fuzuli yere kendilerini olduklarından fazla göstermezler. Bakınız cenazelere dikkat edin. Çok anlı şanlı kartvizit sahibi insanlar vardır. Camiilerde cenazelerine katılan cemaat bir avuçtur. Defnedilirken pek az insan vardır. Oysa bunlar sağlıklarında etrafları dolu, her gittikleri yerde alaka gören kişilerdir. Ama ebedi âleme giderken yalnızlıkları ortaya çıkar. Nevzat Kor Hocamızın, hocalarından rahmete kavuşan tanı-

dıklarım var. Onların cenazeleri büyük bir kalabalık içerisinde, huşuyla, Cenab-ı Hakk'a dualarla, niyazlarla defnedilmişlerdir. Ömrü uzun olsun Hocamızın, cümlemize hayırlı, uzun ömür diliyorum.

Bizim inancımızda bu dünya fanidir. Dün geçmiş, yarın belli değil, bugün yaşadığımız gündür. Biz ebedi âleme gideceğiz ve orada Müminlerin hepsi cennette olacak. Bunda şüphe yok, çünkü Cenab-ı Allah ahdinde hulf etmez. Hocalarımızın hocaları, ahirete intikal eden büyüklerimiz, hep bizi orada bekliyorlar. Allah iman selameti versin. Bu duygulara sahip bir insandır Nevzat Kor Hoca. Özel bir mürittir. Müridi çok az, mürşidi çok fazla bir dönem yaşıyoruz. O da azlardan birisidir. Çok mütevazı bir insandır. Toplumumuza çok katkısı var, hakkını bize helal etsin diyorum.

Genç kardeşlerimiz böylesine örnek ve önder şahsiyetleri incelesinler. Kendi öz kültürümüze, ruh kökümüze bağlı insanları inceleyerek onlar gibi olmaya gayret etsinler. Kul gayret eder, Cenab-ı Hakk nasip eder. Gayret edince olur. Gençliğimiz sağlam, gençlerimiz inançlı, manevi ve milli değerlere sahip olmalıdır. Gündelik heveslerle zamanını geçirmemelidir. Her birisi hedefine Nevzat Kor gibi olmayı koymalıdır. Bu sözüm aynen akademisyenler için de geçerli. İlim adamlarımız da kendilerine örnek şahsiyetleri hedef seçerek yollarından yürümelidir. İlim; gelişmenin alfabesi ve başlangıcıdır. İlim sahibi olmak, bilgi kalabalığına sahip olmak demek değil, aynı zamanda manevi yönden de mücehhez olmaktır. İlim adamlarımız o yönde oldukça, toplumumuzu da o yönde imar edip yönlendireceklerdir. Bartın Üniversitesi genç bir üniversite, bu üniversitemiz inşallah çok üst seviyelere çıkacak. Bu gayretle olur. Düşününüz meşhur bir Harvard, Oxford, Cambridge ya da Stanford var. Bunlar merkeze meseleleriyle değil, verdikleri eğitimin kalitesiyle bir yer tutuyorlar. O da akademisyenlerle oluyor. İnşallah ileriye doğru gidişi fevkalade olan öğretim üyeleri de Bartın Üniversitemize hayat vereceklerdir. Her birinin birer Nevzat Kor olmasını temenni ediyorum.

Rektörümüzü, bu fikri ortaya atan ve uygulayanları, tekrar tebrik ediyorum. Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerimize olsun.

Bizlere ilkeli davranmayı Hocamız öğretti

Prof. Dr. Veysel Eroğlu*
Orman ve Su İşleri Bakanı

Prof. Dr. Nevzat Kor, ÷lkemize çok büyük hizmetleri olan binlerce talebe yetiştirmiş, çok değerli bir hocamızdır. Akademik hayata kazandırdığı kişilerden biri de benim. Bu vesile ile hocaların hocası Nevzat Kor'a saygı çerçevesinde tertip edilen faaliyetlerin oldukça faydalı olduğuna inanıyorum. Bizlerin yetişmesinde büyük emekleri olan Nevzat Kor Hocamız gibi yaşamını bilime ve insanlığa adanmış kişilerin hayatlarının bilinmesi, tanınması adına gerçekleştirilen çalışmalar oldukça kıymetlidir. Zira bu insanlar birer numune-i imtisâl olarak gençlerin, gelecek nesillerin yolunu aydınlatacak ve farkındalık yaratacaktır. Türkçede gün geçtikçe unutulmuş kelimelerden biri de "vefa"dır. Maalesef bu "vefa", İstanbul'da bir semt adı olarak kaldı. Bunun yanı sıra iltifat, mükafat gibi kelimeler de unutulmaya yüz tutuyor. Oysa ki herkesçe bilindiği üzere "marifet iltifata tâbidir."

Hocam Prof. Dr. Nevzat Kor'u anlatmaya kelimeler yetmez. Kendisi bir deryadır. Ancak ben sadece Hocama dair bazı hatıralarımı aktarmakla yetineceğim. Ben İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi'ndeyken Hocam bize su temini, kanalizasyon derslerine gelirdi. Kendisinin özellikle fevkalade iyi bir mühendis olduğunu gördüm. Anlattıkları karşısında bende suya karşı; yani su teminine, suyu getirmeye karşı büyük bir heves başladı. Deyim yerindeyse bizi suya âşık etti. Çünkü o kadar güzel ders anlatıyordu ki...

**Nevzat Kor,
bizi suya âşık etti**

İstanbul Teknik Üniversitesinden inşaat yüksek mühendisi olarak mezun oldum. Mezun olduktan sonra rahmetli babam müteahhit olmamı istiyordu. O zamanlar müteahhitlik çok revaçtaydı. O yıllara ait bir hatıramı yeri gelmişken paylaşmak isterim. Hocam bir tarihte İzmir'de kaza geçirmişti. Ayak bileği kırılmıştı hatırladığım kadarıyla. Küçükyalı'daki evine ziyarete gittik. Hocam hasta yatağında yatıyordu;

biz geçmiş olsun dileklerimizi ilettikten sonra Hocam babama dönerek: “Bak Hamza Bey” dedi. “Oğlun neticede İTÜ’den mezun olmuş, hep birincilikle geçmiş bir talebemiz. İlim adamına ihtiyacımız var. Herkes müteahhit olabilir! Dolayısıyla oğluna söyle de asistan olarak girsin ve öğretim üyesi olsun”. O kadar tesirli söyledi ki babam onun sözlerinden çok etkilendi. Açıkçası benim de tereddütlerim vardı. Dışarıdaki bir mühendis şimdiki parayla 15.000 lira alıyorsa, asistan 1.500 lira kazanabiliyordu. Arada on katı fark vardı ve kimi aylar kiraya dahi parası yetmiyordu. Babamın Afyonkarahisar’ın bir ilçesi olan Şuhut’ta tuhafiye dükkânı vardı, esnaftı. Netice itibarıyla çok duygulanan babam aynen şunu söyledi: “Ben ölünceye kadar çalışayım, maddi ve manevi destek vereyim; oğlum da millete hizmet etsin”. Bu sözlerin üzerine Hocamın gözleri yaşardı. Dolayısıyla ben de çok duygulandım ve böylece asistanlığa başladım.

Hocamdan öğrendiğim en önemli düsturlardan biri de her zaman büyük düşünmektir. Daima büyük planlıyor, büyük düşünüyor. Ben Hocamdan büyük düşünme dışında bir de dakikliği öğrendim. Bazı hocalarımız derse 15 - 20 dakika geç gelirdi; fakat Hocam çok dakikti, zamanında gelirdi. Daha sonra biz de profesör olduk; Teknik Üniversitenin Çevre Mühendisliği Bölümü, Çevre Teknolojileri Anabilim Dalında Hocamız emekli olduktan sonra başkanlık yaptık. Ama ben derse girdiğim zaman, Hocamdan öğrendiğim gibi, talebeler saatlerini ayarlardı. Bunların yanı sıra Hocam bende çok hızlı karar verme hassasiyetini geliştirdi. Asistanlığım döneminde Hocamla birlikte çalışırken onun mesaiye çok dikkat ettiğini, mesai kavramına farklı baktığını gördüm. Benim de zaman zaman babamın esnaflığından dolayı sipariş ettiği şeyleri alıp göndermem gerekiyordu. Bir seferinde mesaiye 20 dakika kala Hocama, “Müsaade ederseniz 20 dakika erken çıkayım” dedim. Ancak Hocam bana bir buçuk saatte bitebilecek bir iş verdi. O zaman Hocamın mesai mefhumuna ayrı bir ehemmiyet verdiğini anladık. Dolayısıyla Hocam bende bütün hayatım boyunca prensip edineceğim bir mesai anlayışının oluşmasına sebep oldu. Mesela İSKİ’de kapıyı sabah 06.59’da daima ben açar, mesai bitiminde de ben kapatırdım.

Hocamın fevkalade meziyetlerinden biri de prensipli oluşu ve bundan taviz vermemesiydi. Sözelimi laboratuvarından bir malzeme çıkması gerekiyorsa bunun mutlaka Hocamızın yazılı talimatı ile yapılması gerekiyordu. Bununla ilgili bir anımı da yeri gelmişken paylaşmak isterim: Ben kürsünün üst katından Hocamın ve arkadaşlarımla seslerini duyuyorum. Hocam şifahen “Şu cihazları kapıya getirin” dedi. Yazılı talimatı olmadan istediği malzemeler kapıya getirildiğinde Hocamız malzemeyi taşıyanlara tarif edilmez bir şekilde kızdı. Mademki yazılı talimat istiyor, talimata uymak gerekirdi. Bizlere bu şekilde ilkeli davranmayı Hocamız öğretti. Hocamın ilim adamı olarak Türkiye’de vaktiyle hayal bile edilmeyen

çok büyük projelere imza attığını söyleyebilirim. Mesela, İstanbul'un Haliç'i bugün kurtulmuşsa bunu hocama ve talebesi Adem Baştürk'e borçluyuz. Ve bir nebze olsun benim de çorbada tuzum vardır. Daha önce şehre çok kötü kokular yayan Haliç'in kurtulmasının mümkün olmayacağı kanaatine varılmış. Haliç'i doldurmak, ortasından dere gibi bir şey akıtıp etrafını ağaçlandırmak düşüncesi ortaya atılmış. Ama biz, hocam ve Prof. Dr. Adem Baştürk ile Haliç'i kurtaracağımıza inandık ve İSKİ Genel Müdürü olduktan sonra çalışmalarımızı yaptık. Nitekim sonuçta kurtardık ve o gün Haliç'te hiçbir canlı yaşamazken şimdi kırk sekiz balık türü var.

Hocamızın değerini ortaya koyan hususlardan biri de, Çevre Mühendisliğine yaptığı katkidir. Teknik Üniversitede kurulan Çevre Mühendisliği Bölümü Türkiye'de mühendislik dalı açısından diğer bütün üniversitelere ışık olmuştur. Hocam araştırmalara, ilmi çalışmalara, makalelere, tebliğlere çok büyük önem verirdi. Kendisinin çok sayıda kitabı olduğu gibi bizleri de yayın yapma noktasında daima teşvik etmiştir. Onun telkinleri doğrultusunda benim de kitaplarım yayımlanmıştır. Bu sayede hocamızın pek çok talebesi, bütün dünyada tanınmış isimler olarak ilim sahasında hizmet etmişlerdir. Bu hocaların makaleleri ve kitaplarıyla akademik camia içerisinde saygın ve değerli konumlara sahip olmalarının ardında Nevzat Kor hocamızın tavsiye ve telkinleri vardır.

*Bir diğer husus olarak İstanbul'un suyunun temininde hocamın etki ve katkısından söz etmek isterim. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan 1994 yılında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adayı olarak belirlendi. Hocama telefon etmiş, o da bizleri arayıp "Tayyip Bey de gelecek. Burada çalışmalar yürüteceğiz" diye söyledi. Adem Bey gibi aşağı yukarı 8-10 arkadaş bir araya gelip hocamızın Küçükya-
lı'daki evinde toplandık. O zaman İstanbul'da ciddi bir su sorunu vardı. Bazı yerlere 15 günde bir su verilebiliyordu. Biz dahi küveti dolduruyorduk; bir hafta boyunca maşrapayla idare ediyorduk. Bütün evler bidon evlere dönmüştü. Su satış istasyonları vardı. Benzin alır gibi su alırdık. Öte yandan önemli bir*

O zaman hayal bile edilemeyen büyük projelere imza attı

sorun olarak çöp dağları vardı ve bu meselenin de hallolması lazımdı. Sokaklar çöpten geçilmiyordu. Lağım suları sokaklardan akıyordu. Haliç'in pisliğinden üç-dört kilometre öteden arabanın pencerelerini kapatmak zorunda kalıyorduk. Biz o zaman Çevre Mühendisi olarak ilk defa kirliliği ölçüyorduk; değerler standardın on katı üzerinde çıkıyordu. Mesela SO₂ konsantrasyonunu 3500-4000 mg/lt olarak ölçüyorduk. Dolayısıyla böyle bir zamanda ne yapılması gerektiği üzerine düşündük. Ben su konusunda, Adem Baştürk katı atık,

Hasan Sarıkaya Haliç, Ferruh Ertürk ve Mustafa Öztürk de hava kirliliği konusunda uzman arkadaşlar olarak toplandık. Neler yapacağımıza, nasıl bir program izleyeceğimize karar verdik. Recep Tayyip Erdoğan da bizlere katıldı. İki akşam geç vakitlere kadar devam eden çalışmalarımızı müteakip iki gün de diğer teknik konuları görüşmek üzere Nevzat Hocamın Beşiktaş'taki bürosunda toplandık. Netice de çok yoğun bir çalışma yapıldı. Belediye Başkan Adayımız da çok dikkatli dinliyordu. Neyi, nasıl ve ne zaman söyleyeceğini çok iyi biliyordu. Sürekli soruyordu. Kavraması ve hafızası da çok kuvvetliydi. Sonunda Hocamız, Tayyip Bey'e su meselesini çözeceğimizi göğsünü gere gere söyledi. Hatta çok orijinal bir hususu da gündeme getirdi. Büyük bir grafik hazırlattı. O zamanlar İstanbul'un altmış günlük suyu kaldı diye gazeteler yazıyordu. Hatta belediye başkanı olunca gazete manşetlerinde, "İstanbul'un altmış günlük suyu kaldı, Tayyip'in işi Allah'a kaldı", diye yazıyorlardı. Sayın Erdoğan, hocamın hazırladığı bu grafiği, diğer üç belediye başkan adayınında yer aldığı televizyon programında çıkardı ve su meselesini çözebileceğini söyledi. Bütün adaylar şaşkınlıkla Tayyip Bey'in elindeki grafiğe baktılar. Vatan daşlarımız da ekranda izledikten sonra "Recep Tayyip Erdoğan hazırlatmış, su işini çözerse o çözer; belediye başkanı da olur, başbakan da olur" dediler. Bunun mimarı hocamdır. Hocamın hakikaten ilmi siyaset açısından da fevkalade önemli olduğunu belirtmek istiyorum.

Nevzat Kor Hocam uygulamaya çok önem verirdi. Bu hususta da Hocamdan aldığımız dersler vardır. Bu özelliğini bir anekdot ile açıklamak isterim. Bir Alman profesör deve üzerine yedi cilt kitap yazmış. İçinde deveyle ilgili her şey var. Fakat ölüm döşegindeyken hastaneye kaldırmışlar. Asistanı Hans, hocasının bir şeyler söylemek istediğini anlamış. Eğilmiş, "Hocam bir emriniz var mı?" diye sormuş. Hocası, "Ne olur, ölmeden bir deveyi göreyim" demiş... Buradan şunu söylemek isterim ki Hocamız bize makale yazdırtırdı; ama oturduğumuz yerden değil, gidip yerinde inceledikten sonra yazmamızı telkin ederdi. Böylece hayatımız boyunca yerinde incelemeden hiçbir şeye karar vermedik. Bu anekdotu duyduktan sonra ben de bir ilave yaptım. Asistan Hans, Hocamızın gözü açık gitmesin diye hayvanat bahçesine gitmiş fakat deve bulamamış. Bir zürafa yavrusunu kamyonete atmış ve hastanenin önüne getirmiş. Hocasının yanına çıkıp göstermiş. Hocası da "Oh" demiş, "artık gözüm açık gitmeyecek"...

Hocamın ilmi disiplin açısından vurgulanması gereken özelliklerinden biri, sözünü ettiğim "yerinde uygulama" ve "neticeye mutlaka ulaşma" konusundaki kararlılığıdır. Buna ek olarak zamanla yarışmayı da Hocamızdan öğrendiğimi belirtmek isterim. Hocamız bizi sıcak bir yaz vaktinde Erdek, Ayvalık ve Bodrum'un deniz deşarjları için arazi çalışmasına göndermişti. O gün telsizle matematiksel harita çıkarmamız gerekiyordu fakat telsiz yasaktı. Hocamın kati emri doğrultusunda gittik ve telsizi kurduk. Kaydı yapıp getirdik. Hocamın her zaman "Neticeye gideceksiniz ve alacaksınız" şeklindeki telkinleri

burada da yaptığımız işten kesin sonuç elde etmemizi sağlamış oldu. Yine adeta kronikleşmiş ve aşılabilir zannedilen bazı sorunların da çözümünü Nevzat Kor Hocamızın kararlılığı ve telkinleriyle aştık. Bartın'la ilgili bir hatıram, Hocamın kararlılığını ve netice almadaki kabiliyetini ortaya koymaktadır. Bartın'ın elli yıllık hayali olan Kirazlıköprü Barajı, daha önce siyaseten ihale edilmiş ama projesi baştan sona yanlış yapılmıştı. Bu nedenle de tamamlanması mümkün görünmüyordu. Hocamdan aldığım talimatla Bartın'a gittim ve yerinde inceleme yaptıktan sonra yepyeni bir proje hazırlayarak uygulamaya koyduk. Çok kısa sürede bitirdiğimiz baraj sayesinde artık suyu tutuyor ve Bartın'ı risk altında kalmaktan kurtarmış oluyorduk.

Hocam Prof. Dr. Nevzat Kor'a her daim müteşekkirim. Bizim ufukumuzu açtı, bize büyük düşünmeyi, kararlı olmayı gösterdi. Azim ve irade konusunda kendisinden çok şey öğrendim. Burada özellikle vurgulamak istediğim hususlardan biri şu ki; Türkiye'de en hızlı karar verenlerden biri olmamın arkasında yine Hocam yer almaktadır. Çünkü biz Hocamızdan; bir hedefe ulaşmak için kaç alternatif varsa

Azim ve irade konusunda Hocamdan çok şey öğrendim

bunları hemen alt alta sıralamayı, mümkün görünmeyenleri ededikten sonra yapılabilecek olanlar arasında bir fizibilite çalışması yapmayı, uygun olanla ilgili hızlı karar alarak tatbik mevkiine koymayı öğrendik. Hocamın bizlere kazandırdığı bu özelliklerin ne denli değerli olduğunu bir filozofun tecrübesini emsal vererek aktarmak isterim. Bunu, hızlı ve isabetli karar vermenin göstergesi olması açısından çok önemli buluyorum. Filozof kararsızlık üzerine bir deney yapmak istemiş. Bir merkebi almış; susuz ve aç bırakmış. Ama

susuzluğu ve açlığı eşitmiş. Ardından merkebin beş metre sağına su, beş metre soluna da ot koymuş. Merkez suya mı gideyim, ota mı gideyim diye diye açlıktan ölmüş. Hızlı karar vermenin önemini çevreme anlatmaya çalışırken bu anekdottan söz eder, bu sayede neticeyi hemen alırdık. Bunu bize öğreten kıymetli Hocama çok şey borçluyuz.

Hocamızın bana neler öğrettiğine örnek olması açısından önemli bir hususun daha altını çizmek gerekiyor. Cumhurbaşkanımız 21 Mayıs'ta bir talimat verdi. 180 gün sonra bakanlıkların ne yapacağını görmek istiyordu. Bizim de tabiiyle bakanlık olarak bir şeyler göstermemiz gerekiyordu. Arkadaşlara talimat verdim. Hocamdan aldığım ders gereğince mesaiden yirmi dakika önce gitmek isteyen bir iş veriyor, üç saat daha çalıştırıyordum. 21 Mayıs günü üç vardiya çalışacağımızı söyleyip izinleri kaldırdım. Herkesin tesis bitirmeye odaklanması hususunda talimat verdim. Şimdi 77 baraj tamamlan-

nıyor ve böylece belki de Cumhuriyet tarihinde bir rekora imza atıyoruz. Aşağı yukarı 38 gölet, çok sayıda içme suyu tesisi vs. olmak üzere tamamı 375 tesis... Bu çalışma disiplinini, ilkeli davranmayı, azim ve kararlılığı Nevzat Hocamızdan öğrendiğimizi tekrar vurgulamam gerekir.

Prof. Dr. Nevzat Kor Hocamızın üstün meziyetlerine örnek olması açısından son olarak İstanbul'un ve Adalar'ın su sorununun çözümü ve Kıbrıs'a su götürülmesinden de kısaca söz etmek gerekiyor. İstanbul'un su problemi yaşadığı Nurettin Sözen zamanında, (İSKİ Genel Müdürlüğü görevimden önce) Hocama İstanbul'un su problemini nasıl çözeceğimize dair sorular yöneltiyordum. Hocamın yaptığı proje doğrultusunda çalışmalara başladık. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olduğu dönemde, 5 Mayıs 1994 itibariyle başladığım İSKİ Genel Müdürlüğü görevim sırasında Hocamın ve Hasan Bey'in gayretleriyle su kesintisini sona erdirdik. 1 Ocak 1995 saat 08.59'dan itibaren İstanbul'da bir daha su kesintisi olmayacağını ilan ve taahhüt ettik. Su sorunu kalktıktan sonra Adalar'dan vatandaşlar Tayyip Bey'den su sorunlarını çözmelerini rica ettiler. Tayyip Bey de bana "Adalar'ın su problemini halledebilir miyiz?" diye sorunca hemen projeye başladık. Fakat önceki dönemde İSKİ'de skandallar gerçekleşmiş ve kurum iflas etmişti. Bu nedenle de Japonya'dan kredi alarak işi Norveç firmasına ihale ettik. Hocamın öğrettiği "dakik olma" prensibini burada da uyguladık. İSKİ Genel Müdürü olarak Japon ve Norveç firmalarına, temel atarken açılış tarihini ilan etme prensibimizi aktardım. Böylece vadettiğimiz tarihte Adalar'a da su götürdük.

Adalar'a su götürme işinin ardından Kıbrıs'tan bir bakan bizden kendilerine de su getirmemizi rica etti. Bunu Tayyip Bey'e ilettim. Zamanı geldiğinde yapılabileceğini söyledi ve nihayet bakanlığım döneminde bu sorunu da çözmemiz gerektiğini hatırlattı. Oldukça zor bir iş olduğu aşikar olan Kıbrıs'a su götürme projesinde Adalar'da olduğu gibi denizin tabanından boru döşemeyi düşünüyorduk. Derinliğin 1453 metre olması uygulamayı imkânsız hale getiriyordu. Biz de denizin içinden asarak boruları götürmeyi düşündük. Nihai olarak 250 metre aşağıdan, boruları asarak götürdük. Hocamızdan öğrendiğimiz üzere, şevkle, heyecanla, ihlas ve samimiyetle çalışınca zorlukları aşmak kolaylaşıyor. Yine Nevzat Hocamızdan öğrendiğimiz "İmkânsız diye bir şey yoktur" düşüncesi ve telkinleri böylesine büyük ve zor bir projede de muvaffak olmamızda bizi motive etmiştir.

Prof. Dr. Nevzat Kor, yalnızca ilmi ve hocalığı ile değil, meselelere yaklaşımındaki cesaret, çalışma azmi, kararlılığı, ilkeleri, sonuca ulaşmadaki kabiliyet ve kararlılığı, insanlığı açısından ülkemizin zirvede olan ve ışık saçan şahsiyetlerinden biridir. Daima yardımını ve desteğini gördüğüm Hocama bugünlere ulaşmamda çok şey borçlu olduğumu bir kez daha vurgulamak isterim.

Güzel işler yapanları insanlar mutlaka fark ederler

Nusret Dirim
Bartın Valisi

Bartın Üniversitesi Saygı Günleri-Bilime ve İnsanlığa Adanmış Hayatlar etkinlikleri kapsamında düzenlenen Prof. Dr. Nevzat Kor'a Saygı Programı'nı –az da olsa bir tarafından tutan bir kişi olarak- Üniversitemizin ulaşması gereken hedefe hızlı bir şekilde ilerlediğini ve şehrimizle çok güzel bir entegrasyona doğru hızlı adımlarla yürüdüğünü gösteren bir program olarak görmekteyiz.

Bir Osmanlı müellifi şöyle der: "Kıymet bilen toplumlar, kıymeti bilinecek insanlar yetiştirirler." Bu söz, milletimizin kıymeti bilinmesi gereken insanlara hayattayken gereken değeri vermesinin ne kadar önemli olduğunu vurguluyor. Bu kıymetleri toplumla buluşturursak, onları toplumla tanıştırsak, bu tanışma toplumda çok önemli bir etki yapacaktır. Toplumda değerli, önemli insanların yetişmesinin önünü açacak çok cesaret verici bu güzel buluşmaya Bartın'da ev sahipliği yapmaktan memnuniyet duyuyoruz. Hocaların hocası değerli Hocamıza, ailelerine, Sayın Bakanımız başta olmak üzere Hocamızın yetiştirdiği çok değerli profesörlere teşekkür ederim.

Güzel işler yapanları insanlar mutlaka fark ediyorlar, fark edeceklerdir. Bu nedenle ben Hocamızın yetiştirdiği değerleri burada gördüğüm zaman, hayatında ne kadar güzel, önemli işlere imza attığını müşahade ederek, kendisini biraz da geç tanımış olmaktan dolayı üzüntü duyuyorum.

Rektörümüzün bu hususta göstermiş olduğu gayretlerle kendisini yakından tanıma imkânım oldu. Bu imkân, milletimizin kıymet bilmesi gereken insanlarından biri olan Nevzat Kor'a Saygı Günü'nün gerçekleşmesiyle sevinçle bütünleştiği için ayrıca mutluyum.

Bu güzel buluşmanın 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde gerçekleşmiş olmasının ayrı bir önemi ve değeri var. Bu vesile ile bütün öğretmenlerimizin, Öğretmenler Günü'nü kutluyoruz. Sayın Bakanımızın Türkiye genelinde yürüttüğü önemli bir projeyi yine Öğretmenler Günü'nde gerçekleştirdik. Her öğretmenimiz için bir ağaç dikiyoruz. Bartın'da da 2300 öğretmenimiz için 2300 tane ağaç dikilmiş olacak. Dikilen bu ağaçların Nevzat Kor Hocamızın çevremiz için verdiği emeklere bir katkı olarak görülmesi bizleri memnun eder.

Bu güzel projenin gerçekleşmesinde bu programa emek ve katkı sunan herkese çok teşekkür ediyorum, hepinize sevgiler, saygılar sunuyorum.

Kıymetli insanları toplumla buluşturmalıyız

Prof. Dr. Orhan Uzun
Bartın Üniversitesi Rektörü

Toplumların varlıklarının sürdürülebilirliği bilime ve bilim insanlarına verilen önemle mümkündür. Bilimin en temel merkezleri olan üniversiteler, toplumun varlığını koruması ve daha iyi şartlar altında sürdürebilmesi için bu önemi göstermesi gereken kurumların başında gelmektedir. Bu sorumluluk bilinciyle Üniversitemiz; hem hayatını bilim ve insanlığa adanmış şahsiyetlere toplum olarak saygımızı sunmak hem de bu ilim ışığının aydınlığından genç nesillerin daha fazla istifade etmesini sağlamak amacıyla geleneksel hale getirilerek sürdürülmesi planlanan "Bartın Üniversitesi Saygı Günleri" etkinliğini başlatmıştır.

"Arayan sen ol, bulan sen, tanıyan sen ol ve daima vefa ile hatırla" sözüyle insana, insanlığa, zamana ve mekâna dair sorumluluğumuza işaret eden Mevlana Hazretlerinin çağrısına kulak verdik. "Kula vefası olmayanın, Hakk'a vefası olmaz" anlayışıyla yola çıkarak düzenlemiş olduğumuz etkinliklerle, bilime sunduğu katkılarla ufukumuzu açan, insanlığa hizmet etmek için ter akıtan, akıttığı ter ile hepimize örnek olan kişileri Üniversitemizde Bartınlı hemşerilerimizle buluşturuyoruz. Bu düşüncelerle "Bartın Üniversitesi Saygı Günleri"ne hoş geldiniz diyorum.

Kula vefası olmayanın, Hakk'a vefası olmaz

Tarih bize şunu gösterdi ki; ülkemizin toprakları, bereketli topraklardır. Sadece yeraltı ve yerüstü zenginliklerinden bahsetmiyorum elbette... Üzerinde yaşadığımız topraklar, tarihe istikamet çizen insan yetiştirme noktasında da son derece bereketli topraklardır. Ve biliyoruz ki eğer bugün buradaysak, eğer öz güven

içerisinde başımız dik bir şekilde geleceğe umutla bakıyorsak bu değerli insanların katkıları çok büyüktür.

İşte bu noktada farkındalığımızı arttırmak, yeni El-Cezeriler, Yusuf Has Hacibler, Uluğ Beyler, İbn-i Sinalar, Mimar Sinanlar yetiştirmek için günümüzün yaşayan değerlerini, geleceğimizin teminatı olan gençlerimizle buluşturuyoruz. Öğrencilerimizin geçmişten aldıkları güçle adımlarını daha sağlam atmalarını istiyoruz. Bu günleri muhafaza etmeleri, bu seviyeleri çok daha yukarılara taşımaları için bunun gibi etkinliklerimizle gençlerimize bazı mesajlar veriyoruz. Onlardan vazifelerinin ülkelerine hizmet etmek olduğunu bilmelerini, özgüvenli olmalarını ve başarmak için azmetmelerini diliyoruz. Ondan sonra da geriye tevekkül etmek kalıyor...

Bilime ve insanlığa adanmış hayatların konu alındığı “Bartın Üniversitesi Saygı Günleri” etkinliğimizin ilkini gerçekleştirmenin sevincini yaşarken, bir büyük ismi, büyük bir çınarı ağırlamanın da gururunu yaşıyoruz. Mahrumiyet içinde geçen yılların tüm olumsuzluklarına rağmen, nefisini küçültüp hedeflerini büyüten ve azmiyle hepimize örnek olabilecek bir kişiyi, Prof. Dr. Nevzat Kor’u anlamak, altmış iki yıldır yılmadan sürdürdüğü, başarılarla dolu meslek hayatı boyunca yaptıklarını yeni nesillere aktarmak istiyoruz. Gerçekleştirdiğimiz bu etkinlik onun hayatını aktarmak için elbette kâfi gelmeyecektir; ancak inanıyorum ki kendi mumuyla diğer mumları tutuşturan, bunu yaparken ışığından hiçbir şey kaybetmeyen ve yeniden Büyük Türkiye umutlarının yeşermesine katkı sunan Nevzat Kor Hocamızın hayatında açtığımız bu aralık, genç nesillerimizin yüreğine dokunacaktır. İnanıyorum ki kendi millet, derdi millet olan Prof. Dr. Nevzat Kor Hocamızın azmi ve kararlılığı özgüvenimizi daha da arttıracaktır. Ve yine inanıyorum ki bizlere sunduğu örnek şahsiyetiyle hayat felsefesini anlayarak ve benimseyerek ona olan vefa borcumuzu bir nebze de olsa ödemiş sayacağız kendimizi.

Çalışkanlık, fedakarlık, tevazu denilince aklımıza Nevzat Kor gelmektedir.

Çalışkanlık denilince Nevzat Kor, fedakârlık denilince Nevzat Kor, tevazu denilince aklımıza yine Nevzat Kor gelmektedir. Hocamız yol olmuş menzile varmış, burçlara sancağını dikmiş, göz olmuş Hakk’ı görmüş, Yunus’un dediği gibi er olmuş ama hiçbir zaman yüceden bakan bir göz olmamış. Mümtaz şahsiyetiyle ilmin meyvesini hep alçakgönüllülükle yemiş.

Bilimin ışığını takip ederek, günümüz bilim insanlarına da yol göstermiş. O, naif yüreğinde yaşayan düşünceleriyle Türkiye’nin daha iyi bir noktaya ulaşması için, daha büyük ve daha güçlü bir ülke olması

**Yetiştirdiği öğrenciler
ülkemin yönetiminde
söz sahibi oldular**

İçin mücadele vermiş. İnsanlarımızın refahı, sağlığı ve insan onuruna yaraşır bir hayat sürmesi için durmadan çalışmış. Ülkemizde ilk Çevre Mühendisliği bölümünü kurarak, hocaların hocası olmuş. İnsanlığı kuşatan ve kucaklayan gönlüyle bütün derdi Türkiye'yi sarıp sarmalayacak bir vizyona ulaştıracak insanlar yetiştirmek olmuş. Yetiştirdiği öğrenciler bugün üst düzey bürokrat, rektör, siyasetçi ve hatta bakan olarak ülkemizin yönetiminde söz sahibi... Öğrencilerinin

önemli bir kısmı bugün Türkiye'nin dört bir tarafından buradalar, aramızdalar. Onlara da hoş geldiniz, diyorum.

Bugün bu etkinliğin gerçekleşmesinin bahtiyarlığını yaşarken, emeği geçen kişilere de huzurlarınızda, izninizle teşekkürü bir borç biliyoruz efendim. Bu noktada başta sunduğu çok değerli katkıları, iyi dilekleri ve yakın ilgileri dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın İsmail Kahraman Beyefendiye; etkinliğimizi gerçekleştirmeyi düşündüğümüz ilk andan itibaren desteklerini hep yanımızda hissettiğimiz Orman ve Su İşleri Bakanımız Sayın Prof. Dr. Veysel Eroğlu'na -ki Sayın Bakanımıza teşekkürleri için şükranlarımızı sunuyoruz-; yanımızda olmayı çok arzu etmelerine rağmen yoğun programları nedeniyle katılamayan, etkinliğimizin düzenlenmesinde çok değerli katkıları olan, hatta etkinliğimizin isim önerileri tartışmalarına bile katkıda bulunan Milli Eğitim Bakanımız Sayın İsmet Yılmaz Beyefendiye; bizleri her daim destekleyen, yüreklendiren, yol gösteren, özellikle son dönemde yeni YÖK anlayışıyla ülkemizin pek çok noktasında yeni yönlendirmelerde bulunan YÖK Başkanımız Sayın Prof. Dr. Yekta Saraç Beyefendiye teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Üniversite-şehir bütünleşmesine katkılarından ve etkinliğimize desteklerinden dolayı Valimiz Sayın Nusret Dirim'e, Milletvekilimiz Sayın Yılmaz Tunç'a, Belediye Başkanımız Sayın Cemal Akın'a, Cumhuriyet Başsavcımız Sayın Adnan Tosun'a ve ihtiyaç duyulan tüm konularda yanımızda olan çok değerli il yöneticilerimize, bölge müdürlerimize, özellikle bugün burada çok yakın işbirlikleri ile Orman Bölge Müdürümüz, DSİ Bölge Müdürümüz ve diğerlerine samimi katkılarından dolayı çok teşekkür ediyoruz.

Ayrıca etkinliğimizin düzenlenmesine, büyük emeklerle Nevzat Kor Hocamızın hayatının anlatıldığı filmin hazırlanmasına verdiği desteklerden dolayı Sosyal Güvenlik Kurumu Hizmet Sunumu eski Genel Müdürü Sayın Lütfi Aydın'a, Kuzey Haber Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Erhan Erken'e, İstanbul

Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sayın İbrahim Demir'e ve İlhan Karabulut'a ve emeği geçen tüm iç ve dış paydaşlarımıza da teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Sözlerime burada son verirken, inancından aldığı güçle, vatan aşkını her çalışmasına ilmek ilmek işleyerek somutlaştıran Saygıdeğer Hocamızı vefa duygularıyla, saygıyla selamlıyorum. Kendilerine ve muhterem refikaları Mevhibe Kor Hanımefendiye Allah'tan sağlık, huzur ve mutluluk içinde uzun bir ömür diliyorum. Bu duygularla etkinliğimize şehir içi ve şehir dışından katılarak heyecanımıza ortak olan tüm konuklarımıza tekrardan hoş geldiniz diyor, saygılarımı sunuyorum. Sağ olunuz, var olunuz efendim!

Sağlıklı nesiller yetiştirmek

Prof. Dr. Adem BAŞTÜRK*

Nevzat Kor Hocamız her şeyden önce çok başarılı bir hocaydı. Kesinlikle derse tam zamanında gelir, dersten zamanında çıkar ve hiç taviz vermezdi. Bu durum asistanları olan bizler için çok eğitici bir husustu. Mühendislikte asıl mesleği veren lisans kısmıdır. Çünkü lisansta unvan veriliyor, meslek ediliyor. Ben Hocamdan lisans dersleri de aldım, 47 yıldır Hocamı tanıyorum. Lisans derslerinde taviz vermeyişine de bizzat tanıklık ettim. Dersimiz mühendislik olduğu için tatbikatla çok alakalıydı ve bu derslerde gördük ki hocalık ve ders verme konusunda ciddiyeti çok yüksekti.

Hocamız imtihan okuma konusunda da hepimizi aydınlatmıştır. Bu konuda da çok prensipliydi ve hataları hiç affetmezdi. Yani, biz bazen imtihan okurken “Bu öğrenci 45 almış, biz bunu 50 yapalım.” deriz. Hoca olarak hep yaptığımız şeylerdir bunlar. Ama Hocamızın dersinde eğer bir öğrenci tam anlamıyla hak etmediyse kesinlikle başarılı olamazdı. İşte bu prensip meselesini gerçekten çok önemli buluyorum. Hocamızın söz konusu davranışları bizim için her zaman müthiş bir ders olmuştur. Ben; lisans, yüksek lisans ve doktora da Hocamın yanında yetiştim. Derslere zamanında gelip gitmesinin yanında, hem bilimsel hem de tatbik olarak dersleri çok güzel işlerdi. Bu bakımdan bize ve öğrencilerine öğrettiği birçok şey vardır.

Hocamızın bir başka özelliği de bilim adamlığıdır. 60’lı ve 70’li yıllarda üniversitelerimizin -İTÜ de dahil- tatbikatla ve bilimsel çalışmayla çok fazla alakası yoktu. Ama Hocamız o yıllarda dahi TÜBİTAK’tan ve kamu kuruluşlarından proje alır ve onlarda hepimizi çalıştırırdı. Hepimiz proje üretir, bir projenin başında olurduk. O projelerde bizi eğitirdi. Öğrenci hareketleri sebebiyle Türkiye’nin en sıkıntılı olduğu 70’li yılların sonu ve 80’li yılların başında Sakarya’da görevliyken bir proje yaptığımızda yahut bir rapor hazırladığımızda onu Hocamıza okutmamız, konu hakkında istişare etmemiz lazım gelirdi. Hocamızı

* Yıldız Teknik Üniversitesi Çevre Mühendisliği eski Bölüm Başkanı,
İstanbul Büyükşehir Belediyesi eski Genel Sekreteri ve 22. Dönem AK Parti Kayseri Milletvekili

aradığımızda derdi ki “Adem, sen saat 11’de gel.” Yorgun argın, bütün gün mücadele etmiş vaziyette gece saat 11’de Adapazarı’ndan gelirdi ve o saatte Küçükyalı’daki evinde biz Hocamla birlikte rapor okurduk. Yani bu kadar meşguliyetin içinde; işleri takip eden, çalışan ve gayret eden bir hocamızdı. Bu bakımlardan da bize kattığı disiplin çok yüksektir.

Bilimsel çalışmanın, piyasada araştırma yapmanın, üniversiteyle sanayi işbirliğinin önünü açan hocalardan birisidir. Çok rahatlıkla uluslararası projeler alır ve bizleri de yetiştirirdi. 80’li yıllarda Türkiye’de ciddi bir döviz sıkıntısı vardı. Dışarıdan alet alınamıyordu. O dönem Hocamız bir uluslararası proje aldı. Tabii, uluslararası kuruluştan bir proje aldığı için kimyasal maddeleri ve oradaki alet edevatı uluslararası kuruluş veriyordu. Bu konularda ona danıştığımızda, Hocam sağ olsun “Tamam çözeriz” derdi. Uluslararası proje aldığı için böyle eli de güçlüydü.

Hocamızın bilim insanı yetiştirme konusunda çok ciddi katkıları ve destekleri vardır. Ben Hocamdan Türkçeyi öğrendim. Rapor yazmak, tez yazmak beceri gerektiriyor. Yazdıklarımı okurken söylediği şu cümleyi hiç unutmuyorum: “Peki Adem, öznesi nerede bu cümlelerin?” Başka bir şey bu. Rapor yazmada, sunum yapmada bizi örnek bir şekilde eğitmişti.

Nevzat Kor Hocamız hem kendi çağı hem de bizim çağımız için çevre biliminin öncüsüdür. Hocamdan önce Çevre Mühendisliği alanında kimse yoktu. Dolayısıyla bizim çağımızdaki bütün doçentlerin ve profesörlerin doktora çalışmalarını yürüten, yönlendiren, değerlendiren, kabul eden veya hatalı ve eksik taraflarını tamamlatan insandır. Alana böyle bir emeği ve katkısı vardır. Ayrıca çok ciddi çalıştığı için bizleri de çok ciddi eğitmiştir. Üniversiteye vaktinde gelmemek, işten erken çıkmak mümkün değildi. Ben kendi elimle asistanlardan imza topluyordum. Derdim ki: “Kardeşim, burası böyle ders verip gidilen bir yer değil, geleceksiniz ve takip edeceksiniz.” Tüm bunlar tamamen Hocamızdan aldığımız disiplin ve terbiyeyle ilgilidir.

Hocamız fedakar bir idarecidir.

Hocamızın fedakar bir idareci olduğunu da söylemeliyim. Çevre konusunu ilk defa disiplin haline getiren kişidir. Bu konuda duyarlı bir kürsü başkanıdır ve asla taviz vermez. Hocamızın kürsü başkanlığı öğrenci hareketlerinin yoğun olduğu 1980 öncesindeki sıkıntılı yıllara denk düşer. Kürsünün yapılanması, kurumsal hale getirilmesi, yeni bölümlerin kurulması, yani bir üniversitenin kürsü başkanlığını yapmak çok zor bir görevdi.

Bunun için gecesini gündüzüne kattı. Dediğim gibi, Hocamız sadece ders verip gitmez, başka projeler de yürütürdü. Bütün bunların yanında Sakarya'da Akademi Başkanlığı görevi de vardı. Bugün Sakarya Üniversitesi, üniversiteler arasında öne çıkmış bir üniversiteyse bu, Hocamızın daha en baştan disiplinli ve bilimsel anlamda kaliteli insanlarla birlikte işe sağlam başlamasındandır.

Hocam ayrıca 2000'li yıllarda Uluslararası Saraybosna Üniversitesinde mütevelli heyet başkanıydı. Ben o üniversitenin hem vakıf üyesiyim hem de Hocamdan sonra Mütevelli Heyet Başkanı oldum. Tabii Hocam başkan olduğu için yaşanan bütün sıkıntıları bize göstermişti. Birebir şahidim; ileri yaşına rağmen oraya gider, birkaç gününü geçirir, hocalarla konuşurdu. Üstelik Saraybosna Üniversitesi Bosna-Hersek'teki ilk vakıf üniversitesiydi ve Bosna-Hersek devlet olmayı tam anlamıyla sonuçlandıramamıştı. Bütün o ortam içerisinde fedakarlığı, gayreti, çalışkanlığı, disiplini ile o üniversite için büyük emekler harcamıştır. Balkanların en iyi üniversitesi seçilmiş Saraybosna'daki saygın bir üniversitenin -Türk işadamlarının da desteğiyle- sağlam temellerini atmıştır. Şu an yaklaşık 40 ülkeden öğrencisi var. Uluslararası bir ortam. Aşağı yukarı 15 ülkeden de öğretim üyesi mevcut. Biliyorsunuz, Saraybosna çok uzak bir şehir değil. İstanbul'dan Erzurum'a gitmekle Saraybosna'ya gitmek arasında bir fark yok uçakla. Bir buçuk saatlik bir yol, vizesiz gidiyorsunuz. Uluslararası bir eğitim alıyorsunuz. Mezun olan öğrencilerimizden çok memnunuz. Aralarından belediyeye ve kamu kuruluşlarına girenler, uluslararası özel sektörde çalışanlar var. Çok ciddi bir İngilizce eğitim veriliyor. Ayrıca ciddi bir meslek edindirme imkanı doğdu. İşte Nevzat Hocam Saraybosna'da da bu işin kurucusudur.

Hocam idareci olarak hiç taviz vermeyen, bizleri ve çevresini eğiten, sağlıklı nesiller yetişmesini sağlayan bir idareci, bir hoca, bir öğretim üyesidir. Hocamız sadece bununla kalmaz, yanındaki insanların, asistanların, doçentlerin ve öğrencilerin sosyal meseleleriyle, özel meseleleriyle de uğraşır. Görücülüğe giderdi mesela. Örneğin ben yurtdışına gidecektim, dedi ki "Nişanlanmadan yurtdışına gitme." "Peki" dedim. Hocam öyle diyorsa öyledir, bir bildiği vardır, doğrudur diye düşündüm. Doğru da yapmışım. Allah ondan razı olsun. Elllerinden öpüyor, ona çok teşekkür ediyorum. Kendisine mutlu, sağlıklı ve güzel bir ömür diliyorum.

Büyük işlerin sakin insanı

Prof. Dr. Adem UĞUR*

Biz, 1978 yılında birçok arkadaşla beraber o zamanki adıyla Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisine asistan olarak girenlerdeniz. O dönemde Prof. Dr. Sabahattin Zaim Hocam, benim üniversiteden doktora hocamdı. Onun sayesinde buraya asistan alınacağını öğrenip başvurduk. Ben Nevzat Kor Hocamızı ilk defa jüride gördüm. Bizim bölümümüz İşletme Mühendisliği olduğundan ve bu bölüm de Hocamızın branşıyla alakalı olmadığından aramızda herhangi bir asistanlık-hocalık münasebeti olmadı tabii. Ama o zamanlar Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi bir aile yapısındaydı; tepedeki yöneticisinden müstahdemine kadar herkes birbirini çok iyi tanır ve birbirleriyle çok uyumlu çalışırdı. O bakımdan her ne kadar aynı meslekten olmasak da hocamız bize yabancı değildi.

Hocamızı biz çok istikrarlı, çalışkan, gayretli bir kişi olarak gördük, tanıdık, takip ettik. Ondaki disiplini de şu şekilde görmüş olduk: Bir gün trende karşılaştık Hocamızla, aynı yerde oturduk. Bana "Ne yapıyorsun?" dedi. "İstanbul'dan geliyorum Hocam" dedim. "İstanbul'da oturuyor ve Sakarya'ya gidip geliyor musun?" dedi. "Evet, öyle oluyor Hocam" dedim. "Hayır, öyle olmaz" dedi. "Sen, işinin olduğu yerde oturacaksın, Sakarya'ya taşınacaksın" dedi. "Tamam, Hocam" dedim ve ondan ilk dersimizi böylelikle aldım: İşin neredeyse evin orada olacak. Yani zaman kaybı yaşamayacaksın. Bu şekilde kendisiyle tanışmış olduk.

Hocamızı, akademi başkanımız olarak görev yaptığı dönemlerde tanıdık. Sakarya Üniversitesinin kurulması noktasında gösterdiği gayretleri hep takip ettik ve takdirle karşıladık. Elinde, koltuğunda bir dosya ile, hiç yorulmadan sürekli gider gelirdi. İlgili bölümdeki arkadaşlarla bugünkü kampüsümüze gelir, burada ölçümler ve çalışmalar yaparlardı. Biz, Sakarya Üniversitesinin kurulacağını, bunun için binlerce dönüm kampüs yeri alındığını duyardık. Tabii biz henüz bu günleri hayal edemiyorduk. Ama

* Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi

Hocamız, hayali geniş bir insandı, vizyon sahibiydi. Misyon sahibi olduğunu da daha sonra gördük. Yani vizyonun içi misyonla doldurulmazsa o da bir anlam taşımaz. Bu genel çerçevede Hocamızı hep takip edip izinden yürümeye çalıştık; ama onu yakalamak hiç mümkün olmadı.

Nevzat Hocamız, gördüğüm bildiğim kadarıyla, çalışkan ve gayretli öğrenciler üzerinde dururdu ve çalışkan öğrencileri özellikle seçip onlara asistanlık teklif ederdi. İşte bugün ülkenin önemli kadrolarında bulunan kişileri bu şekilde kendisi birebir tespit etmiş, asistanlığa yönlendirmiş, yetiştirmiş; bir de bu kişileri ülkemize hizmet etmeye teşvik etmiş, yani stratejik bir yol takip etmiştir. Geleceğin yöneticileri olacak, ülkeye yön verecek kişileri ta o günden tespit ederek yetiştirmeyi kendisine bir görev addetmiştir.

Nevzat Hocanın çalışmaları, gayretleri ve faaliyetleri hep insan odaklı olmuştur. Gördüğümüz kadarıyla; insana ve insanlığa faydalı olmak üzere, özellikle de ülkenin köklü sorunlarını önceden görerek, hatta sadece mevcut sorunları değil, ileride ortaya çıkabilecek sorunları da öngörerek bu konularda projeler yapmış, yaptırmış ve yetiştirdiği öğrencilerinin bir kısmını bu alanlara yönlendirmiştir. Çevre konusu daha o günlerde bilinmeyen bir mesele iken; ileride büyük şehirlerde ortaya çıkabilecek çevre kirliliğine karşı önlemler alınmasında Nevzat Hocanın bu projelerinin çok büyük katkısı vardır. İTÜ’de Çevre Mühendisliği bölümünü o kurmuş ve yetiştirdiği elemanları bu alana yönlendirmiştir. Bugün çevre konusunun ne kadar önemli olduğunu hem ülkemizde hem de dünyada görüyoruz. Ama o zamanlar, “Bu çevre konusu da nereden çıktı?” diyordu birçok kişi.

Benim şahsi olarak, o tren hatıramın dışında, Hocamla ilgili doğrudan bir hatıram yok; ama Nevzat Hocanın kişiliği ile ilgili duyduğum çok hatıra var. Hocanın, genelde herkesin üzerinde ittifak ettiği özelliği, çok mütevazı olmasıdır. Yaptığı işlere kendi görüntüsünü yansıtmaz. Yani mütevazı kişiliği karşısında kendisine baktığınızda ilk intiba, Nevzat Hocanın o kadar büyük işleri yapan kişi olamayacağı yönündedir. Mevcut Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel Eroğlu, Hocamızın talebesidir. İSKİ’de genel müdür olduğu dönemde fikrini almak üzere kendisini davet etmiş İSKİ’ye. Hocamız İSKİ’de protokol kapısından içeri girmek istediğinde kapıdaki görevliler, “Bir dakika amca, burası protokol kapısı, sen buradan giremezsin. Müşteri kapısı öbür tarafta, oradan gireceksin” demiş. O da “Peki” diyerek öbür taraftan içeri girmiş. Yani kapıdaki görevliye bile kendisini ben şuyum diye göstermemiş.

Hoca bir buzdağı gibiydi adeta; yani asıl görünmeyen kısmı suyun altındaydı. Görülen kısmı, faaliyetleri çok küçük gibi gözükürdü; ama hiç dur durak bilmeyen bir özelliği vardı gözlemimize göre. Japon-

ların bir "Kaizen" modeli vardır: Daha iyiye doğru sürekli gelişme; bugünü dünden, yarını bugünden daha iyi yapma anlayışı... Bir insan modeliydi Hocamız, yani mevcutla yetinmiyor, sürekli yenilikler katmak istiyordu. Ülke bilinci çok yüksekti. Yetiştirdiği, yurt dışına gönderdiği öğrencilerin oralarda kalmamalarını, mutlaka ülkelerine hizmet etmeleri gerektiğini söylerken bizzat kendisi de bu şekilde davranmıştır. Öğrencilere de bunu öğütlüyordu ki ülkemizin en önemli sorunlarından birisi de aslında budur. Bugün çok iyi yetişmiş elemanlarımız yurt dışında bulunuyor maalesef. Beyin göçü yaşıyoruz. Eğer herkes Nevzat Hocamız gibi davranırdı bugün Türkiye, gelişme ve kalkınma yönünden, bilimsel yönden kat kat ileride olurdu... İşte bireysel olarak Hocamız bunu hem hayatında tatbik etmiş hem de tavsiye etmiştir. Bu, en önemli yönlerinden birisidir bana göre.

Nevzat Hoca, büyük işlerin sakini insanıdır. Sakin ama "sakini güç" diyorlar ya, işte o sözle tanımlayabileceğimiz bir insandır.

Hocamızın “beyin göçü”ne karşı hassasiyeti

Prof. Dr. Ahmet Mete SAATÇI*

Hocam için “hocaların hocası” diyorlar. İlk önce bu ifadeyi düzeltmek istiyorum. Ben Hocamın talebesiyim. Benim talebelerim artık profesör oldular. Yani Nevzat Hocamız “hocaların hocalarının hocası” durumundadır. Ben İTÜ mezunu değilim. ODTÜ’den 1972’de mezun oldum. 1973 yılında da Kimya Mühendisliği’nde uzmanlığımı yaptım. İstanbul’da Bahariye’de oturuyordum, Ankara’dan yeni dönmüş-tüm. Annem, babam ve dedelerim öğretmendi. Anne ve babama “Ben öğretmen olmayacağım” dedim. Annem “Teknik Üniversitede bir imtihan açılmış oğlum, oraya girsen iyi olur” deyince imtihana mecburen girdim ve Nevzat Hocamla tanışıklığımız ilk orada başladı. Çevre Mühendisliği, o zamanlar Şehir Sağlığı Kürsüsünden ibaretti. İngilizce imtihanın ardından yazılı sınav yapıldı. Akabinde sözlü imtihan yaptılar. İmtihanı Profesör Cemil Ilgaz’ın yaptığını hatırlıyorum. İmtihanları geçtik, kabul edildik. Böylece ben İTÜ’ye asistan olarak girdim. Nevzat Hocamla ilk konuşmalarımı hatırlıyorum: “Hocam, ben buraya annem ve babam istediği için girdim, ilerleyen süreçte buradan ayrılabilirim” dedim. “Tamam oğlum” dedi. Hiçbir baskı yapmadı. Ama benim yavaş yavaş Çevre Mühendisliğini sevmemi sağladı.

Kimya Mühendisliği mezunu olduğum için beni ilk önce laboratuvara verdiler. Laboratuvarda TOK aleti gibi Türkiye’de ilk defa kullanılacak olan aletler vardı. Bunların kutularını açıp Hasan Ali San’la çalıştırmaya, yavaş yavaş laboratuvar sistemini öğrenmeye başladık. Bu sıralarda İstanbul’un master planı yapılıyordu. O projede Nevzat Hocamızla birlikte çalıştım. Ne kadar titiz çalıştığını, verileri ne kadar düzenli topladığını bizzat kendim gördüm. İlk defa kayıkla sahaya çıktım. Ölçümlerde yardım ettim kendisine. ODTÜ’de bir profesörle aynı ortamda bir laboratuvarında bulunduğumu hatırlayamıyorum. Ama buradaki güzel olay şuydu ki bir bölüm başkanıyla aynı kayıkta Boğaz’da ölçümler yapıyorduk.

Daha sonra ben yurtdışına burs alarak gittim. Nevzat Hocam evlenmeden kimseyi yurtdışına bırakmaz-

* Türkiye Su Enstitüsü Başkanı; İstanbul Teknik, Suudi Arabistan Kral Abdülaziz, Marmara Üniversitelerinde görev yapmış emekli öğretim üyesi

di. Ama ben bir şekilde kaçtım. Amerika'da dört yıl okuduktan sonra geri döndüm. Yanımda ODTÜ'den arkadaşım olan ve daha sonra profesör de olan Ferruh Ertürk'ü de getirdim ve İTÜ'ye birlikte hoca olarak girdik. Hatıralarımda unutmadığım bir şey şuydu: Bir gün laboratuvara giderken çok yorgundum. Tıpta okuyan arkadaşlar bana bir ilaç verip "Sen bunu al yorgunluğun geçer" dediler. Gece ilacı alıp sabah Gümüşsuyu'na otobüsle geldiğim esnada sağ tarafımın çekmeye başladığını fark ettim. Biraz toparladıktan sonra Taşkışla binasına girdim. Ofisim laboratuvardaydı. Yukarı çıktım. Ancak sağ tarafım iyiden iyiye çekmeye başladı. O sırada Mehmet Borat Bey deney yapıyordu. Birdenbire sağ tarafıma felç geldi ve küt diye yere düştüm. Mehmet Borat Bey ve diğer arkadaşlar hemen yukarı çıktılar. Beni karga tulumba omuzladılar. Taşkışla'nın merkezinden beni hastaneye nasıl götüreceklerini düşünüyorlar. O zamanlar şimdiki gibi arabalar da çok değil. Sağ olsun Nevzat Hocam Volkswagen'i ile beni aldı ve Taksim'deki hastaneye götürdü. Kendime geldikten sonra dışarı çıktım. Nevzat Hoca ve arkadaşlar beni öylesine heyecanla bekliyorlardı ki anlatamam. Aradan muhtemelen kırk küsur sene geçti. Mehmet Borat Bey'e "Ağabey, çok teşekkür ederim. Beni orada sırtınızda taşıdınız" deyince "Ahmetçiğim sorma, olay senin bildiğin gibi değil. Ben aşağıda arsenik deneyi yapıyordum. İki tane kapak kurdum, ama baca yine de senin ofisine doğru gidiyordu. Sen küt diye yere düşünce endişelendim. O yüzden seni ben taşıdım" cevabını verdi. Bunu kırk sene sonra öğrenmiş oldum. Böyle tatlı hatıralarımız var işte.

En zor zamanlarımızda Nevzat Bey'i yanımızda bulduk. Kendisi bize liderlik etti. Kendisinden çok şey öğrendik: ders verme stillerinden araştırmalarda düzgün not almaya kadar... İnce uçlu kalemle yazdığı küçük notlara göre kendimizi ayarladık. Hepimizden erken gelip hepimizden geç giderdi. Biz Erenköy'de oturuyorduk. Git-gel biraz zor oluyordu. Bazen işten erken ayrıldığımızda sabah muhakkak masamızda bazı notlar bulurduk. Bizi ziyarete gelir, kontrol ederdi. On dakika erken çıksak hemen anlardı. Nazik bir şekilde bizi uyarırdı. Bizden daha çok çalıştığını hatırlıyorum. Hatta deneylerimizde bulduğumuz değerleri teker teker dikkatle inceler, yanlış çıkınca bizleri kırmadan eksikliklerimizi gösterirdi.

Kişilik olarak ise çok nazik bir insandır. Ben Hocamızın kızdığını hatırlamam. Gençliğimizde yaptığımız hatalara, benim sürekli yurtdışına kaçışıma, "Burada fazla kalmayacağım" demelerime karşılık hep sabırla karşılık verdi. Aksi bir durum olsaydı zaten asistanlığı da bırakırdım. Kendisinin o mülayim tutumu bizim bu mesleğe tutunmamızı sağladı. Yine Hocamızın Türkiye'de Çevre Mühendisliğinin gelişimine katkısı çok büyüktür. Adapazarı'nda yaptığı hizmetler hâlâ anlatılır. Çevre Mühendisliğini Türkiye'de kuranlardandır. Ondan değişik bir sistem öğrendim. ODTÜ'de daha çok teorik eğitim alırken

İTÜ'de Hocamla sahada ölçüm ve proje yapmayı öğrendim.

Nevzat Hocam, Çevre Bakanlığı Göller Bölgesi Projesini alınca Prof. Dr. Hasan Sarıkaya, Ali Fuat Aydın ve ben Göller Bölgesinde araştırma yapmak üzere hep birlikte yola çıktık. Göller Bölgesindeki her gölün su kalitesini çıkartabilmek ve durumunu inceleyebilmek için göllerin yakınındaki otellerde kalıyorduk. Hocam hepimizi erkenden kaldırıyor ve kayıkla göllere açılıp numune alıyorduk. Sabahları soğuktan bazen ellerimizin donduğunu hatırlıyorum... Seki Diski ile ölçüm yaparken, bilhassa Salda Gölü'nde suyun temizliğine hayran kalmıştım. Bu kadar basit bir aletle su temizliği ve alg hakkında bilgi edinilmesini sahada izlemek, tecrübe etmek çok eğiticiydi. Su kirliliği hakkında üniversitede ders verirken ve daha sonra İstanbul rezervuarlarında, İSKİ için yaptığımız projelerde Göller Bölgesinde edindiğimiz tecrübeler çok faydalı oldu. Aldığımız numunelerin analizlerini HACH DRELL 2100 portatif spektro-fotometresi ile kayıkta, geri kalanını da arabanın arkasında giderken Ali Fuat ile yapıyorduk. Hocamız da çıkan sonuçları sahada değerlendiriyordu. Göller hakkında bilgi toplamak için yerel halkla da görüşmeler yapıyorduk. Kayıkçılardan balıkların durumu ve göl su kalitesi hakkında epey kıymetli bilgiler topladık. Bu çalışma sırasında sahaya inip analizleri sahada yapmanın, üniversitede uzaktan yapılan çalışmalardan ne kadar farklı olduğunu öğrenmiş oldum. Sahada; masada veya üniversitede yaptığınız çalışmalardan daha hakiki bir ortamda çalışıp, meselelere daha gerçekçi bir açıdan yaklaşabiliyorsunuz. Sahada yaşayan insanlardan aldığınız bilgiler sizi daha doğru bir yola yönlendirip çalışmalarınıza yön veriyor. Bu tecrübelerden sonra yurt dışında ve içinde yaptığım müşavirlik çalışmalarında sahaya inmeden sonuçlara varmamayı öğrendim.

Son olarak Hocamızın Türkiye'de çalışmamız konusundaki hassasiyetine değinmek istiyorum: Hocamız, çeşitli vesilelerle yurtdışına giden bizlerin Türkiye'ye dönmeyeceğinden korkardı. Şu anda bunu anlamak biraz zor. Türkiye çok ilerledi. Biz yurtdışından gelirken küçük Nescafe'ler getirirdik. Türkiye'de Nescafe dahi yoktu. Yurtdışına ilk gittiğim zaman çikolata veren makinelerin başından ayrılamamıştım. Yurtdışına çıktığınız zaman verilen para, olanaklar, kütüphanelerin durumu sizi oralarda kalmaya cezbediyordu. Bütün bunlara karşı gelebilmenin zor olduğunu, tahmin ediyorum, kendisi de biliyordu. Onun için İTÜ'de bize iyi bir akademik ortam oluşturmaya çalıştı. Ama her ne olursa olsun arada uçurum olduğunun farkındaydı Hoca. Ben on dört yıl yurtdışında kalsam da temelli döndüm. İTÜ'den sonra bir süre Suudi Arabistan'da bölüm kurulması için çalıştım. Ama Türkiye'ye geri döndürdü Hoca. Onun için yurtdışına gitmeden hepimizi evlendirmek isterdi. Yurtdışından bizi geri getirme hususunda da işleri kolaylaştırdı. Amerika'dan döner dönmez hemen işe alındım. Şu an yurt dışıyla yurtiçi arasındaki fark büyük ölçüde kapandığından onun bu endişesini ve çabasını anlayabilmek güç. Türki-

ye'de de artık burs ve proje imkânları var. Eskiden makalelere ulaşamazdınız, hocaların dolaplarında kilitli vaziyette kalırdı. Ama Nevzat Hocayla biz bunu hiç yaşamadık. Dergiler ve makaleler elimize verildi. Bu gibi şeylerde bizi teşvik etti. Kısaca yıllarca "beyin göçü"ne karşı da mücadele etti. Ben yurtdışında kalan arkadaşımızı hatırlamıyorum. Bu noktada Hocamıza şükran borçluyuz.

Nevzat Kor Hocamızın hayatımdaki yeri

Dr. Burhan Suat TÜYLÜOĞLU*

1979 senesinde Zonguldak'ta liseyi bitirdikten sonra İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümünü kazandım. Nevzat Kor Hocamız o zaman bölüm başkanıydı. Kendisiyle o zaman tanıştım. Otuz sekiz yıllık bir teşrik-i mesaimiz var Hocamla. Yanında bizzat çalıştım. Belki de Hocamızın yanında en uzun süreyle çalışan kişi benim. Biz Hocamızı sadece bir öğretmen olarak değil, aynı zamanda bir baba olarak gördük. Biz üniversitedeyken teorik açıdan konulara vâkîf olduk. Ama Hocamla birlikte, onun mükemmel eğitici ve öğretici yönüyle, pratikte de işlerlik kazanmaya başladık. Bunun yanında insanlara karşı nasıl davranılması gerektiğini öğrendik. Sosyal hayatta nasıl davranılması gerektiği konusunda dahi Hocamızdan feyz aldık. Kendisinden çok istifade ettik.

Ben üniversiteye başladığımda Nevzat Hocamız, bölüm başkanı olmanın yanı sıra derslerimize de giriyordu. O günlerde anarşi had safhadaydı. Ailemiz bizi korka korka üniversiteye gönderdi. Ama ben Nevzat Kor gibi bir hocayla karşılaştıktan sonra korku nedir bilmez oldum. Bunun sebebi de şu: O zamanlar dersleri pek işleyemiyorduk. İTÜ'de solcular hâkimdi. Sol görüşlü öğrenciler hocaları dersten çıkarıp herkesi saygı duruşunda durdururlardı. İmtihanları yaptırılmazlardı. Fakat bir tek Nevzat Kor Hocanın dersine müdahale edemezlerdi. Bu da korktuklarından değildi elbette. "Hoca ufacık tefecik biri, ondan neden korkuyorlar" diye düşünürdüm hep. Sonradan anladım ki ona saygı duymalarının yanısıra dersi çok iyi anlattığından, ondan istifade etmek istediklerinden ve onun kendilerini ikna edebilmesinden etkilenmişlerdi.

Nevzat Kor Hoca, dersinde sigara içilmesine müsaade etmezdi. Hatta unutmuyorum, bir gün biri derste puro içmiş. Sınıf bir acayip kokuyordu. Hoca sınıfa geldi ve "Kim bu?" dedi. İçen de sınıfın en azılı

solcularındandı. Hoca ona demediğini bırakmadı. Arkadaş da başını öne eğip utancından çıkıp gitti. Kendisini her mecliste sevdirmiş, kimseyle kavga yaşamamış birisiydi. Derslerini çok iyi anlatırdı. Bazı dersler bomboşken Hocamızın dersleri tıka basa dolu olurdu. Ama 1980 Darbesi'nden sonra emekliliğini isteyip yurtdışına gitti. Daha sonra ben mezuniyetimi müteakip Çevre Mühendisliği Bölümüne araştırma görevlisi olarak girdim. Sonra İSKİ'ye geçtim. Ben askerdeyken hep İSKİ'ye geri döneceğimi düşünüyordum. Çünkü orada ağabeylerimiz, arkadaşlarımız vardı. Ama Hocamız Suudi Arabistan'dan dönünce bir şirket kurmuş. Beni arayıp davet etti. Ben de koşa koşa ve gönülden isteyerek Hocamın yanına geldim.

Ben bu şirkete girmeseydim manevi açıdan şu anki bulunduğum durumda olmayacaktım. Çünkü üniversiteye geldiğimde çok farklı bir görüşteydim. Çevre Mühendisliği Bölümünde Dev-Genç'in sorumlusuydum. Bakın, bunu açıkça söylüyorum: Ben üniversitede birkaç hocamı dışarı çıkartıp sol ellerini havaya kaldırtıp onlara "Bugün şu kişi için saygı duruşunda bulunacağız" demiş biriydim. Hocamın yanına geldikten sonra tamamen değiştim. Şunu da belirteyim, dedem de o dönemde sol partinin muhtarıydı. Ben bir tek cuma namazına giderdim. Başka da bir şey yapmazdım. Hocamı tanıdıktan sonra bambaşka biri oldum, hem bilgi hem teknik hem de yaşam olarak. Çok yanlış bir yolda olduğumu fark ettim. Şirketimizde çalışan bütün arkadaşlarımız da bunun farkındadır.

Bizim yanımızda daha önceden mesai harcamış olan arkadaşları Hocamız o kadar iyi yetiştirdi ki şu an hepsinin bir şirketi var. Hatta öyle ki bizlerle aynı ihalelere girip yarışıyorlar. Hocam da bundan çok memnuniyet duyuyor. "Ne güzel, benim yetiştirdiğim arkadaşlar bugün kendi başına ayakta ve yanlarında onlarca insan çalıştırıyorlar" diyor. Hatta o şirketlerin yöneticileri takıldıkları yerlerde Hocamdan maddi ve manevi yönden destek de alıyorlar.

Nevzat Hocam eğitimi çok önemserdi. Herkese bir şekilde üniversitede kalmalarını telkin ederdi. Üniversitede kalmamızı ve insan yetiştirmemizi isterdi. Hatta Prof. Dr. Veysel Eroğlu Hocamızın bu hususta anlattığı bir anısı da vardır: Veysel Hocamızın babası çok iyi bir tacirdir. Veysel Hocamızın aklında müteahhit olmak vardır. Ama düşünün, Hocamız, Veysel Hocamızın babasıyla hususen görüşüp onu ikna etmiş. Veysel Hocamızın bugün akademik kadroda ilerlemesinde, hatta bakanlık yapmasında en önemli etken Hocamız Nevzat Kor'dur, diyebiliriz. Türkiye'de şu anda muazzam hizmetler yapan ve uzun süredir bakanlık faaliyetini yürüten Veysel Hocamız, şüphe yok ki bunu dürüstlüğünden, bilgisinden ve kalitesinden almakla birlikte bu istidatlarında Nevzat Hocamızın da katkısı var diye düşünmekteyim. Nevzat Hocamız öğrencilerine üniversitede ve memleketlerinde kalmaları için maddi ve manevi

pek çok destekte bulunmuştur.

Hocamızın eğitime verdiği öneme ve teşkilatçılığına şöyle bir örnek vermek istiyorum: İTÜ'de Çevre Mühendisliği o dönemlerde bir kürsüydü. Bu kürsünün ilk kurulduğu yerler de İTÜ, ODTÜ ve Dokuz Eylül Üniversitesiydi. Fakat bunların arasında hoca, laboratuvar ekipmanları ve eğitim olarak en gelişmiş İTÜ idi. Bir gün şunu öğrendim: Hocam ekipman eksikliği olunca Rektör Bey'in yanına çıkmış. Rektör Bey "Biz bunu karşılayamayız" deyince Hocamız Ankara'ya gitmiş. O dönemki başbakanla birebir görüşmüş. Başbakan görüş olarak kendisiyle taban tabana zıt olmasına rağmen Hocam ikna kabiliyetiyle onu razı etmiş ve geniş bir ödenek almış. Bu ödenekle pek çok araç gereç alarak Çevre Mühendisliği Bölümünün laboratuvarlarını sıfırdan kurmuş. Biz bölüme geldiğimizde şaştık kaldık tabii. O dönem diğer görüştekiler dahi Hocamızın yanına gelip "Bizim için de ödenek istesen Hocam" diyorlardı. Hocam bu konuda gerçekten çok yetenekliydi. Bir şey istiyorsa ne yapar eder, karşı taraftan koparır alırdı.

Son olarak Hocamızın kişiliğinden de bahsetmek istiyorum. Hocam çok yardımsever bir insandır. Şirketimize gelen her on kişiden yedi-sekizi ya hayır için veya bir sorunu olduğundan gelir. Hiçbir zaman bunlardan birini dahi geri çevirmemiştir. Bir çocuk bile gelmiş olsa karşısında bir adam varmış gibi onu saatlerce dinler. Elinden gelen her şeyi yapar. Arkadaşlarını arar. Maddi veya teknik bakımdan ihtiyaç neyse karşılamak için mesai harcar. Cumartesi ve pazar dâhil olmak üzere sorunu olan kişilere sabah 07.00'den tutun gece 23.00-24.00 saatlerine kadar randevu verir. Ne zaman ararsanız Hocamın telefonu açıktır. Yirmi dört saat kendisine ulaşırsınız. Biz öğrencileri olarak 08.30'da iş başı yapıyoruz. Hocam 06.00'da, en geç 07.00'de ofiste oluyor. Biz sabah geliyoruz, Hocamız ofiste. Akşam çıkıyoruz, Hocamız yine ofiste. Hocam arabasına atlar, karşı yakaya geçip sıkıntısı olan arkadaşının, öğrencisinin, aile ferдинin problemini çözüp geri gelirdi. Erinmezdi. Ben üşenirim. Başka birinin bile o trafikte akşam çıkıp da gidebileceğini düşünmüyorum. Özellikle konu eğitim olduğunda Hocam için akan sular durur. Kısa süre öncesine kadar Saraybosna'da daha önce mütevelli heyet başkanlığı yaptığı üniversiteye sürekli gidip geldi ve o kurumun eğitimini belli bir seviyeye çıkardı. Sonunda da bu görevi kendi talebelerine devretti. Tüm bu özellikleriyle Hocamız, bizler için bir baba, bir hoca, bir arkadaş ve çok iyi bir öğretmendir.

Nevzat Kor ile hatıralarım

Prof. Dr. Cevat AKŞİT*

Ben İstanbul'a ilk defa 1956 yılında, Isparta İmam Hatip Orta Okulunda dördüncü sınıfı bitirdikten sonra, o dönem Vefa'da olan, İstanbul İmam Hatip Lisesinde okumak için geldim. Okulumuz ahşap bir binada eğitim veriyordu. İstanbul'a geldikten sonra bir arkadaşımın yanında kalmaya başladım. Bu arkadaşım bestekâr Zekai Dede'nin torunu Münir Dede'nin yardımcısıydı. Zekai Dede yaşlıydı ve Kumkapı'da bir camide imamdı. Yatsı ve sabah namazlarını yaşlı olduğu için kıldırılmıyordu. Yanında kaldığım arkadaşım şimdi profesör olan İsmail Karaçam, hafızdı. Yatsı ve sabah namazlarını o kıldırırdı. Bu sebeple caminin meşrutasında, alt katta, girişi ayrı bir yer ona verilmişti.

Onunla birlikte camide zaman zaman Münir Dede ile meşk ettik. Oraya gelen Ethem Güngen adında bir emekli binbaşı vardı. Rahmetli Ethem Güngen, Ispartalı idi. Mehmet Zahit Hocaefendinin sevenlerinden birisiydi. Ben de Denizliliyim. O çok sevdi beni. Zeyrek Yokuşu'nun başında Şeyhülislam Zembili Ali Efendi Türbesi'nin karşısında Kanuni döneminden kalma Ümmü Gülsüm Camii var. Mehmet Zahit Efendi orada imam. Ondan evvel de Abdul Hay Efendi ile Hacı Aziz Efendi imam imiş. Orası eskiden beri büyük hocaların camisi. Orada bir kere Mehmet Zahit Efendi'yi görmüştüm kalabalık içinde.

Bir sene sonra müezzinlik imtihanı açıldı ve oraya müezzin oldum. İmtihanda aslında Fatih Camii'ni kazandım ama orası olmadı. Hiçbir şeyde tesadüf yok, hep kader çizgisinde yürüyor işler. Amcam Demokrat Parti grup başkan vekiliydi. Yani torpelimiz de var, hakkımız da var, ama Fatih Camii'ni bana düşürmediler. Mevlithanlar orayı kaptı. Sonra müftü bana dedi ki "Oğlum, senin hakkını yedim, elimde olmadan. Zeyrek Yokuşu başında Ümmü Gülsüm Camii var. Orada güzel, büyük bir hoca var. Onun camisi yıkılacak ama yıkılincaya kadar boşa duracağına seni oraya tayin edeyim. Sonra meşrutalı bir camii bulunca seni oraya tayin ederim." Bu şekilde biz oraya tayin olduk. Gittim Mehmet Zahit Hocanın elini

* Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi

öptüm. İkinci namazındaydı. Elimi bırakmadı. Ben daha o zaman lise birinci sınıf talebesiyim. “Dedelerin seni bana emanet ettiler. Seni ben yetiştireceğim” dedi. Benim haberim yok bunlardan. Dedelerim de büyük hocalar. Medreselerimiz var. Osmanlılardan yüz sene evvel kurulmuş bir medresenin son hocaları bizim dedelerimiz. Ben babamı bilmiyorum, yetim büyümüşüm. Hocanın oğlu yok, benim de babam yok. Böylece evin oğlu gibi olduk. Giyimimizi, kuşamımızı, yememizi, içmemizi, her şeyimizi onlar sağladı.

İşte Nevzat Hocayı 1957 senesi başlarında ilk defa orada tanıdım. Nevzat Hoca o zaman Teknik Üniversitede asistandı. Necmettin Erbakan Hoca ve Osman Çataklı doçenttiler. Recai Kutan, Mustafa Köse vd. geliyordu oraya. Ben de onlara evde çay, kahve ikram ediyordum. Nevzat Hoca o zamanlar benim gördüğüm kadarıyla sessiz sakin bir adamdı. Hiç konuşmaz, konuşmaya katılmazdı. Aydın olduğu için de ayrıca yakınlığımız oldu. Her gün gelirdi oraya, Hocaefendinin meclisine. Gelenlerin hepsi profesör, doçent, asistan vs. Biz de o mecliste büyüdük. Bana çok önemli bir şey sağladı bu durum. İmam Hatip’i bitirdikten sonra, dil öğrenmek için Fransız Konsolosluğuna gitmeye başladım. Çünkü onların hepsi İngiltere’ye, Almanya’ya gitmişler; dil biliyorlar. Namazlı abdestli adamlar ama profesör olmuşlar, dil biliyorlar, ben de onların arasına katıldım. Önce Fransızca öğrendim. Haziranda İmam Hatip’i bitirince eylülde de Pertevniyal Lisesini dışarıdan bitirdim. Çünkü o dönemde İmam Hatip mezunlarına üniversiteye girme hakkı tanınmıyordu. Oradan mezun olduktan sonra Tıp Fakültesini kazanmıştım. Tıpta dediler ki “Laboratuvara gelmezsen sınıfta kalırsın.” Onun üzerine 1960 yılında bir yıl gecikmeli olarak Hukuk’a kaydoldum.

Ben camideki bu ilim meclisinin etkisinde kalarak iki fakülte bitirdim. İsviçre’de bir atom fiziği profesörü vardı. 76 yaşında Müslüman olmuş ve Nurettin ismini almış. Bir gün onu da getirdiler. Böyle yabancı ilim adamları da geliyor, Hocaefendinin elini öpüyor, onu ziyaret ediyorlar. Böyle bir meclisin etkisiyle iki fakülteye kaydoldum. Aynı diploma ile iki fakülteye gitmek yasak; ben de İmam Hatip diploması ile İslam Enstitüsüne gittim, Pertevniyal Lisesi diplomasıyla da Hukuk’a kaydoldum. Onun için bilemediler. Sonra da Ecevit’in af kanunu çıktı, meşrulaştı bizim durumumuz. O zamanlar ben de bekârım, Erbakan Hoca da bekâr. O, kimseyle dikleşmez, yumuşacık bir adam. Çok etkiledi beni. Benim dedem biraz sertmiş. Nevzat Hoca da bana çok etki etti.

Ben fakülteleri bitirip askere gittim. Askerlik görevim bittikten sonra beni Diyanet İşleri Başkanı yapmak istediler. Çünkü sülalede milletvekili var, dayım. İki milletvekili daha var. Tanınmış bir sürü Hocalar var. Hocalar sülalesi. Ben bunu kabul etmedim. Denizli İmam Hatip’e atandım. Orada dört sene çalış-

tıktan sonra Adana İmam Hatip Müdürü oldum. Ardından Erzurum Yüksek İslam Enstitüsü Müdürü oldum. Oradayken İslam Ceza Hukuku sahasında doktora yaptım. Bir taraftan da avukatlık stajı yaptım. Sonra İzmir'e geçtim. İzmir'de İslam Enstitüsünde hocayken bir taraftan da avukatlık yaptım. İyi de müşterim vardı. İki daire, bir arsa ve araba aldım. Ama tabii ben o ilim meclislerini gördüm ya, içimde ilim adamı olmak var. Hocaefendi de İzmir'de evime gelmişti. "Sen üniversiteye dön oğlum gerisin geri" dedi. "Peki, efendim" dedim. Nevzat Hoca da o zaman Sakarya Akademisine hocalığa geliyor. Biz orada öğretim görevlisi olduk. Beni Fransızcadan imtihan ettiler. Fransızcam çok iyiydi, 97 aldım. Jüri üyesi Mehmet Bilge "Yahu, ben otursam bu kadar alamam. Nerede öğrendin bunu?" dedi. Bu da Hocamın kerameti. İmtihana girdim ve çalıştığım yerden soru geldi. Akşam, belki sorular diye Fransızca hukuk kitabından bir yeri sabaha kadar hazırlamıştım. Sabah hoca o sayfayı seçti. Selahattin Anık ve Mehmet Bilge, Teknik Üniversitede profesörler. Mehmet Bilge iyi Fransızca bilir. Fransa'ya da gittim daha sonra, orada bir süre beraber olduk. Aradı, aradı kitabı. Bir taraftan da bana bakıyor. Hani bildiğim yer denk gelmesin diye. Aradı, aradı, aradı, ben bir baktım akşam çalıştığım yer. Onun için tam not aldım... İşte Nevzat Hoca oraya girdikten sonra Sakarya'da, Allah razı olsun, benim ilim yolumu açan adamdır.

Sakarya'ya öğretim görevlisi olarak gittik, hemen evimizi yerleştirdik. Nevzat Hoca gelip dedi ki "Kimse sana hoş geldine gelmeyecek. Sen de hiçbir yere gitmeyeceksin. Okula da gelme. Hemen doçentlik tezini hazırlayacaksın" dedi. Sert. Öyle yumuşak ama çok ciddi. Kimse hoş geldine gelmedi. Zeyrek Ümmü Gülsüm Camii'nden tanıdığımız herkes orada, derse geliyorlar ama kimse hoşgeldine gelmedi. Ben de dışarıya çıkmadım. Beş buçuk ayda avukatlık döneminden de bulduklarımın Ticaret Kanunu hakkında bir tez hazırladım. Tezi hazırlarken piyasaya da gittim, Kayseri tüccarlarına danıştım. Ticaret Kanunu'nun eksik, aksak, suiistimale müsait hükümlerini ele aldım. Çok acayip şeyler buldum. Ama beş buçuk ay çok çalıştım. Tezi bitirdiğim gün sabaha kadar çalışmıştım; sabahleyin götürdüğümde herhalde yüzümden anlamış ki Nevzat Hoca "Sen yeni mi bitirdin?" dedi. "Evet, hiç uyumadım" dedim. Götürdüm, verdim. "Bunu okudun mu?" dedi, "Okumadım" dedim. O zaman süresi vardı, doçentlikler senede bir defa oluyordu. Bana "Sen şimdi git, uyu, dinlen" dedi. Ertesi gün bana "Bunu bir daha oku" dedi. Yazarken ufak tefek hatalar olmuş. Düzelttim, çok iyi oldu.

Tezimi inceleyen jürinin raporu ve sözlü imtihandaki başarımlarım üzerine doçent oldum. Doçentliğimin tasdikinin ertesi günü 1980 Darbesi yaşandı. Ben imtihana girmeden darbe olsaydı doçentliğim iyice uzayacaktı. Yani Nevzat Hocanın beni eve çalışmaya kapatması, keramet gibi olmuştu. Doçent olduktan sonra da "Arkadaş, uyumak yok. Yayın yapmaya başlayacaksın" dedi. Ciddi. O yumuşacık adam böyle konularda son derece disiplinli. Bizim de ona saygımız var, ağabeyimiz.

Bu arada ben Adapazarı'nda hocayken Ticaret Hukuku dersine giriyorum. Müftü dedi ki "Sen iyi konuşsun, burada vaaz et." İl müftüsü İslam Enstitüsünden arkadaşım. "Ben Mühendislik Mimarlık Akademisindeyim, Ticaret Hukuku doçentiyim, alanım uymuyor" dedim. "Önemli değil, sorumluluk benim" dedi. Kabul etmedim. Gitmiş valiyi ikna etmiş. Vali direkt emir verdi. Bu millet "Kardeş olun, birlik olun, birbirinizi sevin" sözlerine doymuş. Ben vaazda resmen fıkıh dersi yapıyorum. Tamamen haram ve helal konularını öğretiyorum. Öyle bir kalabalık oldu ki vaazlarımda, Erbakan Hocaya da takan sıkıyönetim komutanı hemen beş polis takmış peşime. Haberim yok benim. Vaaz çok kalabalık oluyordu. Kalabalığın nefes ve terinden dolayı duvarlardan su akıyordu. Nurcuların, FETÖ'cülerin talebeleri de dinlemeye geliyormuş. Beni dinledikten birkaç ders sonra da yurttan kaçıyorlarmış. Bu yüzden bana düşman olmuşlar. "Bu şahıs Atatürk düşmanıdır, şeriatçıdır, Cumhuriyet düşmanıdır" gibi şeyleri komutana iletiyorlarmış. Komutan o yüzden vaazları sıkıyönetim savcısına vermiş. Bantlarda bir şey yok. Çünkü önüme kitabı koyuyorum, vaazı öyle veriyorum. Ben kendim söylemiyorum, kitaptakini anlatıyorum. Aynı zamanda avukatım. Ondan sonra komutan hızını alamayıp beni sivil savcıya vermiş. Sivil savcı beni çağırdı. Hazırlık tahkikatı gizlidir ama adam dosyanın fotokopisini çekmiş. "Hocam, yasaktır ama tedbiri ol diye senin dosyanı veriyorum" dedi. Vicdanlı adam. Bir de baktım ki elimizi öpen adamlar bizi şikâyet etmiş. Komutan, sıkıyönetim savcısı takipsizliklik kararı verdiği halde bizi Edirne'ye sürdü.

Şimdi, bu noktada Nevzat Hocanın önemli özelliklerini belirtmek istiyorum: Beraber oturup yiyor, içiyor o ayrı, ama benim hayatımı çok etkileyen muazzam bir hocadır kendisi. Allah razı olsun. Komutan bizi Edirne'ye sürdü. Benim avukatlığım var. Adapazarı'nda caddeden geçerken esnaf dükkânının önüne çıkıyor, "Hocam hürmetler" diyordu. Bunlara alışmışken şimdi sürgünüz. Kimse hoş geldin demiyor. Bir garip. Fakat tabii İslam'ın hocasıyız biz. Hocamızdan okuduk. "Müminlerin işi istişaredir" ayeti vardır. "Önemli bir şey yapacaklarında istişare ederler. Müminlerin işi budur" diyor Allah. İstifaya karar verdim. Avukatlık yapacağım, dedim. Zor geldi Edirne'ye sürgün gitmek. Hatta şunu söyleyeyim, bir gün akademiye gittim. Akademi başkanı oturdu. Bana hoş geldin demiyor. Ben yaklaşınca geri kaçıyor. Tehlikeli madde gibi, bomba gibi sanki. Anladım, ben de ileriye oturdum. "Namaz kılar mısın?" dedi. "Kılarım. Beş vakit kılıyorum" dedim. Adam korkudan titriyor. "Ama ben namaz kılmayanlarla şimdiye kadar hiç kavga etmedim" dedim. "Oh!" dedi, sanki ben bir militanmışım gibi. Çünkü sıkıyönetim komutanı kırmızıyla yazıp göndermiş. O zamanki akademi müfredatında Türk Dili ve Edebiyatı dersi var, Hukuk dersi var.

Beni etkileyen muazzam bir hocadır kendisi

Onlardan bahsederken ben de katkıda bulundum. Adam bana ısındı. "Sen bu derslere gir" dedi. "Yok, girmek istemiyorum" dedim. Nevzat Hoca bizim ağabeyimiz, bana büyük katkıları var. Bir de benim önemli şeyleri danıştığım eski Diyanet İşleri Başkanı Lütfi Doğan Hoca var. İkisine telefon açtım Edirne'den. Durumu anlatıp "İstifa edeceğim, bırakacağım üniversiteyi" dedim. İkisi de "Hayır, sakın ha bırakma" dedi. Sakalım var, Kenan Evren üniversitelerde sakal yasak diye emir çıkarmış. "Sakalını keseceksin" dedi ikisi de. Kesin söylüyorlar. "Sakın istifa etmek yok, devam edeceksin. Profesörlüğe çalışacaksın" diyorlar. Ben İslam Hukuku'nda doktora yaptım. Ticaret Hukuku'nda doçent oldum. Makine mühendislerine İş Hukuku, mimarlıktakilere de İmar Kanunu okutuyorum. Konu değişik. "Hayır, gece gündüz çalışacaksın" dediler. Onlar öyle deyince, Allah'ın emri olan istişare de böyle çıkınca devam ettim. Eğer onlar müdahale etmeselerdi ben ilim adamı olmayacaktım. Avukatlık yapacaktım.

Sonra sakalımı kesip derslere başladım. Akademi başkanı hiç ayık gezmiyor. Hatta o kadar ki arkadaşlarına içki ismarlamış. Onu da müfettiş yakalamış. Enver Hızlan vardı vali, onunla takışmışlar. Valinin yeğeni imhitanı kazanmış, o ise "Almayacağım" deyip almamış. Adam dava açmış Danıştay'a, davayı da kazanmış. Yine de "Almayacağım" diye diretiliyor. Vali de "Danıştay'ın kararını eğer kabul etmezsen görevini kötüye kullanmaktan seni memurluktan attırırım" diyor. Akademi başkanı bana danıştı: "Yahu sen hukukçusun. Ne edelim?" "Hemen çocuğu alın" dedim. "Neden?" diye sordu. "Danıştay'ın kararını uygulamazsan görevi kötüye kullanmaktan seni memurluktan atarlar. Bırak profesörlüğü, memur da olamazsın" dedim. Korktu, öyle hakaret ediyor ki, sarhoş. Çok şeyler söyledi. "Sen bir yazı çıkar çocuğa, kaydının yapılması için başvur diye" dedim. Bu mesele de böylece kapandı.

Edirne'de iken de Nevzat Hocanın ilim yoluna bizi yönlendirmesiyle kolları sıvadık ve profesör olduk sonunda. Nevzat Hocanın ilim yolunu seçmemiz noktasında böyle önemli katkıları oldu. Yumuşaktır ama bu konularda hiç toleransı yoktur. Tez çalışmamda bir kusur oldu mu hemen yüzünü değiştirdi. Ondan bu şekilde disiplin öğrendik. Kimseyle kavga etmez ama dediğini de yapardı. Bazı profesör ağabeyler vardı, çok konuşurlardı. Ama Nevzat Hoca kimseye karışmaz, sadece işini yapardı. Bütün üniversiteye hep ciddi çalışacak bilim adamlarını almıştı. Ötekiler kavgalı dövüşlüler.

Sonra biz Edirne'de profesör olduk. Bu arada Demirel'in elini öpen Nurcu bir adam Sakarya'da rektör oldu, bana seni "Üniversiteye geri almayacağım" dedi. Ben de ona "Bak açtığım davayı kazandım" dedim. 1960 Darbesi'nde atılanlardan Danıştay'a dava açan 147'ler vardı. Hukuk devletinde sıkıyönetim komutanlarının tasarrufları dahi yargı denetimine tâbi olmalıdır; çünkü tâbi olmaması, hukuk devletinin ilkelerine aykırıdır yönünde Danıştay karar vermişti. İki savcı bana takipsizlik kararı verdiği

halde komutan, yetkisine dayanarak beni Edirne'ye sürmüştü. Ondan sonra bu karar çıkınca ben İdare Mahkemesine gittim. Hakim "Tabii kazanacaksın davayı" dedi. Sakal bıraktım yine, yönetim kurulu üyesiyim hukukçu olduğum için. Gelince almayacağını söyleyen Rektöre, "Bak, sana 240. maddeden dava açarım. Memur bile olamazsın" dedim. Rektör, hukuk danışmanı avukatını çağırması. O da demiş ki "Alın efendim" hemen bizi çağırdılar, kaydımızı yaptırdık. Baktılar, Kenan Evren'in emri var ama ben sakallıyım. Şimdi orası da üniversite, burası da. "Oradaki adam sakalını kestirmemiş. Ben neden kestireyim?" dedi. Üniversitede tek sakallı adam bendim yani. Böylece bizim sakal meşrulaştı.

Nevzat Hocanın oğlum Mahmut'a da faydası oldu. Oğlum Amerika'da on bir sene kaldı. Bu sırada beni Amerika'ya çağırdılar, ben de gittim. Oğlum uçak mühendisidir, uçak motoru yapar. Gidince gördüm ki orada kalan bilim adamları milliyetçi, mümin kişiler, ama çocukları Amerikalı olmuş. Orada görüştüğüm bir şahıs önüme açık çek koydu, "İstediyin parayı söyle, vereceğim, yeter ki götürme oğlunu." dedi. Çünkü başmühendis oğlumun 107 tane patenti var, Amerika'ya çok para kazandırıyor. Torunlarımızın Amerikalı olmasını istemedim, o da sözümü dinleyip geldi. Oğlum Cumhurbaşkanı duymuş, onu "TAİ Genel Müdürü yapacağım" dedi. "O ilim adamı" dedim; çünkü genel müdürlük, müsteşarlık kavgalı bir şey. Herkes birbiriyle yarışıyor; benim yerime geçecek, geçemeyecek hikâyeleri var. Yeni moda, size iş yapacak bir adam verelim dedim. Sordum oğluma, "Şu adam yapabilir, o da işin ehli" dedi. Bir hafta sonra yine konuştuk; "Hayır, o bize yaramaz. Hocam, güvenecek adam bulamıyorum. Uçak yapacağız" dedi. Peki, dedik. Dünyadaki arkadaşları hep Mahmut'a geldi. Yirmi beş tane mühendis var. Amerika'dan Tunuslu bir arkadaşı, oradaki parayı tepip Mahmut'un yanında başmühendis olarak çalışmak için Türkiye'ye geldi.

Amerika, İngiltere, Almanya Mahmut'un peşinde, devlet onu koruyor. Bizimkiler de bilmiyorum nedendir, para vermiyorlar. Parayla olacak bu iş, mühendisler orada bedava mı çalışacak? Mahmut'u Cumhurbaşkanı ile konuşturmuyorlar. Nasıl edelim derken Nevzat Hocanın oğlunun düğününe (Ocak

**Nevzat Hocanın
her alanda önemli
katkıları var**

2017) katıldık. Durumu ona anlattım. Cumhurbaşkanı da düğüne gelmişti. Nevzat Hoca "Siz notu yazın, ben ona iletirim" dedi. Cumhurbaşkanı nasıl kızdı onlara, duman etti. Nevzat Hoca sayesinde bu iş de düzene girdi, Cumhurbaşkanı'na bilgi verdi, hemen paralar alındı. İnşallah füze ve harp uçağı yapacaklar. Nevzat Hocanın işte her sahada böyle güzel katkıları var... İnsansız uçağın motorunu yapıp teslim etti. Eskisi Amerika'nın yaptığıydı, yazılımı Amerika'da. Kalktığı za-

man PKK'ya haber veriyormuş, geliyorum, kaçın, diye. Bizimkiler yapınca, şimdi tam tepesinden vuruyorlar. Bir taraftan da harıl harıl harp uçağına çalışıyorlar. Tabii İngiliz, Alman, Amerikalı, Yahudi her gün uğraşüyor; Allah razı olsun, bizim polislerimiz cansiperane koruyorlar Mahmut'u. Bir adam geldi, Müslümanım diye; Mahmut'un karşısında ev tutmuş, uzun namlulu tüfeğı almış, Mahmut'u vuracak. Adam meğer İngiliz casusu imiş. Durmadan çalışıyorlar, elimizden kaçacak Türkiye diye. Oğluma suikast yapmak için hayatı ile oynuyorlar. Kaderde ölüm varsa ölürüz, oğlumuz "Devam et, bildiğın yolda yürü" diyoruz. Çalışanlarına, arkadaşlarına bu ruhu Nevzat Hoca verdi.

Nevzat Hocanın oğlumun yurda dönüp böyle faydalı işler yapmasında katkısı olduğı gibi, kendi öğrencilerine de yurtdışında öğrenimlerini gördükten sonra mutlaka Türkiye'ye dönüp hizmete devam etmelerini tembihlemiştir. Birikimlerini Türkiye'de kullanmalarını öğütlemiştir. Hatta öğrencilerini evlendirmeden yurtdışına yollamak istememiştir. Ben de Nevzat Hocaya uyup oğlumun aynı şekilde evlendirmeden Amerika'ya göndermedim. 1980-1990'lı yıllarda ben hep Fransa'ya giderdim. Oradaki camilerin yüzde seksenini ben açtım. Her yere koşardım, vaaz ederdim. Mehmet Zahit Hocaefendi gönderirdi beni. Ben de giderken hanımımı yanımda götürdüm Amerika'ya, Fransa'ya; hiç ayrı gitmedim.

İslam dininde "Halka hizmet, Hakk'a ibadettir". İnsanların en hayırlısı, insanlara yararlı olandır. Yani idarecilik sorumluluğı son derece önemlidir; Nevzat Hoca pek çok öğrenci yetiştirmiştir; sadaka-i cariye derler buna. Yetiştirdikleri bakan, yönetici, hoca oluyor. Disiplinini herkese, bakana da uyguluyor. Ben bugün seksen yaşındayım, hâlâ çalışıyorum. Hocadan öğrendiğimiz disiplinle hâlâ gece kalkıp çalışırım. Sadaka-i cariye hep Hocaya geliyor, bu açıdan Hoca çok kazançlı. Bütün yetiştirdiğı elemanların insanlara hizmetinden sevap alıyor. Kendisi son derece mütevazıdır. Gider camide bir yere ilişir, çok kimse hiç görmez onu. Ortalıkta kasılmaz yani. Devamlı ibadetini de yapar, İslam'ı da yaşar. Bu güzel disipliniyle de memlekete güzel hizmetler yaptı. Büyük hayırlar işledi. Ülkenin kalkınmasına büyük katkısı var. Ancak böyle sorumlu kişiler ülkeyi kalkındırabilir. Şimdi elhamdülillah kadrolarda bu anlayış var, eskiden çok azdı. Onun için Batılılar çok telaşlılar, Türkiye elden kaçıyor diye. Bunda Nevzat Hocanın önemli rolü var. Eleman yetiştirme noktasında çok büyük emeğı var.

Nevzat Hoca devletimize katkısı olan bir sürü adam yetiştirdi. Bunu iş disiplini sayesinde başardı. Bizim en büyük eksiğimiz bu noktada. Amerika'da, Fransa'da gördüğüm adamlar her gün muntazam çalışıyorlar. Biz yumurta ağzına geldi mi folluk arıyoruz. Nevzat Hoca yetiştirdiğı talebelerine bu iş disiplini sağladı. Disiplinli bir bilim adamı olmanın yanında İslam'ı tam yaşayan bir bilim adamı. Bu, Peygamberimizin disiplinidir. Beş vakit namazla da bize disiplini öğretir; belli saatlerde belli yerlere

gidilecek demektir bu. Ama biz maalesef yatarız, yatarız, imtihana bir ay kala çalışırız. Planlı, disiplinli çalıştığınız zaman ilerler, yükselirsiniz. Ben hâlâ onun bu prensipleriyle çalışıyorum. Doktoramı pekiyi dereceyle verdim, hem de "İslam hukuku insanîdir" tezini savunarak. Atatürkçü Düşünce Derneğinin başkanı, hiç camiye gitmeyen, her gün içen bir hocadan aldım bu dereceyi. Adam kabul etti ve 180 derece değişti. 250 kitabı koymuşum odama, onlara bakıyorum. "Ne yapıyorsun?" dedi. "Aynı fikri bütün kitaplardan arıyorum" dedim. O da "İnsan ömrü o kadar uzun değil, en başında önemli şu üçüne bakarsın, ötekileri yorumlarsın, yoksa insan ömrü yeter mi? Az söyle, öz söyle, planlı programlı söyle" dedi. O, Almanya'da doktora yapmış. Nevzat Hoca böyle disipline sokmak suretiyle, bizim gibi çok adam yetiştirdi, memlekete kazandırdı.

*Kısacası benim bilim adamı olmamda Nevzat Hocanın önemli katkısı var, Allah razı olsun. Kendisiyle hâlen iletişim kurarız. Dört dörtlük bir mümindir, eşi de öyledir. Hani birçoğumuz sözde Müslümanızdır ama uygulamada yokuz, öyle değil mi? Nevzat Hoca öyle değildir. Hâlâ, şu anda yaşına rağmen mahal-
le camisine gidip beş vakit namazını orada kılıyor. Öyle dört dörtlük bir Müslümandır.*

Yenilikçilik yönüyle Nevzat Kor Hocamız

Prof. Dr. Cumali KINACI*

Ben, Nevzat Kor Hocam ile üniversitede talebelik yıllarımda tanıştım. İTÜ İnşaat Fakültesinde talebe iken cuma namazına giderdik. O dönemlerde pek öyle üniversite hocalarından cuma namazına giden yoktu. “Bu da üniversitede hoca imiş” dediklerinde kendisine ilgi duymuştuk. Daha sonra Hocamızdan ders aldım ve onu yakından tanımak mümkün oldu. En yüksek notu aldığım için Hocam üniversitede kalmamı teklif etti, bana kadro vereceğini söyledi. Ben pek üniversitede kalmak istememiştim; ama dedi ki “Yüksek mühendis olana kadar çalış, ondan sonra tekrar gidersin”. Yüksek Mühendis olduk, okulu bitirdik. Bu kez de şöyle söyledi: “Doktora başla, ondan sonra gidersin.” Böylece bizi üniversiteye bağladı Hocamız, sağ olsun biz de o sayede akademisyen olduk. Bugün İTÜ’de öğretim üyeliğinin yanısıra Orman ve Su İşleri Bakanlığında müsteşar yardımcılığı görevini yürütüyorum.

Hocamla ilgili şunu mutlaka belirtmeliyim ki Türkiye’de bazı insanlar vardır, çığır açarlar ama kendileri pek önde gözükmez. Bunlardan birisi Prof. Dr. Sabahattin Zaim Hocadır, diğeri de Prof. Dr. Nevzat Kor Hoca. Hocamız Türkiye’de çığır açtı. Çok insan yetiştirdi. Onun yetiştirdiği insanlar şu an büyük ölçüde ülke yönetiminde söz sahibi oldular; ama kendisi hep geri planda kaldı. Çok disiplinli, düzenli çalıştı ve bize düzenli çalışma alışkanlığı kazandı. Zamanını çok iyi kullanıyordu. Bu konuda bir örnek vereyim; 1980 Darbesi olduğunda gece saat 01.00’de sokağa çıkma yasağı vardı. Biz beraber çalışırdık Hocamızla. Evimiz yakındı, bir-iki dakikalık mesafedeydi. Saat 01.00’e kadar çalışırdık. 23.55’te derdi ki: “İki dakika daha çalışabiliriz”. Üç dakika kaldığında bana “Haydi sen sokağa çıkma yasağını delmeden evine git” derdi. Yani iki dakikayı bile değerlendirirdik. Yine geceleri çok az uyur, yorgun olurdu. Bir keresinde gündüz bana dedi ki “Çok yorgunum, beş dakika uyuyacağım. Beş dakika sonra beni kaldır”. Hocam bunu der demez uyudu. Baktım derin uykuya dalmış, ben de hemen uyandırmadım. Yedi dakika

* İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı, Ankara Büyükşehir Belediyesi ASKİ Genel Müdürü

sonra birden uyandı, saate baktı. Dedi ki: “Yedi dakika olmuş, neden beni uyandırmadın?” Ben de “Hocam, çok derin uyuyordunuz, uyandırmaya kıyamadım” dedim. Bana kızdı, “Ben sana beş dakika dedim. Bak, iki dakikamı yedin” dedi. Yani böyle disiplinli ve düzenli çalışan, zamanını iyi değerlendiren bir kişiliği vardı. Bu sayede bizi de hayata hazırladı. Hayatımız boyunca bize eşlik edecek birtakım özellikleri onun sayesinde kazandık. Zamanı düzenli kullanmak; disiplinli, düzenli çalışmak ve sürekli işi ehline vermek, birlikte çalıştığı kişiyi de yetiştirmek, bu özelliklere örnek olarak gösterilebilir. Biz, yanımızda yetişenleri Hocamızdan örnek alarak yetiştirmeye çalıştık.

Hocamız çığır açtı demiştik. Bilindiği üzere çok sayıda yönetici, Hocamızın hem talebeliğini hem de asistanlığını yapmıştır. Hocamız, İstanbul Teknik Üniversitesindeki başarılarının yanı sıra Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinin başkanlığını yaptı. Yani iki üniversiteyi birlikte idare etti. İşte, böyle niteliklere sahip bir kişiliği vardır. Ayrıca projelerde olsun, iş hayatında olsun kaliteye çok önem verdi. Bizden de kaliteye çok önem vermemizi istedi. Hiçbir zaman bir işi yarım yapmayı veya hafife almayı kabullenmedi. Bize de kabullenmemeyi öğütleyip o hasleti kazanmamızı sağladı. Bu sayede biz de kendimizi yetiştirdik ve daha üst görevleri almamız mümkün oldu. Hocamızın yetiştirdiği bütün öğrencileri iş hayatında çok başarılı oldular. Bu büyük ölçüde kendisinin yanında çalışırken kazandığımız özelliklerden, hasletlerden kaynaklanıyor.

Nevzat Kor Hocamıza dair

Feyzullah KIYIKLIK*

Nevzat Kor Hocamla ilk kez Fatih Camii'nde cami cemaati olarak tanıştık. İnsan olarak çok sevdiğim kendisini; öğrencilerle ve insanlarla ilişkileri bana çok olağanüstü gelmişti. Öğrencileriyle çok yakından ilgilenirdi. Onların mutlaka bir akademik kariyer sahibi olmaları ve oralarda yükselmeleri için bizzat yardımcı olurdu. Gerek İTÜ'de gerekse Adapazarı'nda çok büyük çalışmalar yaptı. Sakarya'daki akademi yeni açıldığında Hocamı hep böyle insan yetiştirme telaşı içinde gördüm. Nevzat Hocamdan Allah razı olsun, hakikaten iyi bir insan, iyi bir ilim adamı olduğuna inandığım bir akademisyendir.

Ailesini tanıdıkça iyi bir baba olduğunu da gördüm. Biz Refah Partisi'nde çalışmaya başladığımız dönemden itibaren kendisini yakından tanıdıkça, çok iyi bir teşkilatçı ve hiç gurur ve kibri olmayan, daima insanlara insan gibi davranan bir kişiliğe sahip olduğunu öğrenmiş oldum. Bir kere inançlarından hiç taviz vermeyen, ama herkesi çok rahat anlayan, onlara kendini anlatan bir insandı. Daha sonra Bağcılar Belediye Başkanı olduğumuz dönemde de kendisinin bilgisinden faydalanma imkânımız doğdu. Gerek şehircilik, gerek mimari tarzlar, gerekse belediyecilik konusunda ondan çok şeyler öğrendim ve öğrendikçe baktım ki hemen hemen bizim camiamızda tanıdığımız birçok üniversite hocasının yetişmesinde en büyük rolü oynayan meğer oymuş. Hiç böyle bir iddia ile ortaya çıkan bir insan değildi, kimse de bunu bilmezdi. Ben bile Türkiye'de bakanlık yapmış, genel sekreterlik yapmış, üniversitelerde hocalık yapmış birçok insanın hocası olduğunu daha sonra öğrendim. Zamanla kendisini daha da çok sevdim.

Türkiye'de ilk defa hepsi üniversite hocası olmuş öğrencilerini, arkadaşlarını ve dostlarını toparlayıp Saraybosna'da çok güzel bir üniversitenin kuruluşuna ön ayak oldu. En önde değildi, işin teşkilatlanma ve koordinasyon kısmında yer aldı. Ama biz hep biliyorduk ki bunlar Hocamızın zihninde kurguladığı

* AK Parti İstanbul Milletvekili ve İstanbul Bağcılar eski Belediye Başkanı, Hukukçu

şeylerdi. Çevrecilik başta olmak üzere birçok ikklere imza atmıştır. Ama hiçbir zaman bunlarla kendini kimseye belli etmemiştir.

Akademideki öğrencilerinin büyük kısmı bürokrat oldu. Kendisi tohumu atıyor toprağa. Bugün hocaların hocası, bürokratların hocası, teknokratların hocası olarak biliniyor. Yetiştirdiği kişiler Yeni Türkiye'nin oluşumuna çok büyük katkılar sağladılar. Nevzat Hocanın kendi dalının dışındaki insanların yetişmesinde de çok büyük katkısı vardır. AK Parti dönemindeki her iki Cumhurbaşkanımız da aslında Nevzat Hocanın çemberinde bulunmuş insanlardır. Birkaç bakanımız onun dizinin dibinde yetişmiştir. Genel sekreterlerimiz, dekanlarımız, rektörlerimiz, Bosna'da çalışan arkadaşlarımız, hemen hemen hepsi Nevzat Hocanın yetiştirdiği kimselerdir. Ama o hiç ortada kendini göstermez.

Nevzat Bey kendi için hiç çalışmamış bir insandır. Şimdi yurt dışında bulunan meşhur birçok insandan çok önce oraları görmüştür. Nevzat Hoca çeşitli vesilelerle yurt dışında bulunmuştur. Mesela ABD'de bulunduğu dönemde kendisinden orada kalıp çalışma yapması istendiğinde "Yok, gidip ülkeme hizmet edeceğim" diyerek teklifleri reddetmiştir. Öğrencilerine de hep şu tembihte bulunmuştur: "Yurt dışına gitseniz de tekrar dönün ve ülkenize hizmet edin". Yaptığı işler, yetiştirdiği öğrenciler ve kendi tavrı ortada. Ama o kendi ülkesine, kendi milletine, kendi inancına sahip olduğu için hep burada; oraya gidecekleri geri gelmek kaydıyla göndermiştir. Yine mütevazı olduğu için gösterişe kaçan hiçbir şeyin içinde olmamış; sadece bu millete hizmet etmek, Allah rızası için bu millete faydalı olmak amacıyla uğraşmıştır.

Nevzat Bey siyasete çok önce başlamış bir insandır. Biz o zaman öğrenci idik. 1969'da Milli Nizam Hareketi başladığında bunun koordinatörlerinden idi. Ama hiç ortaya çıkmadı. Kendisinde "Ben de milletvekili, belediye başkanı, bakan olmalıyım" düşüncesi hiç olmadı. Bizim gibi insanlar bile siyasette bir yerlere kadar geldiler; Nevzat Bey bizden çok önce bu işe emek vermiş, şahsiyeti itibarıyla bizimle kıyas edilemeyecek kadar büyük biri olsa da ben hiç hatırlamıyorum "Şu görevleri ben yapacağım. Benim hakkımdır. Bunlar bana verilmeli" şeklinde herhangi bir söz sarfettiğini. Teklif edildiğinde de reddeder ve "Ben siz kardeşlerime yardımcı olmak isterim" derdi. Hep başkaları için uğraşan, hep başkalarının bir yere gelmesi için çabalayan ve herhalde bundan da büyük mutluluk duyan ender insanlardandır. Birçok insanın şirket kurmasına önyak olmuş; ama "Benim de bunlarda şu kadar payım olsun" diye hiç düşünmemiştir. Çok enteresan bir insandır. Nevzat Bey adam gibi bir adamdır.

Son olarak benim kendisiyle hatıralarım daha çok belediye başkanı olduğum döneme rastlar; çünkü

takıldığımız pek çok noktada bizzat kendisine müracaat ederdik. Çok yanlış şeyler söylesek bile bizi sabırla dinlerdi. Sonra da “Şöyle olsa daha iyi olur diye düşünüyorum” diyerek bize her zaman doğruyu gösterirdi. Nevzat Bey böyle çok sivri yaşamadığı için sivri bir hatıra aklımda yok. Ama kendisine hayranlığım hep devam etmektedir. Çok sıkıldığım anlarda kendisine müracaat ettiğim olmuştur. Doğruyu, “Sen bunu bilmiyorsun” diyerek değil, olabilecek en güzel şekilde söylerdi.

Marifet, fazilet ve sa'y-ı medid sahibi

Prof. Dr. Halis AYHAN*

Öncelikle, "Bilime ve İnsanlığa Adanmış Hayatlar" adı altında düzenlenen "Nevzat Kor Hocamıza Saygı Günü" etkinliği dolayısıyla Bartın Üniversitesini, Rektörümüzü ve çalışma arkadaşlarını böyle anlamlı bir proje ürettikleri için tebrik ediyorum. Bir eğitim bilimci, eski YÖK üyesi ve eğitim komisyonu başkanı olarak üniversitemizin, kültür mirasımızı tanıtmalarını takdirle karşılıyorum.

Dedelerimizin bin yıldır Anadolu topraklarında oluşturdukları maddi kültür mirasımızı Mimarlık ve Mühendislik Fakültelerimiz gün ışığına çıkarıyor. Bir de manevi kültür mirasımız var, bu konuyu her üniversitemiz kendi alanında tanıtmalıdır. Bartın ve çevresindeki kültür mirasından başlayarak Türkiye'mize bilimde, sanatta, eğitimde, sosyal, siyasi ve dini hayatta, musikide, mimaride kısacası her alanda hizmet üreten, kitap yazan fikir adamlarını gün ışığına çıkarmak; yetişmekte olan nesillere görüntülü, yazılı belge ve bilgi olarak aktarmak ve gelecek nesillerin bir Nevzat Kor olma arayışına girmelerini sağlamak bu tanıtımın en önemli amacı olmalıdır.

Gençlerin bu alanda düşünmeleri önemlidir. Selçuklu döneminde, Osmanlı döneminde ve Cumhuriyet kurulurken dedelerimiz ne yapmış? Dedelerimizin dışındaki bütün insanlığın kültür mirası ne? Bunları bugünkü üniversite gençleri doğru öğrenir, doğru yorumlarsa, uygulama alanlarına girenleri uygulamaya koyarlarsa, akıp giden zaman içerisinde çok başarılı nesiller yetişir ve biz çok başarılı bir millet oluruz. Benim alanım din eğitimi; 1966 İlahiyat lisans mezunuyum, Nevzat Hocadan aşağı yukarı on yaş daha genç bir akademisyenim. Daha sonraki bütün çalışmalarım, 1970'ten günümüze kadar, eğitim bilimleri üzerindedir.

2009 itibarıyla emekliyim, ama bazı vakıf üniversitelerde hocalık ve danışmanlık yapmaya devam edi-

yorum. Doktoram, doçentliğim, profesörlüğüm hep eğitim bilimleri üzerine. Nevzat Hoca ile anabilim dalımız, çalışma alanımız aynı olmamakla beraber, Hocam için, içtenlikle meslek büyüğüm diyebilirim. Nevzat Kor'la tanışmamıza gelince... 2005-2009 yılları arasında ben, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) üyesiyim. Prof. Dr. Nevzat Kor da bir irade ortaya koymuş; "Saraybosna'ya bir üniversite kurayım" demiş. Bu hem insanın iradesine hem milletin beklentisine hem de dînin, manevi âlemin, Allah'ın rızasına uygun bir irade. Benden önce bir-iki yıl çalışmış; sonra kendisine benim Yükseköğretim Kurulu üyesi olduğum söylenmiş. O güne kadar tanışmıyoruz, ben onu sadece ismen biliyorum. Bir gün Marmara İlahiyat'taki odama telefon edip geldi. Baktım; karşımda bir beyefendi, -merhum Mehmet Akif'in tabiriyle- marifet ve fazilet, erdem ve ilim sahibi, -genç nesil de anlasın diye söylüyorum- bilgiyi ve erdemi şahsında birleştirmiş emekli bir profesör gördüm. Kendisini sevdim, saydım, takdir ettim; elinde üniversitenin hazırlık dosyası vardı, konuyu bana anlattı. Uluslararası Saraybosna Üniversitesi; Yükseköğretim Kurulunun kabul ettiği kılavuza, kitapçığa uygun bir üniversite olma arayışı içindeydi. Bunun için konunun YÖK'e sunulması ve üniversitenin ÖSYM Kılavuzuna girmesi için Genel Kuruldan karar çıkması gerekiyordu. Hazırlanan dosyanın giriş kısmında birkaç sayfayı düzelttim. Dedim ki Saraybosna ile Türkiye'mizin dört yüz yıla varan bir kültür alışverişi olmuş. Bu kültür alışverişinin kalıcı hale gelmesi için Türk öğrencilerle Saraybosnalı öğrencilerin o coğrafyada bir çatı altında okuması; yarın oradan mezun olan gençlerin, ülkelerinde akademisyen, iş adamı ya da devlet adamı olduklarında birlikte hizmet üretmeleri çok önemli. Bu öğrenciler birer kültür elçisi olur, böylece dört yüz yıllık kültür mirasımızı evrensel boyutta kalıcı hale getiririz.

Ben eğitim tarihi hocası olarak şunu her yerde söylüyorum: Bugün İslam ülkeleri arasında, Türk ve Arap coğrafyasında en önemli faaliyet, üniversiteler arası işbirliği ve eğitim-öğretim işbirliğidir. Yani Türk öğrenci gidip İslam ülkelerinde okumalı, oradaki öğrenci de gelip burada okumalı; kızı, erkeği birlikte. Lisans, yüksek lisans, doktora da dahil. Türkiye, tabii ki öncelikle Türk Cumhuriyetleri ve Balkan ülkeleriyle böyle bir bilgi alışverişine girmeli. Daha sonra bu işbirliği Malezya, Endonezya ve bütün Arap ülkelerine kadar uzanmalı. Ülkelerine döndüklerinde Türkiye'nin kültürüne, Türk insanına aşinalıklarıyla hizmet üretmeliler.

Bu, birinci işbirliği. Önceliğin buna verilmesi gerektiğini siyasetle ilgilenen dostlara da ısrarla söylüyorum; Cumhurbaşkanı, Başbakan ile de paylaşıyorum. Her geçen gün de zaten buna öncelik veriliyor. Her üniversitemizde Türkiye'den feyz alan binlerce misafir öğrencimiz var. Bunların sayısı yüz bine varıyor, devlet ciddi burslar verip geniş imkânlar sağlıyor. Ben zaten yıllardır her platformda bunu savunuyor, bunun için uğraşıyordum. Baktım ki Nevzat Kor Hoca, çevresindeki talebeleriyle ve iş adamlarıyla

riyle bir vakıf kurmuş; Saraybosna'da bir üniversite kurma çabası içinde. Benim yıllardır hayal ettiğim projeyi düşünmüş, epeyce ilerletmiş ve Ankara'ya taşımıştı. O halde benim temel görevim; bu üniversitenin kurulması ve resmen tanınması için -YÖK üyeliğinin temel işlerinden biri olan- yirmi bir üyeyle tek tek görüşüp ikna etmektir. Raporun birkaç sayfasını okuyup Yükseköğretim Kurulu üyelerinin kabul edeceği şekle dönüştürdüm.

O süreçteki bir iletişim hatasını da anlatayım: Nevzat Hoca'ya ben, "Ankara'ya sabah erken gidiyorum. Sabah namazında buluşalım. Sen bana bu dosyanın son halini verirsin; YÖK'e götürür, başkan ve üye arkadaşlarla görüşürüm" dedim. Baktım sabah gelmemiş, demek ki yetişemedi dedim biraz da endişelenerek. Havaalanına vardığımda baktım ki Hoca elinde dosyayla kapıda beni bekliyor. Hoca neden buraya kadar kendisi zahmet etti, ben bir asistan gönderirdim ya da gider kendi arabamla alırdım diye üzüldüm. Bana, "Ben de gelebilir miyim Hocam?" dedi. "Hay hay" dedim. Beraber kalkıp gittik Ankara'ya, bu müthiş bir iradeydi.

Hocanın başarısının sırlarından biri de burada saklı. Hoca bunun farkında veya değil; bunun adı eğitim psikolojisinde, eski dildeki tabiriyle sa'y-ı medîd (sürekli, durmadan çalışmak). Hoca sa'y ediyor, çalışıyor; ama her an çalışıyor. Bir konuyu bir üye ile görüşüp bırakmıyor, son ana kadar işin peşinde; dosyayı bana veriyor fakat bir de 70'li yaşlarına rağmen Ankara'ya gelip, Yükseköğretim Kurulunda toplantıya giremeyeceği halde, dışarıda bir yerde oturarak sonucu bekliyor. Bu müthiş bir iradedir; hangi alanda olursanız olun, bir konuda başarı sağlamak için o konuda sürekli çalışacaksınız, tek başına dua etmek yetmez. Allah'ın takdiriyle her şey olur, amenna, ama önce kişi üzerine düşen işi yapmalı, yani sa'y-ı medidi unutmamalı. Bir an değil her an çalışma, hiç durmadan, bir an boş bırakmadan çalışma... Burada uzun uzun ilahiyat felsefesi yapmayayım. Kısaca ne demek sa'y-ı medid?

Burada dini tefekkürü derinleştirirsek; önce tefyiz-i umur sonra sa'y-ı medid değil, -lütfen bu kısma dikkat edin- önce sa'y-ı medid ama tefyiz-i umuru da unutmamak... "Allah'ım! Ben bütün gücümle çalıştım, üzerime düşeni yaptım, takdir Senindir, bana yardımcı ol!" diyeceğiz Allah'a dua ile. O da diyecek ki: "Nevzat kulum, üniversite kurmada üzerine düşen işi yaptı; Halis kulum, önüne gelen işi sonuna kadar takip etti. Odalarına gidip her üyeyle görüştü, onları projeye destek olmaları için tek tek ikna etti." Sa'y-ı medid işte budur. Bu çabalarımızın sonucunda Uluslararası Saraybosna Üniversitesi ÖSYM Kılavuzuna girdi. Hocanın kurduğu üniversiteye iki kere gittim, birinde Hocayla gittiğimiz kesin. Orada gençlerle oturduk, onlara misyonu ve vizyonu anlattım birkaç saat. Yetişmekte olan gençlerin,

“Nevzat Hoca gibi olur muyum? Ben de bir rektör veya dekan olursam, ben de bir gün bir vakfın başkanı olursam ne yapmalıyım?” diye kendilerine sorular sormaya ihtiyaçları var. Nevzat Hoca’da örnek alınacak özellikleri bizzat gördüm.

İzin verirsiniz şöyle bitireyim: Nevzat Hocam, marifet ve fazilet sahibi bir hocadır. Yeni dille söylersem, bilgi ve erdeme sahip bir hoca. Eline aldığı her işi, aklının erdiği kadarıyla ve istişareden taviz vermeden hakkıyla tamamlamayı becerebilmiş bir hoca. Kendisine Allah’tan ruh ve beden sağlığı diliyorum; yetişmekte olan nesillere, özellikle teknik alanda uğraşan kardeşlerimize Hocamızın izinden gitmeyi tavsiye ediyorum. Bartın Üniversitesi Rektörüne selam ve sevgilerimi sunuyorum.

Hocamızın Uluslararası Saraybosna Üniversitesinin kuruluşuna katkıları

Hasan TOPALOĞLU*

Prof. Dr. Nevzat Kor'u uzun yıllardır biliyor olmama rağmen, yakından tanımam ve birlikte çalışmaya başlamamız Hocamızın 70'li yaşlarına denk gelir. Ülkemizin üzerinde kara bulutların dolaştığı, rüzgârın bütün gücüyle ters yönden estiği 2000'li yılların başında Bosna-Hersek'te bir üniversite kurmak için bir araya geldik. Çok az sayıda kişi olarak, kıt imkânlarla yurt dışında bir üniversite kurmanın gayreti içine girdik. Bugün geldiğimiz noktada, Avrupa Girişim Grubu tarafından Uluslararası Saraybosna Üniversitesinin iki yıl üst üste Batı Balkanların en iyi üniversitesi seçilmesinin en büyük emektarı Nevzat Kor Hocamızdır.

Uluslararası Saraybosna Üniversitesinin kurulması, Bosna-Hersek'in kurucu cumhurbaşkanı, bilge insan Aliya İzzetbegoviç'in o dönemki bakanı Prof. Dr. Fahrettin Nizambegoviç vasıtasıyla bize iletilmişti. Aliya'nın Türk kardeşlerinden bir talebi vardı. Savaş döneminde ve sonrasında Türklerin Bosna'ya çok büyük emekleri, yardımları olmuştu. Ama bu yardımların sürekliliği açısından Türkiye ile Bosna-Hersek arasında bir köprü olması düşüncesiyle bir üniversite kurulması talep edilmişti. Bu talep de o zaman İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız olan, şimdiki Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan Beyefendi'ye iletilmişti. O da o günkü İSKİ Genel Müdürümüz, şimdiki Bakanımız Prof. Dr. Veysel Eroğlu Bey'e talimat vermişti. Bu şekilde üniversite kurma düşüncesi 1998'in sonlarında ortaya çıkmış, ancak 2001 yılında vakıf kurulabilmiştir. Bu vakıf, Bosna-Hersek'in savaş sonrası kurulmuş bir numaralı vakıftır. Hem vakıf kurulmuş hem de vakıfla birlikte Bosna-Hersek'teki vakıf mevzuatı da bu bağlamda oluşturulmuş oldu. 2001 yılında kurulan Saraybosna Eğitimi Geliştirme Vakfının amacı bir üniversite açmaktı. Nitekim 2003 yılında da Uluslararası Saraybosna Üniversitesinin kuruluş izni alındı ve Bosna'daki ilk özel vakıf üniversitesi oldu. 2003 yılından itibaren Prof. Dr. Nevzat Kor Hocamız mütevelli

heyeti başkanlığı ile birlikte üniversitenin kuruluş çalışmalarını yürüttü. Biz de bu süreçte kendisiyle sürekli bir araya geliyor, toplantılar yapıyorduk.

Birlikte çalışmaya başladığımızda Hocamız 70'li yaşlarındaydı. Bu yüzden Veysel Eroğlu Bey sürekli "Aman Hocamı fazla yormayın, işleri kendisine bırakmayın. Siz üstlenip, siz yapın" diye bize tembihte bulunurdu. Ama çalışma esnasında Hocamızı durdurmanın imkânı yoktu. Toplantılar esnasında ara boşluklarda farklı konularda sohbetler ederdik. Hocamız bu tür konuşmalardan hiç hoşlanmazdı. Elinde sürekli kâğıt kalem, bir şeyler yazardı, program yapardı, çalışmaya devam ederdi. Hiç boş bir şekilde konuşma istemezdi. Hatta toplantı esnasında çalışma yaparken kendisi sürekli kurşun kalem ve silgi kullanır, bir yandan yazar, yanlış olduğunda da silerdi. Evrak lazım olur, kâğıt eksigi olur, yan masadan veya yan odadan almak lazım geldiğinde, Hocamız hiç kimseye "Şu kâğıdı, şu evrakı bana getirir misiniz?" diye asla söylemezdi. Kalkar, kendisi alıp gelirdi. Biz de yanında oturduğumuz zaman mahcup olurduk. Ben bu duruma düşmemek için sürekli tetikte beklerdim. Hocamızın bir eksiklik hissettiğini anladığım an, fırlar, alıp kendisine vermeye çalışırdım. Ama Hocamız çalışmayı sürekli bir vazife bildiği, bir bakıma makine gibi çalıştığı için asla boşluk bırakmazdı. Sürekli çalışır, yaptığı çalışmaları ve alınan vazifeleri takip eder, kimseye iş bırakmazdı. Son derece çalışkan, gayretli, ihlaslı ve alçakgönüllü bir şahsiyettir Hocamız.

Üniversite kurma çalışmalarımız sırasında içimizde en yaşlı ve ilim olarak en üstün olan kişi Nevzat Hocamızdı. Buna rağmen hepimizden daha çok çalışan, gayret gösteren, toplantıları takip eden ve toplantılarda görev alan arkadaşların görevlerini onlara telefonda hatırlatarak bir sonraki toplantıya hazırlıklı gelmelerini sağlayan Hocamız çalışmalarında son derece titiz, dikkatli ve prensipli bir şahsiyettir. Bu açıdan ben Nevzat Kor Hocamızı bir cümle ile ifade edecek olursam "Her yönüyle örnek gösterilecek mükemmel bir şahsiyettir" derim. Onun bu özelliğini dört alt başlıkta izah edebilirim: Birin-

“

Ülkemizin önünü açan projeler üretti

cisi; insan olarak son derece beyefendi, kibar, hiçbir zaman nezaketini bırakmayan, temiz, doğru ve iyi bir insandır. İkincisi; akademik açıdan teorik bilgiyi pratikle birleştirebilmiş, bilgisini sadece kitaplarda ya da ders anlatımlarıyla sınırlı tutmamış, insanlara yaptığı hizmetlerle pratiği de göstermiş örnek bir bilim adamıdır.

”

Akademik çalışmaları sırasında Türkiye'nin önünü açan projeler üretmiş; akademisyenler, bilim adamları, iş adamları,

bürokratlar yetiştirmiştir. Üçüncüsü; ihlaslı davranışı, inancıyla ve inandığı değerleri hem ilmiyle hem de işiyle bütünleştirebilmesiyle örnek bir Müslümandır, iyi bir mümindir. Dördüncüsü; prensipli ve titiz çalışmasıyla çok iyi bir yöneticidir. Bütün bu özellikleri birarada barındıran, Türkiye'nin yetiştirmiş olduğu ender bilim adamlarındandır.

Nevzat Kor Hocamız, üniversite kurma noktasında bizi disiplinli, dikkatli bir çalışmada bir arada tutuyordu. Biz de kendisinin birikimlerinden, ilminden, davranışlarından istifade etmeye, bir bakıma talebesi olmaya devam ediyorduk. Şunu söyleyeyim: Hocamız akademik hayatı sırasında sayısız talebeler, profesörler yetiştirdi. Ama emekliliğinden sonra da günlük hayatı içinde, özel sektörde ya da Uluslararası Saraybosna Üniversitesi gibi istisnai projelerde hocalığa ve örneklığe devam etti. Bu noktada Hocamız, günlük yaşam içinde talebe yetiştirmeyi sürdürüyor. Bu manada ben kendimi son talebelerinden kabul edemiyorum; çünkü Hocamız yaşadığı sürece talebe yetiştirmeye devam edecektir. İnşallah Allah uzun ömür verir de sosyal hayatta nice talebeler yetiştirmeye devam eder.

Mütevazı bir kişilik

Prof. Dr. Hasan Zuhuri SARIKAYA*

Nevzat Hoca'yla tanışıklığımız onun öğrencisi olmamla başladı. İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesine 1964 yılında girmiştım. 1967'de "Su Getirme ve Kanalizasyon" adı altında kendisinden ilk dersimizi almış olduk. Üzerinden tam elli yıl geçmiş. Bu süreçte çeşitli yönleriyle Sayın Hocamızı tanıma imkânım oldu. Önce öğrencisi ve asistanı olarak, daha sonra İTÜ'de doktora, doçentlik ve profesörlük çalışmalarım sırasında hem öğrencisi hem de iş arkadaşı olarak onunla zaman geçirme şansına eriştim. Çevre Mühendisi olarak dışarıya iş yaptık, bu bakımdan kendisi iş arkadaşım da oldu. Ayrıca gerek Küçükyalı'da gerekse Sapanca'da komşu olarak uzun yıllar yan yana kaldık.

Onu anlatmaya hocalık yönüyle başlayacağım. 1967 yılında "Su Getirme ve Kanalizasyon" derslerini verirken sadece teori ile yetinmez, bizi alır sahaya götürürdü. Şunu da belirtmem gerekiyor, o dönemlerde Türkiye'de atık su arıtma tesisi dahi yoktu. İçme suyu arıtma tesisi olarak da Kağıthane'de, İstanbul'un suyunu temin eden ve eski adıyla Terkos diye bilinen yerde, su temizlenir ve İstanbul'a dağıtılırdı. Su getirme ve kanalizasyon işlerinin henüz daha olgunlaşmadığı bir dönemde bu dersleri bize okuttu, öğretti. Mesela Kağıthane'de bulunan içme suyu arıtma tesisine sınıf olarak gittik. Orada su nereden geliyor, nasıl arıtılıyor, şehre nasıl veriliyor bunları hep yerinde öğrendik. Hocamız ayrıca zaman konusuna da çok riayet ederdi. Dersin zamanını ve veriliş şeklini önemserdi. O bakımdan bir konuyu bize öğretmek için ne lazımsa onu gerçekleştirirdi.

Hocamız doktora çalışmasını Haliç üzerine yaptı. Çevre Mühendisliği Bölümünün de temelleri bu çalışmayla atıldı. Haliç'te ilk ölçümleri yapan, su kalitesini belirleyen ve su kalitesinin düzelmesi için neler yapılması gerektiğini ortaya koyan kişi Sayın Hocamızdır. Tabii bu çalışmayı yaparken içme suyu analizi

* İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü Emekli Öğretim Üyesi, Çevre ve Orman Bakanlığı Emekli Müsteşarı, Uluslararası Saraybosna Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı

yüzeysel su testleri, atık su analizleri nasıl yapılır; böyle imkânlar yoktu üniversitelerde. Bu vesileyle söz konusu imkânları üniversitemize getirmiş oldu. O yıllarda üniversitenin mali imkânları da epeyce kısıtlıydı. İyi hatırlıyorum, değişik projeler sunmak suretiyle Dünya Sağlık Örgütünden önemli maddi kaynaklar temin etti Hocamız. Böylece Çevre Mühendisliği Bölümünün temelleri atılmış oldu. Tabii o dönemlerde Çevre Mühendisliği diye bir kavram da yoktu. Su getirme ve kanalizasyon kavramı vardı. Kürsünün ismi de Şehir Sağlığı ve Tekniği idi. Uzun hazırlık safhalarından sonra Türkiye’de Çevre Mühendisliği Bölümünün kuruluşu 1978 yılında gerçekleşti.

Sayın Hocamız iş disiplini olarak mesai saatlerine, düzenli ve programlı çalışmaya çok bağlı olduğu için iş arkadaşlarından da aynı özveriye beklerdi; ama onları öyle incitecek tarzda değil. Mesela mesai 18.00 gibi bitiyorsa, 17.45 gibi gelir; “Hasan Bey, Mehmet Bey bir çayınızı içmeye gelmiştim, ama sizleri bulamadım” diye nazik bir şekilde masaya bir not yazıp bırakırdı. Böyle yaparak bir nevi ikazda bulunmuş olurdu. Hocamızın bir diğer önemli yönü akademiye, üniversiteye birçok yeni isim kazandırmış olmasıdır. Bugün devlet kademelerinde yer alan önemli isimlerin birçoğu Hocamızın camiaya kazandırdığı isimlerdir. Bu doğrultuda çok gayreti oldu. Hele benim mezun olduğum yıllarda bir mühendisin maaşı bir akademisyenin maaşının dört-beş katıydı. Böyle bir ortamda üniversiteye asistan olarak bilerini intisap ettirebilmek gerçekten çok zordu. Ama o, yumuşak üslubu ve ileriye dönük vaatleriyle üniversiteye yeni elemanların kazandırılmasında çok başarılı oldu. Mesela bir anekdot anlatayım: Ben 1974-1975 yıllarında doktora sonrası bir burs alarak Hollanda’ya gittim. Oldukça iyi bir burstu. O burs bittikten sonra Norveç’te The Royal Norwegian Council for Scientific and Industrial Research adıyla bizde TÜBİTAK’a muadil olan ve doktora bursu almanın çok zor olduğu bir yere müracaat edip bursu kazandım. Türkiye’den bursu kazanan üçüncü kişiydim. “Norveç’ten burs kazandım, bir yıl daha yurtdışında kalmak istiyorum” diyerek Hocama haber verdim. Hocam, Hasan Bey bir daha dönmez diye düşünmüş olmalı ki bir şekilde beni Türkiye’ye getirecek bir formül buldu. Rahmetli arkadaşımız Dinçer Topacık bana bir mektup yazdı. “Hasan kardeşim, güzel bir burs kazanmışsın; ama burada da Dünya Sağlık Örgütü çok güzel burslar veriyor. Gel sonra yine gidersin” dedi. Ben döndüm, geldim. “Dinçer Bey nerede burs?” dedim. Burs 250 dolarmış. Öbür bursun onda biri kadar. Böylece bir şekilde Türkiye’de kalmış oldum. Hakikaten şimdi düşünüyorum da Norveç’te kalsaydım bir daha dönmezdim. Hoca bu şekilde bazı arkadaşları vasıtasıyla bizleri Türkiye’ye dönmeye ikna etti. Bu yönüyle de Hocamı tebrik ediyorum. Ülkemize az çok bir katkı yaptık. Dönmeseydik bunu yapamamış olacaktık. Hoca, akademi camiasına bu şekilde insanları kazandırıp beyin göçünü önlemek adına çok ciddi çalışmalarda bulundu.

Ben Hocamla birlikte birçok proje gerçekleştirdim. Hatta mezun olduktan sonra, yanlış hatırlamıyorsa 1969 yılında Hocamız Antakya'da kanalizasyon ve su projesini almıştı. Ben de o sıralar piyasaya mı çıkayım, asistan mı olayım diye düşünürken bana "Gel, projede sen de yer al" dedi. Benim üniversite hayatına atılmam da bu projeye gerçekleşmiş oldu. Projede ben, rahmetli Prof. Dr. Yılmaz Muslu ve Nevzat Hocamız vardı. Bugünkü gibi bilgisayarlarımız yoktu. Çizimleri elde yapıyorduk. Hesapları kollu hesap makineleriyle gerçekleştiriyorduk. Projeyi yaptık. Enterasan bir anekdot anlatmak istiyorum. Bu projeden para alıyorduk. Bana hak etmediğim bir meblağı takdir ettiler. Fakat Yılmaz Bey ile Nevzat Bey para hususunda anlaşamadı. Nevzat Hoca dedi ki: "Yılmaz Bey senin daha çok emeğin geçti, sen fazla alacaksın" Yılmaz Bey de "Nevzat Ağabey, hayır, bu senin işin, senin daha fazla alman lazım." deyince ortada bir para kavgası zuhur etti. Ne o aldı, ne Hoca. Ben de almadıkları o parayı tam bir yıl kartoteks dolapta sakladım ve sonunda o parayı bir öğrenciye yardım olarak verdik. Yani, iş ahlakı olarak da Hocamız çalışanın hakkını korurdu. Yine hiç unutmuyorum, Şinasi isminde laboratuvar da bir teknisyenimiz vardı. Çok becerikliydi. Emekli olduktan sonra torna işleri yapan bir atölye açtı. Boya badana işleri de yapıyordu. Biz Nevzat Hocamla Küçükalyalı'da beraber yaptırdığımız bir evde oturuyorduk. Şinasi'yi boya işleri için çağırdı. Sonunda Şinasi'ye "Ne kadar ücret vereceğiz?" diye sordu. 2000 lira gibi bir meblağ söyleyince Hoca: "Olur mu Şinasi, bu kadar yıllık hukukumuz var seninle" dedi. Tabii, ben Hocanın ücreti fazla bulduğunu zannettim. Aksine Hoca bu kadar az olmaz diye düşünüyormuş. "O kadar emek verdin" diyerek onun beklediğinden daha fazla bir ücreti kendisine takdim etti. İşte, bu yönleriyle yalnızca bir hoca, bir iş arkadaşı ve işveren değil, farklı erdemlere de sahip olan bir insandı.

Hocanın akademiye insan kazandırma meziyetinden biraz önce bahsettim; bizim mezun olduğumuz yıllarda asistan maaşıyla mühendis maaşı arasındaki uçurumdan da... Bu sebeple Hoca, asistanlığa öğrencileri çekmek için onlara bazı imkânlar temin etmeye çalıştı. Mesela ben 1969 yılında mezun oldum. 1970'li yıllarda Küçükalyalı'da Hocamızın önyak olduğu bir yerden arsa aldık. Ev ve kira tabii ki önemliydi. Biz asistanlar ve doktorasını henüz bitirmiş olan hocalarla birlikte o arsayı alınca üzerine 18 dairelik bir apartman yaptık. Hepimiz iki sene içerisinde bir daire sahibi olduk. Kısaca Hoca bizi üniversitede kalmamız için teşvik ediyordu. Hocamız Sakarya Mühendislik ve Mimarlık Akademisinde de asistanların üniversitede kalmalarını teşvik etmek için Sapanca'dan bir arsa aldı. 20 dönümlük bu arsayı asistanlar arasında pay ederek onları da arsa sahibi yapmış oldu. Bu iş, bir ticaret değildi; asistanları üniversiteye çekmek için bir çabaydı. Yani Hocamız bir toplum önderiydi; girişken, insanının derdiyle dertlenen, problemlere çözüm bulmaya çalışan bir yapısı vardı. Ayrıca, insan haklarına da çok önem verirdi. Kimsenin hakkı kimseye geçsin istemezdi. Bu parasal yönden olur, emek üzerinden olur, fark etmezdi. Bir de siz talep etmeden bir probleminiz olup olmadığını kendisi öğrenirdi. Araştırır ve

o probleminizi çözmek için var gücüyle çalışırdı. Kendisi halledabiliyorsa kendisi, kendisi yapamıyorsa çevresi vasıtasıyla çözüm yolları bulmaya çalışırdı. Hatta bunlarda bazen o kadar ileri gitmiştir ki bazı arkadaşların evlenmelerinde bile önayak olmuştur. Tabii, başarılı bir akademik hayat için sağlam bir yuva kurmak gereklidir.

Yine insan yetiştirme de öncelikli hedefi olmuştu. İnsan yetiştirme konusunda kabiliyetli insanları keşfetmekten tutun, onları üniversiteye ve akademiye kazandırıp yine onların gelirlerini artırmaya yönelik iyileştirici faaliyetlerde bulunmaya kadar birçok hizmette bulunmuştur. Onların sosyal ve ailevi problemleriyle hemhal olmuştur. Bütün bunları yaparken de son derece mütevazıdır: Veysel Bey, 1994 yılında İSKİ Genel Müdürü olunca ben de İSKİ Yönetim Kurulu üyesi olmuştum. İSKİ'nin o dönemlerde

**“
İnsan yetiştirme
öncelikli hedefiydi
”**

Yenikapı'da bir merkez binası vardı. Kaotik bir ortamdı. Halkın girdiği bir kapı ve bir de protokolün girdiği bir kapı vardı. Biz göreve başlayınca Hocamız tebrik için gelmiş, protokol kapısına yönelmiş ilk önce. Sakalı vardı, çoktan akademiden emekli olmuştu Hocamız. Kapıdaki görevliler, “Hacı Amca, burası protokol kapısı, vatandaşın girdiği kapı diğer tarafta” deyip kapıyı tarif etmişler. Onlar böyle deyince Hocamız da hiç istifini bozmadan “Öyle mi evladım?” deyip vatandaşın girdiği kapıdan içeri girmiş ve yanımıza gelmiş. Tabii, biz bu

olaya sonradan vâkıf olduk. Görevlilere gerekli tembihleri yaptık. Görüldüğü üzere, mütevazılığı konusunda hakikaten istisnai bir durumu vardır. Bunun yanında, geçmişte çok çeşitli engellerle karşılaştı. Onların üstesinden de “Bugün, bugün olmazsa yarın, yarın olmazsa ertesi gün...” deyip insanları ikna etme kabiliyetini kullanarak gelebildi.

Ben Nevzat Hocanın boşa geçirdiği bir vaktini hakikaten hatırlamam. O; çalışkan, güvenilir, işini ciddiye alan, insanların emeğine ve harcadıkları zamana son derece saygılı ve zamanı çok iyi kullanan bir insandı. Bazen bize de ödev verirdi. Mesela uçakta giderken normalde istirahat edersiniz ama asistanken “Hasancığım, şu raporu uçakta okursun, sonucunu vardığımız yerde bana anlatırsın” derdi. Çünkü kendi de öyleydi. Başkasına çok saygılı, kendisine çok saygılı, ailesine son derece bağlı, hatırsınas bir şahsiyettir. Bu yaşına rağmen bir yerde cenaze mi var; tereddüt etmez kalkar gider. Yardımsever, iyi bir bilim adamı olmasının yanında, haklının hakkını teslim eden de bir kişidir.

Ben hâlâ aktif olarak yer aldığım projelerde Hocamızla işbirliği yapıyorum. Tahmin ediyorum Hocamız

Ŗu an 84-85 yaŖlarında. Sabah büroyu açar, geç vakitlere kadar büroda kalır; etrafındaki gelişmeleri takip eder ve hiçbir ayrıntıyı da unutmaz. Mesela ben iki hafta Saraybosna'ya gittim, orada Uluslararası Saraybosna Üniversitesinin mütevelli heyet başkanlığını yapıyorum. Ondan da ben devraldım. Hocamız orada burs verdiği iki öğrenciyle ilgili benden bilgi istedi. Ben o bilgiyi aldım; ama dönünce Hocamıza söylemeyi unuttum. Hemen beni arayıp "Hasancığım, iki öğrenciyle ilgili bir bilgi almanızı istemiştim; bir dönüş olmadı sizden" dedi. Ben mahcup oldum. Hocamız 85 yaşında ve kendi işi olmadığı halde burs verilen öğrencilerini takip ediyor. Bu, çok müthiş bir davranış.

Allah bizlere de onun yaptıklarının küçük bir kısmını yapmayı nasip etsin. Ben kendisinden çok fazla istifade ettim ve Hocamız bugün de her haliyle bizlere örnek olmayı sürdürüyor. Allah ona uzun ömürler versin ve onu başımızdan eksik etmesin.

Bir gönül adamı

Prof. Dr. Hüseyin Gazi Baş*

Öncelikle “Bilime ve İnsanlığa Adanmış Hayatlar” başlıklı etkinlikler dizisi kapsamında düzenlenen “Prof. Dr. Nevzat Kor Hocamıza Saygı Günü” münasebetiyle Nevzat Hocamıza saygılarımı sunmak ve onun yaptıklarını, eserlerini ortaya çıkarmak adına gerçekleştirilen bu vefalı etkinliği düzenleyen herkese teşekkür etmek istiyorum. Muhterem Hocamıza da hayırlı, uzun ömürler diliyorum. Ben, Nevzat Hocamızın adını 1973-1974 eğitim yılı itibarıyla İstanbul Teknik Üniversitesinde talebe olduğum zaman duydum; ama onunla tanışmamız, daha sonraki yıllarda mümkün oldu. 1978 yılında üniversiteyi bitirdikten sonra, Nevzat Hocamızın talebi doğrultusunda, Sakarya Üniversitesinde asistan olarak hizmete başladım ve kendisiyle yakın mesaimiz de, tanışıklığımız da böylece başladı. Yani asistanlığa başlamamızda da Allah razı olsun doğrudan Hocamızın katkısı ve daveti var.

Ben, İstanbul Teknik Üniversitesi Jeodezi Fotogrametri Mühendisliği mezunuyum. İnşaat mühendisi değilim ve Hocamdan üniversitede ders almadım. Ama üniversite dışında Hocamızdan ömür boyu kullanacağımız hayat dersleri aldık. O yıllara ait şöyle bir hatıram var: Hocamızın o yıllarda üniversite içerisindeki akademik etkinliğini, yaptığı çalışmalarını duyuyorduk. İnsanlar, Hocamız gibi kahramanları fiziken ve güç itibarıyla farklı tasavvur ederler. Bizim sınıfımızın olduğu koridorlardan ve o zamanki Çevre Kürsüsüne giden yoldan çok iri yarı, cüsseli birisi elinde çantasıyla gelip giderdi. Ben tabii tanımadığımdan Hocamızı o zannedirdim, daha 17-18 yaşındaki genç bakışıyla. Hocamızı tanıdıktan sonra eserin cüsseyle alakalı olmadığını görmüş olduk.

Öncelikle Nevzat Bey’in, seksenli yaşlarına rağmen hala bizim o tanıştığımız yıllardaki enerjisiyle çalıştığını görüyoruz. Yani gayet faal, onu görenler Nevzat Hoca için “enerji deposu” diyebilirler. Ben diyorum ki o, sadece depo değil, aynı zamanda etrafına enerji aşılayan bir kaynak. Etrafındakilerin de

enerjik kişilik kazanmasını adeta zorlayarak sağlıyor. Şunu söyleyebilirim ki Çevre Mühendisliğinin çok fazla bilinmediği Türkiye’de Hocamız, İstanbul Teknik Üniversitesinde bir kürsüden bir mühendislik bölümü çıkardı.

Bir büyük zat için “Görünmeyen Üniversite” diye bir kitap yazılmıştı geçmişte. Ben Nevzat Hocamızı “görünen üniversite” olarak tanımlıyorum. Çünkü o, görünen üniversiteyi çıkardı. Yani bizim 1993 tarihli Sakarya Üniversitemizi. Eğer Nevzat Hocamıza 12 Eylül döneminin mağduriyetleri yaşatılmasaydı, bu üniversite 1980’lerin üniversitesi olacaktı. Yani Sakarya Üniversitesi 13 yıllık bir gecikmeyle üniversiteye dönüştü. Yani, bir akademiden de bir üniversite çıkardı Hocamız.

Nevzat Bey, 1975 yılında Sakarya Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisine başkan tayin edilmiş. Düşünün; İstanbul Teknik Üniversitesi’nde kadrosu olan bir profesör, burada başkan olur olmaz bir

“

**Nevzat Kor,
hayalleri olan ama
hayalci olmayan biridir.**

”

üniversite hayal ediyor. Ben şöyle diyorum: Nevzat Hocamız, her zaman hayali olan ve o hayallerini gerçekleştirmek için de gerekli her adımı zamanında ve uygun şekilde atan; ama hiçbir zaman hayalci olmayan birisi. Hayali olan ama hayalci olmayan bir insan... 1975’te buranın bir üniversite olması gerektiğini, o kapasitede olabileceğini veya o kapasiteye ulaştırılabileceğini hayal etmiş ve Sakarya Üniversitesinin şu anki kampüsünün istimlakini gerçekleştirmişti. Ben 1978’in Haziran’ında asistan olduğumda kampüsün istimlakini bitirmiştik. Yavaş yavaş hazırlıklar başlamıştı; kampüsün etrafını çevirdik.

Haritacı olmam dolayısıyla çevresinin ve hatta duvarlarının belirlenmesinde ben de bizzat çalıştım. 2100 dönümlük bir arazi, düşünün. Hayalin büyüklüğüne bakın. Yani mesela birkaç yüz dönümlük bir araziye üniversite kuralım demiyor Hoca. Hayali büyük.

1978’in zannediyorum ekim - kasım aylarında Hoca Akademi Başkanlığına bıraktı. Ama üniversite adayı olan Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinden ilgisini ve onun üzerindeki emeğini ne esirgedi ne eksik etti. 12 Eylül anlatılırken birçok insanın, birçok kesimin mağduriyetinden bahsedilir. 12 Eylül’ün akademik mağduriyetine en çok maruz kalanlardan birisi Nevzat Hocamızdır ve onun Cidde yılları bu sebeple başlamıştır. Çünkü 1981-1982 eğitim-öğretim yılı başlarken Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinde bir operasyon yapıldı. Daha sonra 1982’de YÖK’ün kurulmasını müteakip Akademi, İstanbul Teknik Üniversitesine bağlı bir fakülte haline getirildi. Daha fakülte haline getirilmeden

yapılan operasyonla Nevzat Bey ve onunla beraber yönetimde olan 16 kişi, akademinin yönetiminden uzaklaştırıldı. Herkes kendi kadrosunun bulunduğu üniversitelere intikal etti. Ondan sonra Hocamın burayla doğrudan ilgisi maalesef kalmadı. Fakat işin enteresan ve en önemli tarafı Hocamın Sakarya'yla alakasını tamamen kesmek istemelerine rağmen onun, akademinin üniversiteleşmesinde emeğini esirgememesi. Yani fakültenin fiziken dışında olmasına rağmen fiilen ve ruhen hep buradaydı.

Bana göre Nevzat Hocamızın en önemli özelliklerinden birisi takipçiliği. Hiçbir çalışmayı, hiçbir kimseyi, hiçbir olayı başlatıp kendi haline bırakan bir kişilik değil. Başlattığı veya irtibatlı olduğu bir olayı, bir işi sonuna kadar takip eder. Hocamız, buradan irtibatı bu manada kesilmiş olmasına rağmen, o dönem adeta kendi eseri olarak Sakarya'ya almış olduğu biz genç fidanların akademik çalışmalarını son noktasına kadar tek tek takip etti. "Tezin ne oldu, takıldığın noktalar var mı?" vesaire diye hep sordu...

Benim şöyle bir yorumum var: YÖK'ün kurucusu Prof Dr. İhsan Doğramacı'yı genç nesillerin çok fazla bileceğini zannetmiyorum. Ama akademik camia bilir ve ismini duyar. Prof Dr. İhsan Doğramacı; Hacettepe Üniversitesinin geçmişte kurucusudur, Bilkent Üniversitesinin sahibi ve kurucusudur. Bu yönleriyle çok öne çıkmış bir kişiliktir. Ben Nevzat Bey'i akademik kişiliği, girişimciliği, müteşebbisliği, iş bitiriciliği dolayısıyla hep İhsan Doğramacı'yla mukayese ederim. Eğer Hocaya imkan tanınsaydı, çok daha ileri eserler bırakabilirdi. Ben hep şunu da söylüyorum kendi kendime: Şu YÖK'ü bir dönem Hocanın yönetimine vermeleri lazımdı. Eğer YÖK, Hocanın eline bir dönem geçseydi, yüksek öğretimde bugün yaşanan sıkıntıların belki büyük bir bölümü çözülmüş olabilecekti. Akademik kimliği, olaylara bakışı, tespitleri, gayreti, çalışması itibarıyla Nevzat Hocamız, bunu başarabilecek yeterlilikteydi.

Bir akademisyenin, asistanlıktan itibaren aklında asistanlığımı ve doktoramı bitireyim, doçent ve profesör olayım, eser vereyim, belki birkaç kitap yazayım gibi hayalleri vardır. Bu, her akademisyende olması gereken, olmazsa olmaz şart. Ama bunların ötesinde, insan yetiştirme noktasında hayaller kurabilme kabiliyeti de olması gerekiyor. Doçent ve profesör olduğunuzda tabii akış içerisinde yüksek lisans ve doktora talebeleriniz olur, onları yetiştirirsiniz. Bunlar mecranda akışa uygun, olağan şeyler... Nevzat Bey, bunun ötesine geçebilmiş birisi. Kendi kürsüsüne (bugün ana bilim dalı deniyor) aldığı birkaç asistanın doktorasının bitirilmesiyle yetinen veya onu tabii bir iş olarak yapıp bırakan birisi değil. Yani ağacı diktikten sonra ürün almaya, meyvelerini de devşirmeye kadar takip eden birisi. Dahası sadece kendi sahası Çevre Mühendisliği alanıyla yetinmiyor; diğer sahalara ilgi duyan öğrencileri de yetiştiriyor. Şöyle düşünebiliriz mesela: Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi kurulduğunda sadece iki bölüme sahipti: İnşaat ve Makine Mühendisliği. Sonra Elektrik, Metalürji ve İşletme

Mühendisliği bölümleri açıldı. İşletme Mühendisliği, daha sonra İşletme bölümüne dönüştü vesaire... Bu süreçte yetişen nesil, sadece kendi mühendislik alanıyla yetinmeyip üniversitenin tamamlayıcı bir birimi olan sosyal alanı da güçlendirmeye gayret etti ve ortaya bir üniversite çıktı. Yani Hoca'nın akademisyenliği sadece kitap yazmak, birtakım yerlere bildiri göndermek veya bugün mecbur olduğu için birtakım indekslere girecek makale yazmaktan ibaret görmeyen, insan yetiştirme odaklı bir akademik anlayışı vardı. Nevzat Kor, Sakarya Üniversitesi için ne anlam ifade ediyor? Genç nesil bunu kesinlikle bilmez.

O, Sakarya Üniversitesinin temel direğidir, özüdür, esasıdır. Nevzat Bey olmasaydı Sakarya Üniversitesi olmaz mıydı? Öyle bir iddiada bulunamam. Ama vakıa üzerinden gittiğimiz ve yaşadıklarımızı göz önüne aldığımız zaman şunu söyleyebiliriz ki, Nevzat Hocamız Sakarya Üniversitesinin üniversiteleşme adına özüdür, esasıdır, temel direğidir.

Zamanını verimli kullanmak, bütün eser bırakan insanların özelliğidir. Nevzat Hoca, zamanın kıymetini çok iyi bilmekle kalmayıp onu çok iyi kullanan bir insandır. Bugün de ilerlemiş yaşına rağmen, zamanını çok verimli kullanan, hem akademik yönüyle hem diğer yönleriyle hayatın hâlâ içinde olan biridir. Uluslararası Saraybosna Üniversitesinin yeni kurulup yeni talebe almaya başladığı yıllarda Nevzat Hocam beni arayıp dedi ki: "Ben, Saraybosna Üniversitesinin tanıtımı için Sakarya'ya geliyorum. Bana konuşma yapabileceğim lise ve benzeri kurumlar konusunda yardımcı olabilir misin?" Düşünün; Hoca emekli olmuş, aradan yıllar geçmiş, onun mütevelli heyet başkanlığında Saraybosna Üniversitesi diye bir üniversite kurulmuş. Bir asistanını, bir tanıdığını görevlendirebilecekken kendisi bizzat kalkıp geliyor, bizim ayarladığımız birkaç liseye gidiyor; Saraybosna Üniversitesini, orada öğrenci olmanın avantajlarını anlatıyor. Kısaca Nevzat Hoca zamanı çok iyi kullanan, zamanın kıymetini bilen ve bildiren bir kişidir.

Biz 1978'de Sakarya'da asistan olduk. Hemen akabinde, o zamanki İstanbul Teknik Üniversitesinde MMLS (Mimarlık Mühendislik Lisans Sonrası) denilen doktora eğitimine hazırlanmam lazım. Yabancı dil imtihanına gireceğim için kurs alayım dedim. Yazın İstanbul'da bir kursa katılmak istiyorum. Talebimi idarede bulunan başkan yardımcılara ilettim. Talebim kabul gördü, İstanbul'da kursa başladım. Saat üçe kadar yabancı dil kursuna gidiyorum. Nevzat Hocam dedi ki: "Hüseyin, üçten sonra da Çevre Kürsüsüne geleceksin." Bunun üzerine ben saat üçe kadar kursa, üçten sonra da kürsüde yapılacak işlere yardıma gitmeye başladım. Boş zaman yok. Zamanı boşa harcamak yok. Daha sonra İTÜ'de doktora kabul aldım, derslerimizi ayarladık. Haftada üç gün İTÜ'de derse gitmem lazım. Cumartesi

ve pazar günleri Sakarya Akademisinde çalışmak kaydıyla izin almamız mümkün oldu. Bizim bu durumumuz az bilinen bir gerçek. Bütün arkadaşlar benzer durumdaydı. Bugünün talebelerine, yeni yetişen genç asistanlarına ve araştırma görevlilerine bunu anlatsan kabullenemezler.

Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinde haftada yedi gün ders yapılıyordu. O zamanlar bizim gibi yeni yetişecek, yüksek lisans ve doktora yapacak arkadaşlar derslerine giderlerdi; cumartesi-pazar da eğitim-öğretim hizmetine Akademide devam ederlerdi. Boşa zaman harcama yok. Bu, Nevzat Bey'in ilkesiydi. Hoca, etrafındaki insanlara her zaman akademik faaliyetlere hazır olmalarını telkin eder, onları hazırlattırır.

Sessiz ve derinden çalışmak, Nevzat Hocanın sloganıdır. Hocanın en büyük özelliklerinden birisi, mütevazı olması ve o mütevazılığı akademik hayata sessiz ve derinden yansıtmasıdır. Hep çalışacaksınız ama gürültü yapmayacaksınız, ses çıkarmayacaksınız. "Yaptım, ettim, yapıyorum" yok; sessiz ve derinden çalışacaksınız. Eser bırakacaksınız. Teşhir etmeye lüzum yok. Bu mana-

“Yaptım, ettim demeden sessiz ve derinden çalışırdı.”

da Nevzat Hoca; Türkiye'deki akademik hayatı bitip emekli oluncaya kadar kıymeti bana göre az bilinenlerden, dışarıda az takdir görenlerdendi. Ama birilerinin takdir etmemesi bir şey ifade etmez. Hocamın 49 yaşında emekli olması; ondaki gücün, enerjinin, birikimin ve tecrübenin kullanılamaması anlamına geliyor bana göre. Bu yüzden, 49 yaşında emekli olduğunda Nevzat Hocam kaybetmedi, bana göre ülke kaybetti. Bu kadar erken emekli olmamış olsaydı, akademik hayatın içerisinde mutlaka çok daha verimli eserler ortaya koyabilecekti.

olduğunda Nevzat Hocam kaybetmedi, bana göre ülke kaybetti. Bu kadar erken emekli olmamış olsaydı, akademik hayatın içerisinde mutlaka çok daha verimli eserler ortaya koyabilecekti.

Kısacası Nevzat Hocamız, mütevazı bir gönül adamıdır.

Hocamızın sorun temelli yaklaşımı

Prof. Dr. İsmail TORÖZ*

1981 yılında Çevre Mühendisliği bölümünde yüksek lisans programına başladığımda Nevzat Kor Hocamızdan aldığım birkaç ders vesilesiyle kendisini tanımış oldum. Hocamızın ders anlatımı, derse olan ilgisi ve bizlere olan yaklaşımı gerçekten çok farklıydı. Daha sonra asistan olarak 1982 Temmuz ayında göreve başladığımda kendisini daha yakından tanımış oldum. Ancak 3-4 ay sonra emekliliğini isteyip üniversiteden ayrıldı.

İTÜ'de Çevre Mühendisliği Bölümünün kurulmasında Nevzat Hocamızın büyük emekleri vardır. Çevre Mühendisliği önceleri ABD ve diğer bazı ülkelerde Sağlık Mühendisliği adıyla geçiyordu. Hocamız, Çevre Mühendisliği adını koymak suretiyle 1978 yılında bölümü kurdu. Daha önce kendisi Şehir Sağlığı ve Tekniği bilim dalında faaliyetlerini sürdürmekteyken; bu konunun gelecekte çok daha önemli olacağını gördüğü için müstakil bir mühendislik bölümünün kurulmasına önyak oldu. Hocamızın bu konuda gerçekten de çok isabetli bir karar aldığı görülmektedir. Çevre Mühendisliği Bölümü kırkıncı yılını kutlayacak duruma gelmiştir. Nevzat Hocamız su, atık su ve diğer ilgili konularda ülkemizde öncü çalışmalarda bulunmuştur.

Nevzat Hocamızın akademisyen kimliğinin önemli bir cephesi onun iş disiplini. Nevzat Hocamızla 1982'de Haliç Projesi, Boğazlar ve Marmara Denizi Projesi'nde birlikte çalışıyorduk. Hocamız, verdiği işlerin zamanında ve titiz bir şekilde tamamlanmasını beklerdi ve bizler de bu doğrultuda gayret gösterirdik. Asistan olduktan sonra hiç unutamadığım bir anım var: Görevlendirildiğim ilk sınav gözetmenliğine 3-5 dakika gecikme durumum oldu. Beni çok nazik bir şekilde, çok usturuflu bir ifadeyle, kırmadan, incitmeden, sonraki hayatımızda bizlere sorumluluk bilincini kazandıracak tavsiyelerle uyardı. O günü hiç unutmuyorum. Ondan sonra da zaten üniversitedeki kendi iç disiplinimizi onun verdiği nasi-

* İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü Başkanı

hatlerle, tavsiyelerle, ince uyarılarla sağlamaya çalıştık.

Nevzat Hocamızın, Çevre Mühendisliğinde, ülke menfaatleri doğrultusunda çevre sorunlarını çözme yaklaşım ve girişimleri keşke tüm insanlarda olsa... Keşke tüm bölümlerden Nevzat Kor Hocamız gibi birer insan çıkmış olsa... Bu doğrultuda söylenecek çok şey var. Nevzat Hocamızı; ülkemize faydalı olacak insanları bulma ve bu bakımdan dolaylı olarak ülkemiz için önemli bir hizmeti yerine getirme

“
**Ülkesi için çalışacak
ve faydalı olacak
insanları bulurdu.**

noktasında insan sarrafı şeklinde tarif etmek mümkündür. Tabii tek başına bir insanın, bir problemi çözüp ortadan kaldırması mümkün değildir; ancak Nevzat Hocamızın, farklı birimlerde ve kurumlarda görev alacak insanları bulup getirmekle memleketimize çok büyük bir hizmet ettiği aşikârdır. Ülkemize hem kendisi hem de yetiştirdiği insanlar eliyle nice kalıcı eserler bıraktığı ortadadır.

” Prof. Dr. Nevzat Kor Hocamızın felsefesi, somut olarak problemleri çözmeye yöneliktir. Gerçekten mühendislerin de bunu yapması, örneğin kirliliği ortadan kaldıracak çözümler ve önlemler üzerine kafa yorması gerekir. Günümüzde bazı üniversitelerimizin hocaları çok farklı konularda doktora yaptırmakta; ancak bu çalışmaların ülke menfaatine ne kadar katkısı olduğu tartışmalıdır. Nevzat Kor, ülkenin sorunlarını çözmeye yönelik adımlar atmaya yatkın kişileri bulma konusuna odaklanmış ve bu konuda başarılı da olmuş bir hocamız. Keşke Nevzat Kor Hocamız gibi birkaç tane daha hoca olsaydı!

Nevzat Kor; konuşurken asla sesini yükseltmeyen, kimseyi kırmayan, kimseyle kavga etmeyen, ama sonuç alıcı iş yapan bir hocamızdır. Bu yönleriyle de gerçekten ülkemiz adına büyük bir kazanç. Biz de kırk yıllık Çevre Mühendisliği Bölümünün yaklaşık dörtte birlik sürecinde bölüm başkanlığı yapan bir akademisyen olarak Hocamızın açtığı yoldan gitmeye çalışıyoruz. Tabii ne kadar başarılı olacağımızı elbette tarih yazar. Ama problemleri az çok biliyoruz. Ülkemize ne şekilde faydalı olabileceğimizin, ülke problemlerini ne şekilde çözebileceğimizin farkındayız. Bütün bunların arkasında Nevzat Kor Hocamızın bizlere zamanında vermiş olduğu nasihatler ve ondan aldığımız izlenimler var. Bundan sonra da Hocamızın kriterleri ve düşüncelerini hayata geçirme noktasında elimizden gelen gayreti göstermeye devam edeceğiz.

Bir bilim insanı olarak Nevzat Kor

Prof. Dr. İzzet ÖZTÜRK*

Nevzat Kor Hocamla 1977 yılında İTÜ İnşaat Fakültesinde yüksek lisans tercihleri aşamasında yakından tanıştık. Lisans döneminde Hocamız dersimize gelmediği için fazlaca tanıma imkanı bulamamıştım, ama ekibinin muhteşem ders disiplinine gerçekten hayrandık. Gerek hocaları gerek asistanları muhteşem bir organizasyonla bize derslerini verirdi. İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesini dereceyle bitirmiştik. Oradaki hocalarımın da tavsiyesiyle ve o günkü eğilime uyarak Yapı Mühendisliğinde yüksek lisans yapma fikrim vardı. Bir gün yemekhanede Halil Ürün (1989'da Konya Büyükşehir Belediye Başkanı olacak) beni Hocamla tanıştırdı. İlk görüştüğümüz andan itibaren hayatımıza dokundu ve bizi etkiledi. Yapı Mühendisliği konusunu düşündüğümü kendisine söyledim. Bana bu konunun piyasada doygunluğa ulaştığını fakat Çevre Mühendisliği diye bir alanın dünyada çok yeni gelişmekte olduğunu ve Türkiye'de de bunun çalışmalarını başlattıklarını, bu alana yönelmenin benim için çok daha hayırlı ve önümün çok daha açık olacağını orada kulağıma fısıldadı diyebiliriz. Bu durum tercihimizi değiştirmeme neden oldu. Çevre Mühendisliği alanında yüksek lisansı yaparak kariyerime başladım.

Bir bilim insanı olarak Nevzat Kor'u muhteşem bir disipline ve zaman yönetimine sahip bir kişi olarak tanımlayabilirim. Yani zamanı Hocamızdan daha iyi kullanan birini hiç hatırlamıyorum. Bu tabii bizlere de çok şükür sirayet etti ve hayatımıza Hocamızın zaman yönetimi, zamanı değerlendirme konusundaki disiplinini uyarlamaya çalıştık. Onun dışında Hocamızın üniversiteyi hem dışa, kamuya hem de uluslararası alana açma başarısı ve vizyonu bize çok şey kazandırdı. Bir defa İTÜ'yü kamuya ve sanayiye açan hocalarımızdan bir tanesi, belki de ilkidir. Üniversitemize ilk döner sermaye projesini yapan, onun mevzuatını oluşturan hocalarımızdandır. Ayrıca Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) ve benzeri uluslararası kuruluşlarla ilk zamanlardan itibaren temasa geçti. Onlar kanalıyla burslar, eğitim programları organize ederek Türkiye'de Çevre Mühendisliği alanının uluslararası düzeyde ve çok hızlı bir şekilde geliş-

* İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi, İSKİ Yönetim Kurulu Üyesi

mesini sağladı. Yani Hocamız bu yönde inanılmaz bir ön açmış kişidir ve bizler de onun ilk nesil öğrencileriyiz. Bu uluslararası programlarla Hocamızın Türkiye’de yetiştirdiği öğrencilerdeniz. Dünyanın en saygın hocalarına, burslar bulup getirterek bizim yüksek lisans programımızda dersler verdirdi. Mesela ben yüksek lisans derslerimin tamamına yakını İstanbul’da dünyanın en saygın hocalarından aldım. İngilizce ders aldık, bazıları Almanca aldı, onlar tercüme edildi. O dönemde bütün bu ders materyalleri, bu uluslararası meşhur hocalarımızın ders notları çok hızlı bir şekilde paylaşılır, Türkçeye tercüme edilir, tasnifler yapılır, basılır ve bize dağıtılırdı. Biz bugün dahi o kapasiteye sahip değiliz. Yani böyle müthiş bir disiplinle eğitim aldık ve bu disiplini daha sonraki hayatımızda da koruduk. Tabii Türkiye içindeki üniversitenin dış ortamla bu teması, bize müthiş bir özgüven kazandırdı ve olayların altında hiçbir zaman ezilmedik. Olaylara yukarıdan bakmayı, büyük düşünmeyi, mühendislik problemlerini basitleştirerek çok hızlı bir şekilde çözmeyi öğrendik ve bu yeteneği kazandık. Hocamız bu yönde bizim için gerçekten çok önemli bir örnek teşkil etti.

Nevzat Kor, Çevre Mühendisliği alanını, dünyadaki en iyi üniversitelerde nasılsa aynı konseptte Türkiye’ye taşıdı. Bir defa en iyiden başladık; bu bizim için çok büyük bir avantaj oldu. En iyi noktadan başlayınca bu, hem özgüven hem de bilimsel ve teknolojik bilgi itibarıyla, ülkemizde Çevre Mühendisliği

“
Çevre Mühendisliği alanının hızla gelişmesini sağladı.
”

alanının çok hızlı gelişmesini sağladı. Önce sadece yüksek lisans alanında İnşaat Mühendisliğinde, sonra Çevre Bilimleri ve Teknolojisi adı altında müstakil bir yüksek lisans programı olarak başlatıldı. Daha sonra 1978’de ayrı bir lisans programı açıldı. Ondan sonra da hem lisans hem yüksek lisans hem de doktora programlarına İTÜ ekolü olarak Hocamız ve ekibi, öğrencileri damgasını vurdular. Bu alanın çok hızlı bir şekilde Türkiye’de gelişmesini ve kökleşmesini sağladılar. Bir defa bütün tez konularımız mutlaka ülkenin bir meselesi

üzerineydi. Hocam asla böyle hayali ve fantezi bir konuda çalışma yapılmasını sevmezdi. Çalıştığımız konular mutlaka Türkiye’nin öncelikli bir meselesi ve onun çözümü üzerine olurdu. Üniversite dışındaki uygulamaların ve araştırma projelerinin hepsi ülkenin o anki çok güncel meseleleriyle ilgili büyük çaplı projeler şeklinde formüle edilirdi. Yine Türkiye’de yapılan uluslararası kongreler, konferanslar, seminerler mutlaka o dönemde Türkiye’nin çok önemli bir sorununun çözümüne katkı verecek bir konuda ve formatta düzenlenirdi. Bu toplantılara sadece İstanbul Teknik Üniversitesi akademisyenleri değil, Türkiye’nin diğer bütün ilgili uzmanları mutlaka davet edilirdi. Yine dünya çapındaki otorite bilim adamları davet edilir ve ortak akıldan azami ölçüde istifade edilmeye çalışılırdı.

Ben hoca-talebe ilişkisi içerisinde Hocamla 1977-82 döneminde çok yakın oldum. Nevzat Hocamın üniversitedeki son asistanıyım. Benim doktoramdan sonra zaten emekli oldu ve bir süre Suudi Arabistan'da çalıştı. Bu süreçte mübalağa etmiyorum, ben hiç boş zamanını görmedim. Kendisiyle beraber olduğumuz zamanlarda Hocamız mutlaka bir şeyle meşgul olurdu. Bir ara Sakarya'da ben de görev yaptım, trende beraber gider gelirdik. O, trende mutlaka ya bir tez okuyup tashih eder ya bir rapor düzeltir ya da kendisi bir rapor veya makale yazmaya çalışırdı. Bürosunda şu anda çalışmaya hâlâ devam ediyor, ara sıra kendisini ziyarete gidiyoruz. Orada da mutlaka insanların problemlerini çözmekle meşgul. Hiçbir işe hayır demez. Hocamın aynı anda sekiz-on tane işi beraber yürütme kapasitesi vardır. Dışarıdaki hayır işlerini, vakıf işlerini, projelerini, eğitim işlerini, diğer kişisel işlerini de aynı anda hiç boşluk bırakmadan ve hiç birbirine karıştırmadan muhteşem bir uyum içerisinde yürütür. Hocam proje yönetme üstadıdır. Onun ekolünü şu anda ben kendi projeme uyguluyorum ve gerçekten faydasını görüyorum.

Nevzat Kor Hocamızda bu ülkeye bir şeyler katabilmek için inanılmaz bir hırs vardır. Bunu öğrencilerine de aktarmıştır. Kendisi NATO'nun bir toplantısına katılmak üzere gittiği Amerika'da, orada kalıp çalışma teklifini "Yok, ben gidip ülkeme hizmet edeceğim" diyerek geri çevirir. Hocamızda müthiş derecede ülke sevgisi vardır. Köklerine bağlılık ana özelliğidir. Bu çok müthiş bir tarih şuuru, kültür derinliği ve özgüven sağlamıştır. Belki özgüvenin kökü buradadır. Hocamız bu özgüveni bizlere de aşıladı. O yönden müteşekkirimiz. Tabii bunu sadece lafta bırakmadı; bize mesleğimizin en üst pozisyonundaki bilim adamlarıyla çalışma, onlarla aynı ortamlarda tartışma imkanı sundu. Özgüvenimiz ile onlardan hiçbir farkımız olmadığını, hatta birçok bakımdan onlardan daha iyi olabileceğimizi gördük ve gösterdik. Bu Hocamızın kültürel derinliğiyle ilgilidir. Osmanlı tarihi, İslam tarihi ve tasavvufta ilgili derinliği olduğu için bütün bunları bize lisan-ı hal ile geçirebildi. Bana kazandırdığı en önemli şey, çok yüksek bir özgüven ve büyük düşünme idealidir. Ayrıca hiç bir olayın altında ezilmemek ve aşağılık kompleksi yaşamamak da vardır.

Nevzat Hocamı tek cümleyle anlatmak gerekirse, öne çıkmayan ama öne çıkartan, bütün iyi olayların, iyi insanların, iyi şahsiyetlerin bir şekilde arkasında olan muhteşem bir insandır.

Vatan ve millet âşığı bir akademisyen

Prof. Dr. Kemal VAROL*

Ben Sümerbank bursuyla 1961-1968 yılları arasında İngiltere’de öğrenim gördüm. 1966’da doktora yaptığım dönemde İslam ülkelerinden gelen öğrencilerin düzenlediği uluslararası bir konferansa gitmiştim. O konferansta Türkiye’den gelen, bizden birkaç yaş daha büyük ağabeyler ile tanışmıştım: Rahmetli Muammer Dolmacı, Erbakan Hocanın eniştesi Osman Çataklı ve Nevzat Kor Hocamız. Nevzat Kor içlerinde en genci idi. Tanıştık, kendisini çok sempatik ve cana yakın buldum; dolayısıyla onlar Türkiye’ye döndükten sonra mektuplaştık. 1968’de doktora çalışmamı tamamladım, yurda dönecektim. Evliydim ve bir buçuk yaşında bir çocuğum vardı. Daha önce 1965’te İstanbul’a geldiğimde otel bulmakta bayağı zorlanmıştık. Kendisine bir mektup yazdım, “Bana bir otel bulabilir misiniz?” dedim, “Memnuniyetle” diyerek cevap verdi. O günlerde İstanbul’da makul bir otel bulmak gerçekten zordu. Uçak gece geç saatlerde İstanbul’a vardı. Hocamız bizi havaalanında kapıda karşıladı, arabasına aldı, doğruca evine götürdü. Birkaç gün evinde misafir etti. Onun bu iyiliğini hiç unutamam. Kendileri o zaman Fatih’te İskender Paşa Camii’nin tam karşısında oturuyordu. Oranın da manevi havasını bize tattırdı. O yönden de müteşekkirim.

Ben daha sonra Ankara’ya geçtim. Sümerbank’a uğradık, bir ev talebinde bulduk ve ardından mühendis olarak çalışmaya başladım. Bir müddet sonra Devlet Planlama Teşkilatına transfer oldum. Rahmetli Turgut Özal müsteşardı o zaman. Devlet Planlama Teşkilatında üç buçuk sene kadar çalıştıktan sonra İstanbul’a tekrar döndük. Komşu olmak suretiyle orada yolumuz Nevzat Kor Hoca ile tekrar keşitti. Küçükyalı’da şöyle 50 metre mesafede evimiz vardı. Birbirimizi çok sık ziyaret ederdik. Teknik Üniversitede de onu çok sık ziyaret ettim. Sayın Bakanımız Veysel Eroğlu da dâhil olmak üzere, yakın çalışma arkadaşları ile tanıştım. Ben o zaman Sümerbank’ta mecburi hizmette idim, ancak bana yapılmış harcamaların karşılığında borcumu ödeyerek ayrılabilirdim. O yüzden özel sektöre geçtim. Yine

rahmetli Turgut Özal da müsteşarlığı bırakıp Sabancı grubunun genel koordinatörlüğüne geçmişti. Beraber çalışmamızın sonucunda, Kocaeli'deki Lassa lastik fabrikasının proje müdürlüğünü ve yönetim kurulu üyeliğini yaptım. Daha sonra, bir sene geçmeden, Bakanlar Kurulu kararı ile Sümerbank Genel Müdürlüğüne atandım. Hiç haberim yoktu bu işten. O günlerde daha otuz yaşını bile tamamlamamıştım. Benim için çok büyük bir sürpriz oldu. Yine Prof. Dr. Osman Çataklı Beyefendi ile de altlı üstlü komşu idik. Beni mazur görmeleri için çok uğraştım; fakat Bakanlar Kurulundan bir kere çıkmıştı o karar. Ankara'ya döndük, Nevzat Hoca ile aramız bir müddet bir ayrılık görmüş oldu. Sümerbank'tan sonra kısa bir süre özel sektörde çalıştım, mutlu olamadım ve ayrıldım.

Nevzat Hoca bir gün apar topar dilekçe yazdırıp imzalatırarak beni Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisine davet etti. İşletme Mühendisliği Bölümüne geçtim ve kısa sürede doçentliğimi aldım. Teknik Üniversiteden birçok değerli hoca arkadaşlarımızla tren seyahati yaptık, derslere gittik geldik. İTÜ zaten o dönemde Türkiye'nin en önde gelen üniversitelerinden birisi idi ve buradan çok değerli hocalar Sakarya Akademisinde ders veriyordu. Tabii, bir lise binasında eğitime başlanmıştı. Yeni kampüs için çalışmalar yapılıyordu. Bu işin liderliğini, yine Nevzat Hoca yapıyordu. Hocamız, rahmetli Prof. Dr. Mehmet Bilge ile yeni kampüs sahasını projelendirmeyle ilgileniyordu; fakat 1980 Darbesi olduktan sonra o güzelim günleri unutmak zorunda kaldık.

Akademinin yeni kurulduğu yıllarda, Nevzat Hocanın başkanlığı öncesi dönemde, asistan olarak görevlendirilmiş, doktora yapma niyet ve yetenekleri olmayan bir cemaate mensup iki kişi ile sol fraksiyondan bir kişinin; akademinin üniversiteye dönüşme faaliyetleri, yeni alınan asistanların doktora çalışmalarına başlamaları ve öğretim üyeleri ile bilimsel çalışmalarına hız vermeleri karşısında kendilerini acz içinde hissetmeleri neticesi, Akademideki bu olumlu gelişmeleri kendilerince bir nev'i Atatürk düşmanlığı olarak tavsif ederek Sıkı Yönetim makamlarına bir dilekçe ile müracaatları üzerine Kolordu Komutanlığı müdahale etti ve oradaki çok değerli 16 hocamızı Akademiden ayrılmak zorunda bıraktı. Nevzat Hocamız ayrıldıktan bir müddet sonra Suudi Arabistan'a gitmiş, ben süreci pek hatırlayamıyorum. Ama ben de ayrılıp özel sektöre geçtim. Altınıyıldız'ın uzun yıllar genel müdürlüğünü yaptım.

Yolumuz Nevzat Hoca ile 1985 yılında tekrar buluştu. Yurt dışından dönmüştü. Bedrettin Dalan Beyefendi 1984'te İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına seçilmiş ve İstanbul'un su kirliliği problemine ciddi bir el atmıştı. O zamanlar Haliç neredeyse bataklık halinde idi. Oradaki bütün fabrikaları tasfiye etti. Şu anda park olarak gördüğümüz yerlerde 300'e yakın iş yeri vardı. Haliç'i kirletiyorlardı. Altınıyıldız daha önce Haliç'ten Yenibosna'ya taşınmıştı ve günde ortalama 3000 m³ su tüketiyordu, tabii kirli su-

yu da deşarj ediyordu. Bedrettin Bey sanayiye ağır müeyyideler getirdi, gerekli düzeltmeleri yapmadığımız takdirde, çok ağır, yani kârımızın ötesinde cezalar ödemek durumundaydık. Hemen Nevzat Kor Hocamıza koştuk, "Bize acilen bir arıtma tesisi lazım" dedik. Sağ olsun büyük çaba gösterdi ve fazla uzun sürmeden o tesisi devreye alabildik. Böylece hem arıtma tesisimizle Türk sanayisine bir örnek olduk hem de özel şirketinin başına yeni geçen Nevzat Hocanın uygulamada örnek göstereceği ilk çalışmasını yapmasına vesile olduk. Daha sonra kurduğu şirkete benzeri tekstil, gıda, kimya vb. fabrikalardan epey iş aldı. Böyle bir çalışmamız oldu. Onun dışında ailece çok yakın dostluğumuz var. Kendisine gerçekten minnet ve şükran borçluyum. İnsan olarak mükemmel bir tabiata sahip, her derde derman diyebileceğim bir insan. Herhangi bir sıkıntınız olduğunda, rahatlıkla koşup istişare edebileceğiniz birisi.

Öğrencilerinin çoğu ile yakın dostluğum ve ahbablığım vardır. Hepsi çok değerli insanlar. Kimleri sayayım ki? Başta Sayın Bakanımız Veysel Eroğlu, kendisine ben hiperaktif diyorum. Onunla çalışana Allah kolaylık versin. Her zaman koşturan, eser ortaya koyan ve muhayyile-muhakeme meselesinden baktığınızda olmayacak işleri de başaran bir şahsiyet. Özellikle Kıbrıs'a su tedariki için yapmış olduğu yatırımı buna bir örnek olarak vermek istiyorum. Tasavvur etmenin bile kolay olmadığı projeleri başaran bir insan. Bunun dışında Ahmet Mete Saatçi Hocamız da çok değerli bir bilim adamıdır. Ömer Cebeci, Hasan Sarıkaya Hoca... Hocamız bir de bu yiğitlerin arkasında kendisinin olduğunu göstermiyor. Türkiye kamuoyu bilmiyor, sadece ilgililer biliyor. O, bilgisini saklayan değil de veren, aktaran bir insandır. Bu bakımdan hakikaten eserleri ile de kendisinin güzelliklerini yad edeceğimiz bir kişidir.

Hocamız, vatan ve millet sevgisi konusunda da hepimize örnek. Ben hiç İngilizce bilmeden İngiltere'ye öğrenci olarak gittim. Yedi senede İngilizce hazırlık, lisans ve doktora eğitimlerimi tamamlayıp döndüm. Niçin o kadar çabuk döndüm, acelem ne idi? İşte bu ağabeylerimizin aşladığı vatan sevgisi, millet sevgisi, bir an evvel ülkemize dönüp hizmet edelim düşüncesi... Yani Hocamız bu ulvi duyguları

“

**Hocamdan
her zaman iyilik
gördüm.**

yalnızca kendisi yaşamadı çevresine de aşladı. Dolayısıyla onun vatan ve millet sevgisini anlatmaya kelimeler yetmez.

Ben, şahsi olarak da Hocamdan her zaman iyilik gördüm. İstanbul'a bir buçuk yaşında bebeğimle geldiğimde gecenin geç saatinde beni havaalanında karşılayıp birkaç gün evinde misafir etmesinden yukarıda bahsetmiştim. Bu belki onun için çok ufak bir şeydi; ama benim için inanılmaz bir davra-

”

nış. Bu da, bizi teşvik ederken söylediği “Yurt dışı eğitimlerinizi bir an evvel bitirin, memleketinize dönün, hizmet edin” gibi telkinlerinden, vatan sevgisinden ayrı bir şey değil. Nihayetinde yıllarca beraber olup da çok yakın bir dostluk geliştirmiş değildik. Bir kere bir konferansta tanışmış, sonra da mektuplaşmıştık, hepsi bu kadar.

Şunu da anlatmalıyım: İstanbul’da altı ay Yedek Subaylık Okulunda Temel Karamanoğlu ile birlikte askerlik yaptık. Hafta sonları evci çıkmak için onun adresini kullandık. Evinde askeri elbiseleri değiştirip sivil kıyafetle İstanbul’a, şehre çıktık. Bizi her hafta kendi evimizdeymişiz gibi ağırladılar. Eşi de kendisi gibi çok mübarek bir insandır. Hanımefendiye de çok saygılarımı, hürmetlerimi sunuyorum, Allah uzun ömür versin. Nevzat Hocam hakkında anlatılacak o kadar çok şey var ki, belki de kendimi onu anlatacak yetkinlikte göremiyorum. Duygularım kalbimde. Ben eminim ki yaptığı hizmetlerden dolayı bu vatan, bu millet onu daima güzellikler ile yad edecektir.

Hocam bir insan madencisiydi

Prof. Dr. Lutfi AKÇA*

Nevzat Kor Hocamla ben İTÜ İnşaat Fakültesinde öğrenciyken son sınıfta, 1979 yılında tanıştım. O dönem anarşi ve terör vardı. Hoca-öğrenci ilişkileri çok zayıftı. Bu nedenle çok da münasebetimiz olmadı. Dersime ilk girdiğinde Hocamızın çok farklı bir kişi olduğunu hemen anladık. Konuşmaları, ders anlatmaları, tevazuu vs. farklı gözüküyordu. Bunun neticesinde biz beş arkadaş Hocamızdan bitirme ödevi yapmaya karar verdik, Hocamız da sağ olsun bizi kabul etti. Bitirme ödevini yaparken Hocamızı daha yakından tanıma fırsatımız oldu ve ona olan bağlılığımız, muhabbetimiz ve hayranlığımız giderek arttı. İlk intibaim, Hoca tabir-i caizse bir insan madencisiydi. Gözünün tuttuğu gençleri nasıl alıp eğitebilirim, nasıl vatana, millete ve mesleğine daha faydalı hale getirebilirimin derdindeydi. Sonra çalışkanlığı, dakikliği, bizden istediği ödevleri zamanında getirmemizi beklemesi vb.

Biz beş arkadaş daha öğrenciyken, bizi peşine takıp betonarme hocamız rahmetli Prof. Dr. Mehmet Rahmi Bilge'ye götürdü. O zamanlar Mehmet Rahmi Bey Sakarya Akademisinin başkanıydı. "Mehmet Ağabey, sana beş tane genç getirdim. Bunlardan hangisini gözün tutarsa asistan al, yetiştir" dedi. Daha sonra aramızda Sakarya'ya gidenler oldu. Mesela şu anda Sakarya Üniversitesinin rektörü Muzafer Elmas Hocamız bizden giden bir arkadaşımızdır. Daha üniversiteyi bitirmeden Nevzat Hocamız bize iş bulmaya başladı. Irak'ta tanıdığı bir arkadaşının işi varmış. Mezuniyetime yakın bana dedi ki, "Orda çalışır mısın?" "Çalışırım Hocam" dedim. Ben bu işin hesaplarıyla uğraşırken, bitirme ödevimizin sınavını yaptı. En son sınavımızdı bu. Okulu bitirdik. Ben Taşkışla'nın merdivenlerinde arkadaşlarla beklerken, acaba şimdi ne yapsam, Irak'a mı gideyim yoksa başka bir şey mi yapayım diye düşünürken "Hoca seni çağırıyor" diyerek bir arkadaş geldi. O arada Hocam bizim beş arkadaşın notlarına baktırmış kimin ortalaması en yüksek diye. Benimki en yüksekmiş. Telaşla Hocanın yanına gittim, acaba ne oldu diye...

Dedi ki, "Sen üniversitede kürsüde kalmak ister misin?" 1980-1981'in şartlarında bunu düşünemedim. Nihayetinde köyden gelmiş gariban bir insanız. "Hocam ne demek, düşünürüm tabii" dedim. Allah razı olsun, kendisinin hayatımda gerçekten çok müstesna bir yeri vardır. Hayatımın bambaşka bir yöne evrilmesine vesile oldu. Sonra onunla akademik kariyere başladık, ama 10 ay sonra Hocamız yurt dışına gitti. Yine de o 10 ay içerisinde ben akademik kariyerimin ilk yakıtını aldığımı hissediyorum. Çok güzel şeyler kazandık.

Hocanın kişiliğini 4-5 kelimeyle özetleyebilirim: Gayret, enerji, ihlas, dakiklik... Ben o 10 aylık dönemde hiçbir zaman boş durduğunu veya arkasına yaslanıp dinlendiğini görmedim. Çok uykusu gelirdi, "Ben 5 dakika dinleneceğim" derdi, 5 dakika oturduğu yerde kestirirdi. O kadardı dinlenmesi. Bizi de hiç boş bırakmazdı. Mutlaka ya bir şey sorar ya bir şey isterdi. Sürekli teyakkuz halinde olurduk. Bir de sadece asistan-hoca ilişkimiz yoktu, aynı zamanda onu bir baba gibi hissettik. Başka problemlerimizle, evliliğe kadar varan sosyal hayatımızla ilgilenirdi. Hocanın bir yönü de dakikliği, işi zamanında istemesiydi. Bir defasında çalışırken başka bir hocamıza bazı şeyler söylememi istedi. "Peki Hocam" dedim ve çalışmaya devam ettim. Biraz baktı, "Ne duruyorsun, ne zaman arayacaksın?" diye sordu. "Birazdan arayacağım Hocam" dedim. "Hayır" dedi, "Şimdi arayacaksın. Erteleme hiçbir şeyi". Yan tarafta hemen telefonla arayıp işi hallettim.

Verimlilik tarifi yapılması gerekirse ben Nevzat Hocamızı verimlilik abidesi olarak tarif edebilirim. Sözlerinde ne bir kelime eksik ne bir kelime fazla bulabilirsiniz. Kelimeyi bile ölçülü kullanırdı. Enerjisini, zamanını, parasını, eşyayı, hatta bir kağıdı bile en verimli şekilde harcardı. Bir defasında hiç unutmuyorum, bir kağıt yüzünden ufak çaplı azarını iştmişimdir. Bana bir şeyler yazdırıyordu. Ben 5-6 cm aşağıdan başladım. "Niye baştan başlamıyorsun?" diye sordu. "Hocam boşluk bıraktım" dedim. "Hayır, kağıtta boşluk bırakmayacaksın. Her şeyi verimli ve tutumlu kullanmak gerekir" dedi. Sonra asistanlık dönemimde beni Gaziosmanpaşa İmam Hatip Lisesine belletmen olarak gönderdi. Sadece kürsüde asistan olarak kalmayıp gelişimimiz ve başka alanlarda da hizmeti sürdürmemiz için sürekli sosyal münasebetlerin içerisinde bizi aktive ederdi. Ben daha sonraki dönemlerde, gerek doktora sırasında gerekse akademik kariyerimde keşke Hocayla daha uzun süre çalışabilseydim diye hayıflandım. Hoca ihlas sahibidir, hiç bir şeyi laf olsun diye, gösteriş olsun diye yapmaz. Boş yere konuşmaz, mutlaka söylediği o sözün bir gereği vardır. Ben o ölçüye hep hayran olmuşumdur.

Hocamız pek çok kişinin hayatına yön vermiş, bir yerlerde ellerinden tutmuş, akademik kariyer yapmalarına vesile olmuş, bürokrasiye göndermiştir. Adeta bir görünmez üniversite gibidir. Şu anda

bu ÷lkeye hizmet veren kadronun çekirdeğinde Hocamızın çok büyük emekleri vardır. Havaalanında hiç ummadığım Siirtli bir kişiyle sohbet ederken, öğrendim ki, İngiltere’de Hoca ile tesadüfen karşılaştıklarında ona da “Seni Sakarya’ya asistan alayım” demiş. Hocamızın öyle bir yönü vardır.

Sonraki dönemlerde Hocamızdan hiç kopmadık. Akademik hayatımda da bürokrasi dönemimde de Hocamızı hep bir gayret içerisinde gördük. Hizmet gayretiyle siyasi faaliyetleri de oldu. Orada da hep geri planda kalmayı tercih etti. Ön plana çıkmaz, gösterişi sevmez ama gayesi hizmettir. Bir anekdot anlatabayım. Ben 2008 yılında Ankara’da genel müdürlükte görevliyim. Oda seçimleri o dönem İstanbul’da yapılacaktı. Hoca beni telefonla arayarak DSİ ve diğer yerlerdeki mühendisleri araba ayarlayarak Ankara’dan İstanbul’a getirmemi söyledi. Bunu söylediğinde Hocamız çoktan emekli olmuş, köşesine çekilecek yaşıyordu. Benim düşünmem gereken şeyi Hoca düşünüp bana hatırlatıyor. Gerçekten çok mahcup olmuşum. Hoca yanında çalışan insanın bütün hayatına dokunur, destekler, elinden tutar ve onu yukarı kaldırır.

Nevzat Kor Hocamız insan kaynağı yetiştirmede, insana dokunmada gayret ve verimlilik timsalidir. O, bir görünmez üniversitedir. Her yönüyle verimlidir. Hâlâ gayretten, hizmetten düşmemiştir. Çalıştığı büro bile bir okul gibi çalışır. Allah uzun ömürler, sıhhatli bir hayat versin.

Nevzat Kor'un ilmi şahsiyeti

Prof. Dr. M. Halit GÖKNİL

Prof. Dr. Nevzat Kor'un benim akademik kariyerimin şekillenmesindeki etkin rolü yadsınamayacak ölçüdedir. Bu itibarla öncelikle Nevzat Kor ile tanışıklığımızdan ve sonraki dönemlerde Hocama ilişkin anılarımdan söz etmek isterim. Hocamızla, Haziran 1967 yılında İstanbul Üniversitesi Kimya Yüksek Mühendisliği Bölümünden mezuniyetimin ilk aylarında tanıştım. O yıllarda İstanbul Üniversitesinde doktora çalışmasını yapan merhum ağabeyimiz Prof. Dr. Turgut Teberdar, bana "Teknik Üniversiteden Dr. Nevzat Kor ile beraber çalışmayı arzu eder misin?" diye bir teklifte bulundu. Benim o ana kadar düşüncem, mezuniyetimi müteakip sanayide mühendis olarak çalışmaktı; ama böyle bir teklif gelince "Beraberce gidip bir ziyaret edelim, bilgi alalım" diye kendisine rica ettim. Beraberce Hocamızı ziyaret ettik. Hocamız o zaman İnşaat Fakültesi Şehir Sağlığı ve Tekniği Kürsüsünde baş asistandı. O dönem ancak doçent olanlar kürsü başkanı olabiliyordu; dolayısıyla kürsü başkanı başka bir bölümden öğretim üyesi idi. Beraberce görüştük ve bana çevre konusunda laboratuvar çalışmalarının çok olduğunu, Kimya Mühendisliği çıkışlı bir elemana ihtiyacı olduğunu söyledi. Konuyu değerlendirdikten sonra tekrar kendisini ziyaret edip beraber çalışabileceğimizi söyledim. O sıralarda asistan kadrosu yoktu, teknisyen kadrosu mevcuttu. Beni teknisyen kadrosuna alabileceğini, belki birkaç sene sonra asistan kadrosuna geçebileceğimi söyledi. O şekilde Temmuz 1967'de Hocamla beraber çalışmaya başladık ve bu çalışmamız Hocamın emekliliğini isteyip yurt dışına gittiği 1982 yılına kadar devam etti.

Prof. Dr. Nevzat Kor Hocamın akademisyenliği, ilmi yönü ve iş disiplinine dair izlenimlerimi anlatmak faydalı olacaktır. Hocamın en çok beğendiğim ve üzerine basa basa her tarafta tavsiye ettiğim en önemli özelliklerinden bir tanesi, akademisyen olarak üniversite ile sanayi arasındaki işbirliğinin sağlanmasına verdiği ehemmiyetti. Kendisi bizzat bu konunun içerisinde idi. Benim onunla çalışmaya başlamamdan sonra, üniversitedeki diğer arkadaşlarla beraber, grup halinde İstanbul'dan Adapazarı'na kadar bütün sanayi kuruluşlarını ziyaret ettik. Buradaki esas gaye; ülkenin veya sanayinin ihtiyaçlarını,

* İTÜ, Cidde Kral Abdülaziz ve Yalova Üniversitesi Öğretim Üyesi

bilhassa bizim alanımız olan çevre konusunda nelere ihtiyaç olduğunu, nelerin yapılması gerektiğini tespit edip nasıl yapılabileceğini sanayicilere anlatmak idi. Sanayicileri beraberce dolaştık, gerektiğinde onların fabrikalarından numuneler aldık, analiz yaptık, neticelerini onlara gösterdik ve her sanayi grubunu, her ay farklı farklı grupları üniversitemize davet ederek onlara seminerler verdik. Yani sizin çevre ile ilgili konularda yapmanız gereken hususlar var, bunlar belki tarafınızca tam olarak bilinmiyor; ama şunların şunların yapılması lazım, biz bu hususların yapılmasında sizlere yardımcı olabiliriz diyerek beraber faaliyetlerde bulunduk. Onlar da hakikaten çok memnun oldular. Bu faaliyetler sayesinde çevre hassasiyeti o dönem daha yeni yeni gelişmeye ve çevre ile ilgili projelerin yapılmasına başlandı. Bunların bir kısmı bizim üniversitemize geldiler ve kendilerine yardımcı olduk, beraber projeler yaptık. Bu hususta Hocamız oldukça etkin oldu.

Prof. Dr. Nevzat Kor Hocamızın ilim ve akademi açısından oldukça önemli bir isim olmasının arkasında yatan sebeplerden biri de Çevre Mühendisliği alanına yaptığı önemli katkılardır. Sözelimi bizim ilk girdiğimiz yıllarda Çevre Mühendisliği ayrı bir bölüm değildi. Fakat dünya üzerinde Çevre Mühendisliği ayrı bir bölüm haline gelmeye başlamıştı. Hem öğretim elemanları hem laboratuvarlar bakımından Türkiye’de kapasitesi en iyi olan üniversite bizim İstanbul Teknik Üniversitesi olduğundan, beraberce hareket ederek bu bölümü kurmuş olduk. Bu noktada Hocamızın bir özelliğinden bahsetmek isterim: Bürokrasideki bazı engellerin veya yavaş işleyen tarafların giderilmesi konusunda çok gayretlidir. Biliyordu ki bürokrasinin iyi çalışması, faaliyetlerin bir an önce yapılabilmesi için bilgilendirme gerekli. Bu işin sadece yazışmalar ile olmayacağını biliyordu ve gerektiğinde en üst kademedeki en aşağıdaki memur seviyesine kadar herkesi bilgilendirerek işlemlerin bir an önce yapılması için çok büyük gayret sarf ediyordu. Mesela bizim faaliyette bulunduğumuz dönemlerde BM Kalkınma Programı çerçevesinde BM’nin ülkelere ve üniversitelere verdiği maddi imkânlar vardı. Bu imkânların sağlanabilmesi için tabii ki ilgili kuruluşların ve özellikle yöneticilerin bilgilendirilmesi gerekiyordu. Bu bilgilendirme üzerinde çok fazla mesai sarf ederek, gerekli imkânları üniversitemize, özellikle kendi kurduğumuz bölümümüze veya kürsümüze temin etmiş oldu.

Bilimsel çalışmaların toplumda bir karşılığı olmasını isterdi.

Nevzat Hocamızın dikkati çeken bir özelliği de yapılan projelerin ve akademik çalışmaların her zaman topluma inmesi, insanlığa dokunması noktasında telkinlerde bulunmasıdır. Yani eğer proje yapacaksanız veya bir doktora tezi hazırlayacaksanız bu bir sorun olmalı ve ülke sorunlarına çare bulun-

masını sağlamalı. Öğrencilerini de hep bu noktada yönlendirmiştir. Hocamız yapılan bütün çalışmaların ülkeye, bilime, insanlığa bir katkı sağlamasını isterdi. Yani sadece bir şeyler yapmış olmak için yapmak değildi gayesi; bunun insanlığa fayda sağlaması üzerinde büyük bir gayret gösterirdi ve öğrencilerimize de hep bu yönde telkinde bulunup çalışmalarını yönlendirmemizi arzu ederdi.

Bu arada ben Hocamızın çalışma disiplininden de bahsetmek isterim. Hocamızda, genelde bir mesai kavramı söz konusu değildi, -yani sizler memursunuz, şu saatte gelip şu saatte gideceksiniz şeklinde değildi-; iş kavramı söz konusu idi. İş bitinceye kadar çalışılırdı. Bizim kürsümüzde, işin başlangıcından bitimine kadar grup halinde çalışılırdı. Yani gerekirse sabah erken saatte gelinir, gece yarısına kadar çalışılırdı. Hiç kimse “Benim mesaim bitti, ben ayrılıyorum” demezdi; çünkü bilirlerdi ki başka bir zaman Hoca öğrencilerine izin verir, dolayısıyla ona göre hareket ederdi. Bu çalışma disiplininden dolayı üretim, yani birim zamandaki üretim, diğer kürsülere kıyasla oldukça fazla olurdu. Hocamızın çalışma potansiyeli ve azmine emsal teşkil edecek bir hatıramızdan bahsetmek, onu daha iyi anlamamız açısından önemli. Bir ara Hocamızın, özellikle BM Kalkınma Programı destekli çalışmaları çerçevesinde yurt içinden ve dışından pek çok bilim adamı üniversitemize davet edildi, seminerler verdiler; sempozyumlar ve projeler yapıldı. Hatta öyle bir hale geldi ki bizim kürsü başka hocalar tarafından tenkit edilir duruma düştü. Şöyle ki, yıl sonunda bütün kürsülerin faaliyetleri Dekanlığa gönderilir, Fakülte Kurulunda kürsülerin faaliyetleri denetlenir. Bizim o yıl içinde yaptığımız faaliyetler, fakülteadaki diğer bütün kürsülerin toplam faaliyetlerinden çok daha fazla olunca bazı hocalardan itirazlar geldiğini duyduk, “Siz niye bu kadar çok çalışıyorsunuz? Biz sanki çalışmıyor pozisyonuna düştük” diye tenkit edenlerin olduğunu da gördük.

Nevzat Kor Hocamız akademisyenliği ve iş disiplini açısından örnek bir şahsiyet olduğu kadar özel yaşamında, insani ilişkilerinde de örnekti. Şahsi niteliklerinden kısaca söz etmek gerekirse... Söz gelimi Hocamız ailesine oldukça bağlı, onların saadeti için gayret gösteren bir şahsiyettir ve sadece ailesiyle değil, çevresindekilerle, komşularıyla da aynı şekilde beraberce faaliyet gösterir. Biz kendisiyle aynı binada oturarak komşuluk yaptığımız için bunu yakından müşahade etme şansını yakaladık. Daima yardımsever, hiçbir zaman yalnız başına hareket etmez. Mesela ilk asistanlık yıllarımızda arabamız yoktu; kendi arabasıyla bizi alır üniversiteye götürüp getirir, bundan hiç de gocunmazdı. Son olarak Hocamızı şu sözlerle özetlemek mümkündür. Nevzat Kor eşittir çalışmak, çalışmak, çalışmak...

İnsana dokunan bir akademisyen

Prof. Dr. Mehmet KARACA*

Nevzat Kor ile üniversite ikinci sınıfta İTÜ'de öğrenciyken tanıştım. O zaman Sultanahmet civarında oturuyorduk. Milli Türk Talebe Birliğinde sohbetler yapılırdı. Teknik üniversite öğrencilerine yönelik sohbetlerin başını Nevzat Hoca çekerdi. İlk tanışmamız orada sanırım 1978 yılında oldu. Kendisi İnşaat Mühendisliğinde hocaydı. Sanırım Çevre Mühendisliğini de kurmak üzereydi. Şu husus şaşırtmıştı beni: Genelde hoca ile öğrenciler arasında çok sıcak ilişkiler olmaz ve diyaloglarında bariyerler vardır. Öğrenciler ulaşılmaz bakarlardı hep hocalara. Ama Nevzat Hocanın en büyük özelliği, çok yumuşak, insana dokunan bir yanının olmasıydı. Bizi öğrenciyken en çok etkileyen o olmuştu. Bir bariyer koymaz, sohbet eder, insani yaklaşırdı. Bir ara Amerika'ya gittim; master, doktora ve post-doc sonrası dönüşte yine Hocayla ilişkimiz devam etti. Yine arada bir görüşür, sohbet eder, fikirlerini alırsız. Çünkü hakikaten derin ve engin bir fikri vardır. Hocanın en önemli özelliği, en büyük yatırımı insana yapması, insana dokunması ve önem vermesidir. Altyapı ve üstyapı her zaman kurulabilir. Bunları şekillendirebilirsiniz, değiştirebilirsiniz; ama insanı şekillendirmek çok daha zordur. İnsana önem verme konusunda Hoca gerçekten duayen bir insandır. En büyük özelliği bence bu yönüdür.

Nevzat Hoca diyalog kurulması çok kolay birisi, ama inandığı şeyden de özveride bulunmaz. İnandığı şey doğruysa müthiş inatçıdır, onu sezebilirsiniz. Hakikaten çok mülayim ve naif; ama inandığı doğrultuda hem bilimsel hem de diğer konularda kesinlikle ödün vermeyen bir karakteri vardır. Örneğin çevrenin önemli bir doku olduğunu; gelişmede, büyümede, refahta çevrenin önemini ilk kez ortaya koyan insanlardandır. Hatta çevre konusunda Türkiye genelinde ilk döner sermaye işini yapan hocalarımızdandır. Daha da büyük bir özelliği, her şeyin ilklerinin başında gelmesidir. Mesela ülke için, üniversite için, gelişme için Teknoparklar çok önemli. Çünkü bilginin ve ürünün ticarileşmesi konusunda en büyük alanlardan bir tanesidir. Türkiye'de yeni yeni son 10-15 yıldır Teknoparklar geliyor. Katma

değer üretebilecek ürünler oluşturuluyor. Nevzat Hoca bu işin kanunlaşmasında, kurgulanmasında ve yapılanmasındaki üç kişiden biridir. Rahmetli Turgut Özal'ın başbakanlığı sırasında bir komisyon kuruyor. Nevzat Hoca da bu işin hamlelerini yapan, mevzuatını ve kurgusunu hazırlayan kişidir. Mevzuat 1980'lerin ikinci yarısında hazırlandı, ancak 2000'lerde bu işe başlandı. Üç tane Teknopark kuruldu. Bunlardan bir tanesi İTÜ'de, diğerleri ODTÜ'de ve Marmara'dadır. Nevzat Hoca'nın bu işlerdeki katkısı öngörülü olmasının bir göstergesidir.

Ülke sevgisi, ülkeye hizmet etme noktasında Nevzat Hoca'nın müthiş bir aidiyet duygusu vardır. Bu noktada ender insanlardandır. Yaptığı her hamlede ülke bundan ne kadar faydalanır, ülke ne kadar çıkar sağlar, hep bunu hesaba katmıştır. İşte o açıdan insana yatırım yaparken her türlü hamlesinde ülkesini ve inancını ön plana çıkarmıştır. Aslında insanlara yatırımı hiç onlara hissettirmeden yapmıştır. Bazıları o dönemde hiç farkında olmamışlar, ama sonradan iyi pozisyonlara yükselip ülkeye hizmet ederken fark etmişler ki Nevzat Hoca bunları ufak ufak aşlamış. Bütün dokuyu kurgulamış. Her hamlesinde insana yatırım yaparken ülkenin çıkarları temel motivasyonu olmuştur.

“
**Ülkeye hizmet
noktasında müthiş
bir aidiyeti var.**
”

tada ender insanlardandır. Yaptığı her hamlede ülke bundan ne kadar faydalanır, ülke ne kadar çıkar sağlar, hep bunu hesaba katmıştır. İşte o açıdan insana yatırım yaparken her türlü hamlesinde ülkesini ve inancını ön plana çıkarmıştır. Aslında insanlara yatırımı hiç onlara hissettirmeden yapmıştır. Bazıları o dönemde hiç farkında olmamışlar, ama sonradan iyi pozisyonlara yükselip ülkeye hizmet ederken fark etmişler ki Nevzat Hoca bunları ufak ufak aşlamış. Bütün dokuyu kurgulamış. Her hamlesinde insana yatırım yaparken ülkenin çıkarları temel motivasyonu olmuştur.

Biz Nevzat Hoca'nın döneminde İTÜ'de okurken Amerika'da ve Avrupa'daki bir üniversitede olan eğitimi alıyorduk; çünkü kendisi hem Dünya Sağlık Örgütünden hem de çeşitli uluslararası sivil toplum örgütlerinden kaynaklar olarak burada yabancı akademisyenleri barındırıyordu. Yani bizim yurt dışına çıkmamızı engellemediği gibi, yurt dışından akademisyenler de İTÜ'de çok önemli dersler veriyor, çok önemli katkılar sunuyordu. Bu bize de müthiş bir özgüven kaynağı oldu. Nevzat Hoca enerjisini daha çok uygulamaya doğru aktarmıştı; ülkede yeni bir şeyler yeşersin, bunlar üzerine bir şeyler gelişsin, büyüsün diye. Çünkü o zamanlar ihtiyaç o yöndeydi. Özellikle 1960'larda, 1970'lerde, 1980'lerde. İnsana yatırım yaparken altyapı da önemli. Parlak öğrencileri dışarı kaçırmadan burada nasıl tutarız, dışarıdakileri nasıl transfer ederiz, bilgi transferi nasıl olur, dünya standartlarında bir eğitimi nasıl yaparız tüm derdi buydu. O açıdan inatla, sebatla aşırı derecede çalışırdı. Bu altyapıyı kurarken de siyasilerden özel sektöre, kamu sektöründeki duayen insanlara kadar her kapiyı aşındırdığını; reddedilse bile ikinci, üçüncü, dördüncü kez inatla gittiğini biliyorum. Ve önünde sonunda da istediğini koparmıştır. Çünkü o yumuşak tavır ve inatçılığı, sabrı gerçekten sonuç odaklıdır. Hoca'nın en büyük özelliklerinden bir tanesi de sonucunu almadığı hiçbir işe girmemiştir. El atıp da muallakta kalan hiçbir konu yoktur. Teorik yönde ken-

dini kanalize etmekten çok, bu tür uygulama alanlarında epeyce işler yapmıştır.

Ülkemizde 1960'larda çevre nosyonunun oluşması ve gelişmesinde öncü olan, çevrenin de bir bilim dalı olduğunu ilk kez ortaya koyan kişidir. Mesela doktora tezi Haliç'teki kirlilik ile ilgilidir. Oysaki o zamanlar Haliç, sanayi gelişsin diye bütün altyapının, mermer ocaklarından tutun üretime kadar bütün her şeyin kurulu olduğu bir bölgeydi. Hoca kendisine orayı seçmiştir, çünkü İstanbul'un gerçekten önemli bir yeridir. İstanbul'un korunması, çevreye duyarlı olarak gelişmesi lazımdır. Doktora tezini 1960-63 gibi erken bir tarihte yapsa da ülkedeki çalkantılar ve darbeler yüzünden, Haliç'teki sanayinin başka yerlere taşınması gibi adımlar uzun yıllar hayata geçirilemedi. Ancak ve ancak Turgut Özal başbakan olunca ülkenin istikrara kavuşması ve ardından Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı sayesinde bu projeler hayata geçirilebildi.

Nevzat Hocamız insan olarak da çok düşüncelidir. Hiçbir daveti geri çevirmez. Yani eskiler iki eli kanda da olsa derler ya işte öyle davetlere icabet ederdi. Eğer ucunda bir hayır görüyorsa, ne kadar sıkıntıda da olsa, hasta da olsa, mutlaka küçük büyük demeden o davetlere icabet ederdi. Hocanın kompleksi yoktur. Kimseyle bir problemi de yoktur. Bu tabii inancından geliyor. Hoca son derece dindar bir insandır. Ve bunu hayatında da gösterir; hak ve adalet konusunda da, işi ehline verme konusunda da. Herkesle de çalışmıştır. Mesela Sakarya'da çalışırken kendisine karşı olan insanlardan dahi yararlanmıştı; onları göreve getirmiş, onlarla beraber çalışmıştır. Bu, Hocanın en büyük özelliklerinden biridir. "Ucunda hakikaten ülke yararına bir şey varsa herkesle işbirliği yaparım" derdi. İdealleri ve sabrı olan bir akademisyendir ve o idealleri de gerçekleştirmişti. İstanbul Teknik Üniversitesi, Nevzat Hoca gibi ülkeye ve bilime adanmış birçok duayen yetiştirdi. Üniversitemizle gurur ve onur duyuyoruz. Hocamız da bu kubbede bir hoş sedadır.

Hocamız söz sahibi nesiller yetiştirdi

Mustafa ELDEMİR*

Muhterem Prof. Dr. Nevzat Kor Hocamız hepimizin malumu olduğu şekliyle son derece mütevazı, ilmi çalışmalarında son derece gayretli, gelecek nesillerin ve memleketimizin idaresinde söz sahibi olacak nesillerin yetişmesinde gayret gösteren, hem dünyevi hem uhrevi yönden mümtaz bir şahsiyet, örnek alabileceğimiz bir insandır. O, ileri yaşına rağmen bu işlerin peşini bırakmamış bir kişi olarak hâlâ büyük bir şevkle, azimle çalışmalarını devam ettirmekle örnek olmaktadır. Bizler ise onun yolunda gidebilecek enerjiyi kendimizde göremiyoruz.

Hocamızı tanıdığım 1994 yılından bu yana kendisinden çok istifade ettik ve etmekteyiz. Allah kendisine hayırlı, uzun ömürler versin. Bizler de onun peşinden yürümeye çalışıyoruz. O, hakikaten yeri doldurulamayacak, örnek bir kişi. Bu bakımdan kadrini bilmemiz gerekiyor. O, hepimiz için, gelecek nesiller açısından da çok güzel bir örnek. Kendisine Allah'tan hayırlı, uzun, sağlıklı, afiyetli ömürler diliyorum. Çalışmalarında da inşallah başarılar, muvaffakiyetler, bereketler umuyoruz ki, bugüne kadar hep öyle olmuştur. Bundan sonra da öyle olacağına inancımız tamdır. Kendisine sevgilerimi, saygılarımı arz ediyorum.

Hizmetleriyle örnek bir gönül adamı

Prof. Dr. Mustafa ILICALI*

Ben İTÜ mezunuyum, üniversiteye 1971 yılında girdim. Hocamdan ders aldım. Ama ondan sonra dallara ayrıldık. Yıldız Teknik Üniversitesinde Ulaştırma dalında yüksek lisans ve doktora yaptım. 1994 senesi belediye seçimlerinden önce değerli Hocam aradı, dedi ki: "Seni, mahallî idareler eğitimine davet ediyorum, belediye başkan adayımız Tayyip Bey ve diğer başkan adayları var..." Ben de "Hocam şeref duyuram, siz bana adresi verirseniz" dedim. "Hayır" dedi. Ben o zaman yardımcı doçent idim, doçent olmak üzereydim. Hocam ise, "Ben gelir seni alırım" dedi. Bu çok hoş bir tevazu örneğidir. Hocam geldi, YTÜ'den beni alıp mahallî idareler eğitiminin verileceği yere götürdü, orada beni başkan adaylarımızla tanıştırdı. Rabbim nasip etmiş, Hocam bana başka bir pencere açtı. Siyasetle hiç ilişkimiz yoktu, YTÜ'de dört duvar arasında blok dersleri anlatıyorduk. Hocam bizi götürdü; Allah sonsuz kere razı olsun, bilim insanıyken ülkeye daha fazla hizmet etme şansına eriştik. Her şeyin üniversitenin dört duvarından ibaret olmadığını gördük. Sayın Reis-i Cumhurbaşumuz, belediye başkanlığını kazandığı zaman hemen belediyeye davet edildik. O zaman on kişilik bir danışma kurulu oluşmuştu. O heyeti hiç unutmam. Allah gani gani rahmet etsin Sabahattin Zaim Hocamız, Turgut Cansever; Allah uzun ömür versin, Adem Baştürk, Veysel Eroğlu ve daha birçok hocam var. Orası bir okul gibiydi. Hem öğreniyor hem de öğrendiğimizi uyguluyorduk.

Ben de Büyükşehir Belediyesinde Ulaştırma dalında görev aldım. Hiçbir pratiğimiz olmadığı halde Hocam bana çok güveniyordu. Belediye seçimlerinden önce eski SHP'li belediyenin neler yaptığına dair bir veri almak mümkün değildi. Bir tane broşür gibi bir şey bulduk, ne yaptıklarına oradan baktık. Tayyip Bey belediye başkanlığını kazandıktan sonra danışma kurulunda olmamız sebebiyle hemen belediyeye davet edildik. Hiç unutmam, orada çarşamba günü değerli hocalarımızla televizyonda bir açık oturuma katıldık. Nevzat Hocam da oradaydı. Neler yapılacağı, projelerin neler olacağı anlatıldı. De-

ğerli Hocamın sayesinde, İstanbul Belediyesi gibi bir belediyede çalışma imkânı bulup dünya lideri ile mesai arkadaşı olmak benim için büyük bir şanstı. Üniversitedeki teorik bilgilerimin üzerine yeni bilgiler koymanın kapısı açıldı. Elimizden gelen bütün çalışmaları yaptık. Sonuçta bu çalışmalar bir bakıma siyasette anlam buldu. Siyasete girmek hiç aklıma gelmemişken Erzurum milletvekili seçilip 22. ve 26. Dönem TBMM’de çalıştım. Önemli işlere imza atıldı.

Değerli Hocam ile ilgili unutamadığım bir hatıram daha var. Ben profesör olmuştum. Tayyip Bey’e o zaman siyasi yasak getirilmişti. Bir yerde kendisiyle karşılaştık, dedi ki: “Profesörlük yemeği veremeyecek misin?” Ben de “Tabii ki, üniversitede bir profesörlük yemeği ayarlarım” dedim. YTÜ’de o kadar emeğimiz var, orayı ayarladım. Sonra yöneticiler duydu. “Sen ne yapıyorsun, Tayyip Bey’e yemek verecekmişsin. Bizi de yakacaksın” dediler. Yemeği üniversitede verip hocalar ile bir araya getireceğim demiştim Sayın Başkanımız, bugünkü Cumhurbaşkanımıza. Hemen İstanbul Teknik Üniversitesinin vakfına gittim. Vakıf müdürü olumlu baktı. Sonra Nevzat Kor Hocamı aradım, “Hocam bu gecede siz de şeref verir misiniz?” dedim. “Gelirim ama tek şartla: Ben de konuşacağım” diye karşılık verdi. Dedim ki “Zaten konuşacağız, istişare yapacağız.” Hocam sağ olsun kırmadı beni, geldi o profesörlük yememize, fikirlerimizi paylaştık.

Hocamın bürosuna gittiğim dönemlerde bakıyordum ki, Hocam orada sürekli hesap yapıyor. Bunu bize “Su Getirme ve Kanalizasyon” derslerinde öğretmişti. Bugün belki bilgisayar destekli çok daha kolay hesap yapmak mümkün, o sıralarda Hocam kendisi bizzat hesapları yapıyordu. Her şeyi ile örnekti. Hocalıkta örnek, mütevazılığında örnek... Şu işe bakınız. Yıllar önceki öğrencisine bir dalını veriyor, bir koordinasyon yapıp beni mahallî idarelere götürüyor; bugün 26. dönem milletvekili olarak Hocamla ilgili hatıralarımı paylaşıyorum. Ben kendi kendime, bir hoca olarak “Sen ne yaptın?” diye soruyorum. Hocamız, bu kadar başarılı akademisyeni, bürokrati, teknokrati yetiştirebilmiş. Açıkça itiraf edeyim ki ben böyle öğrenciler yetiştiremedim. Bu kadar büyük hizmet yapan öğrencilerimiz yok. Şuraya bakın, yetiştirdiği Veysel Eroğlu Silifke’den Kıbrıs’a suyu akıttı. 1994 gibi erken bir tarihte denizin altından İstanbul’un Adalar ilçesine suyu bağladı. Millî mücadeleyi başlatmış Erzurum gibi bir şehir göç veriyor, insanlar tarım yapamadığından. 35 yıl konuşulmuş ama yapılmamış olan Söylemez Barajı’nı gelip ihale etti. Daha neler neler... Böyle bir bakanı, böyle bir hocayı yetiştirdi. Diğer öğrencisi Adem Baştürk İstanbul Büyükşehir Belediyesinde birçok projeye imza attı; çöpten enerji ve gübre elde etti. Müsteşarımız Sayın Hasan Z. Sarıkaya büyük işlere imza attı. Yani Sayın Hocam böyle başarılı öğrenciler yetiştirdi.

Hocam, esasında son 15 senelik başarılı iktidarın gizli mimarlarından. 1994 senesinde Türkiye’de

örnek belediyecilik için yol gösterdi; icraatları birçok belediyeye örnek oldu. Hocamız, bu kadar başarıyı koordine etti ve kendisi hep geride durdu, hiç öne çıkmadı. Mesela ben bu noktada Hocamla 180 derece farklıyım, itiraf edeyim. Yani istese Sayın Nevzat Kor milletvekili, bakan olamaz mıydı? Olabilirdi. Birçok farklı görevler alabilirdi. Fakat Hocamız hizmet adamı, gönül adamı. Sayın Hocamızın özellikleri saymakla bitmez.

“**Her dakikasını değerlendirir, faydalı olmak için çalışırdı.**”

Allah nasip etmiş, Hocamız sayesinde önemli görevlerde bulundum. Ülkeme, bölgeme çok büyük hizmetler veren iktidarımla koordinasyon yapmak, öneriler sunmak imkanı yakaladım. Hocamıza ne kadar dua etsem, ne kadar “Allah razı olsun!” desem azdır. O her dakikasında muhakkak insanlara faydalı olur. Çok hayırlı bir insandır. Allah Hocama sağlık, afiyet içinde nice ömürler versin.

İnsana değer katan bir kılavuz

Prof. Dr. Muzaffer ELMAS*

Ben 1974 yılında İTÜ İnşaat Fakültesine girdim. İnşaat Mühendisi, müteahhit olmak için Giresun'dan ayrılıp İstanbul'a geldim. 1975 yılında anarşi olayları hızlandı. O dönem üniversitemizin genel profili, sağın belirli gruplarını üniversiteye almama, dışlama şeklindeydi. Biz, İlim Yayma Cemiyetinde kalıyor, İskenderpaşa Camii'ne ve Milli Türk Talebe Birliğine gidiyorduk. Böyle bir üçgen içinde, üniversitedeki anarşik atmosferle birlikte, değişik bir öğrencilik hayatı sürüyorduk. Üniversitede daha çok sol eğilimli öğrenci grupları vardı. Bazı kürsüler hakkında "Bu kürsüler gerici, bunlara gitmeyin, bunlardan ödev almayın" gibi cümleler kullanılır, bize böyle telkinlerde bulunulurdu. Ben de Nevzat Hoca'yı üniversite dışındaki az önce bahsettiğim yerlerde görürdüm; ama pek konuşmazdık.

Anarşi nedeniyle okula bazen gidiyor, bazen gitmiyorduk. Bu ortamda öğrenciliğimiz de aslında çok zor geçiyordu. Öğrenciliği tam yapamıyorduk. Nevzat Hoca'yla arada konuşurken onun mülayim, çok cana yakın bir kişiliği olduğunu gördüm. Ben de şöyle düşündüm: "Nevzat Hoca'dan bitirme ödevini alayım, o beni nasılsa rahatça geçirir." Hatta bir ara evlere çıkmıştık. Hoca, evimize geldiğinde ben cemaatle namaz kıldırırdım. Dolayısıyla "Bu, Müslüman adam; ödevi ondan alıp bedavadan dersi geçelim" düşüncesiyle bitirme tezini Nevzat Hoca'dan aldık. Aldık ama inanın, anamdan emdiğim süt burnumdan geldi. Dört ay boyunca bizi öyle çalıştırdı ki saçlarım ilk o zaman beyazlamaya başladı. Ama disiplini, çalışmayı, işe zamanında gelmeyi orada öğrendik. Mesela randevu verirdi, "Altıya beş kala bekliyorum" derdi. Hatta ilk başlarda ödevleri, verdiği işleri yapmazdık veya eksik yapardık. "Ne yapıyorsun?" diye sorardı. O zamanlar Milli Selamet Partisi vardı. "İşte biz..." diyorduk "afiş asıyoruz, bilmem, şunu yapıyoruz." Kendimizce cihat yapıyoruz yani. O zaman bana söylediği şu sözler hayatta en önemli kılavuzum oldu: "Evladım!" dedi, "Sizin için en iyi cihat, en iyi İnşaat Mühendisi olmanızdır. Diğer işlere ondan sonra bakarsınız. Her şeyden önce işinizi iyi yapın." Bu telkinlerin o zamanlarda an-

* Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Rektörü

caak yarısını anlayabilmiştik; ama bugün Hocamızın sözlerinin ne kadar önemli olduğunu yakinen gördük. Nevzat Hoca'yla tanışmamız işte böyle oldu.

Sonra ödev bitti, biz de gerçekten iyi çalıştık. Tam kapıdan çıkıyorum, bana "Bundan sonra ne yapacaksın?" diye sordu. "Giresun'a gidiyorum; orada müteahhit olup mesleğimi yapacağım" dedim. "Sakarya'ya gider misin?" dedi. "Niçin?" diye sordum. "Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinde asistanlık sınavı var" dedi. O zamanlar asistan olayım, üniversitede kalayım diye bir şey hayalimde bile yoktu, çok açık söyleyeyim. Asistanlığın ne olduğunu da çok bilmezdim. "Tamam" dedim. Trene bindim, Sakarya'ya geldim. Bunlar nasip tabii, ama Nevzat Hocam hakikaten benim hayatımın yönünü değiştirdi.

Sakarya'ya geldik. Sınav cuma günüydü, hiç unutmuyorum, 1980 yılının mart ayında. Sınava girdik, kazandık. O zamanlar asistanlık çok daha önemliydi. Maaşı da o günkü şartlara göre iyi sayılırdı. Bilgilerimiz taze olduğu ve son sene bütün dersleri başarıyla verdiğimiz için sınavı rahatlıkla kazandık ve göreve başladık. O dönemde biz İTÜ'ye yüksek lisansa ve doktora gidip gelirdik. Sakarya'da hafta sonları da eğitim vardı. Biz lisansüstü eğitim için hep böyle İstanbul'a gider gelirdik. Bize dedi ki "Siz bir gün İstanbul'a gidiyorsunuz, dolayısıyla pazar günü de cumartesi de okula geleceksiniz." İş disiplininden asla taviz vermezdi. O zamanlar Sakarya'da Ozanlar diye bir mevki vardı, bu üniversitenin temelleri orada atılmıştı. Oranın istimlak ve etrafının tel örgü çekim işleri vardı. Bana da yeni geldiğim için "Bu işi sana veriyoruz" dediler. Biz geldik, kampüste böyle yaz aylarında çalışmaya başladık. İşte Nevzat Hocamın, belki de çok az kişide olan, bende böyle bir hakkı ve emeği vardır. Bunu özellikle vurgulamak isterim.

Nevzat Hocamın o zaman gördüğümüz en önemli özelliklerinden biri şuydu: Çalıştırdığı bayağı kabarık bir listesi vardı. O listedeki kişiler o zaman ya asistandı ya yeni doktora yapıyordu... Hep onları böyle sakın sakın, saat altıya iki kala telefonla arardı. "Alo ben Nevzat, Veysel orada mı? İzzet orada mı?" diye sorarak çalıştırdığı kişileri kontrol altında tutardı. Ama hem yol gösterir hem çalıştırdı. Öyle, ne yaparsanız yapın atmosferi yoktu, kendisi de bizimle birlikte çalışırdı. Benim Hoca'da gördüğüm en önemli vasıf insanı yönetmesi, çalıştırması, ona bir değer katmasıydı. Yetiştirdiği insanların çoğu bugün çok önemli mertebelerde devlete ve ülkeye katkıda bulunuyor. Hocamızın böyle bir çalışma tarzı vardı.

O zamanlar biz üniversite dışında bazı toplantılara giderdik, Nevzat Hoca konuşmacı olarak gelirdi.

Çok mütevazı bir kişiliği vardı. İnsanı cezbeden güzel bir üslupla "Ben Nevzat" diye konuşmaya başlar, sakin sakin anlatırdı. Organizasyon yeteneği -diğer özellikleri gibi- mükemmeldi, insanları disipline ederdi. İş ehline verirdi. Bir grup insanın içinden en iyiyi seçmeye özen gösterirdi. Biz bunu yaşadık; İTÜ'deki bölümümüze ve Sakarya'daki akademiye asistan alınırken Hoca'nın o süreçlerdeki etkisini gördük. Oralarda kişisel tercihleri veya farklı argümanları dikkate almadan, gerçekten liyakate göre eleman seçerdi. Buna çok çok dikkat ederdi. Kendine has üslubuyla kırmadan dökmeden işleri yoluna koyardı. O yüzden organizasyon yeteneği, iş yapma kapasitesi de tartışılmazdı.

Nevzat Hocamız bu ülkeye hizmet etmeyi gaye edinmiş bir akademisyendi. İTÜ İnşaat Fakültesinde Betonarme, Yapı Statiği, Su Yapıları, Barajlar gibi çeşitli kürsüler vardı. Yeni yapılmakta olan Boğaziçi Köprüsü için Betonarme hocamız "Bu köprüyü yaptılar, bize hiçbir şey sormadılar" demişti. Türkiye'nin en iyi üniversitelerinden biri olan İTÜ'nün İnşaat Mühendisliği çok güçlüydü. Düşünün, diğer kürsüler kendi içlerine kapanık çalışırlar; piyasayla birlikte çalışmaya pek iyi gözle bakmazlardı. Bu anlayışı kıran Nevzat Hoca'dır ki onun yaklaşımı bugün artık mühendislikte istenen bir şey. Hocamız; Haliç Projesi, Sakarya'daki Sapanca Gölü Projesi, İstanbul'un su sorunu, kanalizasyon projeleri, çevre sorunları gibi Türkiye'nin gündemine yıllar sonra girecek birçok projeyi o zamanlar asistanları ile birlikte yapardı. Bulunduğu kürsü bu tür işleri en iyi yapan kürsüydü. Bugün artık üniversitelerin dışarıyla, sanayile, toplumla işbirliği yapması kaçınılmaz oldu. Nevzat Hoca daha 1960'larda ve 1970'lerde bunları yapardı. Nevzat Hoca'ya göre yapılan çalışma insana, topluma bir değer katmalı, bir işe yaramalı, bir sonucu olmalı, raflarda kalmamalıydı. Öğrencilerine her zaman insanlığa inen, bir soruna çare olan çalışmalar vermişti. O, ayrı bir ekoldür. Ülkeye hizmeti gaye edinmiştir. Kendisi ülkemizde şu anda çevre konusunda bir otoritedir.

Nevzat Hoca, ülkemiz insanının çalışarak her şeyi yapabileceğine inanır, bu konuda hepimize cesaret aşıladı. Batı hayranlığına gerek olmadığını söylerdi ki bugün artık o noktalara gelmiş bulunuyoruz. Biz şuna inanıyor ve örneklerini de görüyoruz ki bizim insanımıza cesaret verildiğinde, yol açıldığında yapamayacağı şey yoktur... Hepimizin görüşleri, ideolojileri farklı olabilir; ama işinde en iyisi olmak bir düsturdur ve bu yaklaşım aslında insan olmanın temelidir. O dönemlerde bunları söylemek kolay değildi; ama Nevzat Hoca, bunları fark edip hayata da yansıttığı için öğrenci yetiştirmede ve el attığı her işte başarılı oldu. Bu, önemli bir husus diye düşünüyorum.

Bilim adamlarının birkaç yönü vardır. Bunlardan biri de insan yetiştirmektir. Nevzat Kor Hocamız bunu başarmıştır. O; hocaların hocası, bürokratların hocası, teknokratların hocası olarak biliniyor. Yeni Tür-

kiye'nin inşasında Nevzat Hoca'nın öğrencileri de yer aldı. Bu noktada başarısının sırrı, öncelikle iyi adam seçmesinde, ardından onlara yol gösterip rehber olmasında ve her türlü desteği vermesinde... Öyle olduğu için zaten etrafında toplanan ekip, sadece akademide değil, daha sonra hem bürokraside hem özel hayatta hem serbest hayatta her konuda başarılı oldu. Bu tek yönlü bir başarı da değil; sadece meslek hayatında başarılı olmak yetmez, bir de insan olarak, temel değerlerimizi özümseyerek başarılı olmak gerek. O, ikisini bir arada başarabilmeyi düstur edinmiş bir hocamızdı. Yetiştirdiği kişileri de bu çerçevede tutmayı başarabildi. Bu da önemli bir husus. Yoksa çok hocamız oldu ama geride pek iz bırakmadılar, bıraksalar da tek tük. Nevzat Hoca normalde kendisini öne çıkarıp bu tür sıfatları kendisine yakıştırmayı istemez. Mütevazı yapısı buna izin vermez; ama vakıa da bu. Bu vakıayı ortaya çıkarmak, işte bu yüzden önemli. Bartın Üniversitesini, yaptığı bu güzel ve anlamlı işten dolayı tebrik ederim. Hocamızın ellerinden öper; kendisine sağlıklı, uzun, hayırlı bir ömür dileriz.

İz bırakan liderlik

Doç. Dr. Osman Saim DİNÇ*

Ben Hocamızı örnek ve lider bir insan, aynı zamanda bu vasıflara sahip insanlar yetiştiren bir Hocamız şeklinde tanımlıyorum. Hocam için söylenecek çok şey var. Ama öncelikle onun, iz bırakan ve çevresindekilere sayısız olumlu özellikler kazandıran bir şahsiyet olduğunu ifade etmeliyim.

*Gençlik yıllarımdan birkaç hatıramı paylaşmak istiyorum. Ben Kimya veya İnşaat Mühendisi değilim, 1978 İTÜ Makina Mühendisliği mezunuyum. Kendisinin öğrencisi olmadım. Okul yıllarında büyükle-
rimizi sohbete davet ederdik cuma akşamları veya hafta sonları. Hocamı bu toplantılarda tanımaya başlamıştım. İTÜ Çevre Mühendisliği bölüm başkanı ve Sakarya Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi (SDMMA) başkanıydı. Hocam fakültelerde başarılı, derece ile mezun olan öğrencileri yakından takip edermiş. Biz üç arkadaş, Makina Fakültesinden derece ile mezun olduk. Hocam bizleri Sakarya'ya asistan olarak gitmeye teşvik etti. SDMMA'da akademik olarak çok başarılı işler yapıyordu. İddialı bir kadrosu ve iddialı hedefleri vardı. İTÜ ve İstanbul Üniversitesinin yanısıra Ankara'daki iddialı üniversitelerin fakültelerinden pek çok meşhur hocamız Sakarya'ya derse giderlerdi. İki arkadaşım ikna olup*

İlim-bilim öğretme ve insan yetiştirme konularında iddialıydı

Sakarya'ya asistan olarak gitti. "Hocam ben akademik kariyer düşünmüyorum, sanayiye girip makinalar yapacağım" diye izin istedim. O sırada Bursa'da bir tekstil fabrikasında işe başlamıştım ama hafta sonları İstanbul'a gelip gidiyordum. İnternet yok, telefon yok ama Hocam sürekli not bırakıyordu. "Hocam seni çağırıyor" diyordu arkadaşlar. Gittiğimde her seferinde, "Evladım ilim öğreneceksiniz, ilim öğreteceksiniz, insan yetiştireceksiniz. Bunun da en güzel, en etkili

* Çalık Enerji Genel Müdürü, İTÜ eski Öğretim Üyesi, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı eski Genel Müdürü

yeri üniversiteler ve akademik çalışmadır. Sen akademik çalışmayı bir daha düşün” diyordu. “Hocam ben akademik çalışma değil makinalar yapmak istiyorum” demeye devam ettim, o yaz böyle geçti. O yazın sonunda TOFAŞ’tan önemli bir görev için iş teklifi aldım; ama Hocam “Sen gel bu işi bir daha düşün” dedi. “Hocam, peki akademik çalışma yapayım ama ben bu kadar yıl babama yük oldum, daha fazla yük olmak istemiyorum” deyince, “Sen gel bizim laboratuvarında mühendis olarak çalış, hem de bu arada bir master çıkarırsın, sonra belki bir de doktora yaparsın” diye beni ikna etti.

1978’in Ekim-Kasım aylarıydı, Taşkışla’da Çevre Mühendisliği laboratuvarında Makina Mühendisi olarak birçok Kimya ve İnşaat Mühendisinin arasında göreve başladım. O aile ortamı içinde ne kadar güzel çalıştık. Belki hayatımın en keyifli yıllarıydı. Şunu vurgulamak istiyorum; Taşkışla binasının zemin katındaki laboratuvarında bütün odalar en modern aletlerle doluydu. Üniversitelerimizin yöneticilerine, hepimize örnek olması gereken bir şey bu. Laboratuvarında her şey, herkes fabrika gibi çalışıyordu. Trabzon’dan, Elazığ’dan, Anadolu’nun birçok üniversitesinden master, doktora, doçentlik çalışması yapanlarla doluydu. Dışarıya projelerin yapıldığı, herkesin arı gibi çalıştığı, disiplinli, muhteşem bir yerdi. Kimlerle beraber çalışma fırsatım oldu o kısa dönemde? Aklıma ilk gelenler ileriki yıllarda hepsi profesör olacak isimler: İzzet Öztürk ve Mustafa Öztürk beyler masteri yeni bitirmişler, doktora başlamışlardı; Ahmet Mete Saatçi ve rahmetli Ferruh Ertürk ağabeyler doktora yeni bitirip ABD’den gelmişlerdi. Sayın Bakanım Veysel Eroğlu doktora yeni bitirmişti. Hasan Zuhuri Sarıkaya ve Halit Göknil Hocalarımız bölümün doçentleriydi. Adem Baştürk Hocam doçent olarak Yıldız’dan gelir gider, Yıldız’daki Çevre Mühendisliği bölümünün planlamasını yaparlardı. Başka üniversitelerden Hocama ve bölüme o kadar çok hoca gelir giderdi ki anlatamam.

1980’de masteri bitirip İTÜ Makina Fakültesinde doktora başladım ve Sakarya’ya asistan olarak arkadaşlarımla yanına gittim. Sakarya Akademisi çok ciddi hedefler koymuş, çok başarılı ve iddialı bir kurumdu. Başarılı ve seçilmiş kadrolar oluşturuluyor, ciddi laboratuvarlar kuruluyordu. Hocam Sakarya’da yeni bir sistem kurgulamıştı; akademi 7 gün açıktı, hafta sonları ders yapılıyordu ama her asistanın hafta içinde 2 gün tatili vardı. Böyle olunca İstanbul Teknik Üniversitesinin ve İstanbul Üniversitesinin en popüler hocaları, Cumartesi veya Pazar sabahı Haydarpaşa’dan trene binip pikniğe gider gibi hep beraber Sakarya’ya gelirler, derslerini verirler, master ve doktora öğrencileri ile görüşürler, akşam da neşeyle dönerlerdi. Ben o hocaların İTÜ’de belki yarısından ancak ders alabilmiştim. Böyle güzel bir ortam oluşturulmuştu orada. Bizler de yoğun bir tempo ile büyüklere ayak uydurmaya çalışıyorduk. Neredeyse 7/24 çalışıyor, 4 gün Sakarya’da asistanlık yaparken 3 gün de İTÜ’ye doktora gidiyorduk.

Bu sırada evlenme gayretimiz vardı. Ali Uyarel Ağabey (Avustralya'da Esat Coşan Hocamız ile beraber bir trafik kazasında vefat etti. Her ikisine de Allah rahmet eylesin) dedi ki "Yahya Oğuz Beyi tanıyor musun? Onun çok iyi yetişmiş bir kızı var, istersen bu işle ilgilen." Peki ben kime gidip anlatacaktım bunu? Tabii ki Hocama gidip konuyu açtım, "Elimden tutar mısınız, yardımcı olur musunuz?" diye sordum. "Yanımda mühendis olarak çalıştın, ama ben senin aile düzenin nedir bilmiyorum, nasıl elinden tutacağım?" dedi ve şöyle devam etti: "Peki evlendin; farz et ki akşam işten eve geldin yorgun argın, öğle yemeği de yemedin, hanıma ne yemek yaptın diye sordun; hanım bu akşam yemek yok, canım hiçbir şey pişirmek istemedi dediğinde kızar mısın, surat mı asarsın yoksa mutfağa girip zeytin ekme yer misin?" "Hocam benim en sevdiğim yemek zeytin ekme" dedim. "Tamam testi geçtin" dedi ve aracı oldu. Hocama teşekkür ediyorum, hayatımın en güzel hediyesini alabilmemde başından sonuna kadar yardımcı oldu.

1988 yılında Amerika'da bir üniversiteye (RPI) doçentlik çalışması hazırlığı için gitmiştim. Yakınımızda, General Electric (GE)'in dünyanın en büyük araştırma ve geliştirme merkezi vardı. Birkaç ay sonra burada bir projeye katıldım ve sonra işler büyüyüp gelişti. GE'nin uçak motorları ve gaz türbinleri üzerinde yeni teknoloji ve yeni ürünler geliştirmek için 15 yıl çalıştım, geniş bir ekibim oldu. RPI'da Türkiye'den gelen çok sayıda gayet başarılı master ve doktora öğrencisi vardı. Bu proje ekiplerine, her sene 10-15 Türk doktora öğrencisi genci kattık. Yıllarca pek çok genç arkadaşımız, hem doktoralarını yaptılar hem de uygulamalı projelerde yer alıp başarılı işlere, ürünlere imza attılar, makaleler ve patentler çıkardılar. Pek çoğu akademisyen olarak ülkemize bir ev ve bir araba parasıyla geri döndü.

Hocamızın, bize kazandırdığı o güzel meziyetlerle, şöyle bir geriye doğru baktığımda görüyorum ki hayatımızda her nerede neler yaptıysak hep bize kazandırdığı meziyetler ve prensipler sayesinde. 2003'te Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına genel müdür olarak Türkiye'ye dönmüştüm. 2007'den bu yana da yurtdışında enerji santralleri yapan, büyük projelere imza atan dünyanın bu alandaki sayılı şirketlerinden Çalık Enerji'de genel müdürlük görevini yürütüyorum. Her iki işimizde de insana yatırım yapmaya, insan yetiştirmeye, ülkeye hayırlı ve yararlı işler yapmaya bütün gücümüzle devam ettik.

Hocamı hangi kelimelerle özetlersin dersiniz; disiplinli ve titiz çalışmak, gayret etmek, planlı çalışmak hedef koymak ve bu hedefe ulaşmak.... Bu kadar yıldır çözümediğim bir özelliği bu kadar mütevazı, ki-bar, zarif ama bu kadar da başarılı, örnek güzel bir insan olabilen ve örnek güzel insanlar yetiştirebilen bir hoca. Ellerinden öpüyoruz, çok teşekkürler Hocam. Rabbim sizlere hayırlarla dolu daha nice uzun ömürler versin.

Hocaların Hocası Nevzat Kor

Prof. Dr. Ramazan EVREN*

Değerli Hocam Nevzat Kor'u ben 1970'li yıllarda İTÜ'de Makine Fakültesinde iken İnşaat Fakültesindeki hocalığıyla biliyordum. Aradan yıllar geçtikten sonra 1980'lerde doktorayı takiben, Amerika'da iki yıllık bir araştırma görevim oldu. Döndükten sonra Sakarya Mühendislik Fakültesinde ders vermeye başladım. Hocamızın asli kimliğine ve bilime, akademiye ve topluma olan katkılarına orada yakinen tanık oldum. Çünkü 1980'li yılların Sakarya Mühendislik Fakültesinin başlangıcında akademi olarak ilk harcını koyanlardan birisinin Nevzat Kor Hocamız, diğerinin de Sabahattin Zaim Hocamız olduğuna orada yakinen şahit oldum. Bir diğer önemli husus da orada oluşturduğu gerçekten güzel insanlardan müteşekkil genç bir öğretim kadrosunun varlığı. Sakarya'da, İstanbul'dan gelip giderek ders verdiğim yıllar, 1983-1985 dönemi benim için gerçekten çok anlamlıydı. Bu vesileyle Nevzat Kor Hocamı çok daha yakından tanıma fırsatı buldum. Nevzat Hocamız orada görev yapmıyordu ama izleri çok canlı olarak gözümüzün önündeydi.

Sakarya Üniversitesi Rahmetli Özal'ın cumhurbaşkanlığı döneminde yeni YÖK Yasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra, yeni üniversitelerin kurulması kararlılığının bir eseri olarak diğer 21 üniversite ile beraber 1992'de kuruldu. Üniversitenin kurucu rektörlük görevine beni uygun gördüler. Belki uygun görme, bir bakıma özellikle hem Nevzat Kor Hocamızın hem de rahmetli Korkut Özal Bey'in, "Ramazan kardeşimiz genç ama hem piyasa hem yönetim hem de yurtdışı (Amerika) tecrübesi olan bir kardeşimiz; dolayısıyla bu işi çok rahat bir şekilde götürür" diye rahmetli Turgut Özal Bey'e bir bakıma referansı ile gerçekleşti. Tabii bu teveccühlerinin hakkını vermeye gayret ettik.

Rektörlüğe görevlendirilmemden birkaç gün sonra Sayın Nevzat Kor Hocamızı iş yerinde ziyaret ettim. Daha henüz Sakarya'ya gitmemiştim. Nevzat Kor Hocamızın orada bıraktığı izlerle bize de çok önemli

* İTÜ Öğretim Üyesi, Sakarya Üniversitesinin ilk Rektörü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi eski Genel Sekreteri, Sabahattin Zaim Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı

bir rehber teşkil edeceğini düşündüm. Gerçekten de o günü hâlâ çok net hatırlıyorum. Çok mutluydu ve o gün birkaç saat enine boyuna bu güne kadar neler yapıldı, bundan sonra neler yapılabilir, istişarelerde bulunduk. Bu istişareler neticesinde ben ertesi gün Sakarya'ya gittim. Tabii Sakarya'da da yine Nevzat Kor ve Sabahattin Zaim Hocalarımızın talebeleriyle birlikte bir çekirdek ekip oluşturduk. Böylece Nevzat Kor Hocamızın yıllar evvel başlattığı ama 1980 Darbesi yüzünden kesintiye uğrayan bir hareketi orada devam ettirme azmini ortaya koyduk. Kayıpları nasıl telafi edip bu üniversiteyi gerçekten Türkiye'nin önde gelen üniversitesi haline dönüştürürüz konusunda kafa yorduk. Bütün bu çalışmalarımız sırasında Nevzat Hocamızla olan irtibatımız ve istişarelerimiz her zaman devam etti. Bu arada yine Nevzat Hocamızın tavsiyesiyle; İstanbul Üniversitesinden yaş haddinden emekli olmak üzere olan Sabahattin Zaim Hocamızdan istirhamda bulunduk, kendisi Sakarya Üniversitesine gelip dekanlık, senato üyeliği, üniversite yönetim kurulu üyeliği yaptı. Yine o zaman Nevzat Hocamızın çalışma stilinden esinlenerek, Sabahattin Zaim Hocamızın vizyonunu da dikkate alarak, biz Sakarya'da çekirdek ekipte yer alan Muzaffer Elmas Bey'le adeta 7/24 çalışmayı ilk defa uygulamaya geçirdik.

Nevzat Hocamızın öğrencileri Yeni Türkiye'nin kurulmasında çok önemli katkılar sağladı. Bilim insanı yetiştirmesi ve ülkeye bu denli hizmetler sunmuş olması onu diğer akademisyenlerden ayıran önemli

“

Türkiye'de Çevre Mühendisliği Nevzat Hoca ile vücut bulup gelişti

”

bir özellik. Elhamdulillah bugün bizim camiada yetişmiş çok ciddi bir insan kaynağımız var. Nevzat Hocamız, akademik camiamızda yer alan hocaların içerisinde (yine Sabahattin Zaim Hocayı da aynı kategoride anmak lazım) en fazla insan yetiştiren ve yetiştirdikleriyle birebir ilgilenerek onların bir merkez olmasını sağlamış bir kişidir. Türkiye'de Çevre Mühendisliği Nevzat Hoca ile beraber vücut bulup gelişti. Günümüzde bu alanda ülkemizin uluslararası seviyede çok önlerde olması tamamen Nevzat Hocamız sayesinde. Gerek Nevzat Hocamız gerekse Sabahattin Zaim Hocamız, sadece

kendi alanlarıyla ilgili değil, genel olarak insan yetiştirmeyi en baş vazifeleri olarak gördüler. Günümüz gençliğinin örnek alması gereken büyükler listenin ilk sıralarda Nevzat Kor ve Sabahattin Zaim Hocamız geliyor.

İş hayatı dışındaki şahsiyeti de takdire şayandır. Nevzat Hoca ilerlemiş yaşına rağmen hâlâ koşturmaya devam eder. Kendi özel hayatında da çevresine bir örnektir. Bu nedenle biz yalnızca Nevzat Hoca'nın iş hayatını değil, özel hayatını da örnek aldık. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreterlik görevine

getirildiğim 2004-2005’li yıllarda yine ilk istişare ettiğim ve oturup birkaç saat değerlendirme yaptığım kişidir. Dolayısıyla bu hocalarımız, bizim için zaman geçtikçe değerinden kaybetmeyen, tam tersine değeri daha da artan kişilerdir.

Öğrencilerinin yurtdışında öğrenim gördükten sonra tekrar Türkiye’ye gelebilmeleri için çaba sarf etmiştir. Onda ülke sevgisi, ülkeye hizmet etme aşkı vardır. Zaten bugün yaşına rağmen hâlâ sahip olduğu o enerji, o gayret, bunun açık ve net bir ispatıdır. Sadece Türkiye’de değil, örneğin Saraybosna’daki üniversitenin kuruluşu ve geliştirilmesinde muazzam gayretler sarf etti. Hâlbuki bu tür başarılar Nevzat Kor Hoca’nın hayatında bir zerre gibi duruyor. Bir diğer önemli husus da hangi parti iktidar olursa olsun, önemli bir akademisyen olarak, Nevzat Hocamızın hep durduğu yeri muhafaza etmesidir. Gerçekten düzgün düşünmeye gayret eden ve memlekete hizmet etmek isteyen bütün siyasiler de projelerinde her zaman Nevzat Hocamızı dikkate almışlardır.

Son olarak Nevzat Hocayı özetleyen bir cümle kurmam gerekirse, “adam gibi adam yetiştirme sanatında en üst noktaya ulaşmış bir büyüğümüz” diyebilirim.

Nevzat Ağabeyimin yaşamımda bıraktığı izler

Prof. Dr. Saadettin ÖKTEN*

Prof. Dr. Nevzat Kor'a Saygı etkinliği çerçevesinde gerçekleştirilen bu anlamlı çalışmaya onunla yakından ve uzun yıllar çalışmamız hasebiyle bazı hatıralarımı paylaşarak katkı sağlamaktan memnuniyet duyarım. Hocamıza, müsaadenizle, her zaman hitap ettiğim gibi "Nevzat Ağabey" diye hitap edeceğim. Yaşım itibariyle, hukukumuz itibariyle bu hitabı da kullanma hakkım vardır diyorum. Çünkü biz kendisini her zaman kendimize çok yakın bulduk. Şöyle ki, bendeniz İnşaat Fakültesine 1959'da girdim. Nevzat Ağabey'in, o zamanki adı Şehir Sağlığı ve Tekniği olan kürsüsünde (şimdi o küçücük kürsü büyüdü, kocaman bir bölüm oldu, ileride bir fakülte de olabilir mi bilemiyorum) dersi dördüncü sınıfta idi. O kürsüde iki asistan vardı: Birisi Nevzat Kor, diğeri Ahmet Hikmet Özyol. Ama Nevzat Bey çok öne çıkan bir şahsiyetti. Kürsünün profesörü yoktu, Çelik Kürsüsünün profesörü o kürsüde de ders veriyordu. Biz dördüncü sınıftayken ciddi bir ders olan "Su Temini ve Kanalizasyon" dersini alıyorduk. Yani şehrin ana altyapısı ile alakalı olan o dersi biz Nevzat Bey'den öğrendik. Genç bir asistan idi. Zannederim biz dersi aldığımız zaman birkaç yıllık asistandı. İştirdik ki Haliç'teki kirlenmeyi doktora tezi konusu olarak seçmiş.

Teknik Üniversite o zamanlar Batıcı, pozitivist, rasyonel bir okuldu ve bu çizgi içerisinde yerli İslami kimliği barındırmak fevkalade zordu. İnşaat Fakültesinde bu çizgide olan üç kişi tanıyorum. Bir tanesi Akarsu Kürsüsünden bir doçent, diğerleri Şehir Sağlığı ve Tekniği Kürsüsünden iki asistan. Fevkalade rasyonel, pozitivist bir mühendislik mektebi içerisinde bu kimlikle var olmak, bugünkü gençlerin anlayabileceği, tahayyül edebileceği bir şey de değil. O kimlikle varsınız ve mesleğinizde çok iyisiniz. Bu "çok iyi" sözünü boş söylemiyorum. Onun da hemen altını çizeyim. Bendeniz o fakülteyi bitirdim ve yapı mühendisi oldum. Bu sahada uzun bir maceram var. Amerika, Avrupa tecrübelerim vs. var. Ben bir mühendis olarak maziye baktığım zaman şunu görüyorum. Biz üçüncü sınıfta ciddi bir "Su" dersi gör-

* İTÜ Mimarlık Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi

dük, ama ben bugünden baktığımda meğer o “Su” dersini ezberlemişim. Yani su mekaniği, akarsu mekaniği türünde ders aldık, akarsu teorisini okuduk. Ben o teoriyi ezberlemişim; ama olayın aslını Nevzat Bey’in “Su Temini” dersinde öğrenmişim. Çok fazla detaya girmeme gerek yok. Nevzat Bey o dersi bir mühendis gibi anlatmış. Rasyonel, basit ve anlaşılabilir. Bu şunu gösteriyor: Biraz iddialı konuşacağım ama bu bir realite, eğer bir konuyu iyi anlamamışsanız, anlatamazsınız. Kendisiyle ilk temasımız böyle oldu. Bir sene kendisinden su ile alakalı ders gördük. Şunu çok rahat söyleyebilirim ki su ile ilgili temel bilgileri, açıklanabilir, rasyonel bilgileri net bir şekilde, bir mühendis yaklaşımı ile Nevzat Ağabey’den öğrenmişim.

1964’te üniversiteyi bitirdiğim yıl asistan oldum. Mimarlık Fakültesi, Statik Kürsüsünde devam ettim. Tabii branşlarımız, kürsülerimiz ayrı olmasına karşın bina aynı, Taşkışla... Genç bir asistan olduğum için ziyadesiyle yüküm var ve yoğun çalışıyorum ama yine de Nevzat Ağabeyle görüşüyoruz. Genellikle de Cuma günleri görüşüyoruz. Teknik Üniversitede o zaman Cuma’ya giden insan fevkalade az, beş-altı kişiyi geçmiyor. Makine Fakültesinden birkaç kişi, Şehir Sağlığı mektebinden birkaç kişi geliyor. Böyle merhabalaşıyor, hasbihal ediyoruz. O hep işlerin nasıl gittiğini soruyor. Benim ilk yıllarım biraz buhranlı geçti. Yani yerli bir zihniyet, yerli bir yapı, geleneksel bir kültürden gelen insanın bu rasyonel yapıya intibakı biraz zor oldu; ama onu da atlattık elhamdulillah ve ilişkimiz böylece devam etti.

Gerek ben gerek Nevzat Ağabey sırf meslek içinde kalmadık. Farklı mahfillerde, farklı sivil toplum teşkilatlarında, farklı cemaatlerde, farklı zamanlarda, farklı vesilelerle, mevlit cemiyetinde, naat cemiyetinde, cenazelerde, bazen konferanslarda karşılaşıyorduk. Her zaman vakur, her zaman dikkatli, her zaman teenni sahibi, her zaman müeddep bir hazret. Hemen fark edilmemekle birlikte Nevzat Ağabey aynı zamanda müthiş bir organizatör. Problemi görüyor, tanımlıyor, analiz ediyor ve adım adım çözüme doğru gidip netice alıyor. Dışarıdan gözlemlediğim o ki, İnşaat Fakültesinin diğer kürsüleri hoş mekânlara sahipken Nevzat Ağabey dar bir odada yer alan o küçük kürsüden muhteşem bir bölüm yani Çevre Mühendisliği bölümünü ortaya çıkardı. Kurucusu, banisi Prof. Dr. Nevzat Kor, bizim de Nevzat Ağabeyimiz.

Belçika’da doçentlik çalışmasını yapıp döndükten sonra 1980 yılında bana bir teklif geldi. O zaman devlet mühendislik akademileri vardı, sonradan onların hepsi üniversiteye dönüştü. Onlardan bir tanesi olan Sakarya’daki akademide Nevzat Bey idareci olarak görev almış. Merhum Mehmet Bilge Hocamız da aynı yerde görevdeydi. “Orada ders verir misiniz?” şeklinde bir teklif geldi. Biz de genç bir akademisyeniz. Bu teklif özellikle Nevzat Ağabey’den gelince buna hayır denmezdi. İstanbul’dan gidip

gelerek, özellikle hafta sonları, (malum hafta içleri İTÜ'de derslerimiz var) ders vermeye başladık. Orada da aynı şekilde talebenin sadece akademik kalitesiyle değil her şeyiyle alakalı bir Nevzat Kor modelinin ortaya çıktığını müşahade ettim. Yani gençlerin üzerinde bir hâmi; fakat bu himaye dediğimiz hadise onlara en ufak bir külfet tahmil etmiyor. Görünmez bir himaye; zarif, dikkatli bir himaye; aynı zamanda da yol gösteriyor. Her tür davranışı kontrol ediyor ve şartlar ne gerektiriyorsa yetişmeniz için onları temin ediyor. Böylece, yine gördüğüm kadarıyla, başlangıçta bir mühendislik akademisyen bir üniversitenin temelini atanlardan birisi daha işin başlangıcında Nevzat Ağabey idi.

Zaman içinde uzaktan uzağa selamlaşıyoruz, bazen telefon muhaverelerimiz oluyor. En son da bir büyük devletlinin davetinde görüştük. İkimiz de yaşlanmışız. Gençken yaş farkı biraz mühim oluyor, ama yaşlanınca yaş farkı maziye kıyasla çok fazla önemli olmuyor. Ama her zamanki müeddep tavrı, her zamanki dikkati, zarafeti ve yapıcı soruları ile gördüm Nevzat Ağabeyimi.

Hocamızın mühendislik ilminde oldukça önemli bir yeri vardır. Biraz da bundan söz etmek gerekir. Her şeyden önce Nevzat Bey çok iyi bir mühendistir. Bu mühendislik, mühim bir hadise... Toplumumuz işin bu boyutunu pek kaale almaz. Ama kendisi hizmet ehli bir mühendistir. Yani Allah'ın yarattığı bu kâinatta kullara hizmet etmek için altyapıyı kuran adamdır. Mühendis aynı zamanda bir hâdimdir. Bu hizmeti Allah'ın yarattığı bu kâinatta kulların ihtiyacı olan çevreyi oluşturarak ortaya çıkarır. Bu oluşturma sırasında Hakk'a riayet eder, halka da itibar eder; çünkü halkı bir emanet olarak görür. Hakk'a riayet, çok önemli. Hakk'a riayet nasıl olur? Onun yarattığı çevreyi istismar etmezsiniz, suiistimal etmezsiniz. Halka itibar nasıl olur? Halkın işini kolaylaştırırsınız, hizmet edersiniz. İşte iyi mühendis böyle bir mühendistir. Nevzat Ağabey'i her zaman bu çizgide gördüm, algıladım.

Teknik Üniversitede okurken ve genç bir mühendisken bazı insanları kendinize örnek alıyorsunuz. Bunlardan biri de Nevzat Kor Hocamızdır. Ben onun gibi olamadım. Şöyle ki onun organizatör tarafı ayrı bir olay. Yani problemi teşhis edip sebatla üzerine gitmesi ve çözmesi, sonuca varması onu farklı kılan niteliklerden bazıları. Ona gıpta ettim, onu sevip saydım.

Bartın Üniversitesinin bu teşebbüsünü takdir ile karşılıyorum. Şöyle ki bu tip teşebbüsler genç nesillere ibret olur; onlara bir heves, bir şevk, bir heyecan aşılar. Bunlar bir manada, eskinin deyimiyle numune-i imtisal; örnek alınacak insan, örnek alınacak hareket. Bu insanlara, onların hayat macerasına bakarak "Biz de acaba böyle olabilir miyiz?" deriz. Çünkü şu yaşadığımız ortamda böyle güzel örnekleri görme ye, anlamaya, tanımaya ve sevmeye, özellikle onlara özenmeye genç-ihtiyar herkesin ihtiyacı var.

Hocaların hocası, bürokratların ve teknokratların hocası olarak da bilinen Nevzat Ağabey gibi olmak oldukça zor. Ben onun gibi değilim. O şevk, o sebat... Sebatkâr bir adamdır. Bunu pek belli etmez, ama çok yavaş görünse de yeri geldiğinde müdahale ederek meseleyi çözüverir. Ortalığı velveleye veren bir

“

**Hocaların,
bürokratların,
teknokratların hocası**

tabiatı yok. Meseleyi çözüyor ve sonuç alıyor. Sonuca nasıl ulaştığını bilmesek de bir de bakmışız ki sonuç ortaya çıkmış.. Bunu ben çok net gördüm.

Son olarak Nevzat Kor'un yetiştirdiği ve bu ülkeye oldukça kıymetli hizmetler veren talebelerinden söz etmek, Hocamızın ne denli önemli işler yaptığını daha net bir şekilde anlamaya yardımcı olacaktır. Bunlar arasında benim de arkadaşlarım var elbette. Mesela bir tanesi Çevre ve Orman Bakanı

Veysel Eroğlu. Hasan Zuhuri Sarıkaya ile hâlâ bayramlarda, seyranlarda mesajlaşıyoruz. Yine Nevzat Bey'in ekibinden Mehmet Karpuzcu ve Halit Göknil dostlarımız var. Bunların hepsi Teknik Üniversiteden dostumuz, ahbabımız, arkadaşımız... İnsanlar bir şey sorduğunda örnek alınacak zata işaret ediyor, "Onu örnek al" diyorsunuz. İşte bunlardan bir tanesi de Nevzat Hocamızdır. Kendisini ihtiramlarımı arz ediyorum efendim.

Nevzat Kor ve ekip ruhu

Prof. Dr. Yılmaz ÖZKAN*

Hocamızı 1978 yılında tanıdım. 1978’de asistan olarak Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinde göreve başladığımda Sayın Hocamız burada akademi başkanıydı. Bu vesileyle tanışmış olduk. Tabii, asistanlık dönemimiz bizim için biraz zordu. Akademi binamız, Sakarya ilinde şu an İlahiyat Fakültesinin bulunduğu yerdedi. Bina bir ortaokul binası olarak inşa edilmişti ve asistan olarak bizlerin oturduğu yerler prefabrik barakalardan oluşuyordu. İstanbul’dan Sakarya’ya gelip böyle bir manzara ile karşılaşınca çevreyi biraz geri bulduk. Tüm arkadaşlarda bu intiba vardı. Ama bizim Sakarya’ya gelme amacımız; Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinde asistan olmak, kendimizi yetiştirmek, bilim adamı olmak, ülkemize faydalı öğrenciler yetiştirmeye çalışmaktı. Amacımız bu olunca, imkansızlıkların ve çevrenin önemi kalmıyor, kalmadı da. Okula gidebilmek için İstanbul’dan trenle Sakarya’ya gelir, trenden indikten sonra Orhan Camii’ne kadar yürürdük. O zamanlarda zaten dolmuş veya otobüs yoktu. Yürüyerek yola devam etmek zorundaydık. O dönemler de Sakarya’da yaz kış yağmur hiç kesilmezdi. Okula gidinceye kadar o yollarda çamur ensemize kadar çıkardı.

Okula geldiğimizde biz Hocamızı mutlaka bir işle meşgul halde bulurduk. Odasında onu hiçbir zaman masasında boş otururken görmedik. Kendisi sürekli bir işle uğraşır, ayakta birtakım evraklarla ilgilenirdi. Ve enteresan bir şeydir; hiçbir zaman bize, “Şu işi yapın, siz de şurasından tutun, bana şu konuda yardım edin” dememesine rağmen biz bir şekilde kendimizi işin bir tarafından tutmuş, onunla beraber o işleri yapar halde bulurduk. İnsanların, kendilerine emir verilmeden bir işe dahil edilebilmeleri enteresan bir şeydir. Bu, Hocamızın liderliğinden kaynaklanan bir durumdur. Hocamız gerçekten doğuştan bir liderdir.

Şu anda Sakarya Üniversitesi, hem fizik hem de eğitim koşulları bakımından Türkiye'nin gözde üniversitelerinden biridir. Ama o bahsetmiş olduğum yıllardan bugüne gelinceye kadar bir hayli iş ve hizmet yapıldı. Ben, üniversitenin bugünkü duruma gelmesinde en büyük katkının Nevzat Kor Hocamıza ait olduğunu düşünüyorum. Şu anda üniversitemizin bir kimliği, bir kurum kültürü var. Bu kültür sonradan veya kendiliğinden değil, Hocamızın o çabaları sayesinde oluştu. Bize önderlik yaptığı dönemlerde şekillendi. Ve biz bu kültürü bugün kullanıyoruz. Hasbelkader bizim de katkımız olmuştur belki; ama ben öyle inanıyorum ki, bir sürü hocamız gelip geçmesine rağmen üniversitenin kurulmasında ve bugünkü duruma gelmesinde en büyük katkı Nevzat Kor Hocamıza aittir.

Hocamız mütevazı bir insandır; öyle hızlı ve yüksek sesle konuştuğu, kahkahayla güldüğü hiç görülmemiştir. Gayet mütevazı, akılcı, sevecen ve okşayıcı konuşmalarla insanlara iş yaptırır. Emredici bir üslubu yoktur. Mesela 12 Eylül Darbesi olunca üniversitede de bir hayli sıkıntı yaşandı. Darbe döneminde bazı arkadaşlar, öğretim üyeleri, asistanlar, doçentler baskılara, dayatmalara dayanamayarak üniversiteyi bırakıp gittiler. Biz, o zaman, akademisyen olmak isteyen genç asistanlardık. Sakalımız vardı siyah siyah. "Biz böyle bir baskıyı kabul etmiyoruz, sakalımızı kesmeyeceğiz" diyerek uzun süre direndik. Hoca bir gün, beni ve benim gibi olan arkadaşları odasına çağırdı. Biz Hocamızın bizden kesin olarak sakallarımızı kesmemizi isteyeceğini düşünüyor, aksi takdirde işimize son vereceğini söylemesini bekliyoruz. Biz böyle bir beklenti içerisindeyken Hocamızın sergilediği yaklaşım gerçekten takdire şayandı. Bize, kızarak değil, aynı halim selim haliyle sadece tek bir söz söyledi: "Sünnet-i seniyyeye hakaret ettirmeyelim." Bu söz, bizi gerçekten derinden etkiledi ve arkadaşlarla beraber gereğini yaptık. İyi ki Hocamıza uymuşuz da bir hata yapmamışız.

Hocamız her zaman bizim yanımızda olur ve bizi takip ederdi. Biz tabii Hocamızın üniversitede talebesi olmadık; ama Sakarya'da amirimiz ve arkadaşımız oldu, bizi yönlendirdi, yetiştirdi, hayata bakış

Hocamız hayata bakış açımızı değiştirdi.

açımızı değiştirdi. Şimdi derslerde, Japonların işletme yönetiminde uyguladıkları Deming Döngüsü'nü anlatıyoruz. Bu döngü; bir şey yapmadan önce planlama, uygulama, kontrol etme, kontrol ettikten sonra eksik gedik olup olmadığına ve ne kadar hedefe ulaşıldığına bakma, gerekirse tekrar harekete geçme, tekrar planlama şeklinde adımların birbirini sürekli takip etmesinden oluşuyor. Hocamız, 1978 yılında akademide başkanken bu döngüyü uyguluyordu; biz farkında değildik. Bu döngüyü şimdi öğrencilerimize anlatıyoruz.

Yani Hocamız, bizim farkında olmadığımız Deming Döngüsü'nü uygulayarak sürekli çalışma, sürekli iyileşme, sürekli kontrol planlıyor; bunları uyguluyor, takip ediyor, eksik varsa tekrar harekete geçiriyordu. Bu uygulamaların neticesinde şu anda görmüş olduğunuz Sakarya Üniversitesi gibi mükemmel bir üniversite ortaya çıktı. Şu anda bulunduğumuz yer, öğrenci arkadaşlarımızın çalıştıkları mekanlar ve öğrenci kütüphanesi itibarıyla oldukça nezih bir ortam. Kütüphanenin bugün bu hale gelmesinde öğretim üyesi arkadaşlarımızın ve öğrencilerimizin katkısı var. Ve şu anda bu kütüphane, çoğu yerde örnek olarak gösterilen bir yer. Biz bu kültürü Hocamızdan aldık. Yani böyle bir şeyi başarabilmek için Hocamızın görgüsünden ve görüşlerinden yararlanıyoruz ve yararlanmaya devam edeceğiz.

Nevzat Hocamız, her şeyden önce, yetişen elemanın kendi ülkesinde kalmasını ve ülkesine faydalı olmasını isterdi. Onun hem kendisini hem çevresini geliştirmesini arzu ederdi. Sakarya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinin üç tane bölümüyle henüz gelişmesini tamamlamadığı bir dönemde, enstitüler olmadığı için yüksek lisans ve doktora çalışmalarımızı genelde mezun olduğumuz okullarda yapardık. Biz de İstanbul Üniversitesinden mezun olduğumuz için yüksek lisans ve doktoramız için İstanbul'a gidip gelirdik. İstanbul'a gidip gelmek için aldığımız haftada iki günlük izin karşılığında cumartesi ve pazar günleri üniversitede çalışırdık. Asistanlık yapar, verilen görevleri yerine getirirdik. Yani Nevzat Hocamız, elemanını son noktasına kadar kullanabilen, değerlendirebilen bir yapıya sahiptir.

Nevzat Hoca'nın titizliği ile alakalı bir hatıramı paylaşmak isterim: Kendisine asistanlık yaptığım Hocamın bir sınavını yapmak üzere, elimde sınav kâğıtları ile birlikte bir sınıfa girmiştım. Ama benden önceki görevli asistan, sınavı beş dakika geç bitirdiği için ben de Hocamın sınavını beş dakika geç başlatmak zorunda kaldım. Beş dakika geç başlatınca da beş dakika geç bitirdim; beş dakika geç bitirince de sarı zarfı aldım. Belki bu durum benim ihmalden kaynaklanmıyordu; ama bu olay, bizim ne kadar titiz bir hocayla çalışmış olduğumuzu gösteren bir örnektir. Sahip olduğumuz kurum kültürünün nasıl ve nereden geldiği de bu örnekten anlaşılabilir.

Nevzat Kor, çok sevdiğimiz bir hocamızdır. Allah kendisine selamet versin. Hayırlı, sağlıklı ömürler versin. Biz ona minnettarız.

Teşkilatçı bir insan olarak Nevzat Kor

Prof. Dr. Zekai ŞEN*

Nevzat Hoca talebeliğim sırasında hocam oldu. Su Getirme ve Kanalizasyon diye bir ders vardı. Allah rahmet eylesin, Yılmaz Muslu Hocamızla birlikte derse gelirlerdi. Biz çok memnun olurduk. Kendisini dindar bir hoca diye bilirdik, o devirde dindar hoca sayısı çok azdı. Dersinden de çok istifade ettik. Dolayısıyla ben Hoca'yı 45-46 senedir tanıyorum.

Nevzat Hoca, iş hayatında çok teşkilatçı bir hocadır. Gerçekten de bunu bütün bir ömrü boyunca yapmıştır, bu birincisi. İkincisi uygulamaya dönük projeleridir; su getirme ve kanalizasyon projesini hayata geçirmiştir. Üçüncüsü çok temiz öğrencilerin elinden tutarak onların akademik hayata girmesine vesile olmuştur. Yurtdışında doktoramı tamamlayıp döndüğümde sene 1976'ydı sanıyorum. Kendisinin Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisinin başkanı olduğunu duydum. Hoca benim orada ders vermeme istedi. Sakarya Akademisine cumartesi günleri ben de giderdim. Bazen de Hocayla beraber mavi trenle dönerdik. Yolda yaptığımız sohbetlerimiz sırasında onun fikirlerinden çokça istifade ederdik. Hoca teşkilatçı, iyiye, doğruya ve güzele yönlendiren biridir.

Öğrencilerine hep öğüdü "Bir dakikanızı bile boşa harcamayın" olmuştur. Hoca'nın bu öğüdü çok doğru; biliyorsunuz ki İslam dininde ahirette hesap verirken, "Zamanınızı nasıl harcadınız?" diye bir soru var. Nevzat Hoca kendisi de gece gündüz çalışan biridir. Pek çok kimsenin de elinden tutmuştur.

Bir başka öğüdü ise öğrenim için çeşitli vesilelerle yurtdışına giden öğrencilerine mutlaka tekrar Türkiye'ye dönmeleri ve bu vatana hizmet etmeleri konusundadır. Hatta Türkiye'ye bir bağlılıkları olsun diye, öğrencilerini evlenmeden yurtdışına çıkmamaları hususunda yönlendirmiştir. Hoca'nın bu tavsiyesi o kadar doğru ki bu vatanın bilim ve teknoloji alanında yetişmiş insanlara çok ihtiyacı var. Ben de

yurtdışında bulundum; doktora yaptım, lisan öğrendim. Hoca'ya da yurtdışından teklifler olmuştur, bana da çok oldu. Ama bizleri bu vatandan hiç kimse ayıramaz. Sadece çalışmak için, Suudi Arabistan'a gittim, Hoca da sonra oraya geldi. O üç sene, ben on bir sene Suudi Arabistan'da kaldıktan sonra ülkemize döndük.

Nevzat Hocamla Cidde'de Kral Abdülaziz Üniversitesinde fakültemiz ayrı olsa da ortak mesaide bulduk. Hocam benden 3-4 sene sonra oraya geldi. O dönemde Cidde'de Türkiye'den gelen kırka yakın öğretim üyesi vardı. O dönem Türk akademisyenler altın devrini yaşıyordu, orada Türk hocalara çok itibar edilirdi. Benim Hoca'yla ailevi irtibatlarım çok olurdu.

Bilim insanı olarak değerlendirmek gerekirse, Hoca hep somut kavramlar üzerine, yani insanlığa faydası dokunacak, bir soruna çözüm olacak konularda projeler, hatta doktora tezleri yapmalarını talebelerinden istemiştir. Bu çok doğru bir tavır. Çünkü günümüzde maalesef birçok kimse akademik hayatta terfi edebilmek için ülkemizle ilgisi olmayan birtakım konularda yazıp çiziyorlar. Evet, Hoca'nın da dediği gibi mutlaka bu ülkenin birtakım meselelerine yönelik doktora ve yüksek lisans çalışmaları, hatta bitirme ödevlerinin yapılması lazım. Nevzat Hoca bu konuda emsal alınacak bir şahsiyettir. Çünkü hep su getirme ve kanalizasyon gibi pratik meselelerin çözümüyle uğraşmıştır. Talebelikten sonra ben Hoca'nın Fatih Sarıgözel Caddesi'ndeki evine gittim. Baktım Hoca hep arazide proje yapıyordu, yani birtakım meselelerin çözümüne katkı sağlıyordu.

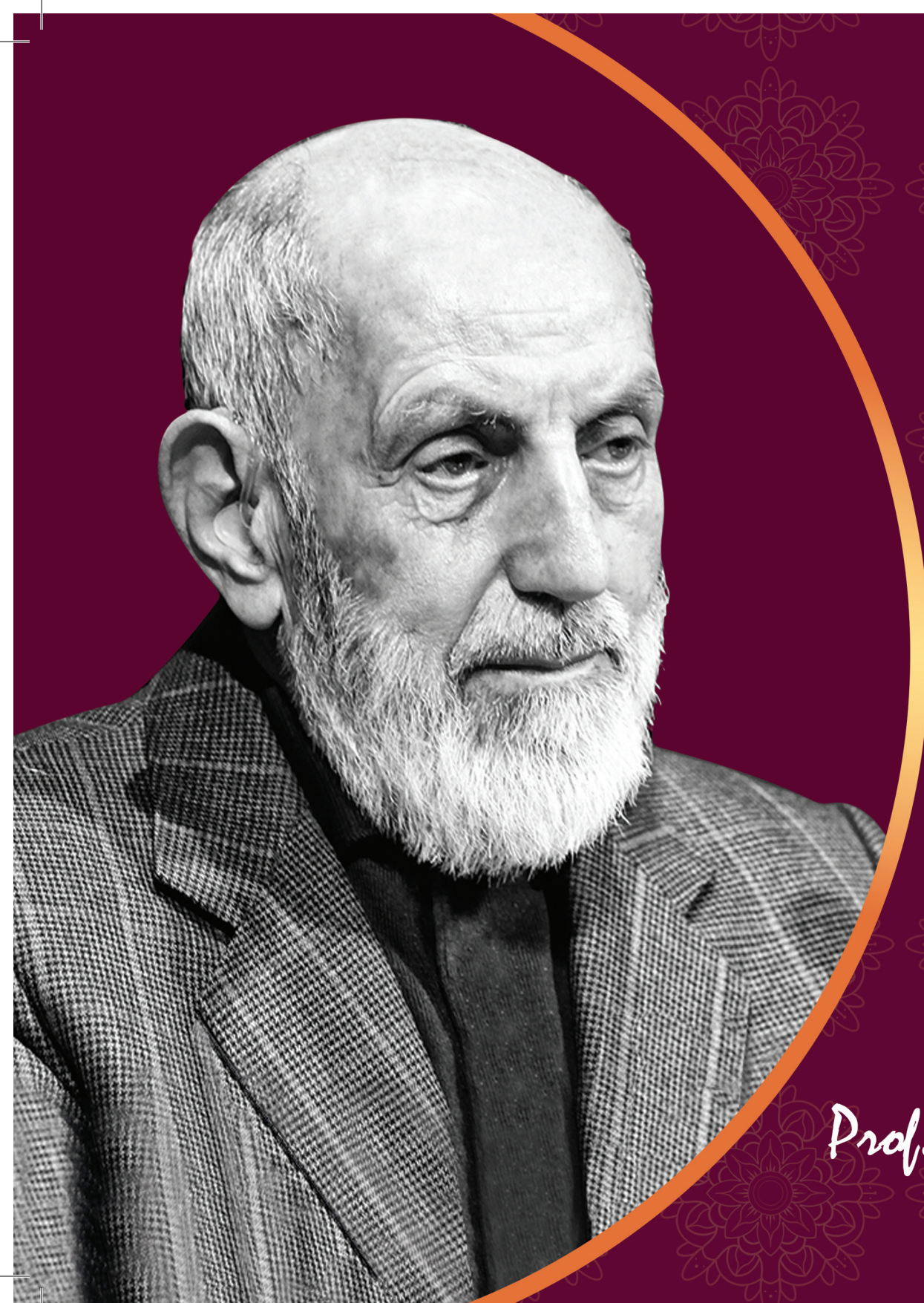
Hocamız insanlığa dokunacak işler yaptı.

iki hatıramdan da bahsetmek isterim. Teknik Üniversitenin son sınıfındaydım, yurtdışında doktora yapmak için TUBİTAK'tan burs kazandım. Gitmeden evvel epey hocalarıma uğradım, tabii Nevzat Kor Hoca'ya da. Birçok kimse bana dedi ki; "Sakin oraya evlenip gitme, para yetiremezsin." Gitmeme 20 gün kala Nevzat Hoca'ya "Allah'a ısmarladık" demek için uğradım. Hoca bana "Oğlum, bekâr mı gidiyorsun, evli mi?" deyince yüzüm kıpkırmızı oldu. "Hocam" dedim, "Bekâr gidiyorum." Eve gelip üvey anneme anlattım (ben annemin resmini de cismini de hiç görmedim). O da babamla gidip bana görücü usulü kız aramaya başladı. Sonunda görücü usulüyle, Nevzat Hoca'nın o tavsiyesinin tetiklemeyle evlendik. Allah'a hamd-ü senalar olsun. Kırk altı yıllık evliyim. İkincisi, Nevzat Hoca daha evvel İngiltere'de bulunduğu için gitmeden önce bana Kıbrıslı bir ailenin adresini verdi. "Oğlum, bu adrese git"

dedi. Hiç kimseyi tanımıyorum, uçaktan indim, Hocamın verdiği o adrese gittim. Baktım ki Hoca'yı tanıyorlar, bu duruma eşimle birlikte çok sevindik. İnanır mısınız, Hoca'nın tavsiyesi üzerine gittiğim o evin sahipleri bizim manevi anamız, babamız oldular. Hâlâ arada geliyorlar Türkiye'ye ve her gelişlerinde Nevzat Hoca'yı da ziyarete gidiyoruz.

Nevzat Hoca'yı cümlelerle anlatmak zordur. Kendisi gerçekten bu vatana faydalı olmuş, dahası sadece ilmiyle değil, manevi yönüyle de vatana faydalı olacak insanların yetişmesi için hep tavsiyelerde bulunmuş ve yardımcı olmuş değerli bir insandır.

Prof. Dr. Nevzat KOR

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

SAYGI GÜNLERİ

Bilime ve İnsanlığa Adanmış Hayatlar

24 Kasım 2017

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

SAYGI GÜNLERİ

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

SAYGI GÜNLERİ

yoğun katılımıla gerçekleştirildi

Bu yıl birincisi gerçekleştirilen “Bilime ve İnsanlığa Adanmış Hayatlar Ödülü” Türkiye’de Çevre Mühendisliği bölümünün kurucularından Prof. Dr. Nevzat Kor’a verildi. “Bartın Üniversitesi Saygı Günleri”ne Prof. Dr. Kor’un öğrencisi Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel Eroğlu ile birlikte birçok siyasetçi, bürokrat ve bilim adamı katıldı.

Prof. Dr. Nevzat Kor'a

Bilime ve İnsanlığa Adanmış Hayatlar Ödülü

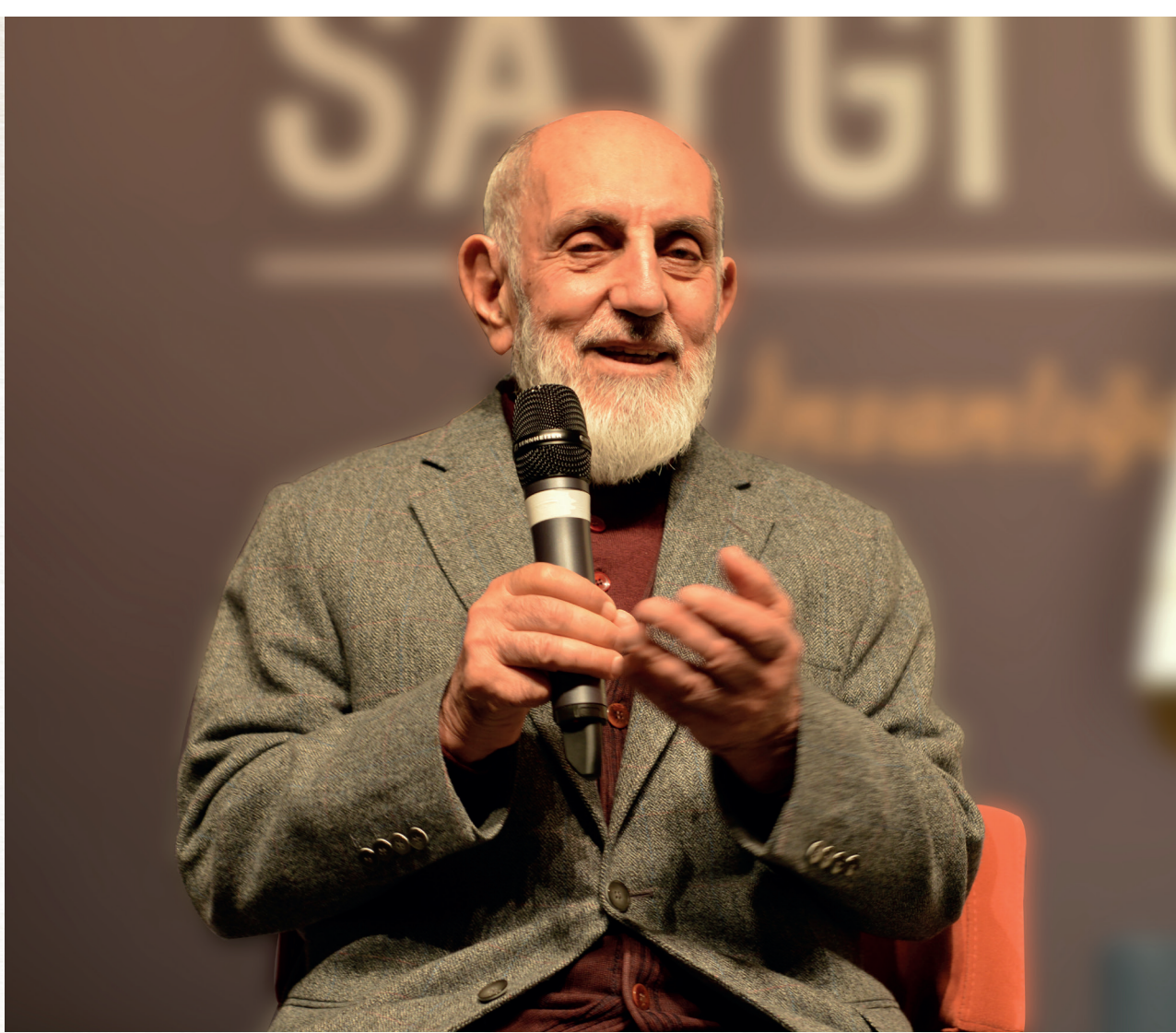
Türkiye'de Çevre Mühendisliği bölümünün kurucusu, yetiştirdiği öğrencileri rektör, müsteşar, hatta bakan olarak ülke yönetiminde söz sahibi olan Prof. Dr. Nevzat Kor'a, "Bilime ve İnsanlığa Adanmış Hayatlar Ödülü" verildi.

SAYGI GÜNLERİ

“Bilime ve İnsanlığa Adanmış Hayatlar”

Prof. Dr. Nevzat Kor
ile ilgili hatıralar paylaşıldı

'Bartın Üniversitesi Saygı Günleri' kapsamında düzenlenen panelin başkanlığını Orman ve Su İşleri Bakanlığı eski Müsteşarı Prof. Dr. Hasan Zuhuri Sarıkaya yaptı. Panelistler ise 22. Dönem Kayseri Milletvekili Prof. Dr. Adem Baştürk, Erzurum Milletvekili Prof. Dr. Mustafa Ilıcalı, Su Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Ahmet Mete Saatçi ve Çalık Enerji Genel Müdürü Doç. Dr. Osman Saim Dinç oldu. Panelde, katılımcılar Prof. Dr. Nevzat Kor ile ilgili hatırlarını aktararak kendilerine sundukları katkılardan bahsetti.

“Bartın Üniversitesi Saygı Günleri” etkinliğinden önce Kutlubey Kampüsü Mimar Sinan Dersliklerinde Prof. Dr. Nevzat Kor’un adının verildiği amfinin açılışı yapıldı. İnşaat Mühendisliği ve Çevre Mühendisliği öğrencilerinin derslere gireceği “Prof. Dr. Nevzat Kor Amfisi”nde ilk dersi de Sayın Kor verdi. 62 yıldır sürdürdüğü meslek hayatına dair tecrübelerini aktaran Prof. Dr. Kor’u öğrenciler ayakta alkışladı.

Prof. Dr. Nevzat Kor

Amfisi açılışı yapıldı

